

αντίτετράδια της εκπαίδευσης

ΤΕΥΧΟΣ 11 ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1990

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Εκπαιδευτική και πολιτική συγκυρία
σελ. 4
- Το συνδικαλιστικό κίνημα μπροστά στις νέες συνθήκες
σελ. 8
- Μ' αφορμή τη «βεντέτα» ΟΛΜΕ - ΔΟΕ
σελ. 9
- ΕΟΚ και Ελληνική Εκπαίδευση
• Μια αποκαλυπτική ημερίδα
σελ. 13
- Για ποια Ευρώπη μιλάμε
σελ. 14
- Ούτε οι άνθρωποι - ούτε οι αριθμοί ευημερούν στην Ελλάδα
σελ. 15
- Τι επιδιώκουν
σελ. 18
- Τάσεις αντιμετώπισης της ΕΟΚικής πολιτικής
σελ. 19
- Με αφορμή ένα άρθρο της «Κ»
σελ. 21
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση και φοιτητικό κίνημα
• Συνεντεύξεις
σελ. 22
- Τις πταιει;
σελ. 26
- Κατάργηση του Ασύλου
σελ. 28
- Ελληνική νεολαία: Ποιο είναι το αληθινό της πρόσωπο
σελ. 29
- Οι ΝΑΤΟϊκές υποτροφίες
σελ. 31
- Ολυμπιάδα '96
σελ. 34
- Ακαδημία Αθηνών
σελ. 36
- Αφιέρωμα: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
σελ. 38
- Μας έγραψαν
• Φτού, κι απ' την αρχή^{σελ. 45}
- Οι παιδαγωγικές αντιλήψεις του Δ. Γληνού^{σελ. 46}
- Χθες, ένα βήμα πίσω. Σήμερα, ένα άλμα μπροστά^{σελ. 50}
- Το 'Ασύλο των Ασύλων^{σελ. 53}
- Η προκλητική αθώωση Μελίστα^{σελ. 54}
- Νέες διώξεις εκπαιδευτικών^{σελ. 55}
- Εκδόσεις Αναγνωστίδης^{σελ. 57}
- Σχολιάζοντας εκ-παιδευτικά^{σελ. 58}

Σημείωμα της Σύνταξης

Το κεντρικό πολιτικό σκηνικό σταθεροποιήθηκε σχετικά, με τους πρωταγωνιστές, δευτεραγωνιστές κ.λπ. στους αντίστοιχους ρόλους και το κοινό στα θεωρεία και τις εξέδρες.

Όλοι είναι εδώ γνώριμοι από παλιά, έστω και αν για τις περιστάσεις έχουν αλλάξει το μακιγιάζ.

Όλοι είναι εδώ, μετά τις εκλογές, με ισχυρότερη την απόφασή τους ν' ανασυγκροτήσουν το παιχνίδι σε βάρος μας.

Όλοι είμαστε εδώ (;) μετά τις εκλογές, με το ζητούμενο να προβάλουμε ένα ισχυρό ρεύμα αντίστασης και νέας προοπτικής: το κατά πόσο στην εκπαίδευση θα περάσουν οι εργασιακές, θεσμικές, ιδεολογικές αλλαγές δεν είναι a priori δεδομένες.

Φυσικά, η νέα κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έχει κάθε λόγο να μεγιστοποιήσει το έργο της επίθεσης και να ελαχιστοποιήσει το χρόνο εφαρμογής του προγράμματός της.

Απέναντι της δεν έχει παρά μία «υπεύθυνη», «αντιλαϊκότικη», «αντιδημαγωγική» κοινοβουλευτική αντιπολίτευση.

Απέναντι της χρειάζεται νάχει και μία υπεύθυνη λαϊκή αντιπολίτευση στο κάτω - κάτω στο Σύνταγμα δε βρίσκεται μόνο η βουλή, βρίσκονται και οι πέριξ δρόμοι: εκτός και αν η συνδικαλιστική βάση των παρατάξεων, κινήσεων, κομμάτων, έχει ήδη λάβει το μήνυμα της «περιόδου χάριτος» που πρέπει να δοθεί, μήνυμα που ήρθε σαν συνέχεια των «σκέψεων» Ντελόρ - Αγγελόπουλου.

Νάμαστε πάλι λοιπόν η μεταβατική φάση έληξε, Annibal ante portas...

Στα 1940 ο Μπ. Μπρέχτ έγραφε:

«Επικρατεί η αντίληψη, ότι ένα έργο τέχνης είναι τόσο πιο ρεαλιστικό, όσο πιο εύκολα μπορεί κανείς να διακρίνει σ' αυτό την πραγματικότητα. Αντιπαραθέτω τον ορισμό, ότι ένα έργο τέχνης είναι τόσο πιο ρεαλιστικό, όσο πιο ευδιάκριτα επικρίνεται σ' αυτό η πραγματικότητα».

Στα 1990, μια δεκαετία πριν από το 2.000 (σημείο φετίχ γιατί άραγε;), οι παροτρύνσεις για την ανάγκη μιας ρεαλιστικής πρακτικής από την πλευρά των εργαζομένων, των νέων, των άνεργων, των μειονοτήτων κ.λπ., όλο και πυκνώνουν.

Την ίδια στιγμή σε παγκόσμια και τοπική κλίμακα οι επιθετικές πλευρές των κυριαρχων τάξεων γίνονται πιο αδίστακτες, αλλά απαιτούν από την άλλη όχθη να ελαχιστοποιήσει τον εαυτό της, να γίνει συναινετική και πιο εύκαμπτη.

Χρειάζεται θάρρος για να πεις την αλήθεια σήμερα, αλλά αυτό δε φτάνει: θα χρειαστεί εξυπνάδα για να τη βρεις, μαστορία για να την χειριστείς σαν όπλο, κρίση για να διαλέξεις τους φίλους σου και επιτηδειότητα για να τη διαδώσεις στους περισσότερους.

Θα χρειαστεί να βαδίσουμε κόντρα σε κυρίαρχα ρεύματα, σε πλειοφηφικά γούστα, σε παγιωμένες συνειδήσεις και αντιλήψεις.

Σ' ένα θαυμάσιο παραμύθι του Μ. Γκόρκου, ο ήρωας οδηγεί και οδηγείται από το βάλτο στο ξέφωτο, με οδηγό και πυξίδα την καρδιά του που ξερίζωσε γι' αυτόν το σκοπό (πιθανός παραλληλισμός με τον Προμηθεϊκό μύθο και τη Σταύρωση του Χριστού αργότερα). Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο επαναστατικός λυρισμός είναι λιγότερος από τα ισχυρά συμβολικά στοιχεία. Στη νέα δεκαετία θα χρειαστούμε ισχυρά περισσεύματα καρδιάς και αρκετό νερό, αφού «το μέλλον θάχει ξηρασία».

Και ένα τελευταίο: Σ' αντίθεση με την ανάγκη της φάσης και ενώ το 1992 όλο και πλησιάζει απειλητικότερο, παρατηρούμε μ' έκπληξη και απορία, πιας φιλικά περιοδικά του εκπαιδευτικού χώρου και συναφών παρυφών ασχολούνται όλο και λιγότερο με την ΕΟΚ και τις νέες ρυθμίσεις. Αν αυτό σημαίνει, ότι οι γνώσεις μας γύρω από τις αλλαγές είναι ελλιπείς, πάει καλά: αν όμως σημαίνει ότι υποτάσσονται ορισμένοι σε μία πολιτική σκοπομότητα απόκρυψης στοιχείων, τότε το αδίκημα είναι αισθαντότερο.

Ας αντιμετωπίσουμε τη νέα πραγματικότητα κατάματα. Όσο ειλικρινέστερα βγάλουμε τα συμπέρασματά μας, τόσο το χειρότερο γι' αυτήν...

Και όμως... «Η Η

A. Η αυτοκρατορία αντεπιθέται

Εργάτες όλων των χωρών... ξεχάστε το! Αυτός ήταν ο ευρηματικός και παραστατικός τίτλος της εβδομαδιαίας επιθεώρησης News Week που κυκλοφόρησε τον περασμένο μήνα. Μύχιοι πόθι των αφεντικών ή σκληρή πραγματικότητα;

Στο φόντο της καταβρόχθισης της Ανατολικής Γερμανίας, κάτω από την απειλή να κηρυχθούν εκτός νόμου τα πάλαι ποτέ ηγετικά κόμματα των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, με τη Θάτσερ να επιβάλει «κεφαλικό φόρο» και να κηρύσσει ανοιχτά ταξικό πόλεμο στους φτωχούς της Αγγλίας, αλλά και με την περεστρόικα να παίρνει ανοιχτά ολοένα και πιο αντιλαϊκά μέτρα, τελειώσαμε... με τις εκλογές της 8ης Απριλίου.

* * *

Στη χώρα μας, κάτω από το βάρος των αλλεπάλληλων εκλογικών αναμετρήσεων, με τη συνεχή απειλή της ολοκληρωτικής χρεωκοπίας και όλων των συναφών κινδυνολογιών που έχουν μόνιμο αποδέκτη τους εργαζόμενους, η Νέα Δημοκρατία κατόρθωσε να βρεθεί στην κόψη του ξυραφιού, έχοντας κερδίσει την υποστήριξη του σημαντικού κομματιού της άρχουσας τάξης, αλλά και των μεσοστρωμάτων και των «νοικοκυραίων» που βαρέθηκαν την ακυβερνησία. Η μικρή άνοδος στο ποσοστό της ΝΔ ήταν αρκετή, για να βάλει τέλος στους «πειραματισμούς» του χειμώνα.

Το ΠΑΣΟΚ κατάφερε να πέσει, σε περίοδο οικουμενικής συγκυβέρνησης, κατά 2 περίπου μονάδες, πράγμα που είχε αποφύγει κατά τη σκληρή περίοδο του Νοέμβρη, όντας τότε φορτωμένο σκάνδαλα και ρεμούλες: πράγμα που σημαίνει, τουλάχιστον, ότι δεν κατάφερε να αυγκινήσει την επιθετική, αντιδεξιά βάση του και ν' αποτρέψει διαρροή φήφων προς τη Ν.Δ.

Ο Συναπισμός με νέα πτώση (και χάσιμο 180.000 ψήφων περίπου από τον Ιούνιο μέχρι το Νοέμβρη) δεν κατόρθωσε να γίνει ρυθμιστής των εξελίξεων και βρίσκεται σήμερα με σαφώς χαμηλότερο ηθικό και κρίση στρατηγικής.

Στα πέραν του τρικομματισμού σύνορα η αντισυναινετική αριστερά, υπάρχουσα μεν — διασπασμένη δε, πραγματοποίησε την εκλογική και πολιτική της καταγραφή και δρομολογεί, από ό,τι φαίνεται, εσωτερικές ζυμώσεις και διεργασίες, ενώ οι οικολόγοι-εναλλακτικοί δεν κατόρθωσαν να κάνουν «το μεγάλο άλμα προς τα μπρος», περιορζόμενα στα ίδια περίπου ποσοστά.

Η Νέα Δημοκρατία, με την ψήφο της ΔΗ.ΑΝΑ, κατορθώνει να σχηματίσει κυβέρνηση, αλλά η οριακή πλειοψηφία της ψήφου του Ν. Κατοίκη καθιστά τον Κ. Μητσοτάκη αρχηγό και όμηρο ταυτόχρονα, καθώς είναι υποχρεωμένος να κρατήσει τις λεπτές ισορροπίες μέσα στο κόμμα του, αλλά και στη διαφαινόμενη επέλαση των γαλαζοίματων στον κρατικό μηχανισμό, λάφυρο όπως πάντα του νικητή. Χαρακτηριστικό δείγμα ότι ο «τροπαιούχος» —επιτέλους— Πρωθυπουργός βρίσκεται με το πιστόλι στον κρόταφο, αποτελεί και η πρώτη ψηφοφορία για πρόεδρο της Βουλής, όπου η μαγική μία ψήφος έστειλε ισχνό μεν πλην ευδεικτικό μήνυμα.

Η ντόπια και ξένη ολιγαρχία έχει δώσει τη δική της πίστωση χρόνου στο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, παρά το γεγονός πως ευελπιστεί σε ευρύτερες πολιτικές συναινέσεις, γενικά ν' απορροφήσουν τους κοινωνικούς κραδασμούς. Είναι χαρακτηριστικές οι δηλώσεις του Αργυρού, προέδρου του ΣΕΒ, όσο και οι ρήτρες με τις οποίες η ΕΟΚ χορηγεί τα δάνεια στη χώρα μας, ρήτρες που δε βασίζονται στο «ευάερον και ευήλιον» του τόπου, αλλά στη ισχυρότατη δέσμευση της κυβέρνησης να προωθήσει ευρύτατες αλλαγές σε βάρος των δυνάμεων της εργασίας και των λαϊκών κατακτήσεων.

Όταν γράφουμε αυτές τις γραμμές (22 Απριλη) έχουν ήδη δρομολογηθεί τα εν λόγω μέτρα και αναμένονται να επιοφραγιστούν από τις προγραμματικές δηλώσεις, κάτω από

Ερχηδόνα πρέπει να καταστραφεί»

τη σκιά του πολυυζητημένου γράμματος Ντελόρ (βάσκαλος προς άτακτους μαθητές), αλλά και των ανακοινώσεων Αγγελόπουλου. (Θα ενταθεί απ' ό,τι φαίνεται αυτό το στυλ των επιθέσεων: δηλαδή «οι α·πολίτικες» τεχνοκρατικές ομάδες και επιτροπές θα ανακοινώσουν το μέγεθος της αρρώστιας και το είδος της θεραπείας και η πολιτική θ' αναλαμβάνει την εγχείριση. Η χρησιμοποίηση όρων της ιατρικής είναι στο τρέχον λεξιλόγιον: σοκ, φρενοκομείο, επεμβάσεις κ.λπ.).

Σε χοντρικές γραμμές τα μέτρα συνοφίζονται στα ακόλουθα:

- Άμεση πώληση ή κλείσιμο των προβληματικών, ταμείο μετεκπαίδευσης για ορισμένους εργάτες και ύστερα... στο δρόμο.
- Προσπάθεια για μείωση των ελλειμμάτων του Δημοσίου, με σκοπό να κατέβει το έλλειμμα από το 22% του ΑΕΠ στο 19% και να βρεθούν 300 περίπου δις (με μία φιγουρατζίδικη ενέργεια μειώθηκε ο στόλος των κρατικών Μεροεντές).
- Αυξήσεις των έμμεσων φόρων και των τιμολογίων των ΔΕΚΟ.
- Απελευθέρωση της αγοράς και επίθεση στις εργασιακές σχέσεις, με πρώτο μέτρο τη σύνδεση «κμισθού - παραγωγικότητας».
- Αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ σε 8% και 18% αντίστοιχα.
- Νέοι φόροι στους ελεύθερους επαγγελματίες και κόφιμο επιδοτήσεων σε αγρότες δανείων για πρώτη κατοικία.
- Αναπροσαρμογή των ασφαλιστικών ταμείων, με προοπτική τη συρρίκνωση και ιδιωτικοποίησή τους.
- Υπογραφή της συμφωνίας παραμονής των αμερικανικων βάσεων, μάλιστα χωρίς όρους, στο βαθμό που η στρατιωτική θέση της χώρας μας χάνει συνολικά, ύστερα και από τις εξελίξεις στο ανατολικό μπλοκ.
- Ιδιωτικοποίηση σχολών και ΑΕΙ.
- Κλείσιμο του θέματος Ρασίντ και ευρεία ανάληψη νέων «ανπτρομοκρατικών» πρωτοβουλιών.

Από ό,τι φαίνεται, όχι από «το λογαριασμό που έρχεται στο τέλος», αλλά από την κακή μέρα που αρχίζει από το πρώι, η νέα κυβέρνηση υλοποιεί με ταχύτατους ρυθμούς ένα πρόγραμμα, που θα υλοποιούσε με βραδύτερους οποιαδήποτε άλλη κυβερνητική παραλαγή της τρικομματικής τράπουλας.

B. Προς ένα νέο «κοινωνικό συμβόλαιο»;

Είναι σοβαρό γεγονός, όχι τόσο η επανάληψη μ' άλλα λόγια των προγραμμάτων των δυνάμεων του τρικομματισμού (σε τι διαφέρει ο Γιάνναρος από το Σουφλιά);, όσο και κυρίως η σχετική σταθεροποίηση του πολιτικού σκηνικού και η σαφέστατη συντηρητική μετατόπιση του κοινωνικού σώματος. Όχι μόνο γιατί οι τρεις εκλογικές - πολιτικές αναμετρήσεις οι οικουμενιστές κατάλαβαν το 96% των προτιμήσεων τόχουμε ξαναγράφει, οι εκλογές είναι μικρή ένδειξη της πορείας της ταξικής πάλης: κυρίως γιατί σε «προτιμήσεις» των μαζών και της νεολαίας ειδικότερα στρέφονται σε νεοφιλελεύθερες λύσεις, σε προτάσεις συντηρητικές. Η κοινωνική αλληλεγγύη υποχωρεί, το συλλογικό υποβαθμίζεται μπροστά στο ατομικό, η εύκολη αναρρίχηση βρίσκει όλο και περισσότερους οπαδούς και φυσικά για όλα αυτά υπάρχει και το ιδεολογικό άλλοθι της κατάρρευσης των καθεστώτων του ανύπαρκτου σοσιαλισμού στο ανατολικό μπλοκ.

Το 1981, το ΠΑΣΟΚ, με το σύνθημα της αλλαγής, συνήπτε ένα συμβόλαιο σοσιαλδημοκρατικής διαχείρισης της κρίσης του συστήματος, με μπόλικη δημαγωγία και αρκετό ρεφορμισμό: τώρα τα πράγματα είναι διαφορετικά. «Το «Νέο Κοινωνικό Συμβόλαιο» της Ν. Δημοκρατίας υπογράφεται με δυσμενέστερους όρους για το λαό και το κίνημα, στη

ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Στη Μεσόγειο Θάλασσα
στους γεννήθηκε η κουλτούρα- μας
επικου ελεύθερες εκλογές
ανέψευτη στη Σκύλλα
και τη Χάρυβδη

Περιφέρονταν βέβαια πως οι δυό- τους
είναι συμμαχήσει κρυφά μεταξύ- τους
αυτούς ωστόσο οι περισσότεροι
αποφάσουν τη μια
την άλλη

Περέσγυς
κακές- τους δεν έμεινε
ζωπούς
απός απ' τον Οδυσσέα
δυτικές δεν αναγνώρισε τις εκλογές

Erich Fried, 1970

σκιά γενικότερων ανακατατάξεων, σ' όφελος της ανασυγκρότησης του κεφαλαίου και με τη συνολική δεξιόστροφη μετατόπιση των προγραμμάτων του τρικομματισμού, αλλά και με σχετική —προς το παρόν— κοινωνική ανοχή.

Αυτό το νέο κοινωνικό συμβόλαιο διόλου δε σημαίνει πως γίνεται και με νέα υλικά. Ίσα - ίσα, μάλιστα, η συνταγή είναι δοκιμασμένη, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, και τα πρόσωπα για την εκτέλεσή της τόσο γνωστά που δεν χρειάζονται συστάσεις.

Η επιλογή του εθνάρχη (κομματάρχη καλύτερα) Καραμανλή, σαν αναπόφευκτη αλλά και ασφαλιστική δικλείδα, δείχνει κατά τον καλύτερο τρόπο την επιστροφή στο δοκιμασμένο παρελθόν. Κατάπληξη σ' ένα βαθμό μπορεί να προκαλεί η πολιτική ένδεια τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και του Συναπισμού, όταν ο Α. Παπανδρέου αρνείται την ψήφιση Κ. Καραμανλή για διαδικαστικούς κύρια λόγους («δεν ήταν προϊόν συνεννοήσεων»), αφήνοντας μάλλον ανοιχτό το ζήτημα στο μέλλον, ενώ στο Συναπισμό πλήθυναν οι φωνές που ζητούσαν να σταθεροποιηθεί το πολιτικό σκηνικό κάτω από την ομπρέλλα του «εθνάρχη» (άλλο τίποτα θα δουν τα μάτια μας;). Η επιστροφή του τέως προέδρου, με σιγουριά όπως πάντα, έχει την ευλογία του υπόπιου και ξένου κατεστημένου, και φυσικά πρέπει από τώρα να προβληματίζει σοβαρά τις δυνάμεις του ζωντανού κινήματος, αν φυσικά έχουν, όχι τόσο μνήμη, όσο κρίση.

Η επιστροφή του Κ. Καραμανλή δε σχετίζεται τόσο με τις ανάγκες της εκδίκησης, πιάτο που τρώγεται πάντα κρύο, αλλά με την ανάγκη του ελληνικού καπιταλισμού ν' αποκτήσει «υπερκομματική» ταυτότητα, για την έσωθεν και έξωθεν «καλή» μαρτυρία που τόσο χρειάζεται.

Γ. Από την υπεύθυνη συγκυβέρνηση, στην υπεύθυνη αντιπολίτευση (από την πάλη, στη ζάλη των τάξεων;)

Με βαρύγδουπο τρόπο, όπως άλλωστε αρμόζει σε κάθε κούφια πράξη, ανακοινώθηκε, δια στόματος Α. Παπανδρέου, η δημιουργία «οκιώδους κυβέρνησης», η οποία θα έχει σαν στόχο την προσεκτική παρακαλούθηση των κυβερνητικών μέτρων και τη βοήθεια για μία υπεύθυνης αντιπολίτευση.

Περισσότερο «σεμνός» ο Συναπισμός αρκέστηκε να συμφωνήσει στο σκέλος της υπεύθυνης αντιπολίτευσης, μακριά από «δημαγωγίες» και «λαϊκισμούς», ενώ όλο και ανεβαίνουν οι τόνοι για την ανάγκη να προβάλλονται «θετικές προτάσεις» στην περίοδο της κρίσης. Ο Χ. Φλωράκης, θέλοντας να δώσει το μέτρο της «σκόπευσης» του Συναπισμού, δήλωσε, πως θα ήθελε ο Μητσοτάκης να κινηθεί στη γραμμή της κυβέρνησης Τζαννετάκη!

Καταντάει ίσως «σχιζοφρενικό», αλλά αν επικρατήσει ολοκληρωτικά αυτή η αυτιληφή «περί υπευθυνότητας» σε τούτον τον τόπο, σε λίγο οι πολίτες θα χωρίζονται μόνο στους «υπεύθυνους» και τους «ανεύθυνους» και κάθε στοιχειώδης κίνηση κοινωνικής και ταξικής άμυνας θα βαφτίζεται συλλήβδην «υπονομευτική».

Και φυσικά, το πρόβλημα δε σχετίζεται διόλου με το «δεινοσαυρισμό των παραγόντων της πολιτικής ζώης», όπως πάσχισαν να μας πείσουν ορισμένα εκδοτικά συγκρότηματα, με την ανοχή και στήριξη των —σε όλα τα κόμματα— παραδοκούντων δελφίνων.

Σχετίζεται κυρίως με την , για την άρα, αποδοχή των ρόλων που επεφύλαξε το εκλογικό αποτέλεσμα στις δυνάμεις του αστικού τρικομματισμού και την αποδοχή στην ουσία από τις τρεις (τουλάχιστον) ηγεσίες του σταθεροποιητικού αντιδραστικού προγράμματος της νέας λιτότητας.

Από αυτήν την άποψη είναι τόσο σίγουρο ότι έχουμε κυβέρνηση με πρόγραμμα, όσο και ότι διαθέτουμε και σκιώδη κοινοβουλευτική αντιπολίτευση χωρίς πρόγραμμα ή, για να ακριβολογούμε, μ' ένα τέτοιο πρόγραμμα που θα χρησιμοποιήσει τις εργατικές, λαϊκές, κοινωνικές εκρήξεις στο μέτρο και στο βαθμό που ισχυροποιούν τις διαπραγματευτικές της θέσεις. Ας μην ξεχνάμε, πως η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ είναι ακόμα υπόδικη για τα σκάνδαλα και τις ρεμούλες και γ' αυτόν το λόγο χρειάζεται να υπογραμμίζει την παρουσία της και εκτός βουλής...

Αυτό που δεν είναι σίγουρο, αλλά ζητούμενο, είναι η μετατόπιση του κέντρου βάρους από τη βουλή και τις συζητήσεις κορυφής στους χώρους δουλειάς και στο δρόμο.

Όπως έλεγε και ο ποιητής «το μέλλον δε θαρθεί έτσι από μόνο του νέτο σκέτο, αν δεν πάρουμε μέτρα και μειώ». Το ζητούμενο είναι ένα κίνημα αντίστασης, τώρα και παντού, κίνημα υπεράσπισης των κατακτήσεων και κοινωνικής αλληλεγγύης.

Δ. Ποιοί, αν όχι εμείς, πότε αν όχι τώρα; (Κάθε αγώνας δε φέρνει νίκες, αλλά καμμία νίκη δεν ήρθε χωρίς αγώνα)

Παρά το γεγονός της συντηρητικής μετατόπισης του σκηνικού, της σχετικής σταθεροποίησης της πολιτικής σκηνής και της ανοχής και στήριξης των μέτρων του νεοφιλελευθερισμού από κομμάτια της ελληνικής κοινωνίας, η κρίση θα γεννήσει σύντομα ισχυρές αντιδράσεις.

Η άρχουσα τάξη της χώρας μας βρίσκεται στριμωγμένη, στα πλαίσια της ΕΟΚ, με σοβαρά μειονεκτήματα στον οικονομικό τομέα.

Οι νέοι δανεισμοί, το ταάκισμα των ταμείων, για να καλύψει τα ελλείμματα, το κλεισμό επιχειρήσεων, το άνοιγμα των ασκών της αγοράς, η ολομέτωπη επίθεση στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων, ειδικότερα στον εκπαιδευτικό χώρο τόσο η **ιδιωτικοποίηση** δυο και η **προσπάθεια αλλαγής των εργασιακών σχέσεων**, είναι σίγουρο ότι θα γεννήσουν ένα κύμα αντίστασης.

Η κοινωνική βάση του τρικομματισμού (μισθωτοί, αγρότες, νέοι, επαγγελματίες) θα υποστεί σίγουρα ρωγμές. Σ' αυτήν τη φάση σοβαρός είναι ο κίνδυνος, είτε να χαντακθεί ένα ολόκληρο κίνημα σε ρεφορμιστικά όρια και να ξαναμαντρωθεί ο κόσμος σε ακίνδυνες απεργίες εκτόνωσης, είτε να σημειωθούν έντονα συντεχνιακά ξεπάσματα (κλασικής μορφής «ό, τι αρπάξουμε» ή πλέον άγριας και «σύγχρονης» διάστασης, του να κοντράρονται κλάδοι μεταξύ τους, όπως έγινε στο πρόσφατο παρελθόν με την ηγεσία της ΔΟΕ, ξεπάσματα που φυσικά πρέπει πάσει θυσία ν' αποφευχθούν στο μέλλον).

Η δημιουργία **ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ** απέναντι στην επίθεση που έρχεται, αλλά και ουσιαστικής ανάδειξης όλων των ζητημάτων που σχετίζονται, τόσο με την ΕΟΚ και τις ρυθμίσεις της, όσο και με το περιεχόμενο της εκπαίδευσης (ταξικοί φραγμοί, δημόσιο σχολείο, εργασιακές σχέσεις), είναι απαράβατος όρος για να βγούμε από την ομολογουμένως δύσκολη φάση που περνάμε, αν όχι «ισώι και αβλαβείς», τουλάχιστον με τις λιγότερες δυνατόν αβαρίες. Η ευθύνη πέφτει στους ώμους των πρωτοπόρων συνδικαλιστών και των ριζοσπαστικών Κινήσεων και Ομάδων.

Συντονισμός τώρα. Αλληλεγγύη στους αγώνες. Στήσιμο του «Μετώπου του ΟΧΙ».

ΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΣΥΝΟΘΗΚΕΣ

Ολοκληρώνεται και η φετεινή εκπαιδευτική χρονιά, χωρίς αξιόλογες διεκδικήσεις απ' τη μεριά του σ.κ. Όμως το τέλος της εκπαιδευτικής περιόδου σημαδεύεται με σημαντικά πολιτικά ζητήματα, σαν αποτέλεσμα των εκλογικών αποτελεσμάτων της 8ης Απριλίου.

Η ανάδειξη της Ν.Δ. σε κυβερνητικό κόμμα, με την οριακή πλειοψηφία των 150 + 1 εδρών, δημιουργεί νέα δεδομένα για το σ.κ., που πρέπει σωστά να εκτιμηθούν και να προσδιορίσουν τη νέα του πορεία.

Πριν αναφερθούμε στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, στα ζητήματα που αφορούν τους εκπαιδευτικούς και γενικότερα την παιδεία, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι το ύφος και η κατηγορηματικότητα του νέου πρωθυπουργού Μητσοτάκη, προσδιορίζουν με αρκετή σαφήνεια τη στάση της νεοφιλελεύθερης κυβερνητικής πολιτικής απέναντι στους εργαζόμενους γενικά, και στους εκπαιδευτικούς ειδικότερα. Επιγραμματικά περιγράφεται ως ανοιχτά αυταρχική (όπως φάνηκε στα ζητήματα των διαδηλώσεων, καταλήψεων κ.λπ) και σκληρά Θατσερική, με άγρια λιτότητα για τους εργαζόμενους.

Ειδικά σ' ό,τι αφορά την εισοδηματική πολιτική, πρέπει να τονίσουμε, ότι τα μέτρα είναι ιδιαίτερα σκληρά, φορτώνουν την κρίση με έναν αποφασιστικό τρόπο στις πλάτες των εργαζομένων, μια κρίση για την οποία καθόλου οι ίδιοι δεν ευθύνονται. Η καταστρατήγηση της κουτσουρεμένης ούτως ή άλλως Α.Τ.Α., με το συμψηφισμό όσων κατάφεραν οι εργαζόμενοι να αποσπάσουν απ' την «οικουμενική» κυβέρνηση, η αφαίρεση απ' τον υπολογισμό της Α.Τ.Α. ορισμένων επιβαρυντικών παραμέτρων, όπως η αύξηση της έμμεσης φορολογίας, των τιμολογίων των ΔΕΚΟ, κ.λπ, εκφυλίζει ακόμα περισσότερο, έναν ήδη αναξιόπιστο μηχανισμό, γεγονός όμως που δημιουργεί νέα δεδομένα.

Τα ζητήματα της αξιολόγησης, η αναβίωση των αναχρονιστικών «ελληνοχριστιανικών ιδεωδών», μέσα απ' την «αναβάθμιση» των αρχαίων και της ορθοδοξίας, η επαναφορά της βαθμολογίας στο Δημοτικό και η επαναφορά ενός ατελείωτου πλέγματος εξετάσεων, καμμία σχέση δεν έχει με την υποτιθέμενη αναβάθμιση της εκπαίδευσης, αντιθέτως έχει σχέση με την παραπέρα ενίσχυση των ταξικών φραγμών στο χώρο της παιδείας.

Το πρόβλημα της ιδιωτικοποίησης τόσο των Α.Ε.Ι, όσο βέβαια και μακροπρόθεσμα της Μέσης εκπαίδευσης, προϊωνίζουν σοβαρά εμπόδια, τόσο για το μορφωτικό επίπεδο των φτωχότερων στρωμάτων, όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

Τέλος, μέσα απ' τη λεγόμενη αξιοκρατία, είναι βέβαιο ότι η Ν.Δ. θα επιχειρήσει να ελέγξει απόλυτα τον κρατικό μηχανισμό, αντικαθιστώντας το ΠΑΣΟΚικό κράτος με το Νεοδημοκρατικό. Άλλωστε, υπάρχουν πληροφορίες, ότι ο Κοντογιαννόπουλος, με προφορική την εντολή, ανέστειλε τη λειτουργία του ΚΥΣΔΕ, μέχρις ότου φυσικά αλλάξει τη σύνθεσή του.

Αν και σε γενικές γραμμές τα περισσότερα μέτρα της ΝΔ ήταν γνωστά απ' τις προεκλογικές της εξαγγελίες έχει ιδιαίτερη σημασία να εκτιμηθεί σωστά, σε τι συσχετισμούς υπολογίζει η κυβέρνηση για να επιβάλει τα σκληρά αυτά αντιλαϊκά μέτρα. Πρέπει, λοιπόν, κανείς να εκτιμήσει, ότι πέρα από την κοινωνική ανοχή

που υπολογίζει ότι θα εξασφαλίσει ο Μητσοτάκης, θα πρέπει — στον ένα ή τον άλλο βαθμό — να έχει εξασφαλίσει και τη συναίνεση των άλλων δύο εταίρων της «οικουμενικής» κυβέρνησης, του ΠΑΣΟΚ και του Συναπισμού.

Είναι χαρακτηριστικό, ότι οι δηλώσεις τόσο του Παπανδρέου, για «υπεύθυνη αντιπολίτευση», όσο και του Φλωράκη για απόρριψη της «λαϊκίστικης αντιπολίτευσης», άφηναν ανοιχτά παράθυρα για ένα νέο είδος συναίνεσης, πρίν ακόμα ο Μητσοτάκης ανακοίνωσει τις προγραμματικές κυβερνητικές κατευθύνσεις.

Όμως, και μετά τις προγραμματικές δηλώσεις, παρά το γεγονός ότι ασκήθηκε κριτική απ' τους άλλους δύο εταίρους του τρικομματισμού, υπήρχαν και σημεία σύγκλισης, όπως η αναγνώριση της οικονομικής κρίσης, της «ήπιας» πολιτικής εισήγησης όπως δήλωσε ο Παπανδρέου, όπως και στα ζητήματα της προεδρίας. Ειδικά σε ό,τι αφορά τον Παπανδρέου, θα πρέπει η στάση του να θεωρηθεί, ότι —εκτός των άλλων— ίσως αποτελεί και αντάλλαγμα για την προσωπική του επιβίωση, απ' τα γνωστά ζητήματα των σκανδάλων.

Μέσα σ' αυτές τις νέες συνθήκες τα καθήκοντα του σ.κ. είναι ειδιάτερα βαριά. Θα επιδιώξουμε μια σύντομη σκιαγράφηση των καθηκόντων αυτών:

α) Άμεσο καθήκον του σ.κ. είναι να απαντήσει στα σκληρά μέτρα λιτότητας και αυταρχισμού που ανακοίνωσε η κυβέρνηση. Θα πρέπει να απαντήσουμε, με τρόπο κατηγορηματικό, ότι δεν πρόκειται να αποδεχθούμε καμμία απόφαση που θα αμφισβητεί τα κεκτημένα δικαιώματά μας. Θα πρέπει να γίνει άμεσα σαφές στην κυβέρνηση, ότι το σ.κ., στα ζητήματα της λιτότητας, του αυταρχισμού και της ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης, δεν πρόκειται να αποδεχθεί καμμία απ' τις προτάσεις της κυβέρνησης. Βέβαια, η στάση αυτή είναι μια αμυντική στάση, που όμως σήμερα αποτελεί μια πρώτη απάντηση απέναντι στην πολιτική του νεοφιλελεύθερου.

β) Αναγκαία προϋπόθεση για την επιτυχή αντιμετώπιση της πολιτικής αυτής, είναι η αλλαγή του συσχετισμού των δυνάμεων, τόσο μέσα στη βάση όσο και στην ηγεσία. Δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν με επιτυχία τα σημερινά ζητήματα, αν δεν ανατραπεί ο σημερινός συσχετισμός των δυνάμεων και στην ηγεσία των ΟΛΜΕ - Δ.Ο.Ε. Δεν είναι δυνατόν να αναθέσουμε στους μέχρι τώρα εταίρους της Ν.Δ. στην οικουμενική κυβέρνηση (ΠΑΣΟΚ - Συναπισμός), την ανατροπή της εισοδηματικής πολιτικής της κυβέρνησης.

γ) Όμως για να επιτευχθούν οι προϋποθέσεις αυτές, αλλά και για να ανοίξει ο δρόμος του σ.κ., υπάρχει ένας απαραίτητος όρος. Η ανασυγκρότηση του σ.κ. σε ταξική αυτοδύναμη βάση, ενάντια στις δυνάμεις του τρικομματισμού. Επιτακτικό επομένως καθήκον για τις αγωνιστικές - ριζοσπαστικές δυνάμεις αποτελεί η συνένωσή τους σε κοινή πορεία για να πετύχουν τους παραπάνω στόχους. Μέσα απ' τις εμπειρίες των τελευταίων χρόνων, αλλά και από τις αναδιατάξεις που έχουν γίνει μέσα στο σ.κ., έχουν προκύψει οι δρόμοι που μπορούν να αποτελέσουν μια νέα απαρχή για το σ.κ.

(βλ. και «αντιτετράδια» τεύχος 5, «Προτάσεις για ενότητα και δράση». Προς τον κόσμο της εκπαίδευσης και την αριστερά).

Ακόμα και μια βεντέτα έχει βασικούς ενόχους

«Θεέ μου, φύλαξέ με
π' τους φίλους μου,
τους εχθρούς μου
τους ξέρω»

Τα τελευταία χρόνια μέσα στο κίνημα των εκπαιδευτικών έχει αναπτυχθεί μια πολύτιμη σύγκρουση ανάμεσα στις Ομοσπονδίες των δασκάλων (Δ.Ο.Ε.) και των επαγγελματιών (Ο.Δ.Μ.Ε.). Δινστυχώς, η κρίση αυτή δε βρίσκεται σήμερα μόνο στο επίπεδο των ηγεσιών, αλλά έχει διαποτίσει τη μεγάλη πλειοψηφία των εκπαιδευτικών, με αποτέλεσμα οι σχέσεις μεταξύ δυο αντανακτικά ίδιων κοινωνικών ομάδων να βελτιώνονται στο χειρότερο δυνατό επίπεδο.

Πανούς όμως εξυπηρετεί αυτή η διάσπαση των σ.κ. μέσα στο χώρο της εκπαίδευσης, και ποιος ευθύνεται γι' αυτήν; Ιστορικά εξετάζοντας την πορεία των επαγγελματιών των δυο αυτών βαθμίδων, θα δούμε ότι η μοίρα τους είναι κοινή. Τα προβλήματα στις εργασιακές σχέσεις, από συνθήκες δουλειάς, στο χαρακτήρα της προσφερόμενής γνώσης και της οικονομικές τους αποδοχές. Όμως τα δύο αυτά σε πολύ λίγες περιπτώσεις μίκησαν αυτές Ομοσπονδίες βρέθηκαν πλάι στις κοινούς αγώνες! Ουσιαστικά μέσω των συνειδήσεις και των ιδιων των εκπαιδευτικών υπήρχε και υπάρχει, ίσως πιο από τις πάντα, ένας διαχωρισμός σε Α' και Β' αστυγορίας εκπαιδευτικών. Αυτός ο υποχρεωτικός προωθήθηκε, μέσω διαφόρων λόγων, απ' την ίδια την αστική τάξη της γης μας. Έτσι, οι Παιδαγωγικές Αστυνομίες, ήταν πάντα υποβαθμισμένες, ήταν —μετά τη διάρκεια της δικτατορίας— τις Παιδαγωγικές Ακαδημίες είχαν αναπτυχθεί καθίζηση. Εδώ πρέπει να ανατοπούσαμε, ότι ειδικά η χούντα πίστευε, ότι μέσω των τρόπων θα δημιουργούσε ένα πλήθες δασκάλων που θα βοηθούσαν στην αποδοτική χειραγώηση της νεογενείας, στη μέσην του «ελληνοχριστιανικού πολιτισμού».

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ
ΒΗΜΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ
1990

Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΙΜΗΝΑ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη την ανάγκη αναπροσαρμογής της αποδημίας που καταβλέπεται στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για πρόσβετες απασχόλησης και εβδομοής της με την αποζημίωση των εκπαιδευτικών της διπλεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Αποφασίσουμε

1. Η αποδημία που προβλέπεται για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από τη διατά-

Μια απόφαση που αίρει την απαράδεκτη ανισότητα μεταξύ των εκπαιδευτικών

Έτσι του άρθρου 35 του Ν. 1824/1988 ορίζεται από Ιης Απριλίου 1990 ιερή προστασία σε είκοσι οκτώ (28) ώρες απασχόλησης για κάθε διδακτικό τριμήνου.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και να κυριωθεί νομοθετικά.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Κ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Γ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ

Ομως: ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΑΝΑΙΡΟΥΝ ΤΙΣ ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥΣ;

Κι ενώ, όλα φαίνονται αίσια —γι' αυτό και η αναστολή της απεργίας— βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα απαράδεκτο φαινόμενο.

Αποκαλυπτικό είναι το δελτίο τόπου καθώς και η επιστολή του Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε. προς κάθε αρμόδιο.

Άριθμος 14.3.1990

Δελτίο Τέλος

Το Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε. έχει βάσιμες πληροφορίες ότι, με μέρος μετό την υπογραφή της κοινής υπουργικής απόφασης για εξόντωση της τριμηνής αποδημίας των εκπαιδευτικών, οι ίδιοι Υπουργοί σκοπεύουν να υπογράψουν άλλη υπουργική απόφαση με την οποία αναφέρεται τη προγραμματική και επαγγελματική καθαίρεση των εκπαιδευτικών (δασκάλων) του ίδιου Σχολείου που εργάζονται 25 διδακτικές ώρες την εβδομάδα.

Η Δ.Ο.Ε. αρμόδια καλεί τους αρρόδιους Υπουργούς για φρεστή διάφευκτη αυτών των πληροφοριών και του Κλάδου σε αγνωστική επομένως και επαγγέλτηση μπροστά στο ευρεχόμενο ενός τέτοιου εμπλήκου του.

Από τη Δ.Ο.Ε.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Άριθμος 14 Μαρτίου 1990

Άριθμ. Πρωτ. 1.000

Προς Τον Υπουργό Παιδείας κ. Κ. Δεσποτόπουλο
ΚΟΙΝ. Πρωθυπουργό κ. Ζ. Ζαΐστο-Υπουργό Οικονομικών κ. Γ. Αγαπήτο
Διδασκαλικούς Συλλόγους όλης της Χώρας

Κύριε Υπουργέ:

Με λαττή μας επανερχόμαστε στο θέμα της τριμηνής αποδημίας των εκπαιδευτικών, το οποίο μας δόθηκε πρόσκαιρο η εντύπωση ότι αντιμετωπίζεται θετικά από την

πλευρά σας, αφού αποδεχθήκατε στις μέχρι τώρα συναντήσεις μας ότι δίκαιο το αίτημα μας για ιστορική μεταχείριση των εκπαιδευτικών της βασικής εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα, στις συναντήσεις μας, στις εξηγήσεις στην Επιτροπή της Εκπαίδευσης μεταξύ της σχολείου της Πρωτοβάθμιας, εδωνούμε, όπως συστάθη, την ανάγκη μεταχείρισης των εκπαιδευτικών μετά την επαγγέλτησης ακούσιας και του ίδιου σχολείου και μάλιστα σε βαρός εκείνων, που είχαν μεγαλύτερο διορθωτικό ωραριό κατά πάτη (7) διδακτικές ώρες (25-18).

Κατόπιν τούτου, κύριε Υπουργέ, αντιδιδόντας την πλειά και—νιατί όχι— την πλούσια πληρωμή των 45.000 δασκάλων και Νηπιαγών της ανάστολης της άσκησης, π. ίδια η Πολιτεία σε βαρός τους, με αποβλέπεις συγχέεις για την απάλη και εύσυρη λειτουργία των Σχολείων της Χώρας.

Κύριε Υπουργέ, αλλά σίμοςτε υποχρέωμα, στα πλαίσια της μέχρι τώρα επιλεκτικής συνεργασίας που είχαμε μαζί σας, να σας δηλωσούμε ότι διαθέτουμε αύρια, αγνωστικά και ανυπόβαρητα, με Κλάδος, γιατί την εξέλιξη που είχε το αίτημα μας για ιστορική μεταχείριση μετά την εκπαίδευση του ίδιου Σχολείου.

Κύριε Υπουργέ, μας και μάλιστα λίγη υποχρέωμα.

Η σπουδαία απόφαση για πολοπόσια αύξηση της τριμηνής αποδημίας για την πλειά των εκπαιδευτικών της βασικής Εκπαίδευσης, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας.

Με εκτιμήση
Για τη Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε.

Ο Πρόεδρος Ο Γενικός Γραμματέας

Γιώργος Γουάτης Γιάννης Βαυανί-

Με το διαχωρισμό αυτό οι εκάστοτε κυβερνήσεις προσπαθούσαν και σε μεγάλο βαθμό πέτυχαν, να ρίξουν της δικές τους ευθύνες για τη καθημερινή υποβάθμιση του σχολείου, στους εκπαιδευτικούς. Έτσι, οι καθηγητές των Γυμνασίων θεωρούν υπεύθυνους τους δάσκαλους για την αγραμματοσύνη των μαθητών που έρχονται από το Δημοτικό, ενώ οι καθηγητές των Λυκείων θεωρούν υπεύθυνους τους καθηγητές των Γυμνασίων.

Αν όμως η αστική τάξη επιδιώκει το διαχωρισμό αυτό, η λογική του διαιρεί και βασίλευε, κάποιοι άλλοι μέσα στο ίδιο το συνδικαλιστικό κίνημα με τη στάση τους, συνειδητά ή ασυνείδητα, συνηγορούν στη διάσπαση αυτή. Στο σημείο αυτό το κύριο βάρος της ευθύνης πέφτει στην ηγεσία της Δ.Ο.Ε., ιδιαίτερα όπως αυτή εκδηλώθηκε στην απεργία διαρκείας των καθηγητών το 1988, αλλά και κατά τη διάρκεια της οικουμενικής κυβέρνησης για τα περίφημα τρίμηνα.

Συγκεκριμένα, στην απεργία του 1988, και ενώ οι καθηγητές διεκδικούσαν μια αύξηση στο βασικό μισθό, η Δ.Ο.Ε., όχι μόνο δεν συμπαραστάθηκε στον αγώνα τους, αλλά ήταν και η μοναδική Ομοσπονδία που χτύπησε με ανακοίνωσή της την απεργία, υποστηρίζοντας έναν ανύπαρκτο και καταρακωμένο θεσμό, το ψευτό - ενιαίο μισθολόγιο.

Ανάλογη υπήρξε η στάση της Δ.Ο.Ε. και το τελευταίο διάστημα, κατά το οποίο η ηγεσία της ΟΛΜΕ επεδίωξε αύξηση των τριμήνων επί «οικουμενικής» κυβέρνησης. Πριν καν εκδηλώσει ουσιαστικά τη θέση της η κυβέρνηση, η Δ.Ο.Ε., με ένα «πισώπλατο χτύπημα» έβαλε βέτο σχετικά με τις διεκδικήσεις των καθηγητών, γιατί δήθεν προωθούν την ανισότητα μεταξύ των εκπαιδευτικών. Έτσι, αντί να παλαιώσουν και αυτοί για αυξήσεις, στάθηκαν εμπόδιο στις διεκδικήσεις των καθηγητών.

Θα πρέπει να σταθεί κανείς ιδιαίτερα στην ανακοίνωση της Δ.Ο.Ε. (τη δημοσιεύουμε) γιατί είναι αποκαλυπτική της λογικής που διέπει την ηγεσία της Ομοσπονδίας των δασκάλων. Υπάρχουν τρία σοβαρά ζητήματα που πρέπει να σχολιασθούν.

Το πρώτο ζήτημα αφορά το διαφορετικό ωράριο καθηγητών και δασκάλων. Είναι γεγονός, ότι το ωράριο των δασκάλων είναι αυξημένο. Όμως πρέπει να υπενθυμήσουμε, ότι η μείωση του ωραρίου των καθηγητών κατακτήθηκε μέσα από μεγάλους αγώνες στη διάρκεια της δεκαετίας του '70 (επί υπουργείας Ράλλη) και δεν χαρίστηκε από κανέναν. Η αναφορά και μόνο στο ωράριο, με τον τρόπο που γίνεται, αποτελεί ένα δείγμα της στάσης που θα κρατήσει η Δ.Ο.Ε. στην ήδη αποφασισμένη θέση της ΟΛΜΕ για παραπέρα

μείωση του ωράριου των καθηγητών. Έτσι, αντί να παλαιώψει η Δ.Ο.Ε. για μείωση του ωράριου των δασκάλων, «γκρινιάζει» για το ωράριο των δασκάλων, δίνοντας λαβές στην εκάστοτε κυβέρνηση για καταστρατήγηση κατακτημένων δικαιωμάτων. Αλήθεια, θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον να βλέπαμε τη στάση της Δ.Ο.Ε. αν η νέα κυβέρνηση επιχειρούσε να αυξήσει το ωράριο των καθηγητών, για να «άρει της απαράδεκτες ανισότητες μεταξύ των εκπαιδευτικών» όπως λέει και η ανακοίνωση της Δ.Ο.Ε.!

Το δεύτερο ζήτημα αφορά τη στάση της Δ.Ο.Ε. απέναντι στην αποζημίωση των τριμήνων. Ως γνωστόν, τα «τρίμηνα» αποτέλεσαν το συμβιβασμό για τη λήξη της μεγάλης απεργίας των καθηγητών τον Ιούνιο του 1988. Την αποζημίωση αυτή πήραν και οι δάσκαλοι, εκμεταλλευόμενοι ξένον αγώνα, ενώ μάλιστα είχαν στραφεί ενάντια στον αγώνα αυτόν. Τώρα που η ΟΛΜΕ επεδίωξε την αύξηση της αποζημίωσης αυτής, αντί να συμπαραταχθεί με την ΟΛΜΕ για να διεκδικήσουν από κοινού την αύξηση, διαμαρτυρήθηκε (!) στον υπουργό Παιδείας, ότι δήθεν με τέτοια ρύθμιση επαναφέρει την άνιση μεταχείριση μεταξύ των εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα της στάσης αυτής της Δ.Ο.Ε. είναι γνωστά. Ο τότε υπουργός ΥΠΕΠΘ κ. Δεσποτόπουλος, παρά την ευνοϊκή του εισήγηση, απέφυγε να ικανοποιήσει το αίτημα αυτό.

Το τρίτο ζήτημα αφορά την ίδια την φυσιογνωμία της Δ.Ο.Ε. και τη δράση της στο σ.κ. Ουσιαστικά ο κλάδος των δασκάλων βρίσκεται σε μόνιμη χειμερία νάρκη, αφού η ηγεσία του, η ΔΟΕ, χαρακτηρίζεται από μια πλήρως γραφειοκρατική λογική, που ταιριάζει πιο πολύ στην εποχή του μεσοπολέμου. Παρά τις ανακοινώσεις της για αγώνες κ.λ.π., στην πραγματικότητα κάθε φορά εκλιπαρεί τον εκάστοτε υπουργό για την ικανοποίηση κάποιων αιτημάτων της, μάλιστα με έναν ιδιαίτερο μίζερο τρόπο, γκρινιάζοντας για τυχόν ικανοποίηση αιτημάτων άλλων κλάδων, ιδιαίτερα των καθηγητών, με αποτέλεσμα να ενισχύουν τις διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, υποβάθμιζοντας τους δασκάλους. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό, ότι η ηγεσία της Δ.Ο.Ε. αναδείχτηκε σε κόλακα του οικουμενικού Δεσποτόπουλου, διοργανώνοντας προς τιμή του εκδήλωση στη Μαράσλειο Ακαδημία.

Το τελευταίο διάστημα η Δ.Ο.Ε. έφερε προς συζήτηση ανάμεσα στις δύο εκπαιδευτικές Ομοσπονδίες, το ζήτημα του ενιαίου συνδικάτου. Πριν προχωρήσουμε στην ουσία του ζητήματος, πρέπει να παρατηρήσουμε, πως η πρόταση έρχεται σε μια φάση όπου οι σχέσεις μεταξύ των Ο-

μοσπονδιών είναι ιδιαίτερα τεταμένες και γι' αυτό η πρόταση αυτή έχει και χαρακτηριστικά αντιπερισπασμού απ' τη μεριά της Δ.Ο.Ε.

Σχετικά με την ουσία, θα μπορούσε κανείς να πει, ότι μια τέτοια πρόταση είναι και ενδιαφέρουσα και κινείται σε μια θετική κατεύθυνση. Η δημιουργία μιας Συνομοσπονδίας εκπαιδευτικών θα ήταν μια σωστή λύση, αφού υπάρχουν πολλά κοινά ζητήματα που αφορούν τους δυο κλάδους και — γιατί όχι — τους εκπαιδευτικούς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όμως, στη σημερινή συγκυρία πρέπει να προσδιοριστούν κάποια πολύ σοβαρά ζητήματα, που κάνουν τη πρόταση αυτή ανεπίκαιρη.

Πρώτον, υπάρχει σοβαρός ανταγωνισμός όχι μόνο ανάμεσα στις ηγεσίες ΟΛΜΕ - ΔΟΕ, αλλά και μεταξύ των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ο ανταγωνισμός αυτός έχει κατ' αρχήν κοινωνικά χαρακτηριστικά, οφείλεται στην κρίση τόσο του σ.κ., όσο και στη γενικότερη κοινωνική κρίση που αναδεικνύει ένα έντονο συντεχιακό πνεύμα, αλλά και στην ίδια τη στάση της Δ.Ο.Ε.

Δεύτερον, γίνεται σαν πρόταση κορυφής, δεν αναδεικνύεται μέσα από διαδικασίες βάσης και γι' αυτό μπορεί να λειτουργήσει διαλυτικά μέσα στον κλάδο, αφού σήμερα από πουθενά δεν φαίνονται κοινοί αγώνες και στόχοι. Χαρακτηριστικό είναι εδώ το ζήτημα της διαφορετικής στάσης των δυο ομοσπονδιών στο καυτό θέμα του «ενιαίου» μισθολόγιου.

Τρίτον, η πρόταση αυτή της Δ.Ο.Ε., με τον τρόπο που σήμερα γίνεται, κάθε άλλο παρά πείθει για τις καλές προθέσεις της, είναι δηλαδή ένα πυροτέχνημα που θα πυροδοτήσει ακόμα μεγαλύτερες αντιθέσεις, γι' αυτό και η ίδια η πρόταση υπονομεύει τη λογική της.

Για όλους αυτούς τους λόγους, νομίζουμε, ότι σήμερα άλλες προτεραιότητες μπαίνουν στο σ.κ.

Ο αυταρχισμός, η λιτότητα, οι ταξικοί φραγμοί, το ξεπέρασμα των συντεχνιακών αντιθέσεων, αλλά και το ξεπέρασμα των ηγεσιών ΟΛΜΕ - ΔΟΕ, είναι ζητήματα πρώτης προτεραιότητας.

Πιστεύουμε ότι πολλά είναι αυτά που ενώνουν τους δασκάλους και τους καθηγητές. Όμως το ξεπέρασμα των αρνητικών εμπειριών του παρελθόντος μπορεί να γίνει μόνο μέσα από τη δυναμική των αγώνων. Και μέσα στους αγώνες αυτούς θα φανεί η αναγκαιότητα ή όχι για μια κοινή Συνομοσπονδία των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων.

Γιώργος Σόφης
καθηγητής
Αγγελίνα Γιαννετοπούλου
δασκάλα

Τί μας είπε η ΔΟΕ

(Γ. Γούσης, πρόεδρος)

Οφείλω να ομολογήσω ότι οι παρακάτω απαντήσεις που πήραμε από τον πρέδρο της ΔΟΕ Γ. Γούση, στις 23 Απρίλη, δόθηκαν σε ελάχιστα ικανοποιητικό κλίμα.

Από τη μια υπήρχε το υπαρκτό, ίσως, στένεμα του χρόνου, μιας και το ΔΣ της ΔΟΕ συνεδρίαζε, από την άλλη η περιέρουσα ατμόσφαιρα ήταν βαριά και εμφανέστατα αντι-καθηγητική. Πολύς εκνευρισμός, αιχμές, αγανάκτηση και άλλα παρόμοια, που ελάχιστα βοηθούσαν μια συζήτηση.

Μετά κόπων και βασάνων, πήραμε τελικά τις παρακάτω λακωνικές απαντήσεις:

«**αντιτετράδια**»: Προχτές ανακοινώθηκε μια αύξηση των τριμήνων στους καθηγητές. Πως σκέψαστε ν' αντιμετωπίσετε το γεγονός;

Γ. Γούσης: Πάγια θέση του κλάδου μας είναι, ότι ενιαία είναι η εκπαίδευση, άρα και ενιαία πρέπει να είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων της και φυσικά και των λειτουργών της.

«**αντιτετράδια**»: Παρ' όλα αυτά υπάρχουν διαφορές στο εργασιακό καθεστώς, χωριστά σωματεία, βίοι παράλληλοι ίσως.

Γ. Γούσης: Η ΔΟΕ με ομόφωνές της αποφάσεις αγωνίζεται για ενιαίο συνδικάτο.

«**αντιτετράδια**»: Υπάρχει μια διάσταση γύρω από τη συνδικαλιστική πρακτική, μια πίκρα στους κα-

θηγητές για τη στάση σας στο ζήτημα των απεργιών τους.

Γ. Γούσης: Γίνεται φανερό, ότι η ΔΟΕ είναι κατηγορηματικά αντίθετη σε οποιεσδήποτε τεχνητές αντιθέσεις που μόνο τα συμφέροντα της εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών δεν εξυπηρετούν.

Στο σημείο αυτό διεκόπη η «συνέντευξη». Φεύγοντας, παρακαθήμενος σύμβουλος - συνδικαλιστής, με περίοπτο και οργίλο ύφος, με ρεότηση αν θέλω να λέγομαι «δάσκαλος». Έδωσα τόπο στην οργή. Οι καιροί είναι αρκετά πονηροί, για να προσθέτει κανείς και νέα προβλήματα...

Θ.Τ.

Τι μας είπε η ΟΛΜΕ

(Δ. Μπαλωμένος, πρόεδρος)

Μετά τη στάση της ΔΟΕ σε σχέση με την εξέλιξη στα οικονομικά ζήτηματα, τη γνωστή δήλωση των διένεμε και στις εφημερίδες, με την οποία στην αυτοί ζήταρι ένα ενιαίο εργασιακό καθεστώς, αποκαργήθηκε μέσα στον κλάδο μια ορισμένη αναποδογή που επέτεινε και μια αντίθεση ανάμεσα στους δάσκαλους και στους καθηγητές. Δεν ξέρω ει πρόκειται για την «προαιώνια» αντίθεση, αλλά σαν νομίζεις ότι πρέπει να «ναι η στάση της ομοσπονδίας απέναντι στην ηγεσία των δασκάλων, και ακότεν στο συγκεκριμένο ζήτημα της εξομοίωσης;

Πρώτα απ' όλα πρέπει να πούμε ότι είναι πολλάχιστον ατυχής η ενέργεια αυτή της ΔΟΕ.

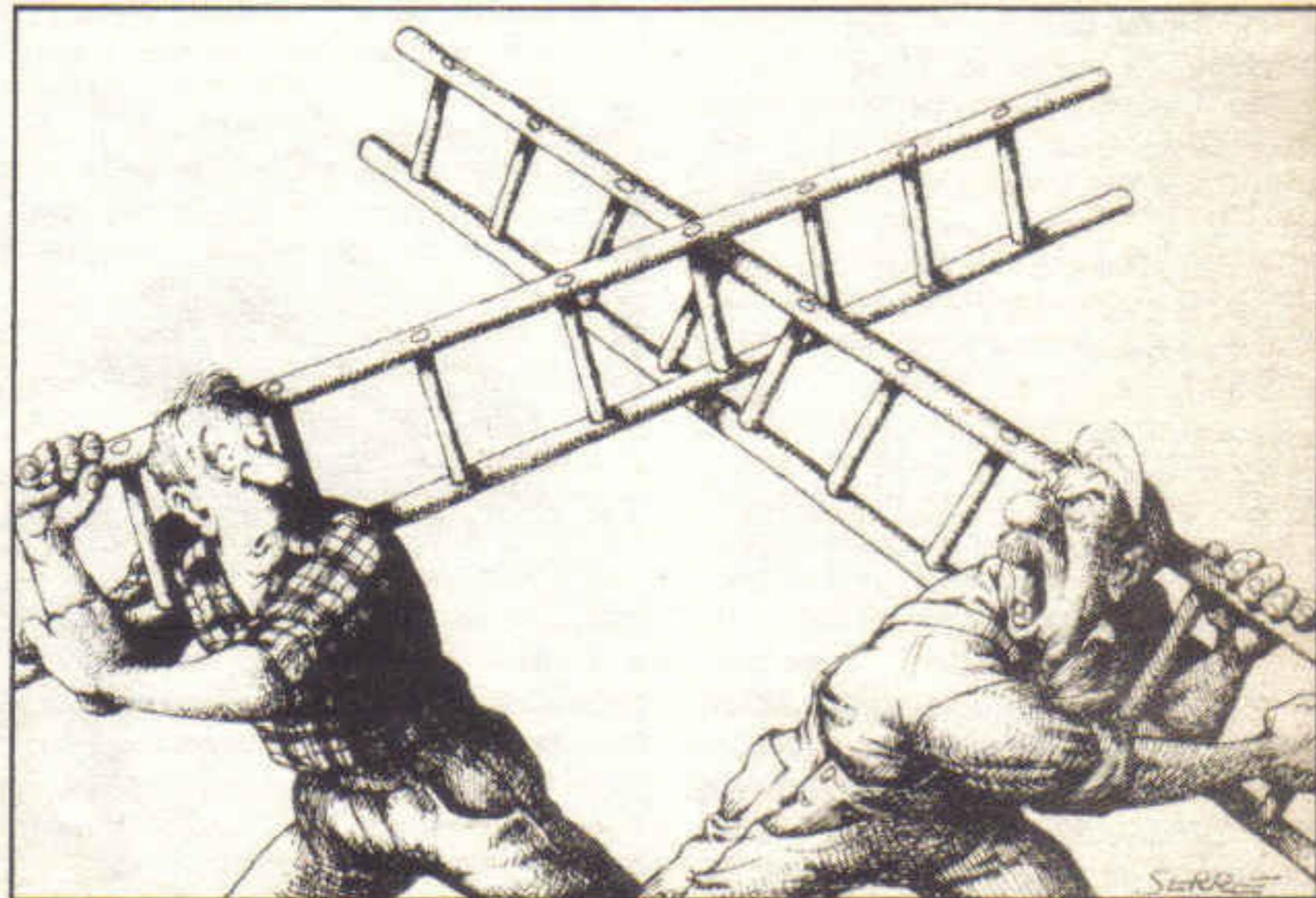
Ζητερόν, ότι η πρότασή της, έτσι όπως έγραψε διαμορφώσει, έχει πολλά αρνητικά, τίσσο για τον ίδιο τον κλάδο της ΔΟΕ, για τις επιπτώσεις σ' εμάς. Δηλαδή, αρχήν, παίρνοντας μια απόφαση στην εξουσίωση, δημιουργεί προβλήματα στην ίδια της τη δράση, γιατί π.χ. τους μας εμείς για τον α' ή β' λόγο μπορεί να μην καντοποιηθούμε, ενώ αυτοί να έχουν τη δυνατότητα της κινητοποίησης. Ή ξεκανόσαμε με την ίδια βάση, ανεξάρτητα απ' τις εξελίξεις που χουμε τώρα, έτσι λαδή δεν θα πρέπει να κινητοποιηθούν. Αυτό είναι ένα σοβαρό ζήτημα.

Ερίσκω, η πρότασή τους αυτή μπαίνει στα δυοκά όδατα τα δικά μας. Αντικειμένων. Και αν μια τέτοια πρόταση την έπαιρνε μια πράξη για τις άλλες τράπεζες, θα γνωστόνας εμφύλιος πόλεμος των τραπεζών μας. Άρα, λοιπόν, η πρόταση αυτή

δεν είναι καλή, ούτε για τον ίδιο τον κλάδο των δασκάλων, ούτε για τον κλάδο το δικό μας. Παρεμβαίνει αισθητά στις πρωτοβουλίες τις δικές μας. Εμείς δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να ζητάνε τα ίδια και περισσότερα. Άλλα άλλο αυτό και άλλο ότι «εάν δώσεις στους άλλους, θα ζητώ κι εγώ».

Είναι μια ατυχής ενέργεια, που για δεύτερη φορά γίνεται, κι απ' αυτήν την άποψη έχει μια ιδιαίτερη σημασία. Γιατί αποκαλύπτει πλέον αντίληψη.

Τώρα από την πλευρά μας νομίζω ότι δεν πρέπει να μπούμε σε μια τέτοια λογική, γιατί αν μπούμε στην ίδια λογική θα έχουμε τα ίδια προβλήματα κι εμείς. Η λογική η δικιά μας δεν είναι «αντιπαράθεση για να πάρω κάτι παραπάνω απ' το δάσκαλο», αλλά το δικαίωμα πρώτα απ' όλα να μην παρεμβαίνει κανείς σ' εμάς, κι το δεύτερο είναι πώς θα παρέμβεις εσύ με τις δυνάμεις που χεις, με τη συμπαράσταση των εργαζομένων και των άλλων συνδικά-

των για να λύσεις τα ζητήματά σου.

Πάνω στο συγκεκριμένο, υπήρξε κάποια συνομιλία, κάποιες συννενοήσεις με το Δ.Σ. της ΔΟΕ;

Ναι, επίσημες συνομιλίες βέβαια δε γίνανε αλλά και εγώ πήγα και σηζήτησα με μέλη και στελέχη της, αλλά δεν υπήρξε κάποια επίσημη συνάντηση. Υπάρχει σε εκκρεμότητα αυτή η πρόταση για συνάντηση που είναι να γίνει στις 24 του μήνα. Γνώμη μου είναι ότι μια τέτοια συνάντηση δε θα 'χε νόημα αυτήν τη στιγμή. 'Οχι με την έννοια να μη σηζήτησουμε, να λύσουμε κάποια προβλήματα, αυτό ίσως θα 'χε νόημα, να καθήσουμε να σηζήτησουμε τις διάφορες πλευρές του θέματος, αλλά επειδή έχουν μια ήδη προκατασκευασμένη θεματολογία, π.χ. ένα θέμα είναι η ενοποίηση του συνδικάτου.

Εδώ μπαίνει ένα άλλο ζήτημα, που αναδεικνύει την προηγούμενη αντίληψη από άλλη πλευρά. Το να ζητάς ενοποίηση συνδικάτου με αυτές τις συνθήκες, πρώτα απ' όλα είναι άστοχο.

Το δεύτερο είναι, δημος, ότι μέσα από την ενοποίηση των συνδικάτων ο καθένας πιστεύει —υπάρχει μια τέτοια αντίληψη— ότι θα λυθούν όλα τα προβλήματα. Γνώμη μου είναι, ότι δε θα λυθούν όλα τα προβλήματα. Απλώς θα αναδειχθούν και άλλα καινούργια προβλήματα, ακόμη και τωρινά με άλλη μορφή. Π.χ. θα είναι οι εργασιακές σχέσεις ενιαίες από το νηπιαγωγείο μέχρι πάνω; Που τελειώνει η δευτεροβάθμια; Ή, αν μπει μέσα και το κομμάτι των ΑΕΙ, θα είναι οι εργασιακές σχέσεις ενιαίες από κάτω μέχρι πάνω; Δε μιλάω για μισθολογικό μόνο καθεστώς. Άλλα και για ώρες διδασκαλίας, και για τρόπο διδασκαλίας και για σχέσεις, για τα πάντα. Θα πούμε, για παράδειγμα, στις 15 του Ιούνη ότι θα φεύγουν όλοι οι εκπαιδευτικοί; Η πρέπει να πούμε ότι άλλο χρόνο διακοπών θα 'χουν τα δημοτικά, άλλο τα γυμνάσια, άλλο τα λύκεια, όπως και σήμερα ισχνεί; Καμμία διαφοροποίηση για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν με βάση όλα τα μαθήματα και για εκείνους που διδάσκουν με κλάδους και για τους νηπιαγωγούς που διδάσκουν με άλλα κριτήρια; Δηλαδή εγώ φοβάμαι ότι υπάρχει μια αντίληψη ισοπέδωσης μέσα απ' το ενιαίο συνδικάτο, κι απ' αυτή, την άποψη θα εκπλαγούν όσοι το πιστεύουν αυτό, διαταν προχωρήσουν σε μια τέτοια λογική.

Χωρίς αυτό δημος να σημαίνει ότι...

'Οχι, θα είναι σαφές ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα σε σχέση με μια πορεία ενοποίησης συνδικάτου. Αυτό είναι ένα άλλο ζήτημα, πρέπει πρώτα απ' όλα να κατανοηθεί απ' τους ενδιαφερόμενους μια

τέτοια ανάγκη. Δηλαδή, δεν μπορείς να πας διοικητικά να την επιβάλεις. Δεν αρνούμαι τη θέση, αλλά δεν νομίζω ότι αυτό το πράγμα σήμερα έχει κάποια βάση για συζήτηση.

Παρεπιπτόντως, επειδή κάνατε μια τελευταία συζήτηση - συνάντηση με τον υπουργό, αλλά υπήρξαν και ορισμένες πολιτικές εξελίξεις. Είναι γνωστό πως υπήρξαν από την πλευρά της ομοσπονδίας, της ΟΛΜΕ, ορισμένα αιτήματα: οικονομικά, εργασιακά κ.λ.π. Πιστεύετε ότι άμεσα μπορούν αυτά να ζυμαρίσουν στο χώρο μας και να υπάρχουν κάποιου χαρακτήρα απαντήσεις;

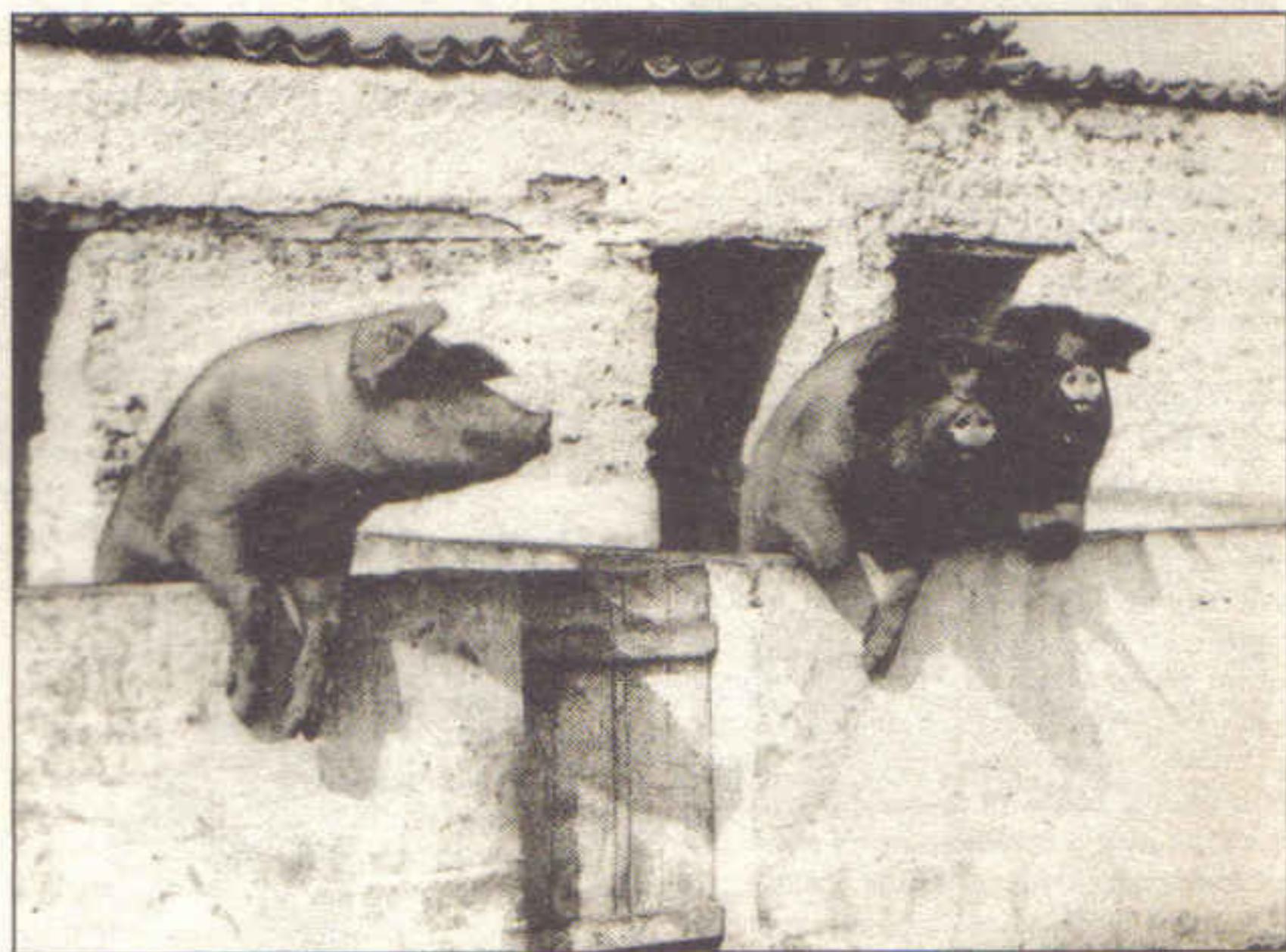
Λοιπόν, πρώτα απ' όλα θα πρέπει να πούμε ποια είναι η ενέργεια του υπουργείου. 'Οτι το υπουργείο απ' την πλευρά του πάει να ζητήσει ένα συμβιβασμό. Είναι καθαρό αυτό. Από που φαίνεται; Φαίνεται από το ότι πρώτα απ' όλα μετατοπίζει όλα τα προβλήματα μετά τις εξαγγελίες, αρνείται δηλαδή να πάρει θέση κρατώντας μια ιδιαιτερότητα. Φυσικά τη θέση την ξέρουμε σε πολλά σημεία, γιατί πρώτα απ' όλα έχει τις εξαγγελίες της κυβέρνησης πριν πέντε μέρες και τις προεκλογικές της. 'Οτι θα βάλει εξετάσεις στα γυμνάσια, ότι θα βάλει από γυμνάσιο σε λύκειο εξεταστικό, ότι θα λειτουργήσει δηλαδή με μια ένταση του «εξεταστικού αυταρχισμού». Θα δούμε δηλαδή στην πορεία πώς θα διαμορφωθεί αυτό το πράγμα. Ιδιωτικοποιήσεις κ.λ.π. Είναι πλευρές αυτές. Αυτά τα μεταθέτει για 20 μέρες περίπου.

Δεύτερον, ενώ το πρώτο που θά πρέπει να κανείς λογικά να μεταθέσει είναι το οικονομικό, μιας και εκεί επικεντρώνεται όλη η προσοχή, παρ' όλα αυτά σ' αυτό δίνει απάντηση. Και τη δίνει την απάντηση και

μ' έναν κακότεχνο τρόπο. Ενώ εμείς τη μόνη εγγύηση που έχουμε πάρει απ' την προηγούμενη κυβέρνηση είναι η μείωση ωραρίου μητέρων, αυτός δηλώνει ότι αυτό δεν έχει υπογραφεί, για τυπικούς λόγους δηλαδή δεν το αποδέχεται, και περνάει σ' ένα άλλο αίτημα το οποίο ονομάζει μόνος του κυρίαρχο δικό μας: ονομάζει μόνος του ότι αυτό είναι το αίτημά μας το μοναδικό, το απομονώνει απ' τα άλλα αιτήματα και του δίνει μια λύση. Δηλαδή στο αίτημα, το οποίο στην ουσία θα έπρεπε να μεταθέσει, αυτός δίνει λύση. Λέει ότι εμείς, δήθεν, είχαμε πάρει υπόσχεση γι' αυτό το πράγμα. Δημιουργεί ένα ψεύτικο καλούπι δηλαδή, για να τον εξυπηρετήσει στην κοινή γνώμη, στην κοινή γνώμη που έχει διαμορφωθεί και μέσα από τον τύπο, ότι μόνο αυτό είναι το αίτημά μας. Και επίσης δίνει και μια διασφάλιση —τουλάχιστον προφορική— ότι αυτός δε θα αιφνιδιάσει. Δηλαδή με την έννοια ότι δεν θα περάσει το καλοκαίρι διάφορα προεδρικά διατάγματα κ.λ.π., κ.λ.π. Αυτό είναι καθαρό ότι φτάνει σ' ένα συμβιβασμό.

Τώρα από την πλευρά μας, πρέπει να εκτιμήσουμε ότι πρώτον δε λύνονται ζητήματα της παιδείας, δεύτερον ότι δε λύνεται ούτε καν το οικονομικό πρόβλημα. Είναι σαφές αυτό, αφού ούτε το άμεσο αίτημα, το δεκαοκταχιλιαρό, δεν βρίσκει διέξοδο.

Σαν κίνημα πρέπει να εκτιμήσεις, όμως, μερικούς παράγοντες τους οποίους αυτός υπολογίζει και με βάση τους οποίους έρριξε αυτόν το συμβιβασμό. Δηλαδή, η παρέμβασή σου σε μια κινητοποίηση σήμερα θα μπορέσει να έχει ένα αποτέλεσμα; Αυτό είναι το κεντρικό ζήτημα που πρέπει να απαντήσεις σήμερα.

Επμέλεια αφιερώματος
Έφη Οικονομούλου
Θανάσης Τσιριγώτης
Ζωή Χατζή

Α] Μια αποκαλυπτική ημερίδα

«Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι λαμβανόμενη υπόψη των κοινωνικών παραδόσεών μας, δεν μπορεί να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη που να μη στηριχθεί μέσα στην Κοινότητα σε μια κοινωνική συναίνεση»
(από τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Κοινωνικών Δικαιωμάτων)

«Καλούμε τις κυβερνήσεις μας να ελαφρώσουν τα διοικητικά βάρη σε διάποστα τους τομείς και να δημιουργήσουν για τις επιχειρήσεις έναν ευρωπαϊκό χώρο, όπου δε υπάρχει ελευθερία κινήσεως και εντός του ποινών αποδεχόμεθα δεσμευτικές απαιτήσεις και ευθύνες· να εξασφαλίζουν, ότι οι δημόσιες απηρεσίες και οι κοινωφελείς οργανισμοί θα αποκουντανται με τρόπο, που να εμφανίζει την ίδια προσαρμοστικότητα, που ζητείται από μας»

«Να αναδιοργανώσουν τα εκπαιδευτικά συστήματα ώστε να ετοιμάζουν τους νέους για τις επιγγέλματα του μέλλοντος και να τους πάνων κάθε ευκαιρία για να επιτύχουν την Ευρώπη της ενιαίας αγοράς»

(Ευρωπαϊκή Χάρτα που υπέγραψαν στο Παρίσι, 14.12.88, εργοδοτικές και βιομηχανικές ενώσεις της ΕΟΚ).

Στις 23 Μάρτη, με πρωτοβουλία της ΟΛΜΕ, πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο ημερίδα, με θέμα «Εκπαίδευση και 1992». Από ελληνικής πλευράς πήραν μέρος συνδικαλιστές από όλες τις ΕΛΜΕ, επαγγελματίες εκπαιδευτικών σωματείων, αλλά και από την ΕΟΚ ο Lenarducci (εκπρόσωπος της Κοινότητας) και ο Luis Nelet εκπρόσωπος των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων των Εκπαιδευτικών.

Ήταν μια ενδιαφέρουσα συζήτηση, αφού ανέδειξε σημαντικές πτυχές των εξελίξεων στην εκπαίδευση. Ο κ. Lenarducci τότε, παρά το σχετικό του τακτ, εξόχως αποκαλυπτικός.

Αναφερόμενος στο 1992 τόνισε, ότι η πολιτισμικότητα των ευρωπαϊκών κρατών σημαίνει την κατ' αρχήν αποδοχή της διαφοράς σ' ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά με την παράλληλη εφαρμογή των γενεκών κανόνων και αποφάσεων, το 90% των οποίων μετά το 1992 θα λαμβάνεται στις Βρυξέλλες.

Κάνοντας μια σύντομη ιστορική αναθρούμηση, από τη συνθήκη της Ρώμης ως σήμερα,

μερα, έδωσε το στίγμα της σημερινής κατάστασης, παρομοιάζοντας την ΕΟΚ μ' ένα πολυόροφο κτίριο, γύρω από το οποίο θα κινηθεί και ένας νέος γαλαξίας χωρών.

Ίσως βέβαια δεν πρόσεξε το σχολιασμό, πως όσο πιο πολλούς ορόφους έχει ένα κτίριο, τόσο μεγαλώνει η ποιοτική διαφορά των υπογείων και των ρετιρέ.

Στη συνέχεια ανέφερε, πως «η ενιαία αγορά του 1992 σημαίνει ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, εμπορευμάτων και ανθρώπων με τις αντίστοιχες επιπτώσεις στην εκπαίδευση». Για την ακρίβεια, προσπαθώντας να χρυσώσει το χάπι, τόνισε την «ευκολία» που θα έχουμε να διδάξουμε στα ολλανδικά σχολεία! Αυτό άλλωστε σημαίνει ελευθερία στην αγορά και στην επιλογή του επαγγέλματος, όσο βέβαια και αν είναι σκληρό να επιμένει κανείς, πως «ελευθερία για τον κυνηγό, σημαίνει θάνατο για την μπεκάτσα»...

Επέμεινε ιδιαίτερα, πως το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι συγκεντρωτικό, σ' αντίθεση με ξένα προγράμματα (Γερμανία: περιφερειακό, στην Ολλανδία ανήκει στους δήμους και τις κοινότητες, στην Αγγλία τα εκπαιδευτήρια έχουν αυτονομία) και τόνισε, πως σήμερα δεν ενδιαφέρει την κοινότητα η ιδιωτικοποίηση των

σχολών, εννοώντας προφανώς, πως αυτό το έργο δεν θα πάρει ένα κεντρικό πολιτικό σχεδιασμό, αλλά θα γίνει με την ευθύνη των τοπικών κυβερνήσεων.

Γενικό συμπέρασμα ή ηθικό δίδαγμα: Η Κομμισιόν, εκράζουντας τα συμφέροντα των «κεντρικών αυτοκρατοριών» και των μονοπωλιακών κύκλων διαθέτει συνολικό πρόγραμμα για την εκπαίδευση.

Η υλοποίηση των COMMET, ERASMUS, LINQUA, HELIUS, EURIDICI, EURYKA, ESPRIT κ.λπ. δρομολογήθηκε στην κατεύθυνση ενός πολύπλευρου χειρισμού για έναν φθηνό, ευέλικτο και αποδοτικό εργατικό δυναμικό πανευρωπαϊκής κλίμακας.

Αυτό είναι το ζητούμενο για το κεφάλαιο.

Ο εκπρόσωπος των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων Luiw Weler κινήθηκε σε μια εξοργιστική γραμμή συγκερασμού όλων των απόψεων και καθαρού ρεφορμισμού. Η λογική του εφικτού, της αναδιοργάνωσης, πασπαλισμένη με ολίγη δημοκρατία· ανευρητή εισήγηση χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο.

Η συνέχεια της συζήτησης ήταν, όμως, συναρπαστική, μιας και μια σειρά συνδικαλιστές, πιάνοντας όλο το φάσμα των αλλαγών, εξέθεσαν καυστικά και πειστικά την αντίθεσή τους προς τη γραμμή της συντηρητικής αναδιάρθωσης (σχολείο της αγοράς, ιδιωτικοποίηση, επισφαλή εργασία, σύνδεση μισθού - αποδοτικότητας, υποταγή των περιφερειακών χωρών στο ευρωπαϊκό κέντρο), αναγκάζοντας τον εκπρόσωπο της Κομμισιόν να κλείσει με την φράση, ότι αισθάνθηκε «σαν το Λανιάλ στο λάκκο των λεόντων», φράση που δείχνει όχι τη γενική πραγματικότητα, μαζί σίγουρα το κλίμα της ημερίδας.

Μελανό σημείο, οι τοποθετήσεις συνδικαλιστών από το χώρο του Συνασπισμού, που στάθηκαν σε διαδικαστικό μόνον επίπεδο («να γίνονται τέτοιες συζήτησεις») ή στην αναζήτηση της επιστημονικής γνώσης, και της αναβάθμισης σαν μαγική συνταγή της ανταπάντησης στο 1992...

Ήταν μια χρήσιμη εμπειρία, κυρίως από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που έδωσε σε μια αγωνιστική αριστερή απάντηση.

Δυο χρόνια μας χωρίζουν από το 1992, σημείο που τυπικά τουλάχιστον οριοθετείται σαν η απαρχή της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και της ελευθερίας της διακίνησης «κεφαλαίων, ανθρώπων εμπορευμάτων».

Παρά το γεγονός, πως οι εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη σηματοδοτούν ουσιαστικά μια νέα πορεία για το δυτικό Κεφαλαίο, αφού είτε ολόκληρες χώρες συγχωνεύονται (π.χ. Ανατολική Γερμανία), είτε άλλες εκλιπαρούν για βοήθεια ή και ενσωμάτωση στην ΕΟΚική Αγορά (Ουγγαρία, Τσεχοσλοβακία) η ουσία παραμένει πως οι κυριαρχούντες κύκλοι της Δύσης επανέρχονται με άλλους όρους στη «φυσική ελευθερία της αγοράς» και στην απρόσκοπτη νέα συσσώρευση, τόσο από το χαμηλό παραγωγικά Νότο, όσο και από την παρθένα Ανατολή.

Η δημιουργία τριών ζωνών στην Ευρώπη, ενός ισχυρού βιομηχανικού βορρά (Αγγλία, Γαλλία, και κυρίως Γερμανία), μιας φτηνής εργατικής δεξαμενής και μιας ακόρεστης αγοράς στ' ανατολικά και μιας επίσης «μαύρης» νότιας επαρχίας (Ελλάδα, Πόρτογαλια, Ισπανία, Νότια Ιταλία, αλλά και Τουρκία, βόρια Αφρική, άλλες Βαλκανικές χώρες) είναι ένας άμεσα διαφαινόμενος στόχος.

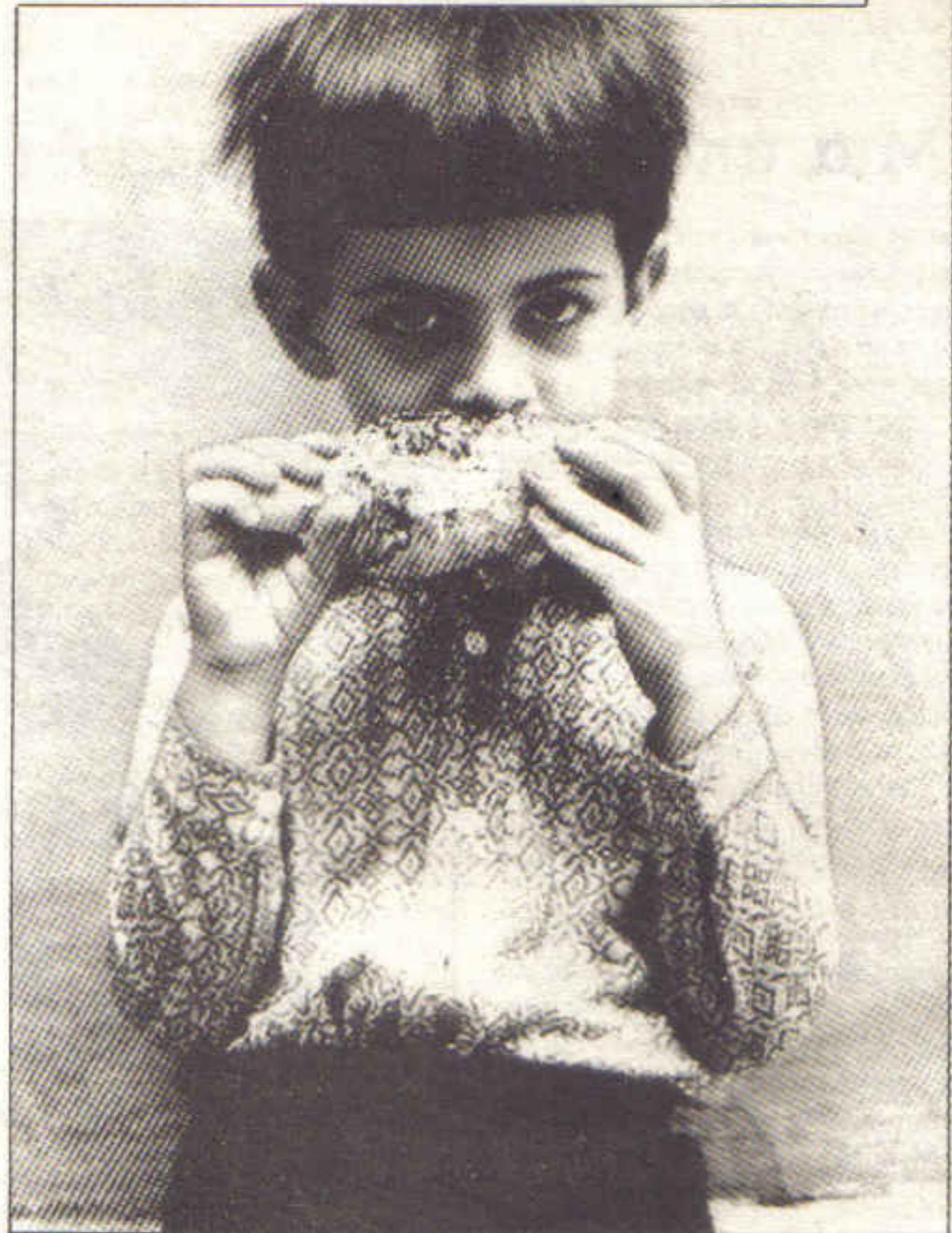
Αυτήν ακριβώς τη νέα κίνηση της Δύσης αντιλαμβάνεται και η δική «μας» άρχουσα τάξη, που τόσα στήριζε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, και γιαυτό το λόγο επείγεται τόσο να παρουσιάσει μια γενικότερη πολιτική και κοινωνική συναίνεση, όσο και να ισοπεδώσει προς τα κάτω το γενικό επίπεδο του μισθού - μεροκάματου, σαν πρώτο και βασικό δόλωμα για νέες επενδύσεις.

Από τα παραπάνω συνάγονται δύο βασικά συμπεράσματα:

Το πρώτο σχετίζεται με τον εσωτερικό ανταγωνισμό των μεγάλων δυνάμεων, που κρύβεται πίσω από τα χαμόγελα του Ντελόρ και της Κομισιόν, ανταγωνισμός για τις νέες σφαίρες επιρροής που αναπόφευκτα παρά τις όποιες καθυσερήσεις του θα δυναμώσει, συμπεριλαμβάνονται τόσο τις ΗΠΑ όσο και την ΕΣΣΔ, Ιαπωνία.

Το δεύτερο αφορά τις θεωρίες για την ολοκληρωτική αυτονομία της ελληνικής αστικής τάξης, που βρίσκονται στην ουσία «επί ξύλου κρεμάμενες». Η οικονομική

Β] Για ποια Ευρώπη μιλάμε

Έτσι, δεν είναι καθόλου τυχαίο, ότι τα τελευταία δέκα χρόνια και σαν αποτέλεσμα της σοσιαλδημοκρατικής διαχείρισης της κρίσης του συστήματος, είχαμε την προβολή και αποτύπωση ρεφορμιστικών αντιλήψεων, για τη συνδιοίκηση, την κοινωνικοποίηση κ.λπ. αντιλήψεις που τόσο σαν απόρροια της δεξιάς διακυβέρνησης, όσο και της γενικότερης αντίληψης περί «αποκρατικοποίησης» ή «συντριβής του σοσιαλισμού» τείνουν να δώσουν τη θέση τους στο «λιγότερο και αποδοτικότερο κράτος», στο «επιχειρηματικό πνεύμα» και στη «μείωση στο ελάχιστο των κοινωνικών δαπανών».

Το αμερικανικό ή το Θατσερικό κράτος είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να εφαρμοστεί στην Ελλάδα, αλλά ο νεοφιλελευθερισμός σαν ιδεολογία έχει αέρα στα πνιγιά του, μέχρι να ... συναντήσει τους σκοπέλους του κινήματος, αφού τόσο η και τυπικά πλέον σοσιαλδημοκρατία, όσο και η αναθερωτική Αριστερά ανακάλυψαν τις μαγικές συνταγές της «αγοράς».

και επιστημονικότεχνη, πολιτική και στρατιωτική εξάρτηση της χώρας μας, παρά και πάλι τις κινήσεις της για ανεύρεση χαραμάδων επιβίωσης στα πλαίσια ενός γένου διεθνούς καταμερισμού εργασίας, παραμένει προφανής.

Η αλληλεπίδραση των παραγόντων δεν αποκλείει την εξάρτηση· ίσα - ίσα μάλιστα.

Στα πλαίσια της παραπάνω κίνησης, θα πρέπει να εξετάσει κανείς τις γενικές γραμμές κίνησης των κυριαρχων κύκλων γύρω από τον προγραμματισμό της εκπαίδευσης, παίρνοντας υπ' όψη τους δύο βασικούς παράγοντες: α) το ευμετάβλητο της φάσης και των γρήγορων αλλαγών που επηρεάζουν την οικονομική βάση και το εποικοδόμημα, και β) τη σύνδεση των εκπαιδευτικών αλλαγών με το πολιτικό και κοινωνικό κόστος, που πάντοτε στη χώρα μας παίρνει υπ' όψη του το κυβερνητικό κόμμα. Το τελευταίο στοιχείο σχετίζεται άμεσα και με τη δυναμική του εκπαιδευτικού κινήματος.

Γ] Ούτε οι άνθρωποι - ούτε οι αριθμοί ευημερούν στην Ελλάδα

Όπως προκύπτει από τους πίνακες 1-2, τα ποσά που δαπανώνται από το 1960 δώθε για την άμυνα είναι τρομακτικά, παν συγκριθούν με αυτά της παιδείας και της υγείας - πρόνοιας. Ιδιαίτερα αξίζει να προστέχεται το γεγονός πως για τα χρόνια της μεταπολίτευσης (1974 - 1977) η διακυβέρνηση Καραμανλή επεφύλαξε, με το άλλο της τούρκικης απειλής, το χαμηλότερο ποσοστό δαπανών για την εκπαίδευση και την υγεία του λαού.

Χωρίς ουσιαστικές αυξομειώσεις, αυτός ο «εκμιλιταρισμός» της οικονομίας και των διαθέσιμων κεφαλαίων «για κανόνια», πανεγίζεται μέχρι τις μέρες μας.

Προχθεσινή, μάλιστα, στατιστική έφερε στην Ελλάδα να προηγείται ακόμα και της αμερικανικής υπερδύναμης, από την άποψη του ποσοστού του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) που διαθέτει για πολιτικές δαπάνες.

Το αίτημα για «αύξηση των δαπανών για την παιδεία» χρειάζεται να συνδέεται άμεσα και καθαρά με την προσπάθεια του κινήσατος να παρέμβει ενάντια στην εξόγκωση της «στρατιωτικής ισχύος» της άρχουσας τάξης, τώρα μάλιστα που οι γενικότερες συνθήκες στην Ευρώπη ευνοούν μια νέα κίνηση.

Στουν πίνακα 3 παρουσιάζονται οι εκπαιδευτικές δαπάνες σε σύγκριση με το ΑΕΠ του τέτοιο εννοούμε το σύνολο των παραγόντων αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας. Η χώρα μας παρουσιάζεται στο τέλος της κλίμακας, λίγο πιο πάνω από την Πορτογαλία, αλλά και στην εκπαίδευση βρίσκεται στο 11,6 με βάση το 100 και με τις λεπτότερες συγκριτικές δαπάνες (17,6 με βάση μόνο όρο 100).

Τα ίδια ισχύουν και για την αναλογία δαπανών και σπουδαστών (πίνακας 4).

Αξίζει να υπογραμμίσουμε ότι η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Ιρλανδία αποτελούν συνολικά μια ομάδα κρατών που επιπλεκτικά βρίσκονται στην «άλλη» ταυτότητα δείχνοντας τον περιφερειακό τους χαρακτήρα.

Ένώ τα κατα κεφαλήν ΑΕΠ βρίσκονται πάνω στο 1/3 - 1/4 του ψηλότερου της ΕΟΚ, οι εκπαιδευτικές δαπάνες σ' αυτές της γέρες αποτελούν μόλις το 1/12 - 1/15 των ανώτερων επιπέδων της ΕΟΚ.

Αυτό για την Ελλάδα αποτελεί ένα ακόμα «επιφαρυντικό» στοιχείο, στο βαθμό που με το 1980 έχουμε μια σημαντική αύξηση

Έξτριξη και διάρθρωση των καταναλωτικών δαπανών του Δημοσίου (σε έκατ. δρχ., σε τρέχουσες τιμές)

Έτος	Σύνολο καταναλωτικών δαπανών	Δαπάνες άμυνας		Δαπάνες εκπαίδευσης		Δαπάνες ύγειας - πρόνοιας	
		ποσά (1)	ποσά (2)	% στό (2):(1)	ποσά (3)	% στό (3):(1)	ποσά (4)
1948	2589	1245	48,1	88	3,4	446	17,2
1950	3715	1816	48,9	179	4,8	328	8,8
1955	7812	3738	47,8	830	10,6	388	5,0
1960	12307	4672	38,0	1702	13,8	988	8,0
1961	13386	4887	36,5	1856	13,9	1179	8,8
1962	14602	4974	34,0	2027	13,9	1426	9,8
1963	15840	5163	32,6	2303	14,5	1633	10,3
1964	18407	5546	30,1	2910	15,8	1925	10,5
1965	21076	6433	30,5	3364	16,0	2329	11,1
1966	23621	7281	30,8	3806	16,2	2587	10,9
1967	28130	9836	35,0	4323	15,4	2743	9,7
1968	30225	10834	35,8	4602	15,2	2825	9,3
1969	33872	12524	37,0	5012	14,8	3126	9,3
1970	37742	13836	36,7	5648	15,0	3525	4,3
1971	41362	14893	36,0	6272	15,2	3930	9,6
1972	45963	16703	36,4	6807	14,8	4503	9,8
1973	55444	19385	35,0	8394	15,1	5486	9,9
1974	78071	31796	40,7	10738	13,8	7152	9,1
1975	102007	45422	44,5	12987	12,7	8670	8,5
1976	124332	52357	42,1	16423	13,2	11788	9,5
1977	153840	65808	36,9	21362	13,9	14799	9,6
1978	185150	76106	41,1	27657	14,9	18404	9,9
1979	233530	91510	39,2	33128	14,2	24815	10,6
1980	280050	100000	35,7	37224	13,3	32209	11,5
1981	368550	135082	36,7	47968	13,0	41410	11,2
1982	471210	166444	35,3	64348	13,7	55680	11,8
1983	579370	195700	33,8	86986	15,0	70152	12,1
1984	724490	245500	33,9	110134	15,2	81382	11,2

Πηγή: 'Εθνικοί Λογαριασμοί της Ελλάδος 1948-1970, 1958-1975. Προσωρινοί 'Εθνικοί Λογαριασμοί της Ελλάδος των έτων 1981-1985.

των εισαχθέντων σε ΑΕΙ - ΤΕΙ (πίνακες 5, 6)

Σε σχέση με τις ιδιωτικές εκπαιδευτικές δαπάνες (πίνακας 7) παρατηρούμε, πως μετά το 1981 υπάρχει μια μείωση στο μισό (από 1,3 το 1981, σε 0,6 κατά εκτιμήσεις το 1985). Αυτό κατά την άποψή μας, οφείλεται στις πρώτες προσπάθειες της σοσιαλδημοκρατικής διαχείρισης και των επαγγελμάτων του ΠΑΣΟΚ, που είχαν σαν αποτέλεσμα το κλείσιμο περιφερειακών μικρών ιδιωτικών σχολείων.

Την ίδια, όμως, περίοδο έχουμε συγκέντρωση των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων σε λιγότερα χέρια και με γρήγορες τάσεις μονοπολιορίσης, τάσεις που θα ενταθούν ύστερα και από τις τελευταίες κίνησεις του

κυβερνητικού σχήματος.

Το συμπέρασμα πάντως παραμένει, ότι το σχολείο στην Ελλάδα παραμένει «φθηνό», συγκριτικά με αυτά των κρατών - μελών της ΕΟΚ. Η παραπάνω διαπίστωση δε γίνεται για να τονίσει τα γνωστά οικονομιστικά και καταστροφικά για το κίνημα συνθήματα του τύπου «περισσότερα λεφτά για...», που παραγνώριζαν όλο τον ιδεολογικό - ταξικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης.

Τα σημειώνουμε για να καταδείξουμε ακόμα περισσότερο τα στοιχεία μιας ανάπτυξης που επιζητεί ειδικευμένο προσωπικό με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Άλλα στη «μαγεία» των αριθμών θα επανέλθουμε...

Τακτικός προϋπολογισμός: Συνολικές και έκπαιδευτικές δαπάνες (σε έκατ. δρχ., σε τρέχουσες τιμές)

Έτος	Δαπάνες έκπαιδευσης (1)	Συνολικές δαπάνες (2)	Ποσοστό (1):(2) (3)
1961	1252	16665	7,5
1962	1370	20190	6,8
1963	1521	21288	7,1
1964	2272	26543	8,5
1965	2547	29593	8,6
1966	2988	34195	8,7
1967	3611	41604	8,7
1968	3937	45697	8,6
1969	4027	51221	7,9
1970	3883	54570	7,1
1971	4428	59570	7,4
1972	5156	68229	7,6
1973	5913	72304	8,2
1974	8581	79129	10,8
1975	10591	133876	7,9
1976	12156	166792	7,3
1977	15455	193967	8,0
1978	28131	252996	11,1
1979	33936	319764	10,6
1980	41584	375285	11,1
1981	53709	661612	8,1
1982	72173	720564	10,0
1983	85381	952565	9,0
1984	107514	1212143	8,9

Πηγή: Γιά τά έτη 1961-1977: Μελέτη γιά τόν μεταγυμνασιακό κύκλο, τρίτο 'Έκπαιδευτικό Πρόγραμμα.

Πρωτογενής πηγή: 'Απολογιστικά στοιχεία τού ύπουργείου Παιδείας, στήλη (1) άπό τούς Προϋπολογισμούς τού κράτους τών άντιστοιχων έτων.

'Έκπαιδευτικές δαπάνες κατά κεφαλήν στίς 10 χώρες τής ΕΟΚ,
τήν Ισπανία και τήν Πορτογαλία (1975 και 1980)

Α.Φ.Π. (κατά κρατήν) 1975 1980	Σύνολο έκπ. δαπανών				Τρεχ. έκπ. δαπάνες			
	Δολάρια άνά κάτοικο 1975 1980	Βάση: μέσος δρος ΕΟΚ = 100 1975 1980	Δολάρια άνά κάτοικο 1975 1980	Βάση: μέσος δρος ΕΟΚ = 100 1975 1980				
Βέλγιο	6270	11148	400,3	670,9	121,1	129,9	367,1	663,7
Δανία	6810	12131	579,2	812,0	172,2	157,2	503,3	720,0
Γαλλία	5950	11417	356,1	584,2	107,8	113,1	207,3	542,4
Γερμανία	6670	12257	280,2	480,9	84,8	112,5	212,1	411,9
'Ιρλανδία	2390	5220	163,6	331,5	49,5	64,2	141,2	287,1
'Ιταλία*	2810	6379	155,5	303,0	47,1	58,7	138,7	262,0
Λουξεμβούργο	6020	11776	347,0	867,0	104,2	167,8	272,3	824,0
'Ολλανδία	5780	11179	514,5	887,0	155,7	171,7	422,9	769,0
Μεγάλη Βρετανία	3780	9558	230,3	535,2	69,7	103,6	203,4	503,7
'Ελλάδα*	2340	3624	38,3	83,5	11,6	16,6	34,8	78,7
'Ισπανία*	2405	5119	40,9	132,7	12,5	25,7	35,3	114,5
Πορτογαλία	1626	2414	39,0	102,3	11,9	19,8	35,9	87,5

* Έκτιμησεις γιά τό 1980.

Πρωτογενής πηγή: UNESCO, Statistical Yearbook 1977.

Έκπαιδευτικές δαπάνες κατά κάτοικο και σπουδαστή και ως % του ΑΕΠ
1975-1980 (σέ δολ. ΗΠΑ)

EOK
και Ελληνική
Εκπαίδευση

Χώρες - μέλη ΕΟΚ	ΑΕΠ (κατά κεφαλήν)		'Έκπαιδ. δαπάνες κατά κεφαλήν		Τρέχουσες έκπ. δαπάνες		Δαπάνες κατά σπουδαστή					
	1975	1980	1975	1980	1975	1980	1η βαθμίδα	2η βαθμίδα	3η βαθμίδα	1975	1980	
Δανία	6810	12131	579	812	6,8	6,1	1702	5128	2315	1550	5312	6907
Γερμανία	6670	12257	280	581	4,1	4,1	1067	1134	1201	4457	5336	4416
Βέλγιο	6270	11148	400	671	5,7	6,0	752	1986	2069	3744	3010	12043
Λουξεμβούργο	6020	11776	268	866	3,8	5,4	90	6205	1204	3732	1445	6216
Γαλλία	5950	11417	356	584	3,2	4,7	535	1463	952	2604	2201	4834
'Ολλανδία	5780	11179	514	887	6,8	6,9	1040	1807	1503	3048	4682	9587
Μεγάλη Βρετανία	3780	9558	230	535	6,0	5,3	491	1622	1021	2248	5708	8065
'Ιταλία	2810	6379	156	303	4,1	4,4	618	1141	927	1335	1040	1407
'Ιρλανδία	2390	5220	164	332	5,3	5,5	263	700	597	1470	1816	3623
'Ισπανία	2750	5119	-	132	1,9	2,3	192	811*	247	241*	852	1021*
'Ελλάδα	2340	3624	38	8	1,7	1,8	234	330	211	400	936	1397
Πορτογαλία	1570	2414	-	102	3,8	3,8	267	270	361	1151	1397	1145

* 1979.

Πηγή: UNESCO, Statistical Yearbook, 1977 και 1985· U.N. Bulletin of statistics, Μάρτιος 1979.

Πήδημοι αύξησης των έκπαιδευτικών δαπανών στις χώρες της ΕΟΚ,
την 'Ισπανία και την Πορτογαλία, 1965-1975
(σε τρέχουσες τιμές)

	1975 Βάση: 1965 = 100	Μέση έντοστα αύξηση 1965/75	
		1965	1975
Βέλγιο	553	17,6	
Δανία	503	17,5	
Γαλλία	448	16,2	
Γερμανία	454	16,3	
'Ιρλανδία	437	15,9	
'Ιταλία	294	11,4	
Λουξεμβούργο*	328	12,6	
'Ολλανδία	598	19,6	
Βρετανία*	253	9,7	
'Ελλάδα	252	9,7	
'Ισπανία	375	14,1	
Πορτογαλία	641	20,4	

'Ιδιωτική έκπαιδευτική δαπάνη ως ποσοστό
της συνολικής έθνικής κατανάλωσης" (1958-1980)
(σε έκατ. δρχ., σε τρέχ. τιμές).

Έτος	'Ιδιωτ. έκπαιδευτική δαπάνη (1)	'Εθνική κατανάλωση (2)	Ποσοστό ιδ. έκπ. δαπ./ Σύνολο (1):(2)
1958	1568	76230	2,1
1960	1843	84429	2,2
1965	2133	130843	1,6
1970	2652	206813	1,6
1975	6376	454009	1,8
1980	10607	1093479	1,3
1981	11189	1362489	0,8
1982	13051	1694960	0,8
1983	13879	2017924	0,7
1984**	15473	2430742	0,6
1985***	18130	2966283	0,6

* Το ποσοστό μετριέται μέ βάση την έθνική και όχι την έγχώρια κατανάλωση που είναι άνηψητερη. Περιέχει κατανάλωση ξένων στην 'Ελλάδα.

** Προσωρινά στοιχεία.

*** Έκτιμήσεις.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΤΗ Γ' ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΤΟΣ	Α.Ε.Ι.	ΑΚΑΔΗΜΙΕΣ	Τ.Ε.Ι.	ΣΥΝΟΛΟ
1977	51.880	1.710	17.456	71.046
1978	50.120	3.820	19.957	73.357
1979	48.050	4.220	19.042	71.312
1980	51.380	4.590	20.592	76.562
1981	53.830	5.410	23.306	82.546
1982	57.490	6.330	30.166	93.986
1983	64.045	8.010	40.387	112.442
1984	72.375	10.073	53.293	135.738
1985	78.930	10.920	62.133	151.983
1986	82.205	7.220	65.670	155.095
1987	86.350	1.810	63.060	151.220

ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ - ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΩΝ & ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΤΗ Γ' ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΤΟΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ	ΕΙΣΑΚΤΕΙ	% ΕΙΣΑΚΤΕΙ ΣΤΑ ΑΕΙ	ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ
1974	68.063	16.025	90,3	18.803
1981	75.206	26.754	54,4	26.055
1983	110.781	41.026	45,2	46.528
1985	149.269	51.308	44,7	52.267
1986 *	156.289	45.752	48,5	46.988

Δ] Τί επιδιώκουν

Τα μονοπωλιακά συγκροτήματα βρίσκονται σήμερα σε πλεονεκτική θέση. Οι αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη τους παρέχουν σοβαρά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Στον ιδεολογικό τομέα:

α) Προσπαθούν να περάσουν το ενιαίο «κοινοτικό πνεύμα, ν' αναπροσαρμόσουν το περιεχόμενο της εκπαίδευσης σε μια ευρωποκεντρική βάση και να ελαχιστοποιήσουν την επίδραση της τοπικής κουλτούρας.

Τα ΜΜΕ πάνω από σύνορα είναι ο ένας δρόμος, ο δεύτερος περνάει μέσα από το κοινοτικό πρόγραμμα για τη γλώσσα και ο τρίτος σχετίζεται με την προβολή και ανάπτυξη των πολιτισμών του κεντρικού λόμπου (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία).

β) Να αναπτύξουν την αντίληψη του επιχειρηματικού πνεύματος, στο νέο κόσμο της αγοράς και του νόμου της αξίας: «Να δοθεί έμφαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση, οι οποίες ευνοούν την ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος και προσαρμοστικότητας», να δοθεί έμφαση «στην επιχειρησιακή μόρφωση».

Ο επιχειρηματικός τύπος έρχεται ν' αντικαταστήσει τον εν γένει μορφωμένο άνθρωπο, που ανταποκρινόταν σε μια συγκεκριμένη φάση ανάπτυξης του καπιταλισμού και που τώρα κρίνεται ως παρελθόν.

Είναι χαρακτηριστικό, ότι καμμιά έκθεση της ΕΟΚ δεν αναφέρεται στα δικαιώματα και τις ανάγκες των «πολιτών», δηλαδή του ελάχιστου εκείνου κριτηρίου που επιτρέπει τη συμμετοχή και διαμόρφωση των κοινών.

Στο εργασιακό καθεστώς.

Ηδη για το 1992 δρομολογείται ένα νέο *modus vivendi*: στο εργασιακό επίπεδο όποιος δεν μπορεί να το αντιληφθεί έγκαιρα θα βρεθεί προ εκπλήξεων:

1) Η ελεύθερη μετακίνηση ανθρώπων σημαίνει στην εκπαίδευση την ουσιαστική κατάργηση της επετηρίδας, που ήδη τείνει να γίνει νεκρό γράμμα, την κατάργηση της οργανικότητας, του αμετάθετου κλπ, τη δημιουργία μιας τεράστιας στρατιάς εκπαιδευτικών που θα λειτουργούν σ' αυτό που πολλοί ονομάζουν «επισφαλή εργασία», δηλαδή εργασιακές σχέσεις χω-

ρίς τη διασφάλιση μίνιμου προϋποθέσεων.

2) Αφήνουμε κατά μέρος τον έλεγχο και τη συμμόρφωση που ήδη περνάει, τόσο με τη μέθοδο του «καρότου» (κρατική επιμόρφωση, προσπάθεια για δραστηριοποίηση των σχολικών συμβούλων που ήδη πήραν γι' αυτό το λόγο αυξήσεις, θεσμική αναδιαμόρφωση των ΣΕΛΜΕ), αλλά και το βούρδουλα (διώξεις για ψύλλου πήδημα, νέες υποχρεώσεις).

Αναφερόμαστε κυρίως στην τάση της διάσπασης του ενιαίου εργασιακού καθεστώτος, την αύξηση των εποχιακών εκπαιδευτικών (συμβασιούχοι πάσης μορφής) και τη δημιουργία μόνιμου πλέον καθεστώτος μερικής απασχόλησης.

3) Κυρίως με τη σύνδεση του μισθού με το βαθμό, τη θέση, τις αξιολογήσεις, τις υπηρεσιακές εκθέσεις και ό,τι άλλο ήθελε προκύψει. Η υπό τον Ξ. Ζολώτα «επιτροπή αναβάθμισης ανθρώπινου παράγοντα» (άκου φράση...) είχε αυτό το στόχο, αλλά και οι ευρωπαίοι είναι αποκαλυπτικοί: «στην πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν πρετοιμαστεί να εντιμετωπίσουν αυτή τη δεύτερη πρόκληση (σ.σ. την έλλειψη ελαστικότητας του χρόνου εργασίας και της διαχείρισης των σχολείων). Συνεπάγεται σ' ένα βαθμό άγνωστο μέχρι τώρα (!!) την ανατροπή των συμπεριφορών και την διεύρυνση (;) των ρόλου και των καθηκόντων τους». Ο νοών νοείτο.

Η αντίσταση στις συντηρητικές ΕΟΚικές ντιρεκτίβες, που αφορούν στο υπάρχον εργασιακό καθεστώς, είναι όρος εκ των «ων ουκ άνευ».

Στο εκπαιδευτικό επίπεδο.

Ο στόχος είναι αρκετά σαφής ώστε να μην επιδέχεται παρερμηνείες. Απέναντι στην «ακαμψία» των σχολικών προγραμμάτων που ισχύουν σε ορισμένα κράτη (και εμείς ευτυχώς ακόμα είμαστε ένα από αυτά) επιχειρείται η πολυδιάσπαση και ο

κατακερματισμός, η πολυτυπία των σχολείων, ώστε να συνδεθούν με τις μονοπωλιακές, ολιγοπωλιακές ανάγκες, τις ανάγκες της αγοράς γενικότερα.

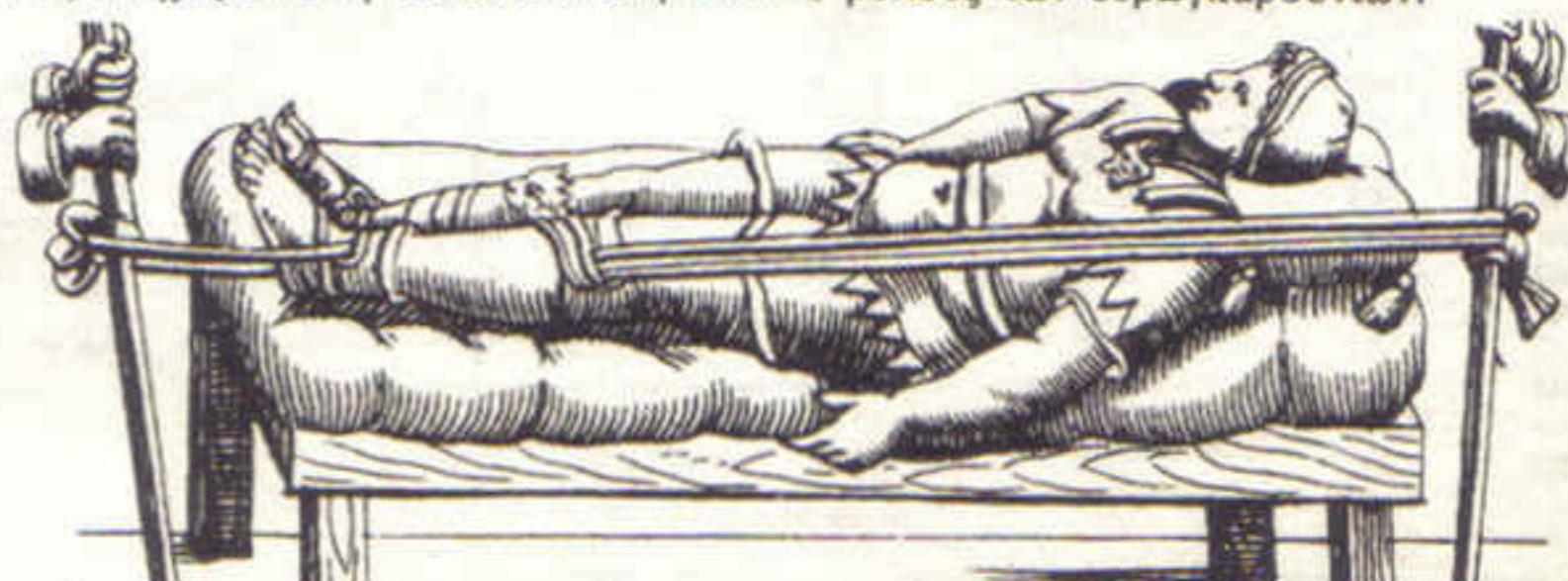
Ο στόχος είναι το ευέλικτο, προσαρμοστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Σ' αυτήν την κατεύθυνση κινείται η προσπάθεια όχι απλά για σχολεία δύο ή πολλών ταχυτήτων, αλλά για τον ειδικό τύπο περιφερειακού και αποκεντρωμένου εκπαιδευτικού προγράμματος (π.χ. Θεσσαλικό πρόγραμμα αγροτικής εκπαίδευσης κ.λπ).

Αυτήν την πλευρά, που καλύπτεται πίσω από τον «αντιγιγαντισμό» και την «αποσυγκέντρωση», όχι μόνο δεν τη βλέπουν, αλλά στην ουσία τη σιγοντάρουν όλες εκείνες οι φωνές που —από γνωσιολογική ίσως άγνοια— επιμένουν να υψώνουν κατάρες ενάντια στο ενιαίο δημόσιο σχολικό πρόγραμμα.

Η συντριπτικά κατακόρυφη πτώση του γενικού μορφωτικού επιπέδου θάναι, τότε πλέον, γεγονός. Το κεφάλαιο επιδιώκει ένα γενικό κατακερματισμό των γνωστικών αντικειμένων, υπερειδίκευση και επανεκπαίδευση κάτω από τους όρους που εκείνο θα επιβάλλει. Ο γενικευμένος λειτουργικός αναλφαβητισμός (δηλαδή η εξειδικευμένη μονομερής γνώση, σε συνδυασμό με την συνολική κοινωνική άγνοια) είναι προ των πυλών.

Τέτοιου χαρακτήρα περιφερειακά, ευέλικτα προγράμματα είναι αδύνατον ν' ανταγωνιστούν τις υπερ - ταχύτητες των ιδιωτικών σχολείων, που ήδη βρίσκονται με αναμένη τη μηχανή. Στην ουσία, μιλάμε για ένα υπεργολαβικό χαρακτήρα εκπαίδευσης, που βρίσκεται και σε πλήρη αντίστοιχία με τα μεταπραττικά, αεριτζίδικα κεφάλαια της Ελλάδας. Από άλλη, βέβαια, άποψη όλα τα μικροκαπιταλιστικά όνειρα για εκπαιδευτική ανάπτυξη στα πλαίσια της ΕΟΚ αποδεικνύονται άνευ ουσίας, αφού περιορίζονται πλέον στους ρόλους των ευρωγκαρσονιών.

Ε] Τάσεις αντιμετώπισης της ΕΟΚικής πολιτικής στην εκπαίδευση

Αρκετές φορές έχει τονιστεί, ότι γύρω από τα ζητήματα των αναδιαρθρώσεων στην εκπαίδευση και κυρίως γύρω από όσα σχετίζονται με την ΕΟΚ, υπάρχει πέπλος μυστηρίου, ευστοχότερα «συνωμοσία σιωπής». Τούτο έχει να κάνει με το ότι σε κυρίαρχοι πολιτικοί και συνδικαλιστικού κύκλου έχουν κάθε ωφέλεια (και υποχρέωση) ν' αποκρύψουν τις πραγματικές πλευρές των αλλαγών, η αποκάλυψη των οποίων θα είχε άμεσο πολιτικό και κοινωνικό κόστος: έτσι κι αλλιώς «η γνώση είναι δύναμη».

ΕΟΚ, λοιπόν, δε σημαίνει ούτε φτηνό ποτοκίνητο, ούτε νέο παράδεισο, και καλύ που κάνουν οι συλλογικές δραστηριοποιήσεις στο χώρο της εκπαίδευσης (ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας) να λύσουν τη γλώσσα τους ή παλάχιστον να διοχετεύσουν όλο το υπόπτω προς τα κάτω.

Σε ό,τι αφορά τη συνδικαλιστική φιλοσοφία γύρω από το θέμα, διακρίνουμε ότι ο διαστικός όγκος των δυνάμεων του τρικομματισμού, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, έχει αποδειχθεί τις εκ των Βρυξελλών εντολές διατηρώντας φυσικά τις επιμέρους αντιστάσεις και «ζοριλίκια». Είναι εξίσου διαστικό στοιχείο, ότι ενώ οι «τρικομματιστές» εύκολα και αβίαστα καταγγέλλουν την υπερ-πολιτικοποίηση του ζητήματος από τις ζωντανές δυνάμεις του κινήματος, εν τούτοις ξεκινούν ακριβώς από συλλογικά ελατήρια για να υποστηρίξουν την αναδιάρθρωση.

Α] Οι επιμέρους αντιρρήσεις της ΔΑΚΕ έχουν σαν αφετηρία τα ισχυρά εθνικιστικά χαρακτηριστικά και αντανακλατικά ενός τμήματος του ελληνικού νεοεπιθερισμού, ο οποίος ως ένα βαθύτατο παρατρένεται τον Ευρωπαϊκό Κοσμοταπομό και την ιδεολογία της Νέας Ευρωπαϊκής Τάξης, στο μέτρο και στο βαθμό που αυτή παραγκωνίζει την ελληνική αντιπολογή στην πολιτική η στάση τους αποστέλλεται στις νέες εκδοτικές - ιδεολογικές αντιμετώπισεις του ισχυρού κέντρου της ΕΟΚ και τη συγγραφή της Νέας Ευρωπαϊκής Ιδεολογίας.

Β] Η δεύτερη αφετηρία σχετίζεται με τον συντεχνιασμό που παρατηρείται στις πάξεις της ΔΑΚΕ και που στηρίζεται στην αποφύλαξη των κεκτημένων δικαιωμάτων συντεχνικής στοιχείας κοινωνικής και ταξι-

κής αλληλεγγύης.

Οι ΠΑΣΟΚικές αιτιάσεις συναρτώνται σε μια τεχνοκρατικού χαρακτήρα ορθολογική αξιοποίηση των ΕΟΚικών προγραμμάτων, καθώς και στη «λαϊκιστική» δημαγωγία γύρω από την ΕΟΚ, που κατόρθωσε μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα να περάσει από τη δραστική αντιεοκική προπαγάνδα στην ολοκληρωτική ενσωμάτωση.

Τέλος, οι —με πιωτική τάση— αντιρρήσεις του Συνασπισμού προέρχονται κυρίως από μια κεκτημένη ιστορική κουλτούρα του ΚΚΕ περί «εθνικής ανάπτυξης», που γρήγορα όμως εγκαταλείπεται, τόσο λόγω των νέων αναγκών, να παίξει συνολικά δηλαδή στο αστικό σύστημα και στην Ευρώπη, όσο και από την ισχυρή πίεση των ΕΑΡινών, κατ' εξοχήν φιλοευρωπαϊκών, απόψεων και των νέων «αριστερών γιάπηδων» του Συνασπισμού, που δύψιμα (!) ανακάλυψαν πως δεν υπάρχει ούτε ιμπεριαλισμός ούτε μοναξιά, παρά μονάχα γρήγορη αναρρίχηση και νέες καριέρες.

Και οι τρεις βασικές πλευρές κινούνται —με παραλλαγές— στο γνωστό μοτίβο, πως η ΕΟΚ είναι μια πραγματικότητα την οποία δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε. Φυσικά, το πρόβλημα δεν είναι εκεί. Γιατί η αναγνώριση μιας πραγματικότητας δε σημαίνει και αυτόματη υποταγή σ' αυτήν. Ίσα - ίσα μάλιστα, μπορεί και πρέπει (στην περίπτωσή μας) να σημαίνει, την προσπάθεια για την ανατροπή της.

Β] Το ενδιάμεσο κεντριστικό ρεύμα.

Διαμορφώθηκε με θεωρητική - εκπαιδευτική βάση την αντιαυταρχική αγωγή και έχει δώσει κάποιες αξιόλογες παρουσίες κυρίως σε αναλύσεις μικροκοινωνιολογικού χαρακτήρα. Το ρεύμα αυτό διακρίνεται από μια «ακαδημαϊκή» σύλληψη των εκπαιδευτικών ζητημάτων και από έντονες τάσεις για συμβιβασμούς. Σε κοινωνικό επίπεδο έκφραζε την αγωνία των μικροαστικών στρωμάτων, τα οποία διατίθανται ότι συντρίβονται στις νέες ευρωπαϊκές μυλόπετρες, που ξεκινούν από αφετηρίες ενός γενικευμένου ανθρωπισμού και συχνά βρίσκονται στις πρώτες γραμμές της διαμαρτυρίας απέναντι σε αντιεκπαιδευτικά μέτρα.

Η αδυναμία του κεντριστικού αυτού ρεύματος είναι εμφανής. Διαβλέπει τη συντηρητική αναδιάρθρωση και συγκλονίζε-

ται από αυτήν, αδυνατεί όμως να βγάλει τα αναγκαία πολιτικά συμπεράσματα.

Παίρνει έτσι «το τραίνο της μεγάλης φυγής» απέναντι στα νέα μέτρα, προτείνοντας σαν ανταπάντηση στο γραφειοκρατικό αυταρχικό μοντέλο, τα «περιφερειακά μικρά και ενέλικτα εκπαιδευτικά προγράμματα», που όμως δε διαφέρουν από θεσμική άποψη από τη γενική ΕΟΚική ντιρεκτίβα, για την πολυδιάσπαση των εθνικών εκπαιδευτικών διαδικασιών, την αποκέντρωση των δικτύων και τη σύνδεσή τους κατόπιν με της ανάγκες της παραγωγής (διάβαζε μονοπάλια και ντόπιες μονάδες).

Αξίζει να σημειώσουμε, ότι ένα άλλο ιδιαίτερο στοιχείο του κεντριστικού αυτού ρεύματος είναι η μεθοδολογική ανάλυση του σχολείου από μικροκοινωνική σκοπιά, αποσπασμένο από τις ταξικές δομές και την οικονομική κοινωνική βάση, η οποία προσδιορίζει και «περιορίζει» την εκπαιδευτική διαδικασία.

«Δεν βόσκει κανείς ατιμώρητος στα λιβάδια της ανάτερης τάξης, δεν σπουδάζει ατιμώρητος στα πανεπιστήμια της, δεν διαβάζει ατιμώρητος τα βιβλία της, δεν χρησιμοποιεί ατιμώρητος τις επιστήμες της, τα προνόμια της, τις γυναίκες της. Σε μικρές - μικρές δόσεις, σχεδόν ανεπαίσθητα, καταπίνει το δηλητήριο της, παραλύει...»

Γ] Το μέτωπο του «ΟΧΙ»: · ΠΩΣ ΑΠΑΝΤΑΜΕ

Φαντάζει κάπως παλαιομοδίτικο, απέναντι στις ραφιναρισμένες φανταζί προτάσεις, να προτείνεις αντίσταση στη συντηρητική αναδιάρθρωση και ενιαίο μέτωπο πάλης για την απόκρουση κάθε μέτρου που πάει προς τα κάτω τις εργασιακές σχέσεις, που ιδιωτικοποιεί παραπέρα την εκπαίδευση, που πρωθεί τον τύπο ενός φθηνού πειθαρχημένου και αποδοτικού για το κεφάλαιο σχολείου.

Σε μια εποχή που η συλλογικότητα υποχωρεί εμφανώς, που η υπεράσπιση δοκιμασμένων ή μη αρχών του κινήματος (όπως η αλληλεγγύη και η ταξική ενότητα) φαντάζει ρετρό, μπροστά στην επέλαση του «εις οιωνός άριστος, αμύνεσθε για την πάρτη σας», που ο νεοφιλελευθερισμός ποζάρει ανενόχλητος, δείχνοντας τα λουστραρισμένα προγράμματα, που και οι δινάμεις της χυδαίας αγοράς συμπεριλαμβανούνται στην επιτήρηση της αναδιάρθρωσης.

νται χωρίς ντροπή σε μια τέτοια εποχή χρειάζεται η ενεργοποίηση όλων των ιδεολογικών και πολιτικών παραγόντων του κινήματος, για μια ελάχιστη γραμμή άμυνας και ανασύνταξης.

Η γοργή εφαρμογή του συνολικού πακέτου των μέτρων, που μόλις αναγέλθηκαν από την κυβέρνηση της Ν.Δ., (24.4.90) θα δημιουργήσει το αναγκαίο και ικανό σοκ στις κοινωνικές δυνάμεις που σήμερα βρίσκονται εγκλωβισμένες στα προγράμματα του «Μετώπου Εθνικής Σωτηρίας» ή όπως αλλοιώς μπορεί να ονομαστεί η πολιτική κορυφή της συναίνεσης.

Το Μέτωπο του ΟΧΙ είναι αναγκαίο να στηθεί ΤΩΡΑ και ΠΑΝΤΟΥ.

Από όλες τις αντισυναντικές, ριζοσπαστικές, αριστερές δυνάμεις με φωνή, στο Σύλλογο, στο Σωματείο, την Ομο-

σπονδία.

Είναι αλήθεια, πως σε πολλά πρωτοβάθμια σωματεία η ψευδαίσθηση της αδυναμίας οδηγεί σημαντικό στελεχικό δυναμικό ν' αναζήτει συνδικαλιστική ομπρέλλα σε σχήματα που καθοδηγεί ο τρικομματισμός και η συναίνεση. Η γοητεία, όμως, του χειροπιαστού αποτελέσματος και η μαγεία των τάσεων που λανσάρουν πονηρά τελευταία ορισμένα ηγετικά τσακάλια, προσπώντας έτσι να ξανα-συγκρατήσουν τον κόσμο που διαρρέει προς τ' αριστερά, έχει κοντά πόδια.

Χρειάζεται, επιβάλλεται, από τώρα να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την ανασύνταξη όλων των ζωντανών δυνάμεων του κινήματος, χωρίς αποκλεισμούς, χωρίς καχυποψία και στενόκαρδες υστεροβουλίες. Χτες ίσως αυτό ήταν δύσκολο να κατανοηθεί, αύριο θάναι ήδη αργά. Το αντισυναντικό, αγωνιστικό ρεύμα είναι η μόνη ελπίδα για να μπει φραγμός στη συντηρητική επέλαση, ώστε να μας βρει το 1992 σε καλύτερες θέσεις. Οι διαφορές είναι υπαρκτές, κανείς δεν μπορεί να ζητήσει να ξεχαστούν αλλά αξίζει να βρεθούν όλα τα κοινά σημεία, σ' ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα αναγκαίων συγκλί-

σεων, συγκλίσεων που θα προκύψουν και από τη σοβαρή συζήτηση και αντιπαράθεση τακτικών και προγραμματικών απόψεων.

Σαν τέτοιο βλέπουμε:

α) Αντίσταση στις ΕΟΚικές ρυθμίσεις από την πλευρά της υπεράσπισης κάθε δημοκρατικού, συνδικαλιστικού εργασιακού δικαιώματος.

β) Απόκρουση της «αντιμεταρρύθμισης» και της συναίνεσης - συνδιαχείρισης.

γ) Καταγγελία της ιδιωτικοποίησης - υπεράσπιση του όποιου σημερινού δημόσιου χαρακτήρα της εκπαίδευσης.

δ) Αυξήσεις στους βασικούς μισθούς, στη σύνταξη, στις κοινωνικές παροχές.

ε) Αποκάλυψη του περιεχομένου της παρεχόμενης γνώσης και των ταξικών φραγμών - άνοιγμα ενός νέου ιδεολογικού μετώπου σ' αυτόν τον τομέα.

στ) Απόκρουση της σύνδεσης του μισθού με το βαθμό, απόκρουση της αξιολόγησης, καθώς και κάθε άλλου τρόπου σύνδεσης της αμοιβής με την «αποδοτικότητα».

ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚ

Βρυξέλλες Ιανουάριος 1988, DOC. 28MDE6FR
(Πηγή: Bureau d' information IFAPLAN Bruxelles)

(...) Η προσδοσιακή μορφή των δικούν περάσματος οικονομικής εκπαίδευσης έχει περισσότερες, καινούριες μορφές απασχόλησης κερδίζουν έδαφος: μερική απασχόληση, ανεξάρτητη εργασία και συνεταριστική εργασία, διευθυντικός της δέσμης απασχόλησης σε περισσότερα του ενός άτομα και προσωρινή απασχόληση, συμμετοχή σε προγράμματα δημιουργίας δέσμων απασχόλησης και εργασία συλλογικής χρηματότητας. Αυτές οι μορφές απασχόλησης δια πρέπει να επιτρέπουν στους νέους να συνδιάσουν την επαγγελματική δραστηριότητα και τη συνέχιση των δραστηριοτήτων παιδείας και εκπαίδευσης.

Οι νέοι έχουν ανάγκη να ενδιαφέρονται και να βοηθούνται να επιδεικνύουν περισσότερο επιχειρηματικό πνεύμα στη διερεύνηση αυτών των νέων δυνατοτήτων και για να αποκτήσουν ευρύτερη εμπειρία. Αυτό συνεπάγεται την ανάδειξη της προσφυγής σε μεδόδους "παιδαγωγικής της επιτυχίας", δηλαδή που επιτρέπουν σε όλους τους νέους να αποκτήσουν εμπειρίες επιτυχίας.

(...)

Αυτά τα διαθέματα εγκαθίδρυσης μεταξύ τοπικής συμμετοχής των εταίρων μαζί με της οικονομικές και κοινωνικές οργανώσεις, και με τα πρόσωπα-πράγματα διακριτικού επίπεδου (σε οριαμένα κράτη μέρη).

Τα κύρια εμπόδια που συναντούν τα σχέδια για να ανοίξουν τα σχολικά προγράμματα προς τα έδυν και για να εγκαθίδρυσουν δεσμούς ανέδειξη στα σχολεία και τις επιχειρήσεις σύκελνται:

- στην ακομαία των διατάξεων που αιδημίζουν τα σχολικά προγράμματα σε κεντρικό επίπεδο (σε οριαμένα κράτη μέρη). - στην έλλειψη ελαστικότητας του χρόνου εργασίας και της διαταρτησίας των σχολείων.

(...)

Στην πλειοψηφία τους οι εκπαίδευτικοί δεν έχουν προετοιμασθεί να αντιμετωπίσουν αυτή τη δεύτερη πρόκληση. Συνεπάγεται ότι ένα βαθμό αγνωστό μέχρι τώρα την ανατροπή των αυμπεοφόρων και την διεύρυνση του όρου τους και των καθηκόντων τους. Αναμένεται από αυτούς να οργανώνουν και να διευκολύνουν την παιδαγωγική διεύθυνσα και όχι απλώς να μεταδίδουν γνώσεις. Πρέπει να αναλάβουν νέες λειτουργίες στη διεθνείς προσανατολήσμου. Πρέπει να γίνουν οι συντονιστές και οι φορείς της σύνδεσης με τον εξυποδόληκό κόσμο.

(...)

Πρέπει να υπάρχει επωφή με τις ευρωπαϊκές πολυεθνικές επιχειρήσεις, καθώς και με τις διεθνείς ενώσεις που υπάρχουν, για παραδειγματικά, μεταξύ των κοινωνήτων, τις επαγγελματικές ενώσεις, τα διευρωπικά Επιμελήτηρα, κ.λ.π., με στόχο τη συμβολή τους στη διάδοση γνώσεων σχολεία-επιχειρήσεις και την υποστήριξή τους στα δίκτυα στα οποία αναφέρομαστε.

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ: 1989-1992

(ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚ)

Βρυξέλλες, 18/5/1988

(...)

Αυτές οι τάσεις έχουν μια σειρά συνεπειών στην πολιτική εκπαίδευσης τόσο σε εδυντικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, όπως:

-η αναγκή ν' ανταποκρίνονται τα εκπαίδευτικά συστήματα περισσότερο και πιο γρήγορα στις αλλαγές, στις ανάγκες του "πελάτη" και στις τοπικές και/ή περιφερειακές προτεραιότητες.

-η ανάγκη ενδιαφέροντος της από κοντού ευδύνης για την εκπαίδευτική πολιτική, με τη συνεργασία των εκπαίδευτικών λειτουργών, των κοινωνικών εταίρων καθώς και άλλων οργανώσεων του οικονομικού κόσμου.

(...)

-η ανάγκη να δοθεί έμφαση στην εκπαίδευση και κατάρτιση, σε οποιες κεντρικές προτεραιότητας και προσαρμοστικήτας και ιδιαίτερα εκείνες που συμβάλλουν στην καλύψη του χάσματος μεταξύ της γενικής μόρφωσης και του κόσμου της τεχνολογίας.

(...)

Ηε βάση όλα αυτά, ο πρώτος και κεντρικός στόχος, για την περίοδο μεχρι το 1992, πρέπει να είναι ο προσδιορισμός και η εφαρμογή της συμβολής των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης στη δημιουργία της Ευπερικής Αγοράς και κατά συνέπεια της εκμετάλλευσης της.

(...)

Το κλειδί για την ευημερία της Ευρώπης Βρίσκεται στην αποτελεσματική χρήση του ανθρώπινου δυναμικού της και στην αποτελεσματική εκμετάλλευση της αγοράς σαν οικονομική της βάση.

(...)

Σύνδεση εκπαίδευσης και οικονομίας

3.5. Οι συγχρόνες τεχνολογίες απαιτούν ευρύτερη και σε βάθος προετοιμασία των μαθητών, πριν αρχίσει η κυρίως επαγγελματική κατάρτιση και χωρίς καμία αμφιβολία, μια ευρύτερη καθεανατή κατάρτιση, καλύτερη προσαρμοσμένη στην οικονομική πραγματικότητα. Ως πρέπει να ακολουθήσει σημαντική προσπάθεια στο κοινοτικό επίπεδο προκειμένου να υποστηριχθούν οι εδυντικές των κρατών μελών προς όφελος μιας καλύτερης σύνδεσης μεταξύ εκπαίδευσης και οικονομίας, σε όλα τα επίπεδα των σχολικών συστημάτων. Η δράση αυτή δια πρέπει να στοχεύει πριν πρωθητή, μέσω των σχολικών προγράμματων, του επιχειρηματικού πνεύματος με οκοπό την εκπαίδευση που ανέδειξε στα σχολεία και τη δημιουργία επιχειρήσεων και αφετέρου στην ενδιαφύνση για τη διάδοση μιας πραγματικής επιχειρηματικής μόρφωσης, η οποία δια πρέπει στους εργαζόμενους του μέλλοντος να απλοφανθεί στη περιβάλλον της κοινωνίας τους. Για το οκοπό αυτό δια πρέπει:

-η συνεργασία σχολείων επιχειρήσεων να είναι αμφίδρομη.

-η πρωθητή δημιουργίας υπηρεσιών και δομών σύνδεσης για τη διεύκολυνση καθιέρωσης δεσμών μ

Κατάργηση της επετηρίδας ή οι «αξιοκρατικές» κραυγές ενός «πανεπιστημιακού δασκάλου»...

Έχουμε πολλές φορές αναφερθεί στις επαπειλούμενες αλλαγές του εργασιακού καθεστώτος των εκπαιδευτικών και ειδικότερα στο θέμα της πρόσληψής τους μέσω της «επετηρίδας».

Έχουμε, επίσης, επισημάνει ότι, στα πλαίσια της ευρύτερης προσαρμογής στις ΕΟΚικές ντιρεχτίβες και στην προσπάθεια της αστικής τάξης για πλήρη ιδεολογική «ευθυγράμμιση» και πειθάρχηση των καθηγητών της Μ.Ε., με πολλά «παραθυράκια», Π.Δ., υπουργικές αποφάσεις κ.λπ., η επετηρίδα ήδη μερικώς παραβιάζεται, με αποκορύφωμα τους περσινούς διορισμούς και τα συνεπακόλουθά τους.

Στα πλαίσια αυτά, το φως της δημοσιότητας βλέπουν —όλο και συχνότερα τελευταία— άρθρα, απόψεις και αναλύσεις «επιφανών» και αφανών προσώπων, που ζητούν ακριβώς την «εδώ και τώρα» κατάργηση της επετηρίδας.

Ένας κάποιος, λοιπόν, κ. Αιμ. Μεταξόπουλος (καθηγητής στην Πάντειο, άρτι μετονομασθείσα εις «Πάντειον Πανεπιστήμιον»...), από τις στήλες της «Καθημερινής», ζητάει κι αυτός την κατάργηση, ώστε «ο συναγωνισμός να αναδείξει τους πιο κακούς!»

Οι προτάσεις του σαφείς («κατάργηση της επετηρίδας και αναστολή της δωρεάν πανεπιστημάτων») και τα επιχειρήματα του κοινότυπα αντιδραστικά και πολυτελές υβριστικά για τους φοιτητές και μάζευτα καθηγητές Μ.Ε.

«Αντί για δάσκαλοι παράγονται αγράμματα συνδικαλιστές —ας μου συγχωρεθεί ο συναγωνισμός— αφού οι δύο τελευταίοι δροι τείνουν να καταστούν συνώνυμοι.

Όποιος κατορθώσει να αποσπάσει ένα σύλλεγοντας πεντάρια μετά κόπων, αποφύγοντας, γονυκλισών και υστερικών κρίσεων, δικαιούται, κατά τα ισχνά γεγονότα, να ασκήσει την αμάθεια του αμειβόμενος σε μόνιμη δημόσιας εκπαίδευσης. (Κι αυτή τη διαστοσημότερη καμπιά «ταξική» ανάλυση δεν απορεί να τη διαφεύγει). Θα χρειαστεί μόνο να διευθεύνεται τη σειρά του επιδιδόμενος σε άλλα προηγούμενα για τρία-τέσσερα έτη. Θα διαπιστωθεί έτσι και δια κατά τύχην ή παρά την προσπάθειές τους έμαθε. «Ως «καθηγητής» δε, θα διαθέτει «στιγμιούριά», ασφάλεια, συγγρανές διακοπές και επί πλέον «ιδιαίτερη ανετόπερη φοροδιαφυγή...»

Αυτά, συνοδευόμενα με ακατάληπτους απολογισμούς, περί αποσύνδεσης του πανεπιστημίου από την παραγωγή (σύνδεση η

οποία μέσω της «επετηρίδας» υποτίθεται ότι επιτυγχάνεται!) και υστερισμούς αμαθούς, πλην καθηγητικού πόστου ΑΕΙ καταλαμβάνοντος, αποτελούν το βαρύγδουπο πεντάστηλο (εντός πλαισίου) άρθρο της «Καθημερινής».

Το άρθρο θα ήταν απλώς για γέλια, αν έκφραζε μόνον τη γραφική έκρηξη ενός των, στο Πανελλήνιο γνωστών για την «αξία» τους, πανεπιστημιακών μας δασκάλων...

Αλλά τα επιχειρήματα του εν λόγω «εκρηγνυόμενου» χρησιμοποιούνται, λίγο πολύ κοινά παρ' ότι από άλλους με μεγαλύτερη ικανότητα, για τη δυσφήμιση των εκπαιδευτικών και της συντριπτικής πλειοψηφίας των φοιτητών.

Εκτός, δύος, από τους στόχους της δυσφημιστικής αυτής εκστρατείας που συντελείται σ' όλα τα επίπεδα (βλ. πολλαπλά άρθρα για την κατάσταση των ΑΕΙ και του φ.κ., μ' αφορμή τα πρόσφατα γεγονότα στο ΕΜΠ) και που είναι προφανείς, ειδικά όταν αυτά λέγονται από καθηγητές Πανεπιστημίων, αξίζει να υπενθυμίζει κανείς —τα αποθέματα κάθε ειρωνικής διάθεσης εν προκειμένω καλοδεχούμενα— και στους ίδιους, αλλά κυρίως στην κοινή γνώμη, τον «όμορφο, ηθικά πλασμένο» κόσμο των καθηγητικών κλικών, τον καθόλου αξιοκρατικά καταξιωμένο τρόπο εκλογής της συντριπτικής πλειοψηφίας τους, τον απελπιστικά μονοψήφιο αριθμό ωρών παραμονής τους στα ΑΕΙ εβδομαδιαίως, τις πολλαπλά φοροδιαφεύ-

γουσες δεύτερες, τρίτες... κ.λπ. έμμισθες εργασίες τους, τα αποδεικνυόμενα πολλάκις ως κοινές αντιγραφές συγγράμματά τους, την πανηγυρική αμάθεια, την έλλειψη στοιχειωδών παιδαγωγικών και ευρύτερα κοινωνικών κριτηρίων, κ.λπ. κ.λπ.

Και, τέλος, αν εσείς «δικαιούσθε δια να ομιλείτε» περί «συντεχνίας» μια φορά, κ.κ. πανεπιστημιακοί καθηγητές, τότε πόσες φορές δικαιούνται να κραυγάσουν, όλοι οι υπόλοιποι εργαζόμενοι της χώρας, το ίδιο και πολλαπλά αυξημένο, για σας και τις κλίκες σας;

Αγγελική Φατούρου
Μαίρη Σόρογκα

Ζητήσαμε από κινήσεις, σχήματα και παρατάξεις του φοιτητικού χώρου, που κινούνται σε αγωνιστική κατεύθυνση, εκτός των πλαισίων του «τρικομματισμού», να μας εκθέσουν τις εκτι-

μήσεις τους για τις φοιτητικές εκλογές και την κατάσταση του φ.κ.

Δημοσιεύουμε παρακάτω, με αλφαριθμητική σειρά, τις απαντήσεις που μας έδωσαν:

Αγωνιστικές Κινήσεις

Η σπουδάζουσα νεολαία οδηγήθηκε φέτος στις κάλπες, μέσα σ' ένα κλίμα κυριαρχίας του κεντρικού πολιτικού προβλήματος για ένα χρόνο περίπου και σχεδόν μια βδομάδα πριν την τελευταία εκλογική αναμέτρηση στις 8 Απρίλη.

Και μόνο η χρονική απόσταση αναπνοής των φοιτητικών και σπουδαστικών εκλογών από τις βουλευτικές, μπορούσε να χαρακτηρίσει και το περιεχόμενό τους και να συμπληρώσει το σκηνικό μέσα στο οποίο στήθηκαν οι φοιτητικές κάλπες. Χαρακτηριστική ήταν, άλλωστε, η επιμονή των κυρίαρχων δυνάμεων στον καθορισμό αυτής της ημερομηνίας, καθώς και η εκμετάλλευση του αποτελέσματος απ' την πλευρά τους, σαν συμπληρωματικό στοιχείο στο προεκλογικό μάρκετινγκ.

Τα αποτελέσματα των εκλογών αναδεικνύουν τόσο την κυριαρχία του γενικού πολιτικού κλίματος και κατά συνέπεια των βασικών πολιτικών δυνάμεων κατά σειρά, όσο και την απουσία του φοιτητικού κινήματος, σαν παράγοντα διαμόρφωσης του κλίματος της φοιτητικής αναμέτρησης.

Θα μπορούσε να πει κανείς, ότι τα φετινά αποτελέσματα ήταν αυτά που βρίσκονταν στη μεγαλύτερη αντιστοιχία, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, με τα αποτελέσματα που έδωσε συνολικά το εκλογικό σώμα στις εκλογές της 8ης Απριλίου.

Η αλληλεπίδραση εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών όρων εξελίσσεται, εδώ και ένα μεγάλο διάστημα, σε βάρος του Φοιτητικού Κινήματος, αφαιρώντας από το φοιτητόκοσμο το δικό του πολιτικό κριτήριο για να εκφραστεί εκλογικά, αναδείχνοντας τα ψεύτικα και εκβιαστικά διλήμματα που θέτουν οι κυρίαρχες δυνάμεις συνολικά στο λαό.

Όσο η σπουδάζουσα νεολαία δεν παλεύει, δεν συμβάλλει με τον αγώνα της στη διαμόρφωση του πολιτικού προσανατολισμού του κινήματος, κόντρα με

τις βασικές πολιτικές επιλογές των δυνάμεων που στηρίζουν το σύστημα, τόσο αυτές οι δυνάμεις θα μπορούν, επιτείνοντας τη σύγχυση και τον αποπροσανατολισμό, να υφαρπάζουν τη φοιτητική ψήφο.

Πολύ περισσότερο σήμερα, που λείπουν απ' τη νεολαία οι ιδεολογικές αναφορές, οι αξίες, τα οράματα και τα ιδανικά, ενώ δυναμώνει ο βομβαρδισμός, με κάθε τρόπο και μορφή, με τα σάπια προϊόντα του αστικού ιδεολογικού οπλοστασίου.

Η ολοένα και δεξιότερη στροφή που παίρνουν τα πολιτικά πράγματα, η επίθεση απ' τις δυνάμεις του συστήματος απέναντι στις κατακτήσεις του λαού και της νεολαίας, η ενσωμάτωση και τυπικά της «αριστεράς» στους διαχειριστές του συστήματος, σε συνδυασμό με τις διεθνείς εξελίξεις και την εμφανή πλέον ανάδειξη του περιεχόμενου του ανατολικού «σοσιαλισμού», διαμορφώνουν ένα κλίμα όχι ευνοϊκό για τη στροφή προς τα αριστερά.

Η έκφραση της αμφισβήτησης της κοινωνίας μέσα στην οποία ζει και σπουδάζει η νεολαία μπλοκάρεται προσωρινά, κάποιος κόσμος διαμορφώνει και απαπάτες για το μέλλον που τον περιμένει, η απογοήτευση και η ανεμπιστοσύνη κυριαρχούν σ' έναν κόσμο που είχε την αναφορά του στην «Αριστερά» ενώ παράλληλα εντείνεται ο προβληματισμός και η αναζήτηση νέου προσανατολισμού.

Η αποχή, που αυξήθηκε θεαματικά σ' αυτές τις εκλογές και που τροφοδοτήθηκε κατά βάση από ένα δυναμικό που έχει επαφή με το κίνημα και τις συλλογικές διαδικασίες, εκφράζει την αδυναμία ενός μεγάλου ποσοστού να εκφραστεί πολιτικά μέσα σ' αυτές τις συνθήκες.

Η ενίσχυση της ΔΑΠ τα τελευταία χρόνια χρεώνεται στην αντιλαϊκή πολιτική του ΠΑΣΟΚ και την αδυναμία του ρεφορμισμού, λόγω της δεξιάς γραμμής και φυσιογνωμίας του, που ανήκε στις

κυρίαρχες δυνάμεις του Φ.Κ. μέχρι πρότινος, να καρπωθεί την αντικυβερνητική στάση ενός μεγάλου ποσοστού των φοιτητών. Ωστόσο, η πτώση της σε ψήφους (περίπου 2000), και μάλιστα σε μια εποχή που το πολιτικό κλίμα την ευνοούσε διεθνώς και εσωτερικά, δείχνει ότι η συγκεκριμένη δύναμη έχει αγγίξει τα όριά της.

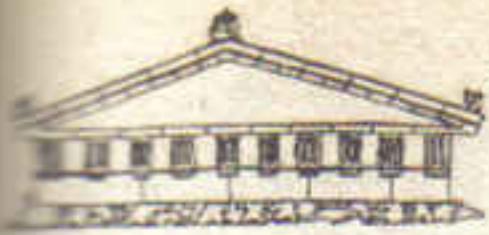
Η ΠΑΣΠ κατάφερε ν' ανέβει σε ψήφους (περίπου 300) και σε ποσοστό, πριμοδοτούμενη απ' το γενικό προεκλογικό κλίμα.

Τα ψηφοδέλτια του συνασπισμού στήθηκαν αποκλειστικά στη βάση του προεκλογικού σκηνικού, προβάλοντας την υπεροχή τους σε κομματικές πλάτες και κατάφεραν να μοιραστούν τους ψήφους με τα ΑΑΕΨ, της ΚΝΕ (Γράψα) και του Ρήγα Φεραίου, κερδίζοντας το προβάδισμα. Η πτώση, βέβαια, σε ψήφους σε σχέση με αυτούς που είχε η ενιαία ΚΝΕ είναι μεγάλη, ακόμα και αν αθροίσουμε τους ψήφους των δυο παραπάνω σχημάτων.

Η ΚΝΕ Γράψα αντιμετώπισε τις πρώτες δυσκολίες στο να εκφράσει έναν πολιτικό λόγο που να τη συγκροτεί σαν ιδιαίτερη πολιτική δύναμη ώστε να προβάλλει με κάποια αξιοπιστία στον κόσμο που αμφισβήτει το Συνασπισμό.

Οι Συσπειρώσεις, έχοντας τα μεγαλύτερα προβλήματα πολιτικής άποψης και συγκρότησης από τότε που εμφανίστηκαν, είχαν την αναμενόμενη πτώση.

Οι Αγωνιστικές Κινήσεις, μέσα στις δύσκολες συνθήκες που είχαν διαμορφωθεί για τις αριστερές δυνάμεις, έδωσαν τη μάχη των φοιτητικών εκλογών αυτόνομα, προσπαθώντας να συμβάλουν και στον πολιτικό προσανατολισμό του κινήματος και στην αναγκαιότητα ανάπτυξης της αντίστασης της νεολαίας στην επίθεση που έρχεται. Η αποχή που σημειώθηκε είχε την αντίστοιχη επίπτωση και στο συνολικό αριθμό ψήφων και στο ποσοστό των Αγωνιστικών Κινήσεων

ΑΕΙ, ενώ στα ΤΕΙ υπήρξε μικρή άνοδος. Συγκέντωσαν 516 ψήφους στα ΑΕΙ, 15 στα ΤΕΙ, 11 έδρες σε ΔΣ σχολών, 5 απορροφώντας στο συνέδριο της ΕΦΕΕ 2 στο συνέδριο της ΣΕΑΣΘ.

Σήμερα, μπροστά στην επίθεση που θα

ξεδιπλωθεί και απέναντι στη σπουδάζουσα νεολαία, είναι αναγκαία η ανάπτυξη της ευρύτερης δυνατής αντίστασης, της προβολής του δρόμου της συλλογικής διεκδίκησης, του αγώνα για τη λύση των προβλημάτων, για την υπεράσπιση των

κατακτήσεων.

Παράλληλα, είναι αναγκαίο το ξεκαθάρισμα, μέσα από την πάλη, του πολιτικού προσανατολισμού του κινήματος, κόντρα στις ρεφορμιστικές λογικές που οδήγησαν το κίνημα σε αδιέξοδο.

Αριστερές Συσπειρώσεις

Οι φετεινές φοιτητικές εκλογές είναι ίστος πιο πλούσιες από ποτέ σε συμπεράνσεις για την πορεία του φοιτητικού κίνηματος και τη δική μας παρέμβαση. Δεν επιψένουμε εδώ σε ένα συγκυριακό σημείο που το θεωρούμε πασιφανές, το ρόλο προεκλογικού που παίζανε, 15 μέρες πριν τις διεκλογικές (και υπάρχουν γι' αυτό συγκριψένες ευθύνες, πέρα από εκείνες τη ΔΑΠ, που ήταν κι αλλιώς το διατυπωτή ξεδιάντροπα). Θα σταθούμε στο σημείο, ότι αυτές οι φοιτητικές εκλογές αποτύπωνουν ένα νέο συσχετισμό δύναμης στα πανεπιστήμια, και ταυτόχρονα αναδεικνύουν κάποια νέα χαρακτηριστικά των φοιτητικού σώματος στην περίοδο από το '87 και μετά, χαρακτηριστικά που αρχίζουν πλέον να παγιώνονται.

Σε ό,τι αφορά το εκλογικό αποτέλεσμα, μπορούμε να κάνουμε τις εξής επισπεύσεις:

α) Το μεγάλο ποσοστό της αποχής, βέβαια δεν εξηγείται με τα φληναφήσματα των αστών αναλυτών («συντεχνιασμού», «κομματικοποίηση», «αρνητική πολιτική» του φ.κ.), όμως δεν μπορεί πλέον να εφαρμογεύεται μόνο με βάση τη διαπολιτεία και την αγανάκτηση ενός σημαντικού κομματιού φοιτητών απέναντι στους κυριαρχείς πολιτικές δυνάμεις, τον πόλο που βλέπουν το κίνημα και την απόφαση τους στα φοιτητικά προβλήματα. Εάν δεν είναι μόνο το γεγονός ότι η αποχή αύξεται ότι χτύπησε και την ανθρωπιά (κυρίως σε ψηφοφόρους της ενιαίας ΚΝΕ). Είναι κυρίως το πατοτονικό κλίμα των φετεινών εκλογών, αν συνδιαστεί και με τις περιπτώσεις υπολειτουργίας των συλλόγων και μειωμένης συμποσιογής στις γενικές συνελεύσεις,

δείχνει και μια τάση απομάκρυνσης από τις συλλογικές διαδικασίες και το κίνημα.

Αυτό, βέβαια, δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε ιδεολογήματα του τύπου «ενσωμάτωσης». Αναδεικνύει, όμως, την έλλειψη μιας πειστικής εναλλακτικής πρότασης, αντίθετης προς την αστική στρατηγική. Και επομένως θέτει, όποιον αναφέρεται σε μια αντικαπιταλιστική προοπτική, μπροστά στο καθήκον της αναζήτησης μιας συνολικότερης αντικαπιταλιστικής κατεύθυνσης, αλλά και των μορφών που θα «ντύσουν» ένα τέτοιο περιεχόμενο. Δηλ. και των διαδικασιών στο φ.κ., μέσα από τις οποίες θα περάσει μια τέτοια κίνηση των μαζών.

β) Η άνοδος (έστω και μόνο ποσοστιαία) των ΔΑΠ - ΠΑΣΠ είναι ένα γεγονός που στηρίζεται σε μια τάση ανάλογη προς αυτήν που είδαμε πιο πάνω (ιδιότευση, απογοήτευση, ατομισμός). Ταυτόχρονα, αντικαποτρίζει τη συνολική μεταβολή των πολιτικών συσχετισμών στην κοινωνία. Έτσι, αν την προηγούμενη περίοδο κυριαρχούσε στα πανεπιστήμια το «μπλοκ της αλλαγής» (μέσα από διάφορους μετασχηματισμούς, και βέβαια στην πιο ριζοσπαστική του εκδοχή), σήμερα παγιώνεται ένα «μπλοκ της συναίνεσης» (ΝΔ - ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ), όπου μάλιστα δεν είναι καθόλου ευδιάκριτη η «αριστερή» του πτέρυγα (ήδη ο Συνασπισμός εμφανίζεται συχνά συναίνετικότερος της ΠΑΣΠ).

Το γεγονός αυτό έχει ακόμα μια πολύ συγκεκριμένη πρακτική πλευρά: η άνοδος της ΔΑΠ (κυρίως) θέτει πλέον το ζήτημα της ενότητας του φ.κ. και της λειτουργίας (ή διάλυσης) των φοιτητικών συλλόγων.

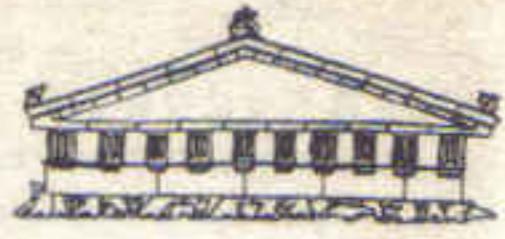
Η ΔΑΠ, μη έχοντας καμμία (έστω και

Φοιτητών

στρεβλή) σχέση με κινηματικές διαδικασίες, έχει κάθε λόγο να τις σαμποτάρει ανοιχτά. Δεν είναι μόνο το γεγονός, ότι σε συλλόγους με κυριαρχία της ΔΑΠ θα είναι δύσκολη και η ίδια η σύγκλιση γενικής συνέλευσης, και εύκολη η νομιμοποίηση οποιουδήποτε αυταρχικού μέτρου. Είναι και το ότι, ήδη σε ορισμένους συλλόγους η ΔΑΠ επιχειρεί τη δημιουργία επιστημονικών - τεχνοκρατικών ομάδων μέσα στους φοιτητές, διοργάνωση σεμιναρίων κλπ. Επιχειρεί λοπόν να παρέμβει άμεσα στην ιδεολογική διαμόρφωση διάφορων φοιτητικών στρωμάτων, πατώντας πάνω στο έδαφος της περιορισμένης κοινωνικής τους εμπειρίας.

γ) Είναι φανερό ότι η «αριστερά» του φ.κ., με τη μορφή που τη γνωρίζαμε, έχει πάψει από καιρό να υπάρχει. Όμως η απώλεια σημαντικού κομματιού των ψηφών των περσινών «αριστερών αγωνιστικών ψηφοδελτίων» (της ενιαίας ΚΝΕ) δείχνει μια διαδικασία περαπέρω φθοράς, και ταυτόχρονα καταδεικνύει ότι η εκ των ενόντων «συγκρότηση» αυτών των ψηφοδελτίων πέρυσι δεν εξέφραζε ούτε στο ελάχιστο ένα πραγματικό αριστερό ρεύμα. Όσο για το Συνασπισμό, τα όψιμα «πολύμορφα» σχήματά του δεν μπορούν να καλύψουν την απουσία οποιασδήποτε δυναμικής (η συγκέντρωση, σε πολλές σχολές, της δύναμής του στα πτυχία είναι ενδεικτική).

δ) Σε ό,τι αφορά τις Αριστερές Συσπειρώσεις, υπάρχει καταρχήν ένα θετικό στοιχείο. Η αντοχή και η σταθερότητα που έδειξαν σε σχέση με τα υπόλοιπα κομμάτια της αριστεράς (και μάλιστα με το δεδομένο των αποχωρήσεων δύο ομάδων των τελευταίο χρόνο), αναδεικνύει για μας κάτι σημαντικό: Τα συσπειρωτικά χαρακτηριστικά (ανεξαρτησία από

κράτος - κόμματα - καθηγητές, αυτοδύναμες πολιτικές λειτουργίες άμεσης δημοκρατίας, αντισυνδιαχειριστική κατεύθυνση) είναι τα μόνα που μπορούν όχι μόνο να επιβιώσουν στο μέλλον, αλλά και να στηρίξουν την ανασυγκρότηση - ανασύνθεση της αριστεράς του φ.κ. Άλλωστε είναι χαρακτηριστικό ότι στις (ελάχιστες) σχολές που προωθήθηκε η δημιουργία σχημάτων με τέτοια χαρακτηριστικά (με πρωτοβουλία ΚΝΕ - Συσπειρώσεων - ΔΑ), μπόρεσε να εκφραστεί μια δυναμική.

Αυτό όμως από μόνο του δεν αρκεί. Οι εκλογές αυτές έδειξαν ταυτόχρονα την αδυναμία να εκφραστούν συνολικά οι διαθέσεις ενός ανεξάρτητου κόσμου (και η ανάδυση διάφορων ανεξάρτητων σχημάτων, με πολλές φορές δεξιόστροφο - τεχνοκρατικό προσανατολισμό, δεν είναι

τυχαία). Αν, λοιπόν, θέλουμε να συμβάλουμε στην ανασύνθεση μιας αντικαπιταλιστικής τάσης στο φ.κ. θα πρέπει να ανταπεξέλθουμε στα παρακάτω καθήκοντα:

Na απαντήσουμε αγωνιστικά στην επίθεση που θα αντιμετωπίσουμε στα πανεπιστήμια. Η παιδεία καθιερώνεται σαν «τομέας εθνικής συναίνεσης», άρα η επίθεση θα είναι άμεση και σκληρή. Το ζήτημα της πειθάρχησης φαίνεται να έρχεται πρώτο στη σειρά (εσωτ. κανονισμοί, άσυλο κλπ) και είναι ζήτημα που χτυπάει την ίδια τη βάση της ύπαρξης του φοιτητικού κινήματος.

Αν όμως η αστική επίθεση είναι πλέον «σαλαμοποιημένη» και όχι συνολική, η εμπειρία έδειξε ότι η κατακερματισμένη, ίστια και αγωνιστική, απάντηση είναι αποτελεσματική. Θα πρέπει λοιπόν να συμβά-

λουμε στη συνολικοποίηση των αγώνων, και άρα στην πολιτικοποίησή τους.

Αυτό έχει πολλές πλευρές. Μια είναι η συνάντηση των κινημάτων και των σχημάτων διαφορετικών κοινωνικών χώρων (μια διαδικασία που πρέπει επιτέλους ν' ανοίξει). Μια άλλη είναι η συμβολή στη συγκρότηση ενός αντικαπιταλιστικού πόλου στο φ.κ., μέσα από έναν πλατύ διάλογο που θα θέτει επί τάπητος όλα τα βασικά ιδεολογικά και πολιτικά ζητήματα και θα πάρνει υπόψη την πείρα του κινήματος, και μέσα από ευρύτερες κινήσεις στη βάση, που θα δημιουργούν τους υλικούς όρους αυτού του διαλόγου.

Η διαδικασία αυτή δεν είναι ούτε εύκολη, ούτε ανθόσπαρη, ούτε θα αποδώσει καρπούς αύριο το πρωί. Είναι όμως το στοίχημα της περιόδου που διανύουμε.

Αριστερά Σχήματα

Το εκλογικό τοπίο της 21ης Μάρτη μοιάζει πολύ διαφορετικό από το περσινό. Στην πραγματικότητα, συνυπολογίζοντας τη διάσπαση της πάλαι ποτέ παράταξης του παραδοσιακού ρεφορμισμού και την απότομη μείωση συμμετοχής κύρια όσων την ψήφιζαν, οι φετεινές εκλογές απλά επικύρωσαν γνωστές τάσεις και πραγματικότητες των σπουδαστικών χώρων. Θεωρώντας γνωστά, για λόγους συντομίας, αυτά που φαίνονται με το μάτι, δύο ως είναι το για πρώτη φορά 65% των γνήσια αστικών δυνάμεων, με την μικρή -σε ψήφους- μείωση της ΔΑΠ και αύξηση της ΠΑΣΠ, την επικράτηση του Συνασπισμού απέναντι στους διαφωνούντες κ.λπ., θα περιοριστούμε στα πιο σημαντικά συμπεράσματα. Σημαντικά από τη σκοπιά όσων επιθυμούν μια μαζική κίνηση που θα ανατρέψει την καπιταλιστική αναδιάρθρωση στην εκπαίδευση.

α. Λέγεται από πολλές πλευρές, πως το εκλογικό αποτέλεσμα ήταν αποτέλεσμα κύρια μιας συντηρητικής μετατόπισης της νεολαίας, μιας δεξιάς επέλασης κ.λπ. Όμως, η μείωση τόσο της ΔΑΠ, όσο και των ΔΑΠ - ΠΑΣΠ μαζί σε ψή-

φους, δε δείχνει μια μετατόπιση σγειτικά, τουλάχιστον με πέρση.

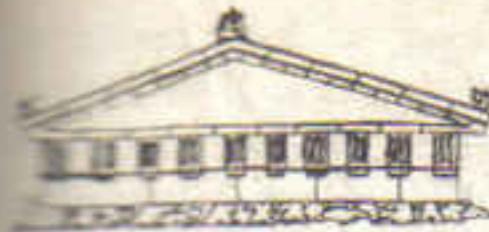
Αυτό που αποφεύγεται σκόπιμα να επωθεί είναι, πως το ποσοστό της ΔΑΠ ανέβηκε τόσο, γιατί περισσότερο από τα 4/5 των λιγότερων φετεινών ψήφων ανήκαν πέρσι στις πέραν της ΠΑΣΠ δυνάμεις. Λέγεται, ωστόσο, απ' τις ίδιες πλευρές ότι ευθύνεται γι' αυτό η γραφειοκρατικοποίηση, η παραταξιοποίηση κ.λπ. Όμως, παρ' ότι αυτά είναι υπαρκτά φαινόμενα, και τούτο το επιχείρημα είναι πολύ «λίγο» για να εξηγήσει τα πράγματα, και άλλωστε οι περισσότεροι αυτών των πρώην ψηφοφόρων κερδήθηκαν σε συνθήκες μέγιστης γραφειοκρατικοποίησης των συλλόγων.

Κατά τη γνώμη μας, το νέο εκλογικό τοπίο επικυρώνει και τυπικά, μέσα σ' ένα δυσμενές διεθνές κλίμα, τη χρεωκοπία της πολιτικής γραμμής που κυριάρχησε στο φ.κ. στα χρόνια του ΠΑΣΟΚ και παράλληλα την αποτυχία αντι-ρεφορμιστικών κινήσεων (κύρια Συσπειρώσεων) να οικοδομήσουν μια άλλη προοπτική. Εκεί οφείλεται η απογοήτευση - αποστασιοποίηση πολλών αριστερών φοιτη-

τών.

Για την ουσία, όμως, αυτής της πολιτικής γραμμής, δηλ. τη δημοκρατική αναβάθμιση και την αποδοχή της ΕΤΕ, τον «εθνικό προγραμματισμό» των ΕΟΚικών προγραμμάτων και των μεταπτυχιακών, το «πανεπιστημιακό κίνημα» της συνδιοίκησης και το «ρεφορμιστικό» χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ κ.λπ., λίγα ακούγονται κι αντίθετα κυκλοφορεί ανέξοδη φλυαρία για την παραταξιοποίηση και τη «συντηρητικοποίηση».

β. Η λήξη μιας περιόδου ενός ισχυρού ρεφορμισμού - μοχλού πίεσης μέσα στο φοιτητικό κίνημα, επέφερε την αναλογικότερη στα μεταπολιτευτικά χρόνια σχέση ανάμεσα στα ποσοστά των επίσημων κομμάτων και των παραφυάδων τους στους σπουδαστικούς χώρους. Πρόκειται για μια μόνο πλευρά μιας συνολικότερης προσομοιωσης του πολιτικού σκηνικού στο Παν/μιο μ' αυτό στην υπόλοιπη κοινωνία: απονοία ενός πολιτικού κινήματος, χαμηλή πολιτικοποίηση, χαλάρωση στις σχέσεις των παρατάξεων και του φοιτητόκοσμου, μέσα γενικά σε συνθήκες μιας διάχυτης δυσαρέσκειας.

Είναι, λοιπόν, κατ' αρχήν σωστές οι απογάνεις που αφορούν την αλλαγή του υπέρου που θα μπορεί στο εξής να γίνεται πολιτική, να κινητοποιείται κόσμος, να λειτουργούν γενικά κάποιες διαδικασίες, οι οποίες μέχρι τώρα καθορίζονταν από τη λειτουργία του «συλλόγου». Το σημαντικό είναι κατά πόσο τέτοιες επιστημονικές επενδύσεις στην αναζήτηση των να μπολιαστεί ένα ευρύ δυναμικό που πλήρεται από την αναδιάρθρωση, προγραμματικά στοιχεία εναντίον της αναδιάρθρωσης ή αντίθετα αποτελούν δικαιολογία για πολιτικές επιπτώσεις και ανέξαρτες λύσεις ευκολίας του τύπου της ΚΝΕ - ομάδα Γράφα ή και των Συσπειρώσεων.

β. Το 23% που δεν ανήκει στις τρεις απογάνεις δυνάμεις, πολύ απέχει από το να εκφράζει πραγματικούς συσχετισμούς με τις επόμενες εκλογές για να το πιστοποιεί. Στο βαθμό που ο αγνωστικός και η γενικόλογη «αντι-συνναίνεση»

ση», η ακινησία στους μαζικούς χώρους και οι μειοψηφικές πρακτικές συνεχίσουν να κυριαρχούν στο πιο πολιτικοποιημένο δυναμικό, πολύ δύσκολα θα διατηρηθεί ένα τέτοιο ποσοστό.

Αντίθετα, η άλλη πλευρά αυτού του 23% είναι ακριβώς η απόδειξη της ύπαρξης ενός πλατιού κόσμου που θα μπορούσε να πλασιώσει μια ανταγωνιστική στα κυρίαρχα κίνηση. Αντί να αποδίδουμε υποκειμενικές αδυναμίες και καθυστερήσεις στη «συντηρητική» νεολαία, έχουμε τη γνώμη ότι αυτό που λείπει δεν είναι η δυσαρέσκεια και η (επιφυλακτική έστω) διαθεσιμότητα αυτού του πλατιού κόσμου, αλλά οι ιδέες και απόψεις εκείνες που θα τον θέσουν σε κίνηση, η μονιμότητα στην πρακτική δοκιμασία αυτών των ιδεών και απόψεων (πράγμα που δεν έχει γίνει) που θα άνοιγε προοπτικές.

δ. Το εγχείρημα των Αριστερών Σχημάτων ξεκίνησε να προβάλλει και να καλιπτεί αυτό το κενό, έχοντας συναίσθη-

ση και των μεγεθών αλλά και των αδιέξοδων προτεραιοτήτων που καθορίζουν σήμερα τις οργανωμένες «αντισυντηρητικές» δυνάμεις. Με ζωή λίγων μόλις μηνών, τα εκλογικά αποτελέσματα, στις δέκα σχολές που κατέβηκαν Αριστερά σχηματα, δείχνουν τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός τέτοιου εγχειρήματος, με το περιεχόμενο του οποίου άλλωστε ο καθένας θα αναμετρηθεί, είτε το θέλει, είτε όχι.

Αυτό το περιεχόμενο, η συμβολή δηλαστηρίου δημιουργία μιας νέας πολιτικής σύνθεσης, ανταγωνιστικής στο σχέδιο των πολλαπλών ταχυτήτων, στην παιδεία, η ανάπτυξη τέτοιων πλατιών κινήσεων, λίγο θα χε να φοβηθεί από τα ψηλά εκλογικά ποσοστά των επίσημων οργανισμών. Έτσι κι αλλιώς ολόκληρη η μεταπολίτευση χαρακτηρίστηκε από τη διάσταση των αναγκών και διαθέσεων του φοιτητόκοσμου και την «υπεύθυνη στάση» των «δημοκρατικών και προοδευτικών δυνάμεων» που είχαν τις εκλογικές πλειοψηφίες.

Κομμουνιστική Νεολαία Ελλάδας

ΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΘΑ ΒΡΟΥΝ ΑΠΟΔΕΚΤΗ;

νήκει μόνο, ούτε κυρίως, στη ΔΑΠ.

Αυτή η επιτυχία ανήκει κατ' αρχήν στη συντονισμένη ιδεολογικοπολιτική επίθεση που κάνει χρόνια τώρα το ελληνικό κατεστημένο στα ΑΕΙ, μιας και τα ΑΕΙ ήταν και παραμένουν «προβληματικός χώρος» για τις συντηρητικές δυνάμεις.

Αυτή η επιτυχία οφείλεται σε αυτούς που με την πολιτική τους αφόπλισαν ένα μεγάλο κομμάτι του προοδευτικού κόσμου, εξοικειώνοντάς τον με τη συντηρητική πολιτική ή συμμετέχοντας και οι ίδιοι στην υλοποίησή της. «Το ΠΑΣΟΚ είναι εδώ» στην άγοδο της ΔΑΠ και ο ΣΥΝ ήταν εγγύηση με τη στάση του, ιδίως στις κυβερνήσεις Τζαννετάκη - Ζολώτα, αλλά και πιο πριν.

Το γεγονός ότι τα 3 μεγάλα κόμματα συμφωνούν στις κεντρικές επιλογές του μεγάλου κεφάλαιου, κάνει τη συντηρητική πολιτική να φαίνεται μονόδρομος και αυτό αντικειμενικά το καρπώνεται ο πιο συνεπής εκφραστής.

Όμως, ας μην γελιόμαστε. Στα αποτελέσματα των Φ.Ε. αλλά και των βουλευτικών, αποτυπώθηκαν ανάγλυφα οι συνταρακτικές παγκόσμιες εξελίξεις. Η χρεωκοπία του «υπαρκτού σοσιαλισμού» ήταν το μεγαλύτερο όπλο του νεοσυντηρητισμού, για να κρύψει την χρεωκοπία του θατσερισμού και του υπαρκτού καπιταλισμού. Η αγορά και ο νόμος του κέρδους, η ιδιωτική πρωτοβουλία, ακόμα και τα ιδιωτικά ΑΕΙ δεν ακούγονται πια από τον Κολ ή τη Θάτσερ μόνο, αλλά και από τον πρώτο σε δημοτικότητα Γκορμπατσώφ, τον Χάβελ κ.α..

Αν θέλουμε με μια κουβέντα να πούμε τι κρατάει και ενισχύει τη ΔΑΠ, νομίζου-

με να ξεκινήσουμε με μια σοβαρή παρατήρηση. Θα ήταν «πολιτική παντίνα» να προσπαθήσει κάποιος να εργαστεί τα εκλογικά αποτελέσματα στις συντηρητικές, αλλά και στις βουλευτικές επιλογές, αλλά και μόνο με τα στοιχεία που δίνει μια προεκλογική περίοδος. Σε αυτές τις εκλογές, στα ΑΕΙ, αλλά και συνολικά, περισσότερο από ποτέ, εκφράζεται η συνολική πορεία της κοινωνίας, αλλά και οι διεθνείς εξελίξεις.

Ας πάρουμε τα εκλογικά αποτελέσματα στα ΑΕΙ. Ξεφεύγοντας από μια ποσοτητική, υπάρχουν 4 βασικές πλευρές.

α) Το μεγάλο ποσοστό της ΔΑΠ εντυπωτικά. Ωστόσο, το πιο σοβαρό δεν είναι απλώς το ποσοστό, αλλά το ότι οι συντηρητικές αντιλήψεις έχουν μια τελικά ευρύτερη απήχηση στους φοιτητές συνολικά. Η ΔΑΠ πλέον στα ΑΕΙ, εκφράζει μια συνολικά συντηρητική παντίνα και όχι απλά μια πολιτική παντίνα. Όμως αυτή η επιτυχία δεν α-

με δια ταριάζει το «αν έχεις τέτοιους εχθρούς, τι τους θέλεις τους φίλους».

Να μην χάσουμε όμως ακόμα μια πλευρά: στα *ΑΕΙ*, η προώθηση της αναδιάρθρωσης, δημιουργεί την υλική βάση, δηλ. ένα στρώμα φοιτητών με υλικά συμφέροντα (και όχι μόνο φοιτητών) από τη συντηρητική πολιτική. Αυτός είναι και ο σφιχτός πυρήνας των δυνάμεων της *ΔΑΠ*.

Β) Αυτή η κυριαρχία της *ΔΑΠ*, γεννάει αναπόφευκτα μια πόλωση στα *ΑΕΙ*, ιδίως στα μικρά έτη, έναν καινούργιο «αντιδεξισμό», με πολύ ρηχά χαρακτηριστικά.

Η *ΠΑΣΠ* φέτος, αξιοποιώντας και ένα γενικότερο κλίμα που είχε το *ΠΑΣΟΚ* προεκλογικά, κατάφερε να καρπωθεί ένα κομμάτι από αυτόν τον «αντιδεξισμό» και να επαναφέρει ένα κομμάτι παλιών ψηφοφόρων της, που για διάφορους λόγους είχαν φύγει. Πάντως, το κυρίαρχο ήταν η άνοδός της στα μικρά έτη, που είχαν «σωθεί» οι δυνάμεις της.

Οι αριστερές δυνάμεις στα *ΑΕΙ*, θα πρέπει να κρατήσουν στα υπόψη αυτόν τον νέο «αντιδεξισμό», που έτσι και αλλιώς και φέτος τις τροφοδότησε σε ένα βαθμό, σαν βασικό κανάλι επικοινωνίας και πολιτικοποίησης των νέων φοιτητών.

Γ) Οι δυνάμεις του *ΣΥΝ* κατάφεραν να φτάσουν το εκλογικό ποσοστό της «επίσημης» αριστεράς στα *ΑΕΙ*, πολύ κοντά στα ποσοστά των βουλευτικών εκλογών, πράγμα το οποίο πρέπει να γραφτεί στο βιβλίο Γκίνες, γιατί το έκαναν μόλις μέσα σε 10 μήνες. Το εκπληκτικό ήταν, ότι αυτό θεωρήθηκε επιτυχία, γιατί πέρασαν κατά 0,2% τους διασπαστές. Πάλι καλά που δεν είπαν το αμίμητο «διατηρήσαμε τον βασικό όγκο των δυνάμεων μας». Το μεγαλύτερο πάντως θέμα δεν είναι το ποσοστό τους, όσο το γεγονός ότι ο κόσμος που συσπειρώνουν, με ελάχιστες εξαιρέσεις, συντηρητικοποιείται ραγδαία και δεν έχει μια αριστερή δυναμική, όπως επίσης και το ότι ο κύριος όγκος των ψηφοφόρων βρίσκεται στα πτυχία, πράγμα που επιβεβαιώνει τη ρήξη της επίσημης Αριστεράς με τη νέα γενιά, τίμημα της διάσπασης της *KNE* και αυτό.

Ταυτόχρονα εξαργυρώθηκε η στάση του *ΣΥΝ* και συνολικά, αλλά και στους αγώνες που έγιναν φέτος στα *ΑΕΙ*, μια στάση που ζεκίναγε από το «απόν» έως το «κατά».

Δ) Σε σύγκριση και με τις βουλευτικές εκλογές, είναι αξιοσημείωτη η επιρροή (περίπου 16%) που έχουν στα Πανεπιστήμια αριστερές, αντισυντηρητικές δυνάμεις (υπολογίζουμε το ποσοστό των σχημάτων που συμμετείχαν *KNE*, *P.Φ.*, αλλά και των σχημάτων των *Συσπειρώσεων*, καθώς και τα σχήματα *KNE - P.Φ. - Συσπειρώσεις*).

Υπάρχουν δύο βασικές πλευρές που πρέπει να δούμε:

I. Η μεγάλη διαφορά με τις βουλευτικές, οφείλεται στο γεγονός ότι στα *ΑΕΙ* (πέρα από το ότι είναι παραδοσιακά χώρος έντονου αριστερού προβληματισμού), οι αριστερές δυνάμεις έχουν ένα πολιτικό στίγμα, είναι δυνάμεις των αγώνων, έχουν να πουν πολλά περισσότερα από μια κριτική στο *ΣΥΝ*, που δυστυχώς σφραγίζει τη γενική τους παρουσία στην κοινωνία.

II. Τα αριστερά σχήματα, ιδίως όπου στηρίζονται από *KNE - P.Φ. - Συσπειρώσεις*, έπιασαν μεγάλη «επαφή» με τα *A', B'*, έτη, πράγμα που δείχνει τις δυνατότητες προοπτικά για μια δυναμική πορεία. Γενικά θα πρέπει να σημειώσουμε, ότι όσο πιο πολύ τα αριστερά σχήματα φαίνονται σαν ένας ισχυρός αντισυντηρητικός πόλος, τόσο πιο πολύ ανέβαινε η επιρροή τους. Με αυτήν την έννοια θα μπορούσαν να πάνε ακόμα καλύτερα, αν οι *Συσπειρώσεις* έκαναν ακόμα πιο τολμηρά βήματα σε μια ενωτική πολιτική, ξεπερνώντας τα τελευταία υπολείμματα «καταγραφής» μιας άλλης ποιότητας».

Κλείνοντας, ας κρατήσουμε αυτό: Η λογική της οικοδόμησης ενός ενιαίου, ισχυρού, πολύμορφου αριστερού αντισυντηρητικού-αντισυντηρητικού πόλου στα *ΑΕΙ*, με τα πρώτα της κιόλας βήματα δείχνει μια δυναμική. Το κυριότερο όμως είναι, ότι φαντάζει μονόδρομος για όσους αρνούνται την «Αριστερά» του Ζολώτα, αλλά και τη μοναξιά του «περιθώριου».

Μπροστά μας έχουμε δύσκολες μάχες. Η συγκρότηση ενός ριζοσπαστικού πόλου στην ελληνική κοινωνία και στα *ΑΕΙ*, είναι ίσως η πιο δύσκολη, αλλά και η πιο συναρπαστική.

Γιατί, άδικο έχει, θ' αναρωτηθεί κάποιος καλοπροαίρετος και λίγο απληροφόρητος αναγνώστης. Μήπως δεν είναι αλήθεια, ότι οι *Γ.Σ.* είναι απελπιστικά άμαζες, ότι η συντριπτική μάζα φοιτητών και σπουδαστών ουδεμία ή μικρή σχέση με τα «κοινά» διατηρεί, ότι τα *Δ.Σ.* λειτουργούν σαν γραφειοκρατικοί ξεκομένοι μηχανισμοί, ότι η πολιτικολογία «κούρασε» και τώρα απωθεί, ότι..., ότι...

Το να «φωτογραφίζεις» την πραγματικότητα, απαντάμε εμείς, είναι βέβαια αναγκαίο, αλλά ούτε αρκεί, ούτε πολύ περισσότερο συμβάλλει στη σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων, όταν μάλιστα τα προβλήματα αυτά παραμορφώνονται και διαστρεβλώνονται.

Ας εξηγηθούμε: Η απομαζικοποίηση και γραφειοκρατικοποίηση του φ.κ., που τα πρώτα μεταπολιτευτικά χρόνια έπαιξε σοβαρότατο ρόλο στη ριζοσπαστικοποίηση και την αγωνιστική ενεργοποίηση της συντριπτικής πλειοψηφίας της σπουδάζουσας νεολαίας, δεν είναι ούτε φετεινό, ούτε περσινό φαινόμενο. Δεν είναι, πολύ περισσότερο, φαινόμενο είτε «νομοτελειακό», είτε άσχετο με τις υπόλοιπες κοινωνικοπολιτικές διεργασίες και ανακατάτξεις στην ελληνική κοινωνία, άσχετο με την οξύτατη κοινωνικοπολιτική και οικονομική κρίση που τη μαστίζει, άσχετο —ειδικότερα— με τις εξελίξεις σ' αυτό που γενικά ορίστηκε σαν «αριστερά».

Η γνώμη μας —συνοπτικά— είναι, πως η σημερινή κατάσταση είναι, κυρίως, αποτέλεσμα:

α) Της πολιτικής γραμμής και πρακτικής των ρεφορμιστικών κομμάτων και των σπουδαστικών τους παραρτημάτων, και ειδικότερα της γραμμής του *ΚΚΕ* και κατ' επέκταση της *ΠΣΚ*. Γραμμή έντονα «καπελωτική» και γραφειοκρατική, με στόχο ήνων με κάθε τρόπο έλεγχο των οργάνων του φ.κ. και την υποταγή τους στις κατά καιρούς κομματικές σκοπιμότητες του *ΚΚΕ* (μορατόριον με *Καραμανλή* - χτύπημα των καταλήψεων του 1979, μορατόριον με *ΠΑΣΟΚ* - συμφωνία με *Πασοκικό νόμο πλαισίο* — απονεύρωση κάθε αντίστασης, κ.λπ.).

β) Της δεξιάς ιδεολογικοπολιτικής στάσης τους στα ζητήματα γνώση - μόρφωση - επιστήμη - τεχνολογία, στάση που τους υπαγόρευε απ' τη μια την ουσιαστική τους ενσωμάτωση στις αστικές επιλογές και από την άλλη το λυσσαλέο χτύπημα κάθε αριστερής αντίστασης ενάντια σ' αυτούς ακριβώς τους αστικούς σχεδιασμούς (εκσυγχρονισμός, ειδίκευση, μεταπτυχιακά, εναρμόνιση με τις *ΕΟΚ* κικές επιταγές, τεχνοκρατικές αντιλήψεις κ.λπ.).

γ) Του έντονου οικονομισμού τους, που

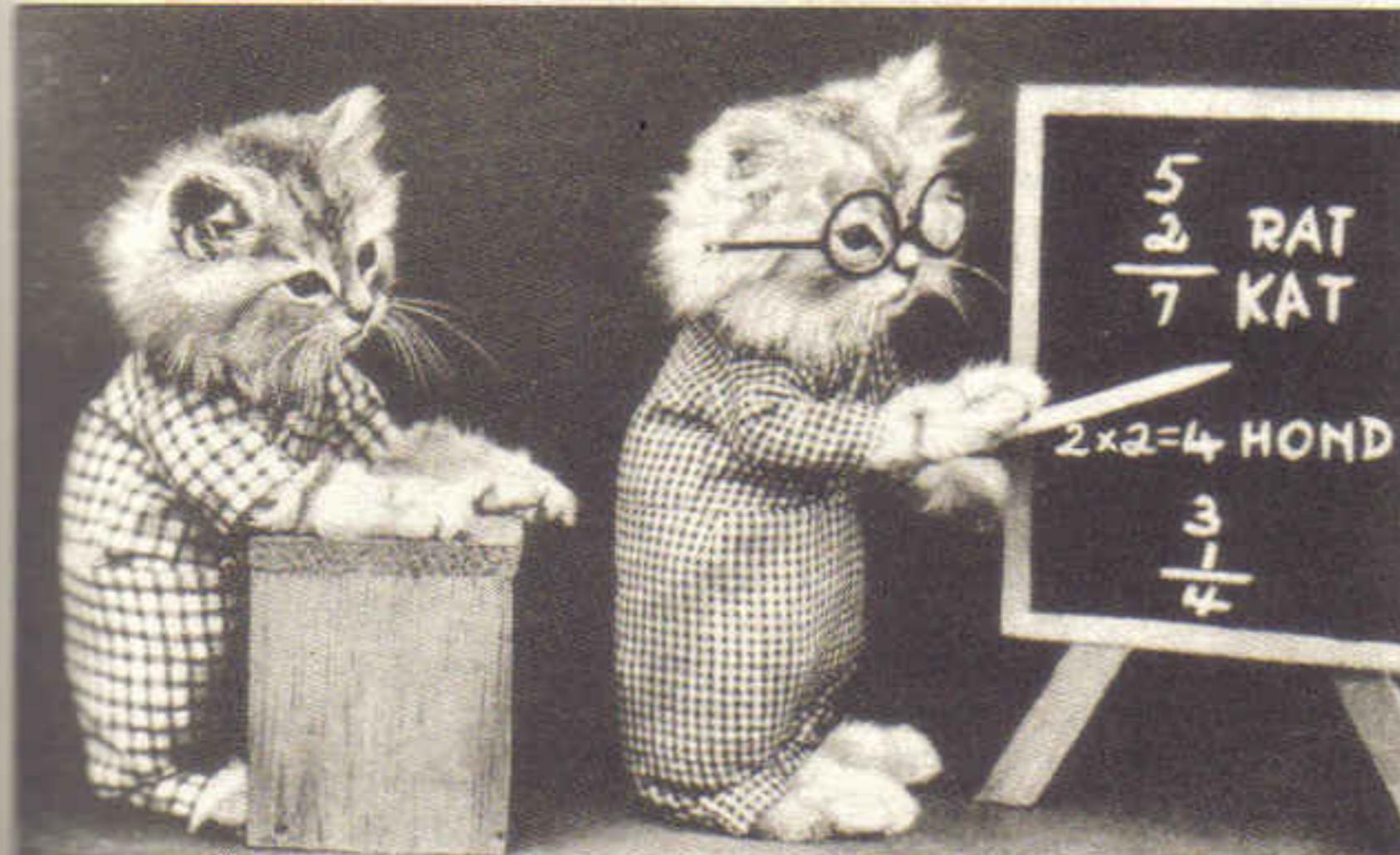
«Τίς πταίει»;

Πολύ μελάνι έχει χυθεί τα τελευταία χρόνια, προκειμένου ν' απαντηθεί το ερώτημα: «Ποιός φταίει, που κατάντησε έτσι το φ.κ.»;

Προφανώς, οι διαφοροποιήσεις όντων αφορούν μόνον την απάντηση, αλλά και τον ορισμό του ίδιου του ερωτήματος. Τί εννοεί ο καθένας με το «έτσι»;

«Μόνο 5,37% των φοιτητών θέλει σι σύλλογοι να λειτουργούν όπως σήμερα - Οι δύο στους τρεις δε γνωρίζουν καν τα μέλη του Κ.Σ. ΕΦΕΕ και ΕΣΕΕ».

Αυτό μας πληροφορούσε πρόσφατα, με ελαφρώς πανηγυρικό τρόπο, ο «Ριζοσπάστης» (15.3), επικαλούμενος σχετικό γκάλοπ της ΔΗΜΕΛ, που έγινε για λογαριασμό του «Οδηγητή» (του εκ Περισσού ορμώμενου).

πού σαν αποτέλεσμα τη μετατροπή των
παιδάρων σε διεκπεραιωτές αιτήσεων,
κανονιών, σημειώσεων κ.λπ.

• Της αντίληψής τους για βαθμαία κα-
τηληγηθεί θέσεων-κλειδιά των Πανεπιστη-
μίων Ιδρυμάτων από «δικούς τους», της
ποινιαριστικής λογικής τους και της
αποδοχής (σαν «μεγάλη κατάκτηση του
φ.κ.» μάλιστα) της συνδιοίκησης, που ε-
πικαρπει ακόμη μεγαλύτερη σύγχυση και α-
πολιτικοποίησε παραπέρα τις διαδικα-
σίες βάσης του φ.κ.

• Της γενικότερης, τέλος, κοινωνικο-
πολιτικής κατάστασης των τελευταίων
χρονών, που —μετά τη δυσφήμιση των
ποινιαριστικών οραμάτων και των αριστε-
ρών μέσων από την οκτάχρονη πασοκική
διασφέρνηση, από την πολιτική του
φ.κ. και από την κατάσταση στις χώρες
της αντάρκτου σοσιαλισμού— έστρεψε
τη μελάνια στην απολιτική, τον «ωχαδερ-
ωτισμό», τις ατομικές λύσεις κ.λπ.

• πάρχουν, βέβαια, και άλλοι λόγοι, δ-
ημοκρατίας την πολλοίς νόθα πολιτικοποίηση -

πολιτικολογία της μεταπολίτευσης, η ενα-
σχόληση σχεδόν αποκλειστικά με διεθνή
ή εσωτερικά πολιτικά προβλήματα, η α-
πουσία εμπεριστατωμένης ανάλυσης και
αριστερής απάντησης στους επιχειρούμε-
νους στα εκπαιδευτικά πράγματα μετα-
σχηματισμούς, κ.λπ., για τα οποία βε-
βαίως ευθύνονται όλες οι δυνάμεις της ευ-
ρύτερης ριζοσπαστικής αριστεράς.

Όμως, επειδή τα προβλήματα παραμέ-
νουν και οξύνονται, επειδή οι αντιθέσεις
γίνονται όλο και πιο ορατές για όποιον έ-
χει τη διάθεση να τις δει, επειδή η ογκού-
μενη ανεργία των νέων πτυχιούχων βγάζει
ειρωνικά τη γλώσσα στις αυταπάτες περί
«αξιοκρατίας» και κοινωνικής ανέλιξης,
επειδή η κατάσταση απαιτεί κατ' εξοχήν
ταξική και πολιτική θεώρηση, η απάντη-
ση στο αρχικό ερώτημα που θέσαμε έχει
τη μεγαλύτερη σημασία.

Τί φοιτητικό κίνημα θέλει ο καθένας,
προς «αντικατάσταση» του σημερινού που
αναθεματίζεται;

• Όλες οι «επίσημες» πολιτικές δυνάμεις

του αστικού κόσμου (Ν.Δ. - ΠΑΣΟΚ - Συ-
νασπισμός), με μικρές παραλλαγές, ομο-
λογούν σχεδόν ανοιχτά ότι θέλουν ένα α-
πολίτικο φ.κ., που ν' ασχολείται αποκλει-
στικά με τα «μορφωτικά προβλήματα»,
την υποδομή, τα ναρκωτικά, με ολίγον πε-
ριβάλλον και ολιγότερη δημοκρατία.

«Οι συνδικαλιστές πρέπει να είναι ενερ-
γοί φοιτητές», φωνάζει ο «Ρ» μέσω του
γκάλοπ, εννοώντας ότι πρέπει να είναι
«πρώτοι στα μαθήματα», αλλά χωρίς καν
το παλιό δημαγωγικό και... «πρώτοι στον
αγώνα» (η παλιά Φαρακική «διαπαδαγώ-
γηση», προς το ανανεωτικότερο...)

Εντελώς αντίθετη είναι, βέβαια, η δική
μας προσδοκία: ένα φ.κ. πολιτικοποιημέ-
νο, που θα κατανοεί τη θέση του και τα
συμφέροντά του στην κοινωνία, που θα α-
γωνίζεται για τα δικαιώματα της συντρι-
πτικής πλειοψηφίας της σπουδάζουσας
νεολαίας, που θα συσπειρώνει —γι' αυ-
τό— τη συντριπτική πλειοψηφία φοιτη-
τών και σπουδαστών, με δημοκρατικές και
ουσιαστικές διαδικασίες συζήτησης, προ-
βληματισμού και αγωνιστικής διεκδίκη-
σης. • Ένα φ.κ., δηλαδή, με ριζοσπαστικό
και αριστερό προσανατολισμό, τόσο στα
ζητήματα της μόρφωσης και της επιστή-
μης, όσο και στα ευρύτερα κοινωνικά και
πολιτικά, που αφορούν τη συντριπτική
πλειοψηφία του κόσμου (ανεργία, λιτότη-
τα, εξάρτηση, κοινωνικά και πολιτικά δι-
καιώματα κ.λπ.). • Ένα τέτοιο φ.κ. δεν μπο-
ρεί παρά να βασίζεται πρώτα και κύρια
στις διαδικασίες βάσης, να βρίσκει γι' αυ-
τό τα κατάλληλα οργανωτικά μη γραφειο-
κρατικά σχήματα, νάναι ταυτόχρονα δη-
μοκρατικό και αποτελεσματικό. Και αυτό
το ζητούμενο είναι βέβαια καθήκον των
ριζοσπαστικών και αριστερών δυνάμεων
να το ανιχνεύσουν και να το παλαίψουν.

Χρισάνθη Αθανασίου
Αγγελική Φατούρου

Στα πλαίσια
της γενικότερης
δεξιάς στροφής,
επιχειρούνται:

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΙΣ

Μ' αφορμή τα γεγονότα που ακολούθησαν την αθώωση Μελίστα, πλήθηναν τα επίσημα χείλη που ζητούσαν την καταπάτηση του Πανεπιστημιακού Ασύλου και την εισβολή της Αστυνομίας στο Πολυτεχνείο, προκειμένου να εκδιωχθούν οι «καταληψίες».

Τελικά, επειδή οι «καταληψίες» αποχώρησαν και η αστυνομική επέμβαση δεν κατέστη αναγκαία, η άρση του Ασύλου αποτέλεσε.

Όμως, λίγες μόλις μέρες μετά, έγινε γνωστό ότι θα ασκηθεί δίωξη κατά της τριμελούς Επιτροπής Ασύλου και ίσως και κατά της Συγκλήτου του ΕΜΠ (ο πρύτανης του οποίου ήταν υπουργός της υπηρεσιακής - «οικουμενικής»), γιατί δεν προέβησαν στις αναγκαίες πράξεις (διάβαζε άρση Ασύλου και κάλεσμα της αστυνομίας) για την προστασία του Ιδρύματος!

Και το πρόβλημα, βεβαίως, δεν είναι το αν τελικά κάποιος πρύτανης ή συγκλητικός θα βρεθεί κατηγορούμενος (που, τελικά, δεν πρόκειται να βρεθεί), αλλά:

α) Η επιχειρούμενη ποινικοποίηση χειρισμών και ενεργειών περί τα πανεπιστημιακά θέματα και ειδικότερα περί το 'Ασυλο.

β) Η επιχειρούμενη «κατάδειξη» στην κοινή γνώμη —δια της εις άτοπον...— ότι η αστυνομική επέμβαση, αν ζητούντων από τα αρμόδια όργανα, θα ήταν αωτήρια για την προστασία της περιουσίας του ΕΜΠ.

Η πολιτική σημασία όλης αυτής της εκστρατείας, που κόπτεται —υποτίθεται— για την περιουσία των ΑΕΙ και την απρόσκοπτη μόρφωση των φοιτητών, έχει πολλές και ασβαρές πλευρές.

Η πρώτη αφορά την προσπάθεια για συρρίκνωση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και κατακτήσεων του φοιτητικού κινήματος, αλλά και των ευρύτερων λαϊκών. Εδώ εντάσσεται και η προσπάθεια να επιβληθεί φόρμουλα «νόμιμης» καταπάτησης του Ασύλου, ή τουλάχιστον, σε πρώτη φάση, να προετοιμαστεί το έδαφος για κάτι τέτοιο.

Η δεύτερη πλευρά αφορά τις ευρύτερες

σχεδιαζόμενες αναδιαρθρώσεις στα ΑΕΙ, σε συντηρητικότερη φυσικά κατεύθυνση.

'Εχει, επίσης, πλήθυνει τον τελευταίο καιρό η αρθρογραφία, μέσω της οποίας ζητείται, για το «καλό» και την «αναβάθμιση» πάντα της ανώτατης εκπαίδευσης, ο περιορισμός της παρέμβασης του φ.κ. σ' όλα τα επίπεδα («οπισθοδρομική κομπανία» ονομάζει ο καθηγητής του ΕΜΠ Θ. Λουκάκης, σε άρθρο στο «ΒΗΜΑ», 18.2.90, τους συνδικαλιστές φοιτητές και κάποια μέλη του ΔΕΠ).

Οι σχεδιαζόμενες αυτές αναδιαρθρώσεις «(βλ. και σχετικές προτάσεις Σημίτη - Κοντογιαννόπουλου) είναι σοβαρής σημασίας για την άρχουσα τάξη, προκειμένου απρόσκοπτα να υλοποιηθούν οι ΕΟΚικές υπερεκτίβες και κατευθύνσεις, στο περιεχόμενο σπουδών, στα μεταπτυχιακά και στην έρευνα, που κρίνονται απαραίτητες.

Φυσικά, σ' όλη αυτήν την προσπάθεια, παίζουν και έναν —αυτόνομο εν πολλοίς— ρόλο τα ειδικότερα συμφέροντα των καθηγητικών κλικών και συντεχνιών που έχουν δημιουργηθεί (στηριζόμενες είτε στη Ν.Δ., είτε στο ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ) και που πολλές φορές είναι δεμένες με διαφορετικά κέντρα του εξωτερικού, πανεπιστημιακά και... άλλα.

Η βαθιά κρίση του φοιτητικού κινήματος, κρίση ιδεολογική, πολιτική και οργανωτική, με τα κραυγαλέα συμπτώματα απολιτικής, απάθειας και ογκούμενης αποχής από τις διαδικασίες του φ.κ., είναι ο παράγοντας εκείνος τον οποίο εκμεταλλεύονται στο έπακρο οι αντιδραστικοί κύκλοι, προκειμένου να επιτύχουν τους πραναφερόμενους στόχους τους.

Ειδική μνεία απαιτείται στην «πρωτοβουλία» της ΓΣΕΕ (διάβαζε: κυρίως Συναποισμός, αλλά και ΠΑΣΟΚ), η οποία πραγματοποίησε συγκέντρωση έξω από το Πολυτεχνείο για να διώξει («δυναμικά»;) τους «καταληψίες». Ανεξάρτητα από την άδοξη κατάληξη αυτής της «πρωτοβουλίας» —που δεν κατόρθωσε να μαζεύει πάνω από 500 άτομα, ούτε κατά διά-

νοια δηλαδή τα κομματικά μέλη του ΚΚΕ— η λογική της είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη και εμπεριέχει πολλούς και γνωστούς από το παρελθόν κινδύνους (από τη μεταπολίτευση μέχρι και το '85 περίπου, δεκάδες φορές τα μέλη του ΚΚΕ —εκ του εργατικού ή του φοιτητικού τομέα ορμώμενα— ανέλαβαν «επάξια» μέσα στο κίνημα το ρόλο των κατασταλτικών μηχανισμών).

Πρέπει, επίσης, να επισημάνουμε ορισμένα πράγματα και για το ρόλο των κατ' ευφημισμόν «καταληφιών», των αυτοαποκαλουμένων «αναρχικών», «αντιεξουσιαστών», ή... «ανθού της ελληνικής νεολαίας». Η δράση τους τούτη φορά ξεπέρασε κάθε προηγούμενο, στην κατεύθυνση δυσφήμισης του κινήματος γενικά και διαφόρων μεθόδων πάλης του —όπως η κατάληψη— ειδικότερα. Η κλοπή και καταστροφή, μέχρι βαρβαρότητας, πανεπιστημιακών χώρων, βιβλίων, εργαστηρίων, γυμναστηρίων κ.λπ., όχι μόνο δεν μπορεί να έχει καμιά απολύτως σχέση με ένα υγιές ριζοσπαστικό νεολαίστικο κίνημα, αλλά ουσιαστικά και τυπικά παραπέμπει σ' έναν αντιδραστικό απολίτικο χουλιγκανισμό, που αποτελεί το καλύτερο άλλοθι για την ενδυνάμωση των κατασταλτικών μηχανισμών του κράτους.

[Αξίζει εδώ, παρενθετικά, να υπενθυμίσουμε, πως όταν έγιναν οι καταλήψεις του 1979, κόντρα μάλιστα στην πλειοψηφία της ΕΦΕΕ και στα κόμματα Ν.Δ. - ΠΑΣΟΚ - ΚΚΕ, σε σχολές όπως το Φυσικό ή το Χημικό της Αθήνας, με δεκάδες εργαστήρια και προσφερόμενο υλικό για κλοπή ή καταστροφή, η οργάνωση και η περιφρούρηση των ίδιων των φοιτητών μέσω των επιτροπών κατάληψης ήταν τέτοια, ώστε δεν παρατηρήθηκε καμιά απολύτως ζημιά ή απώλεια. Εκτός, βέβαια, από τις ζημιές που προκλήθηκαν από τη βίαιη εισβολή των τότε «ΚΝΑΤ», που έχοντας χάσει κατά κράτος τις συνελεύσεις θέλησαν να επιβάλουν την «τάξη των ροπάλων»].

Ασπασία Δεμερούκη
Χρήστος Τσουκαλάς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

Ποιό είναι το αληθινό πρόσωπό της;

Πολλές συζητήσεις γίνονται, και στο σχολείο, για τις σημερινές τάσεις της ελληνικής νεολαίας, εργαζόμενης και μη. Άρκετές φορές οι παρατηρήσεις, βιαστικές χειροτεχνικές και εμπειρικές, γενικεύονται, με αποτέλεσμα να παγιώνονται αντιλήψεις που και δεν στέκονται στο έδαφος της πραγματικότητας και οδηγούν σε λάθος χειρισμούς. Είναι αλήθεια, πως κάθε νεολαία είναι η νεολαία του καιρού της και οι συγκρίσεις, αναπόφευκτες και αναγκαίες, οφείλουν να παίργουν σαν βασικό το στοιχείο της ιστορικότητας.

Το τέλος του περασμένου χρόνου, η επιρεία «ΔΗΜΕΛ» διενήργησε για λογαριασμό της ΓΣΕΕ δημοσκόπηση σε 4.000 άνδρες εργαζόμενους από 13 πόλεις της χώρας, η σύνθεση των οποίων ήταν 54% μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα, 27,5% του δημοσίου, 9% του φασόν και 9% άνεργοι. Τμήμα της έρευνας δημοσιεύθηκε στην «Ελευθεροτυπία», 20.3.1990).

Υπογραμμίζουμε ορισμένες παρατηρήσεις, με τη βεβαιότητα πως οι εκπαιδευτικοί έχουν χρέος και καθήκον, διατηρώντας κάθε επιφύλαξη απέναντι στα γκάλοπ, να γνωρίσουν στατιστικά τις προτιμήσεις των νέων εργαζομένων.

Έτσι, το 35% δηλώνει πως ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ το 46% που δηλώνει στον ιδιωτικό τομέα δηλώνει πως ήθελε ν' αλλάξει επάγγελμα.

Σημαντικότατο τμήμα (79%) τάσσεται υπό της σύνδεσης αμοιβής με την παραποτητικότητα, πράγμα που διίχνει ότι «οι νέοι» έχουν κάνει καλή ιδεολογική προσφίδα.

Η γνώμη τους για τους δημοσίους υπαλληλούς, όπως ήταν αναμενόμενο, είναι κακή, μεριό το 58,4% των εργαζομένων στον δημοσιούς και το 37,8% του δημοσίου ζητώντων την κατάργηση της μονιμότητας!

Αυτοί που δεν είναι οργανωμένοι σε κάποια κόμμα (82%), ενώ ενημερώνονται σε συζητήσεις με φίλους ή συγγενείς, τάσσεται υπέρ της ΕΟΚ το 64%.

Το 51% υποστηρίζει πως τα προβλήματα λύνονται με αγώνες, αντίθετα υπέρ των ιαγώνων είναι το 43% και οργανωμένοι στην πολιτεία είναι το 41%.

ΤΙ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

	ΙΔΙΟΤ. ΤΟΜΕΑΣ %	ΔΗΜΟΣ ΤΟΜΕΑΣ %	ΕΡΓΑΤ. %	ΤΕΧΝΙΤ. %	ΥΠΑΛΛ. %	ΑΝΟΤ. ΥΠΑΛΛ. %	ΣΥΝΔΙΚ. %	ΜΗ ΣΥΝΔΙΚ. %
Μόλιςεπειδή περιβάλλοντος	66	70	57	82	71	77	89	88
Ημερωτικές	44	45	45	43	43	56	45	43
Ακριβεία	34	30	36	41	31	23	30	36
Στέγη - νοίκια	27	31	36	33	27	15	28	28
Ανεργία	29	26	30	30	27	27	31	26
Πονοδομία	19	23	12	17	23	34	22	20
Συγκοινωνιακό	17	18	20	11	18	9	16	18
Υγεία	13	15	12	15	13	23	13	14
Μηδείαι	15	9	17	17	11	2	11	14
Ανθρώπινες σχέσεις	8	8	8	5	18	10	7	9
Δημοκρατικές ελευθερίες	6	8	8	4	7	12	7	8
Εργάνωση, Βίστας, ΝΑΤΟ	6	5	7	7	5	3	8	5
Αλληλεγγύη	1	1	0	1	1	0	0	1

Απαντήσεις στο ερώτημα: Ποια είναι τα πιο σημαντικά στη ζωή του ανθρώπου

	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΜΟΡΦΟΣΗ		
				ΚΑΤΟΤ.	ΜΕΣΗ	ΑΝΟΤ.
Σταθερή δουλειά	50	53	48	71	54	33
Επιγγελματική και κοινωνική κατοίκηση	31	32	31	31	32	37
Μεγάλο εισόδημα	27	30	24	42	28	17
Ανάπτυξη της πρωτικότητας, μόρφωση	22	19	29	7	21	36
Προσφορά στο κοινωνικό σύνολο	20	20	20	13	18	28
Φιλία, έρωτος	14	14	14	6	14	20
Ενδιαφέληση μόνο με την οικογένεια	4	3	5	6	5	2

ΤΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

	ΦΥΑΟ			ΝΑΙΚΙΕΣ				
	ΣΥΝ. %	ΑΝΔΡΕΣ %	ΓΥΝΑΙΚΕΣ %	15-24 %	25-34 %	35-44 %	45-54 %	55 & Λιγότεροι %
Σταθερό, πλήρες, και μόνιμη απασχόληση	66	68	62	58	64	60	68	67
Ικανοποιητική αριθμή	54	53	56	53	58	51	56	57
Καλές συνθήκες υγιεινής και οικοδόμησης	52	53	51	44	50	52	50	52
Δυνατότητες επιγγελματικής εξέλιξης	32	32	32	37	36	35	28	24
Ενδιαφέρουσα, δημιουργική εργασία	18	18	20	28	21	14	14	9
Ισότητα μεταξύ τελείων	13	10	18	16	14	10	12	8
Ευνοϊκό μερίσμα	10	9	11	14	8	8	11	8
Ισχυρής συνδικαλισμός	8	8	7	7	7	10	8	7
Αναγνώριση πιστή την καριέρα	7	7	5	8	8	7	8	10
Συνεχής εκπαίδευση	7	7	7	2	8	9	9	7
Ελλειφό πισταρχείσματα από μέρους του εργοδότη	7	6	5	8	7	7	6	10
Αναγνώριση πιστή του ευνούλαφους	3	2	4	3	2	8	4	2
Διαπροσώπικές σχέσεις, φιλίες	3	3	3	3	3	3	3	2
Άλλα	0	0	0	0	0	0	0	1

Το 80% τάσσεται ενάντια στη μονόπλευρη λιτότητα, το 53% αντιτίθεται στο ΣΕΒ, το 81% ζητάει να πληρώσουν οι βιομήχανοι την κρίση και το 31% θεωρεί πως οι έλληνες είναι τεμπέληδες, κλασσική έκφραση της πιάτσας και της χύδην οικονομίας.

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί τις πως πρώτες θέσεις στις αξίες της ζωής καταλαμβάνει η σταθερή δουλειά (50%), πράγμα που δείχνει το έντονο πρόβλημα της ανεργίας. Ακολουθεί η επαγγελματική και κοινωνική καταξίωση (31%), ενώ αρκετά χαμηλά βρίσκεται η φιλία και ο έρωτας. Κυρίαρχα προβλήματα θεωρούν τη μόλυνση του περιβάλλοντος (67%), τα ναρκωτικά (44%) και ακολουθούν η ακρίβεια, η στέγη και το νοίκι, η παιδεία, ενώ στο τέλος του πίνακα βρίσκονται η ειρήνη, οι βάσεις, το ΝΑΤΟ και ο αθλητισμός.

Είναι, επίσης, καθαρό, ότι η νεολαία «μιλάει» με βάση αυτά που αισθάνεται «άμεσα και καυτά».

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15-29	30-44	45-54	55-65
Χαμηλός μισθός	28	28	29	35	26	21	22
Ανθυγεινή και επικίνδυνη εργασία	19	23	12	14	19	24	33
Ωράριο	9	9	10	12	9	5	6
Χρόνος μεταφρέτης από το σπίτι στη δουλειά	7	7	7	7	7	6	2
Ενταπικοποίηση	5	6	5	5	6	6	2
Αυταρχιαμός του εργοδότη, προϊσταμένου	4	3	6	6	4	3	3
Ελλειψη εποφής και επικοινωνίας με τους συνοδέλφους	4	3	5	3	4	5	1
Φόβος απόλυτος	4	4	6	4	4	5	5
Διατηρητική ομάδας οικογενειακής και κοινωνικής ζωής	4	4	5	4	5	5	2

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αποτελεί το στοιχείο, πως το 92% θεωρεί το «μέσον - ρουσφέτι» κυρίαρχο στοιχείο της ελληνικής κοινωνίας, ενώ το 60% παραδέχεται πως με μέσο βρήκε δουλειά.

Μ' αφορμή τις παραπάνω πρόχειρες παρατηρήσεις, υποβάλλω στην ΟΛΜΕ την πρόταση, μήπως είναι σκόπιμο και αναγκαίο, είτε μέσα από τους μηχανισμούς

των πρωτοβάθμιων σωματείων, είτε με άλλο τρόπο, να προβούμε σε αντίστοιχα ερωτηματολόγια προς τους μαθητές για την εξαγωγή συμπερασμάτων στην εκπαιδευτική και γενικότερα κοινωνική μας δουλειά. (Αν δε βάζουμε βέβαια τα όργανα σε κόπο...).

Γιάννης Μακρίδης

O tempora o mores

Ενδιαφέρουσα από κάθε άποψη περίπτωση, το κρούσμα που σημειώθηκε πριν από μέρες σ' ένα σχολείο της Δ. Αττικής όταν ένας μαθητής - μέλος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου, κλήθηκε, σύμφωνα με το σχετικό κανονισμό, να παραβρίσκεται στο σύλλογο των καθηγητών, με θέμα την τιμωρία συμμαθητή του για κάποιο παράπτωμα. Και πάνω στη σχετική φάση, ο εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας ψιθυρίζει στον υπό κατηγορία συμμαθητή του, ότι η υπεράσπισή του κοστίζει 5 χιλιάδες δραχμές!!

Καλά καταλάβατε· ζήτησε «μίζα» 5 χιλιάδων για να τοποθετηθεί ευνοϊκά υπέρ του συμμαθητή του...

Τί σχόλιο να κάνει κανείς, για τη λειτουργία της μαθητικής κοινότητας, για τη λογική που αντιμετωπίζει το συνδικαλισμό σαν κερδοφόρα επιχείρηση, για τη συναδελφική αλληλεγγύη;

Τελευταία, άλλωστε, καταγγέλλονται από τους μαθητές πολλά κρούσματα μελών των μαθητικών συμβουλίων, —που μέσα στα πλαίσια της οργάνωσης εκδρομών και χοροεσπερίδων— επιδίδονται σε αποδοχή χρηματικών ποσών από τα τουριστικά γραφεία και τα νυχτερινά κέντρα, σε βάρος των συμμαθητών τους.

Τι να πεις για το νεαρό μαθητή που «εζήλωσε την δόξαν» των μεγαλυτέρων, σε μια κοινωνία που εκτρέφει Κοσκωτάδες και όπου ανώτατοι κρατικοί αξιωματούχοι κάνουν «δωράκια στον εαυτό τους»;

Τι να πεις για το νεαρό συνδικαλιστή, που —μέσα στο γενικότερο κλίμα του αποπροσανατολισμού, της πολιτικής αδιαφορίας, των κοινωνικών συμβιβασμών, του φιλοτομαρισμού και των νέων «φιλελεύθερων» ιδεών— είδε τη λειτουργία της μαθητικής κοινότητας σαν χυδαία οικονομική συναλλαγή και δωροδοκία;

Τι να πεις, παρά «πως είναι απλά εικόνα της κοινωνίας του και της μοιάζει»....

A.A.

Οι Νατοϊκές υποτροφίες και οι φαντασιώσεις περί «καθαρής επιστήμης»

ΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Πρόσφατα κοινοποιήθηκε μέσω του Υπουργείου Παιδείας μια προκήρυξη διαγωνισμού για τη χορήγηση υποτροφιών του ΝΑΤΟ προς όλους τόνις εκπαιδευτικούς. Στο ξεφύλλισμα αυτού του μένου το πρώτο που παρατηρούμε είναι το πλήθος των επιστημών για τις οποίες ενδιαφέρεται το ΝΑΤΟ. Πρόκειται για 21 (!) επιστήμες δύο του επιστημονικού φάσματος — από «βιολογία» μέχρι «οικονομικές» και από «ανθρωπιστικές» μέχρι «τεχνολογικές».

Το ΝΑΤΟ χορηγεί υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές ενώς ακαδημαϊκού έτους (9 μήνες), με δυνατότητα παράτασης μέχρι δύο ακαδημαϊκά έτη για την απόκτηση πτυχίου Μάστερ και μετρικά τρία ακαδημαϊκά έτη για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος.

Η υποτροφία δίνεται με βάση την επίδοση του υποψηφίου: «Η επίδοση διαπιστώνεται από τα επίσημα πιστοποιητικά των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στα οποία πραγματοποιείται η μετεκπαίδευση και η επιστολή του επιβλέποντος καθηγητή, συνοδευόμενη από πιστοποιητικό παρακολούθησης ή εγγραφής. Οι υποτροφίες δίνονται για απόκτηση ενός μόνο τίτλου σπουδών.

Σ. Για την διεξαγωγή μεταδιδακτορικής έρευνας μέχρι ένα ακαδημαϊκό έτος, χωρίς δυνατότητα παράτασης».

Μέχρι αλλά λόγια, το ΝΑΤΟ θέλει να εκμεταλλευτεί τα αποτελέσματα της εργασίας των επιστημόνων, χωρίς όμως να τους προπονεί τη δυνατότητα να «σταδιοδρομήσουν» όπως θα ονειρεύονται μερικοί αφελείς.

Συνολικά, τα αποτελέσματα των ερευνών δεν τα εμπιστεύονται σε επιστήμονες, ούτε θέλουν να δημιουργήσουν «υπερεπιστήμονες». Τους χρησιμοποιούν στο έπακρο, τους εκμεταλλεύονται όμως, χωρίς να τους δίνουν τη δυνατότητα να ευρύνουν τον ορίζοντά τους. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα από το απαγορευτικό. «Θέλουν έχουν ξαναπάρει υποτροφία από το Πρόγραμμα Υποτροφιών ΝΑΤΟ για το ίδιο επίπεδο σπουδών».

Στις «Προϋποθέσεις Συμμετοχής» (στο «διαγωνισμό» υποτίθεται) διαβάζουμε ακόμα:

«Τις μεταπτυχιακές σπουδές:
• Το Ανώτατης ημεδαπής ή αλλοδαπής σχολής βαθμού τους στην κλίμακα από 0 - 10», ενώ στα δικαιολογητικά που αναφέρεται: «Θεωρημένα αντίγραφα τίτλων σπουδών με βαθμό τελικής επίδοσης αριθμητικά (όχι μόνο με ένδειξη π.χ. ΚΑΛΩΣ ή ΑΡΙΣΤΑ)» (οι υπογραμμίσεις δικές τους).

Είναι βλέπουμε πως το κυνήγι του βαθμού, μετατρέπει τον βαθμό σε θήραμα ύποπτων και αντιδραστικών μιλιταριστικών, για «χάρη της επιστήμης». Ακόμη φαίνεται καθαρά εξυπηρετεί η κατάταξη των ανθρώπων με βάση ένα νούμερο — επίδοση).

Ακόμα, στα δικαιολογικά ζητάει: «Δυο (2) τουλάχιστον συστατικές επιστολές από πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους (κατά προτίμηση από καθηγητές ΑΕΙ, στελέχη Ερευνητικών Κέντρων κ.λπ) που έχουν άμεση και σαφή γνώμη για την επιστημονική κατάρτιση, τις δυνατότητες και το ήθος (;) του υποψηφίου, οι οποίες είναι δυνατόν να κατατεθούν από τον ίδιο τον υποψήφιο μαζί με τα υπόλοιπα πιστοποιητικά.

Οποιοδήποτε άλλο έγγραφο (;) ή πιστοποιητικό θεωρεί ο υποψήφιος (!) ότι μπορεί να βοηθήσει στην εκλογή του (!)».

(Τι είδους έγγραφα και πιστοποιητικά και από ποιούς θα πρέχονται; Μίλησε κανείς για κυκλώματα;).

Ακόμα, στη «ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ» διαβάζουμε:

«Η αξιολόγηση του υποψηφίου ενδέχεται να απαιτήσει και πρόσκληση για προσωπική συνέντευξη. Επισημαίνεται ότι οι υποψήφιοι δεν υποβάλλονται σε εξετάσεις» (!).

Εδώ πια πέφτουν οι μάσκες για το ποιοί επιλέγονται.

Από κει και μετά υπάρχουν ένα πλήθος περιορισμών (παρακολούθηση, βαθμολογία, δίδακτρα κ.τ.λ.). Και τέλος, η κατακλείδα: «Να συμπληρώνει, με το πέρας της υποτροφίας, ερωτηματολόγιο που θα του δοθεί από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (...) Εάν δεν τηρηθούν όλοι οι ανωτέρω δροι θα διακόπτεται η υποτροφία». Ασφυκτικός έλεγχος, όπως βλέπουμε, απ' την αρχή ως το τέλος.

Αυτά, λοιπόν, όσον αφορά τους αποστολείς της πρόσκλησης-πρόκλησης. Με τους αποδέκτες όμως - όλους δηλαδή τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς - τι γίνεται; Ποιά θα πρέπει να είναι η αντιμετώπιση του θέματος;

Χοντρικά μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν 3 περιπτώσεις:

α) Ανοιχτά φιλοϊμπεριαλιστική στάση. Γνώση των συνεπειών της έρευνας (πράγμα αδύνατο) και αποδοχή των σκοπών του ΝΑΤΟ.

β) Αποδοχή της προ(σ)κλησης με την αιτιολογία: «Εμείς ασχολούμαστε μόνο με την επιστήμη - από κει και πέρα οι στρατιωτικοί και οι κυβερνήσεις ας ασχοληθούν με τον πόλεμο ή με την ειρήνη».

γ) Καταγγελία, αποκάλυψη, κριτική της γνώσης, της επιστήμης, ενταγμένα σε μια γενικότερη φιλοσοφική και πολιτική θεωρηση.

Κριτική της επιστήμης

Αν και το θέμα σηκώνει πολλή συζήτηση, και έγινε παλαιότερα αντικείμενο σφοδρών ιδεολογικών και κοινωνικών συγκρούσεων (Μάης '68, Πολιτιστική Επανάσταση στην Κίνα κλπ) εμείς

θα περιοριστούμε να εκθέσουμε σε λίγες γραμμές την άποψή μας και να τοποθετήσουμε το θέμα πάνω σ' αυτήν τη βάση.

Όπως πολύ σωστά έχει γραφτεί:

«η επιστημονική παραγωγή παίρνει θέση μέσα σε μια καθορισμένη κοινωνία και η κοινωνία αυτή της καθορίζει τους σκοπούς, τα όργανα και τον τρόπο λειτουργίας. Με το να είναι μια κοινωνική πρακτική ανάμεσα στις άλλες, ανεξίτηλα σημαδεμένη από την κοινωνία όπου εντάσσεται, η επιστημονική δραστηριότητα έχει όλα τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας αυτής και αντανακλά όλες τις αντιθέσεις της, τόσο στην εσωτερική της διάρθωση, όσο και στις εφαρμογές της»¹.

Το ότι η επιστήμη είναι συστατικό μέρος της κοινωνίας στην οποία αναπτύσσεται, φαίνεται κι από ένα άλλο παράδειγμα.

«Υπάρχει όμως μια άλλη μαθηματική τεχνική, που προωθήθηκε με τον πόλεμο, μπορεί όμως να 'χε μια ανεξάρτητη γένεση στον πολιτικό τομέα: Η αρχή του γραμμικού προγραμματισμού, που αναπτύχθηκε από τον T. KOOPMAN για την αριστοποίηση των μεταφορών στον πόλεμο, συναντάται στην ίδια εξελιγμένη μορφή και στην εργασία του L. W. KANTOROWITSCH με τίτλο ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ του 1939, που σχετίζονται και με το αντιστοιχό σοβιετικό πεντάχρονο πλάνο»².

Βλέπουμε χαρακτηριστικά, πως, δυο διαφορετικές ταξικά κοινωνίες, παράγουν την ίδια θεωρία δύον αφορά τη μορφή, αλλά ξεκινούν από διαφορετικές αιτίες, της δίνουν άλλο περιεχόμενο, και την εντάσσουν σ' ολότελα διαφορετικό πεδίο εφαρμογής. Η επιστήμη λοιπόν τοποθετείται σ' ένα καθορισμένο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο. Η εποχή μας είναι η εποχή «του καπιταλισμού που σαπίζει, του καπιταλισμού που πεθαίνει» (Λένιν). Αυτό δε νομίζουμε ότι χρειάζεται να το αναπτύξουμε ιδιαίτερα. Το ομολογεί ο ίδιος ο καπιταλισμός με την κρίση του και τα αδιέξοδά του, καθώς και με την έλλειψη προοπτικής πραγματικής διεξόδου και υπερνίκησης των αντιφάσεών του. Η κρίση αυτή βαθαίνει και αγκαλιάζει όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Οποιαδήποτε ανάπτυξη αυτών των τομέων, «νέων τεχνολογιών» κ.λπ., μπορεί προς στιγμήν να δίνει διέξοδο στην εξέλιξη του καπιταλισμού σ' ορισμένους τομείς, συνόλικά όμως στρατιωτικοποιεί την οικονομία, γεγονός που δίνει την έκταση και την ένταση της κρίσης και της χρεωκοπίας του καπιταλισμού συνολικά.

Πώς αναπτύσσεται λοιπόν σήμερα ο καπιταλισμός;

«1) η σύγχρονη οικονομική ανάπτυξη και η διατήρηση των κερδών δεν συνδέονται με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων.

2) συνδέονται με την αυξανόμενη εκμετάλλευση των υπανάπτυκτων χωρών.

3) συνδέονται επίσης με μια υπερ-εκμετάλλευση των ξένων και ντόπιων εργατών στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες.

4) συνδέονται με την ανάπτυξη μη - παραγωγικών αγορών ή αγορών στραμμένων προς την καταστροφή (στρατιωτικοποίηση).

5) τέλος, αυτό που πράγματι συμβαίνει στο επίπεδο της αυτοματοκοίτησης είναι λιγότερο η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και περισσότερο η μετατροπή της «απλής» εργασίας σε «σύνθετη» εργασία, που συνοδεύεται από ανεργία ή μεταπήδηση σε μη παραγωγικούς τομείς»³.

Σ' αυτά τα πλαίσια, έχουμε τη μαρτυρία ενός κατ' εξοχήν «ιμπεριαλιστή»:

«Αλλά το ότι προκύπτει ένα ουσιαστικό καθαρό οικονομικό όφελος για τις φιλοξενούσες χώρες, αποδεικνύεται από τον έντονο ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών - μελών να φιλοξενήσουν προγράμματα υποδομής του NATO στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας, ιδιαίτερως μάλιστα κατά την διάρκεια περιόδων οικονομικής υφέσεως»⁴.

Αυτή λοιπόν είναι η αιτία που η αστική τάξη της χώρας μας

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 1950

Αρ. Έκδ.: 7556 / ΙΔΟ 520

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΦΗΜΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΣΙΓΕΙΟΥΝΤΗ ΣΥΣΤΕΜΑ ΜΕ ΛΙΣΘΗΣΗΣ
ΕΠΑΝΙΣΤΗΣ (Σ.Ε.Ο.)

Τ.Σ.Δ. Δ/νση: Πλατεία Συντάγματος
Ταχ. Νομικος: 101 60
Τηλεφωνο: 434
Τηλεγραφο: 32 70 931/225

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ NATO

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΚΑΣΤΗΜΑΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1990-1991

Η διεθνευση Σχέσεων με Διεθνείς Επανιστηματικές του Υπουργείου Συντονισμούς υπέρτερα από Γνωμοδότηση της Μεγάλης Συντροφής Συντονιστή της Επιστημονικής Συνεργασίας προκηρύχθηκε διατημνούσα την τη χωριτσή προσφρόντων πρέσβεων υποτροφειών βάσει του περιεχομένου της Επιστημονικής Ειστροφής του NATO για

θέλει τη NATO·Ι·ΚΗ έρευνα. Πώς όμως η θέληση της αστικής τάξης γίνεται και θέληση των επιστημόνων;

* Η θεωρία της αντικειμενικότητας της επιστήμης και του επιστήμονα

Η θεωρία αυτή έχει την κοινωνική - υλική της βάση στην απομόνωση του επιστήμονα, στον κατακερματισμό της γνώσης, στο διαχωρισμό διανοητικής - χειρωνακτικής εργασίας, στο διαχωρισμό της επιστήμης από την υπόλοιπη κοινωνική δραστηριότητα.

Η αποκλειστική ενασχόληση του επιστήμονα με την επιστήμη του ή μ' ένα μόνο εξειδικευμένο τομέα της, τον οθεί - για χάρη της «καθαρής επιστήμης» — να αυξάνει την παραγωγικότητά του εθελοντικά, χωρίς απαραίτητα να συμμετέχει ο ίδιος στην αποκομιδή των κερδών απ' την εφαρμογή τους. Και χωρίς — πολύ περισσότερο — να χρησιμοποιεί η κοινωνία τις νέες δυνατότητες που της προσφέρει η εργασία του. Αυτός είναι ο τέλεια αλλοτριωμένος επιστήμονας.

Ο περιορισμός του πολιτικού - κοινωνικού - φιλοσοφίμο του ορίζοντα είναι το δεύτερο στοιχείο που τον καθιστά όλο και πιο ανίσχυρο απέναντι στην αστική τάξη, ενώ παράλληλα τον απομονώνει από όλη την υπόλοιπη κοινωνία και, το κυριότερο, από την εργατική τάξη και το επαναστατικό κίνημα.

Αυτή είναι η αναγνώρισή του απ' την αστική τάξη: η αστική τάξη για να τον τιμήσει για την προσφορά που της δίνει, τον στέφει με το αγκάθινο στεφάνι της «αναγνώρισης του επιστημονικού του έργου», του παραχωρεί το βασίλειο μιας πανεπιστημιακής έδρας και τον μετατρέπει τελικά σ' ένα «αντικειμενικό» και «αμερόληπτο» υποστηρικτή της κυριαρχίας της.

'Ετσι, γινόμαστε στη χώρα μας μάρτυρες του φαινομένου:

— Καθηγητές ΑΕΙ να συμμετέχουν σε επιτροπές του NATO: Επιτροπή πυρηνικού σχεδιασμού, σε συστήματα προειδοποίησης και αναχαίτισης, επιτροπή βακτηριολογικού πολέμου κ.λπ.

— Φοιτητές, που χωρίς να το ξέρουν και χωρίς να το θέλουν διαμορφώνουν — με την πτυχιακή τους εργασία — ένα μέρος από τις «μελέτες» που έχει αναλάβει «επί παραγγελία» ο αξιότιμος καθηγητής τους, με την ιδιότητα του μέλους κάποιας επιτροπής του NATO.

— Δημιουργία και αναδημιουργία ενός στρώματος επιστημόνων μέσω των τίτλων σπουδών, που αποκομίζουν λόγω της «νατοϊκής» επιστημονικής τους θητείας. Επιβολή αυτού του στρώματος — μέσω των κλικών των καθηγητών ΑΕΙ — στα πανεπιστήμια.

— ΒΑΘΑΙΜΑ και ΠΛΑΤΑΙΜΑ της εξάρτησης στον επιστη-

μονικό, αλλά και στον ιδεολογικό τομέα. Αντικειμενικά οι επιστήμονες αυτοί παίζουν το ρόλο του λακέ, του κουίσλινγκ της ελληνικής διανόησης.

— ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ είναι η διείσδυση του NATO στη Β' /βάθμια και — γιατί όχι — αργότερα στην Α' /βάθμια εκπαίδευση.

Σήμερα οι συνθήκες είναι δυσμενέστερες απ' ότι πριν πέντε χρόνια: προπαγάνδα κατάργησης των «-ισμών» και των ιδεολογιών, «τέλος της ιστορίας», Ευρωπαϊκό πνεύμα, παγκόσμιος καπιταλιστικός άνεμος, ΕΟΚικά προγράμματα, διαγωνισμοί στα σχολεία, βραβεία και έπαινοι σ' όσους έχουν κατανοήσει το «ευρωπαϊκό πνεύμα». Ίσως σε λίγο να δούμε και νέους διαποτισμένους στο πνεύμα του «ελεύθερου κόσμου», νέους που να πάνε να πολεμήσουν σε κάποια νέα «Κορέα» για τα «ιδανικά» της «Ελευθερίας» των καπιταλιστών και των στρατοκρατικών κλικών τους.

Απ' την άλλη πλευρά, το Υπουργείο Παιδείας:

— Εμπαίζει τους εκπαιδευτικούς, ενώ δεν τους δίνει τα λεφτά για τα τρίμηνα δεν έχει πρόβλημα να τους αποσπάσει σε NATO-Ικά προγράμματα...

— Ενώ απαιτεί «μόρφωση» και «καλύτερο επίπεδο» από τους εκπηγητές, τους «μορφωμένους» τους παροτρύνει να κάνουν NATO-Ικές έρευνες.

— Ενώ η παιδεία αφήνεται στο έλεος της καπιταλιστικής αγοράς και του μέγιστου κέρδους —ιδιωτικοποίηση— υπάρχει απ' όποιαν άλλη μεριά ένας αξιοζήλευτος κρατικός και διακριτικός προπολιτισμός όσον αφορά τη «νατοϊκή» παιδεία.

— Αυτός ο «βραδυκίνητος», «αργόμισθος», «γραφειοκρατικός» μηχανισμός, βαρύκοος και θρασύς στην εξυπηρέτηση των πολιτών του (βλέπε «κράτος πρόνοιας») αποδεικνύεται ιδιαίτερα πλευρικός και ταχύς όσον αφορά την εξυπηρέτηση των νατοϊκών προντικών του.

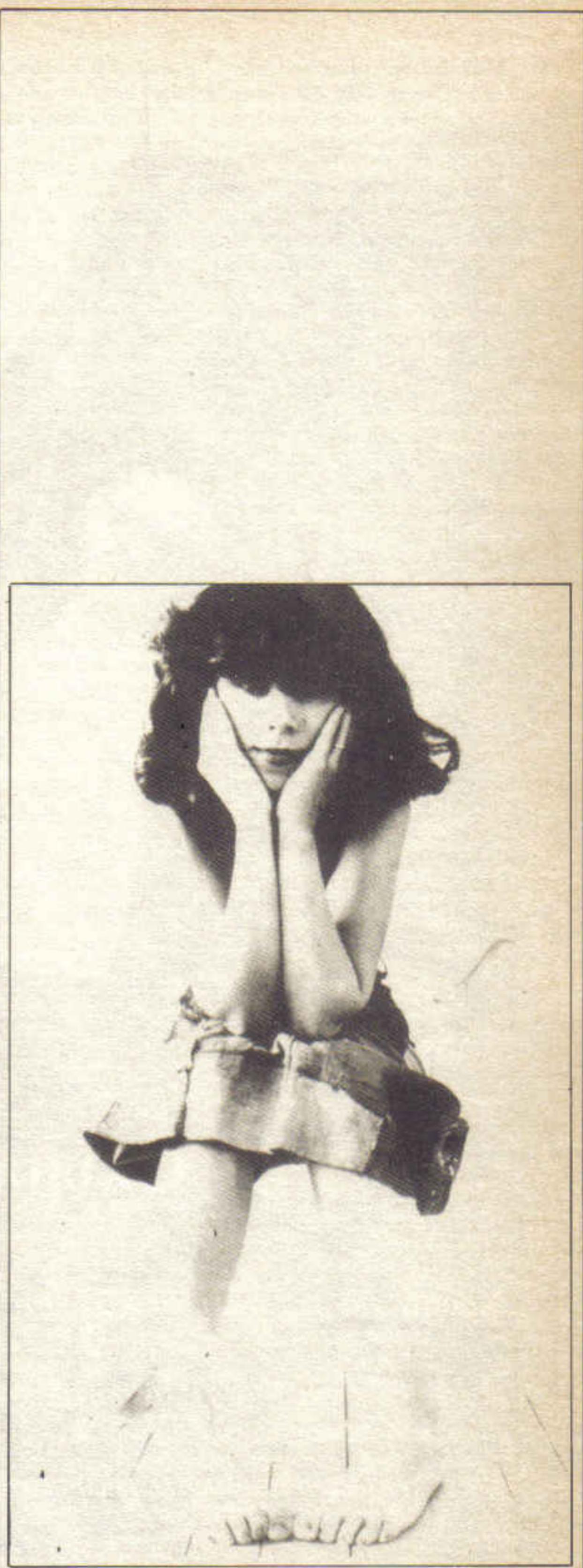
Τελειώνουμε με μια πρόταση:

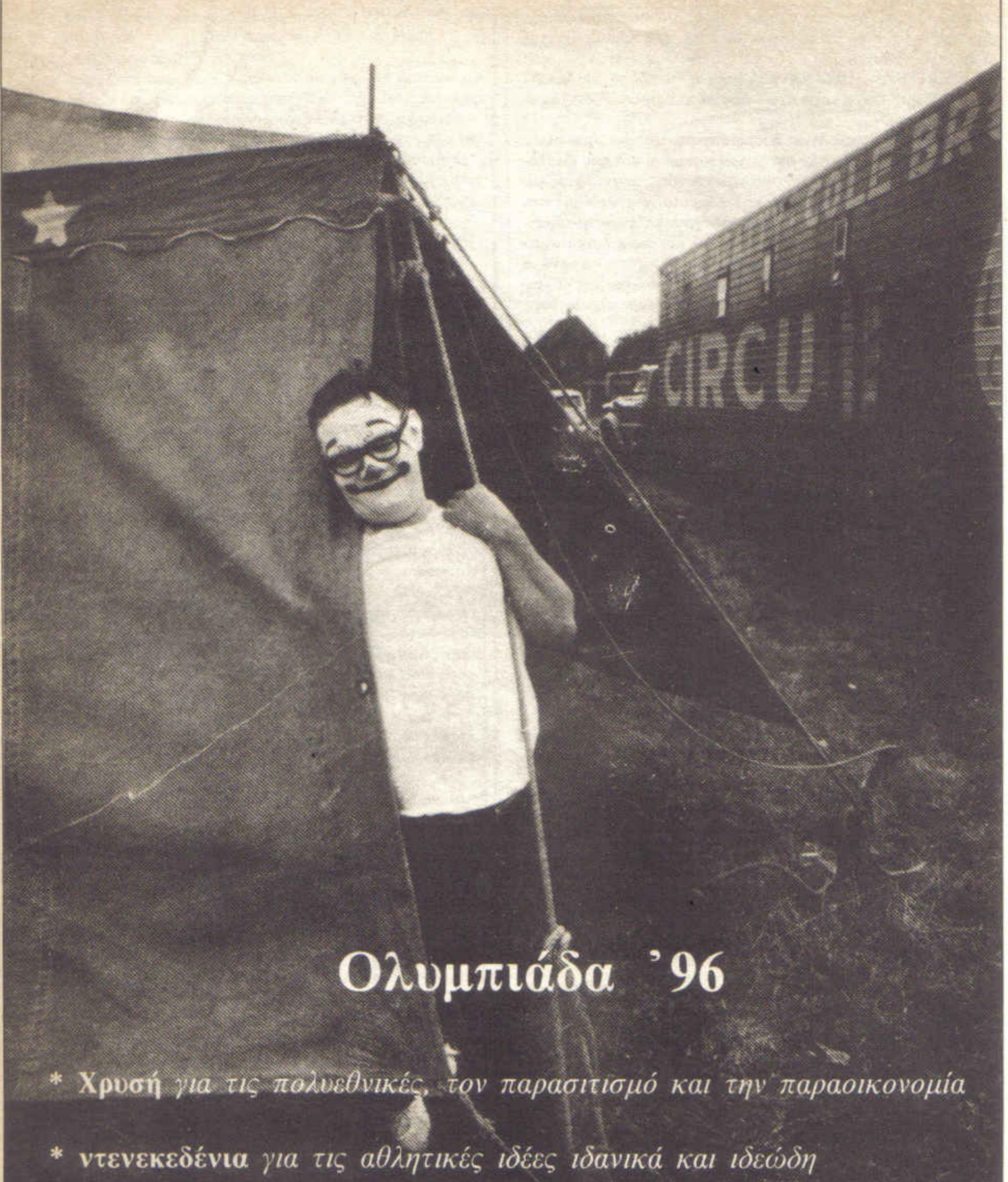
Το άγαλμα του Τρούμαν κακώς βρίσκεται και στολίζει (;) μια πόλη της Αθήνας. Πρέπει τώρα πα, σύμφωνα με την πολιτική των υπουργών μας —η προκήρυξη των υποτροφιών έγινε επί «ολιστικής»— να στολίζει όχι μόνο τα γραφεία τους, αλλά και τα γραφεία όλων των Διευθύνσεων Β' /βάθμιας εκπαίδευσης και όλων των γυμνασίων και λυκείων της χώρας. Έτσι, για να μαθαίνει και η νεολαία σε ποιόν χρωστάει την «ανάπτυξη της επιστήμης» και τη «διαφύλαξη της ελευθερίας» (που κάποτε απειλήθηκε από τον άμαχο Γιακωνέζικο πληθυσμό).

Εκτός μια απαραίτητη υπενθύμιση: Η ΟΛΜΕ έθαψε το θέμα. Γι' αυτήν φαίνεται πως είναι «ψύλλου πήδημα». Ένας ακόμα λόγος που θα πρέπει να υπερβούμε το μπλοκ των «συναινετικών» δυνάμεων της ΟΛΜΕ. Ένας ακόμα λόγος για να στρέψουμε με αποστραφή το πρόσωπό μας απέναντι στην πολιτική των δυνάμεων που την ελέγχουν.

Σάκης Νικολόπουλος
Στέλιος Σταυρινάδης

1. «Αποκριτική της επιστήμης» Έκδ. ΒΕΡΓΟΣ 1973, σελ. 15.
2. «Τα Μαθηματικά στον Πόλεμο και στην Ειρήνη», JENS HOYRUP έκδ. Ε.Α.Κ. 1984.
3. «Αποκριτική της επιστήμης» έκδ. ΒΕΡΓΟΣ 1973, σελ. 137.
4. «ΕΛΑΤΙΟ NATO» No 2/1984, John B. Thompson - Επιθεωρητής του ΕΛΑΤΙΟ για την Υπόδομή, σελ. 22.

Ολυμπιάδα '96

- * **Χρυσή για τις πολυεθνικές, τον παρασιτισμό και την παραοικονομία**
- * **ντενεκεδένια για τις αθλητικές ιδέες ιδανικά και ιδεώδη**
- * **Επικίνδυνη για οικολογική καταστροφή, για τα λαϊκά συμφέροντα και ανάγκες**

Στις μέρες μας όλο και περισσότερο η παλιά μεγάλη ιδέα του 'Εθνους, για το αρμαρωμένο βασιλιά της Αγίας Σοφίας, πλονίζεται και παραχωρεί τη θέση της σε νέα μεγάλη ιδέα, την ανάλυψη από την Ελλάδα της χρυσής Ολυμπιάδας '96 στην Αθήνα.

Τρια νούμερα πλέον φωτίζουν το γαλανό μας ουρανό και μας καθοδηγούν... το '92, το '96 και το 2000 (!). Όλοι οι εκπρόσωποι της άρχουσας τάξης, από το Μίκη, τη Μελίνα, τον Κοκό, τον Έβερτ, ως το Μίμη και τα κόμματά τους, στρατεύτηκαν σ' αυτόν το δρόμο. Πώς δηλαδή τα γηραιά - φαρμακολογικά παρασκευάσματα των παραπατρικών εργαστηρίων, θα ανέβουν στο βάθρο του νικητή, όπως εξ' άλλου έγινε και στην Ολυμπιάδα της ντόπιας, στη Σεούλ το '88 (και σε τόσες άλλες).

Σαν τσακάλια, οι διάφορες «ελληνικές» παρασκευαστικές εταιρείες, διασυνδεδεμένες με τον ημερήσιο «αδέσμευτο» τύπο και την πολυφωνική ραδιοτηλευφλωση, πακαλύπτουν τα πολλαπλά ωφελήματα της Ελλάδος από αυτήν τη συνεργεία.

Στα σχέδια για να αποκτήσουμε ολυμπιακών προδιαγραφών γήπεδα κρίκετ, σόκεϋ και άλλα, βρίσκουν το γρήγορο και πιοσι λόγο τόπο να αυξήσουν τα κέρδη τους, μέσα από την αύξηση της φτώχειας, τους ασφρους, την υπερχρέωση, φέρνοντας σε παροξυσμό τις συνθήκες ζωής στην ήδη πρεσμένη υδροκέφαλη πρωτεύουσα.

Τα έργα έχουν προϋπολογιστεί για 300 περίπου δις, ενώ είναι σίγουρο ότι τελικά θα ξεπεράσουν κατά πολύ το διπλάσιο, σύλλισταζοντας το αστρονομικό ποσό του τρισ. δρχ.

Στα άμεσα σχέδια εργούποδομής εντάσσονται το αεροδρόμιο των Σπάτων, τηλεπικοινωνιακά έργα εξυπηρέτησης της πληργάνωσης, κατασκευή ολυμπιακού χωριού στους πρόποδες της Πάρνηθας, καθώς και οδικές αρτηρίες προσπέλασης των παραπάνω χώρους. Τα έργα προφανώς θα εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της πληργάνωσης, μόνο και μόνο για τον ένα μπού, και μετά θα περιπέσουν σε ολική ή πληκτή αχρηστία.

Έποι, το αεροδρόμιο στα Σπάτα, εκτός των άλλων, θα μεταφέρει αυτούσιο όλο το «επόπτευτο» ρύπανσης - υποβάθμισης του ανθρου της Αθήνας, σε μια περιοχή χιλιάδων στρεμμάτων που τώρα βρίσκεται σε γεωργική εκμετάλλευση. Η ονομαστική αξία της γης θα πολλαπλασιαστεί, κάνοντας απαγορευτική κάθε άλλη χρήση πέρα από την οικοδομική εκμετάλλευση.

Το ολυμπιακό χωριό στους πρόποδες της Πάρνηθας, θα βάλει χέρι με νόμιμο

και «εθνικά» αποδεκτό τρόπο στις δασικές εκτάσεις, ολοκληρώνοντας το έργο των οικοπεδοφάγων και των εμπρηστών.

Οι τηλεπικοινωνίες θα πληρωθούν σε πρώτη φάση με κονδύλια ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων ενώ σε τελικούς λογαριασμούς θα ανέλθουν σε δεκάδες δις δρχ. Είναι δε βέβαιο, πως στο τέλος της Ολυμπιάδας ο ΟΤΕ θα ξαναπληρώνει συνεργεία για το ξήλωμα όλων αυτών των έργων, την ίδια ώρα που οι εργατικές συνοικίες και ημιαστικές, ορεινές περιοχές της χώρας μας, περιμένουν 5 - 10 χρόνια για την απόκτηση μιας τηλεφωνικής γραμμής, κακής —έτσι κι αλλιώς— ποιότητας και προδιαγραφών.

Πέρα απ' αυτά η φιλοξενία των χιλιάδων επισκεπτών θα απαιτήσει κονδύλια σε μεγαθήρια από μπετόν, την καταστροφή χώρου πρασίνου, την ίδια ώρα που το πράσινο στην Αθήνα βρίσκεται σε ποσοστό κάτω του ενός τρίτου σε σχέση με τις άλλες Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες (όπου και εκεί είναι λίγο). Η κατάσταση αυτή θα επιτείνει τη μετακόμιση από την ύπαιθρο χιλιάδων νέων εργαζομένων, διευρύνοντας και τον παρασιτισμό και τη δημιουργία εργατικών γκέτο μέσα στα όρια της πρωτεύουσας.

Τέλος, θα ενισχυθεί ο τζόγος και ο τζίρος γύρω από την αθλητική μόδα και το κύκλωμα των αθλητικών σωματείων, που έχουν κάνει κερδοφόρο εμπορικό τομέα την ανάγκη άθλησης, στον ελεύθερο χρόνο, των εργαζομένων και της νεολαίας.

Έτσι, το ελληνικό κράτος, που σκάβει τον Παρνασσό χωρίς να μπορεί να φτιάξει ούτε κατσαρόλα από την αλουμίνια του, θεωρεί υποχρέωσή του και ύψιστο «εθνικόν» συμφέρον την ανάληψη των ολυμπιακών του '96 και την κατασκευή τεράστιων έργων. Ο δανεισμός και οι εισαγωγές ειδών, πολυτελείας και μη, θα γιγαντώσουν τα ελλείμματα, κάνοντας απαγορευτικές άλλες επενδύσεις που θα ανταποκρίνονται στα συμφέροντα του έλληνα εργαζόμενου. Δαπάνες για υγεία, κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, κατοικία θεωρούνται αντιπαραγωγικές, την ίδια ώρα που θα δαπανώνται τεράστιοι πόροι για εγκαταστάσεις μιας χρήσης.

Η Ελλάδα, στα πλαίσια της εξάρτησης και της ΕΟΚικής ολοκλήρωσης, δια των πολιτικών της εκπροσώπων αποδέχεται πλέον πλήρως τη μετατροπή της σε μαγαζί φθηνών υπηρεσιών και πολυποίκιλων τουριστικών εξυπηρετήσεων. Η Ολυμπιάδα '96 με ολοκληρωμένο τρόπο επιβάλλει μια τέτοια λογική στην πορεία «εκσυγχρονισμού» της χώρας. Είναι σαφώς ενταγμένη και υπηρετεί αυτήν την κατεύθυνση.

'Όσο για τα ολυμπιακά ιδεώδη, τον αθλητισμό και άλλα ηχηρά, ας τα αφήσουν στην άκρη. Σήμερα η δράση του κεφαλαίου στο χώρο αυτόν είναι από τις πιο κερδοφόρες. Η εκμετάλλευση του εργαζόμενου στη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου είναι γεγονός. Κατεύθυνση του κεφαλαίου είναι η 24ωρη εκμετάλλευση του κάθε εργαζόμενου — πέρα από το, αμφισβητούμενο και αυτό, 8ωρο πραγματικής απασχόλησης.

Η είσοδος των Ανιέληδων, των Μπερλουσκόνιδων, των Βαρδινογιάννηδων και γενικά του μεγάλου βιομηχανικού κεφαλαίου στον αθλητισμό είναι γεγονός.

Οι ποικιλώνυμοι σπόνσορες τύπου ADIDAS, οι εκατοντάδες ώρες τηλεοπτικού υπερθεάματος, οι χουλιγκανισμοί στα γήπεδα, είναι αποτελέσματα αλλά και μέσα για την επίτευξη μέγιστου ποσοστού κέρδους από τον αθλητισμό.

Μ' αυτόν πλέον δένονται εποικοδομητικά διάφορες χημικές, ιατρικές και βιολογικές εταιρείες, σε βαθμό που κορυφαίος εκπρόσωπος του ιατρικού κατεστημένου στις ΗΠΑ να αναφωνεί για το ρεκόρ της Σεούλ: «Ποια ρεκόρ, ποιών αθλητών; Όλα αυτά είναι δικά μας επιτεύγματα, εμείς τα πετύχαμε»....

Ακόμη και η περίφημη ολυμπιακή φλόγα δεν έχει καμιά σχέση με τους αρχαίους ελληνικούς αγώνες. Πρόκειται για επινόηση στη φιέστα του ναζισμού στο Βερολίνο, δταν ο Χίτλερ οραματίζόταν το νέο κόσμο με τα κρεματόρια για τις κατώτερες φυλές από τους ρομποτοποιημένους Αρίους.

Οι μεγαλοστομίες των πολιτικάντηδων αρχηγών δεν μπορούν να κρύψουν την πραγματικότητα.

Η Ελλάδα του μόχθου και του μεροκάματου πρέπει να αντισταθεί σ' αυτήν την κατάσταση, με μπροστάρηδες τους ταξικούς πολιτικούς σχηματισμούς και φορείς. Να μην επιτρέψουν η δυσοσμία των συμφερόντων του κεφαλαίου να βρωμίσει τους εργαζόμενους και τη νεολαία.

Δημήτρης Χαλικιάς
Γυμναστής, μέλος προεδρείου
ΠΕΠΦΑ Αχαΐας

Ακαδημία Αθηνών

Όμιλος σοφών ή νεκροταφείο ελεφάντων;

Έργα και ημέρες
του «σωματείου»
της πνευματικής
ηγεσίας

Οι γραμμές που ακολουθούν γράφονται ληφθέντων όλων των αναγκαίων μέτρων προφυλάξεως, ακροπατώντας κυριολεκτικά στα δάκτυλα των ποδιών, κι αυτό γιατί δεν έχουν καμμιά διάθεση να χαρακτηριστούν βλάσφημες ή ιερόσυλες, ταράσσοντας την όλβια αταράξια, όχι κάποιων κακόμοιρων και ταλαιπωρών θνητών, αλλά ανδρών - χαρακτηρισθέντων, δι' αποφάσεως μάλιστα δημοσιευθείσης στο ΦΕΚ, ως αθανάτων. Όλβια αταράξια που σ' ένα χρόνο μπαίνει στο στάδιο της συνταξιοδότησης, συμπληρώνοντας το 65ον της υπνώσεως της.

Εξήντα τέσσερα συναπτά έτη συμπληρώνει φέτος το ανώτερο πνευματικό ίδρυμα της χώρας μας. Βασισμένη σε μια έμπνευση του Βαυαρού (μέλους της αντιβασιλείας) Μάουρερ και ύστερα από αρκετές -αποτυχημένες ευτυχώς- απόπειρες, ιδρύεται από τη δικτατορία του Παγκάλου με στόχους, όπως διακηρύσσει και το ιδρυτικό διάταγμα: «Την καλλιέργειαν και την προαγωγήν των Επιστημών, των Γραμμάτων και των καλών Τεχνών...»

Περιέχει σήμερα 47 μέλη, με δυνατότητες «φίλοξενίας» ακόμη άλλων 18 (έδρες που παραμένουν κενές), χωρισμένα σε τρεις τάξεις. Την τάξη των θετικών επιστημών, την τάξη των Γραμμάτων και των Καλών Τεχνών και την τάξη των Ηθικών (!) (οι άλλες επιστήμες μάλλον θεωρούνται ανήθικες) και των Πολιτικών Επιστημών.

Σ' αυτήν την 64χρονη πορεία, η Ακαδημία Αθηνών παρουσιάζεται στον ελληνικό πνευματικό χώρο σαν μια εστία που αντιμέχεται την πρόοδο. Οχυρό συντήρησης και μισαλοδοξίας, ξεκομμένη απ' την ελληνική πραγματικότητα και τα προβλήματα, δικαιώνει απόλυτα την άλλη εκδοχή της ετυμολογίας της [Ακαδημία εκ του εκάδημος: εκας (μακρόν) + δήμος = ο μακράν του δήμου ευρισκόμενος, και καθεύδων θα συμπλήρωνε κανείς].

Πέρα από λιγοστές εξαιρέσεις μελών (που φυσικά δικαιώνουν απλώς τον κανόνα), η Ακαδημία Αθηνών σαν σώμα, σ' όλες τις δύσκολες ώρες αυτού του τόπου, έδειξε δειλία και αναξιότητα. Από τη δικτατορία του Μεταξά ακόμη, με ύμνους στο δικτάτορα και στον κακόριζικο Γ' Ελληνικό πολιτισμό του, υπενθύμιζε τα ιδεολογικά της βάθρα, ενώ στα χρόνια της κατοχής, με τα σκελετωμένα πτώματα στους δρόμους της Αθήνας, περιώνυμοι καθηγητές της Φιλοσοφικής και μέλη της Ακαδημίας αγωνίζονταν να σώσουν το έθνος που κινδύνει από το ... μονοτονικό σύστημα του Ιωάννη Κακριδή. Ήταν η περιώνυμη δίκη των τόνων, βασισμένη στον «πατριωτισμό της περισπωμένης» — όπως τον ονόμασε ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης.

Στα χρόνια της εφτάχρονης δικτατορίας, η ύπνωση του ανωτάτου πνευματικού ιδρύματος της χώρας διαταράσσεται μόνον από τα θυελλώδη χειροκροτήματα των αθανάτων μπροστά στο δικτάτορα, ο οποίος τους παρέδιδε μαθήματα «πατριωτισμού», «ελληνοπρέπειας» και «ελληνοχριστιανικής ηθικής».

Τα περισσότερα από τα δουλοπρεπή αυτά γεροντίδια συνεχίζουν να στρογγυλοκάθονται στους παχυλά αμειβόμενους θώκους της και να παραδίδουν μεγαλοπρεπή μαθήματα πνευματικής ευθύνης και δημοκρατικού ήθους. Ενώ το ίδιο αυτό ανωτάτο πνευματικό ίδρυμα είναι το μοναδικό που αρνήθηκε να προσυπογράψει την καθιέρωση της Δημοτικής σαν επίσημης γλώσσας του κράτους.

Το πέρασμα στην... Αθανασία

*Κοπάχτε τον Καραμπουζούκη, ακαδημαϊκός
άλλος δεν είναι στο συνάφι πιο μηδενικός
Γιατί λοιπόν στρογγυλοκάθεται κάτω απ' το θόλο
Γιατί έχει κώλο!*

(Πούσκιν: Ο Ακαδημαϊκός Καραμπουζούκης, μετ. Κ. Βάρναλη)

Το πέρασμα στην αθανασία, η εισδοχή δηλαδή ενός πρώην κοινού θνητού ως μέλους στο «νεκροταφείο» των αθανάτων, γίνεται δι' ιδιοχείρου αιτήσεως, η οποία πιθανώς έχει την παρακάτω μορφήν:

«Λαμβάνω την τιμήν όπως ευαρεστούμενοι μοι χορηγήσητε κλίνην εις το υμέτερον πάνσεπτον ίδρυμα και τοιώδε τρόπω με αθανατοποιήσητε...»

Η διαδικασία της αίτησης λειτουργεί πάντως ως ασφαλιστική δικλείδα του θεσμού. Πέρα απ' το ότι έτσι παρέχεται γη και ύδωρ στους σεπτούς γέροντες, με την επίσημη αναγνώριση του θεσμού, δεν υπάρχει κανείς κίνδυνος κάποιος κοινός θνητός να επιστρέψει στα ξυνισμένα μούτρα των Ακαδημαϊκών γερόντων το εισιτήριο της αθανασίας του. Ο τρόπος της εισδοχής -που ολοκληρώνεται με την ψηφοφορία από την Ολομέλεια των Αθανάτων αποκλείει οποιοδήποτε κίνδυνο να ριψθούν «τά άγια τοις κυσί». Απαραίτητες, βέβαια, οι δεδηλωμένες περγαμηνές συντηρητισμού. Γι' αυτό και έξω απ' τις πόρτες της μείνανε όχι μόνο αριστεροί και προοδευτικοί πνευματικοί άνθρωποι, όπως ο Βάρναλης, ο Σικελιανός, ο Τριανταφυλλίδης, αλλά και αστοί και συντηρητικοί ακόμα πνευματικοί άνθρωποι που σέ-

«Τι ησυχία ιερή!
πι σιωπή! τι λήθη!
θαρρείς υπό τους θόλους της
το πνεύμα απεκοιμήθη»

Κων/νος Σκόκος: Η Ακαδημία

βονταν όμως τον εαυτό τους (Σεφέρης, Θεοτοκάς, Βλαχογιάννης κ.ά.).

Μοναδική περίπτωση τα τελευταία χρόνια, η είσοδος στη χορεία των αθανάτων του Νικηφόρου Βρεττάκου. Άλλα γι' αυτόν, μπορεί να ισχύσει κάλλιστα αυτό που είπε ο Βάρναλης, όταν πληροφορήθηκε ότι ένας σύγχρονός του είχε μετατραπεί σε «αθάνατο»: «Καλά να πάθει!»

Τον iερατικό χαρακτήρα της Ακαδημίας επιτείνει περισσότερο το γεγονός, ότι στα 64 χρόνια της λειτουργίας της καμμιά γυναίκα δεν έγινε τακτικό μέλος του iερού τούτου κογκλαβίου.

Πέρα, όμως, απ' τα τακτικά μέλη, η Ακαδημία περιλαμβάνει στις τάξεις της και ξένους εταίρους, καθώς επίσης και επίτιμα και αντεπιστέλλοντα μέλη. Ανάμεσα στα επίτιμα μέλη της, συναντά κανείς τον αξιότιμο κ. Βαλερύ Ζισκάρ ντ' Εσταίν και το μακαρίτη Αϊζενχάουερ. Απ' τα από πάντως της Ακαδημίας ήταν το αντεπιστέλλον μέλος 'Ελενα Τσαουσέσκου (όνομα συζύγου: Νικολάϊ), διαγραφείσα μεν από τους καταλόγους των αθανάτων, αλλά κάπως αργούτσικα. Η μακαρίτισσα είχε προλάβει να πεθάνει, με τη σιγουριά πως —όντας μέλος της σεβαστής Ακαδημίας Αθηνών— θα παραμείνει αθάνατη. Δεν έχει διευκρινισθεί ακόμη, αν η διαγραφή έχει αγοδρομικό για το θάνατο χαρακτήρα.

Το στοιχειωμένο Λεξικό

Από τα μακρόπνοα έργα που έχει αναλάβει να φέρει σε πέρας η Ακαδημία είναι και το iστορικό λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Προσπάθεια που είχε ξεκινήσει από το 1908 και που απ' τα 1926 περνάει στην πρωτοβουλία της Ακαδημίας. Η ταχύτητα εργασίας και το μεγαλεπίβολο του έργου προϋποθέτει -για την περιγραφή του- δυνατότητες αναμεταδότη αθλητικών συναντήσεων.

'Ετσι, το 1953, 27 χρόνια μετά από την ίδρυση της Ακαδημίας, ύστερα από δρομαία προσπάθεια, διατρέχοντας τα γράμματα «Α» και «Βου», το λεξικό εισέρχεται θριαμβευτικά σε λέξεις του γράμματος «Γου» (Γάμμα: τρίτον γράμμα της Ελληνικής αλφαβήτου, προερχόμενον εκ της φοινικικής λέξεως *gimel* = γκαμήλα).

Στα επόμενα 27 χρόνια, μέχρι το 1980, το Λεξικό διαταράσσει την ησυχία λέξεων του ως άνω γράμματος, από το «γαρδαλώνω» μέχρι και το «γεροδάσκαλος» (πιθανά άλλα λήμματα: «γαρδούμπα», «γαρνιτούρα», «γαριδομάτης» κ.ά.), για να φτάσει στις μέρες μας στα σύνορα της λέξεως «δαχτυλωτός».

Μ' αυτόν τον ταχύτατο ρυθμό -σύμφωνα μ' εκτιμήσεις ειδικών- το 2003 μ.Χ. θα βρίσκεται στην εγγύς περιοχή των λέξεων «ζωντόβολον» και «ζωντοχήρα». Πιθανή ημερομηνία αφίξεως στο πιθανά τελευταίο λήμμα «ωχ», 29η Φεβρουαρίου του 2328 μ.Χ., έτος σωτήριον και δίσεκτον (του αγίου Κασσιανού ανήμερα δηλαδή).

Πέρα από το φαιδρό της iστορίας του Λεξικού και τις αντίστοιχα φαιδρές αιτιάσεις της Ακαδημίας για τη... μικρή αυτήν καθυστέρηση (πως δεν πρόκειται για τύπο συνήθους λεξικού, αλλά για iστορία λέξεων και πως οι ερευνητές πηγαίνουν επιτόπια στις επαρχίες και στα χωριά για να βιογραφήσουν τις ταλαιπωρες λέξεις), υπάρχουν και υποτίθεται ότι λειτουργούν στα πλαίσια της Ακαδημίας άλλα 12 κέντρα ερευνών. Τα περισσότερα απ' αυτά αποτελούν φέουδα κάποιων ακαδημαϊκών, που άνοιξαν μ' αυτόν τον τρόπο τα μαγαζάκια τους εντός του «ιερού χώρου», για να βολέψουν έτσι τους διάφορους υποτακτικούς και παρακεντέδες τους. Ανάμεσά τους το Κέντρο 'Έκδοσης αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων, που πέρα από κάποιες προπολεμικές εκδόσεις, στη συνέχεια δεν έχει να επιδείξει σχεδόν tίποτα ή για να λέμε την αλήθεια tίποτα.

Το εκδοτικό έργο της Ακαδημίας, πέρα από την έκδοση των μάλλον άχρηστων πρακτικών της, περιλαμβάνει ένα σύνολο πραγματιών και δημοσιευμάτων που άπτεται των πιο ζωντανών και επίκαιρων προβλημάτων του νέου ελληνισμού. 'Ετσι π.χ. ανάμεσά τους μπορεί να δει κανείς: «Συμβολαί εις την iστιοβιολογίαν του μολυσματικού μαλακίου (τερμίνθου)», «Τα καταφυτικά πεδία των μασητηρίων μυών του ανθρώπου και των θηλαστικών», «Νέαι ειδήσεις περί του Λάμπρου Κατσώνη και του Ανδρούτσου», «Δύο διαπλανητικά φαινόμενα του έτους 468 π.Χ.», «Επίδραση της καύσεως της καλαμίας του σίτου επί της παραγωγικότητας του εδάφους και ειδικώτερον υπό τας συνθήκας της πεδιάδος Λαρίσης», «Για να γεράσουμε όλοι καλύτερα» (έργο που σίγουρα ενδιαφέρει άμεσα όλους μας, αλλά προπάντων τους αθανάτους) κ.ά.

Ευτυχώς που τη ρουτίνα και τη χειμέρια νάρκη των ακαδημαϊκών πατέρων σπάει κάθε χρόνο η καθιερωμένη απονομή των βραβείων, που —και από άποψη iδεολογίας και από άποψη διαδικασίας— δεν ξεφεύγει από τα ως άνω ειρημμένα.

Βασίλης Αλεξίου
Αγγελίνα Γιαννετοκούλου

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ένας κυρίαρχος μηχανισμός αναπαραγωγής των σχέσεων εξουσίας - υποταγής

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Σε κάθε κοινωνικό σχηματισμό επικρατεί ένας συγκεκριμένος τρόπος παραγωγής υλικών αγαθών που είναι απαραίτητα για τη ζωή της κοινωνίας. Ο τρόπος αυτός παραγωγής, η παραγωγική διαδικασία δηλαδή, βάζει σε κίνηση τις υπάρχουσες παραγωγικές δυνάμεις (μηχανές, ανθρώπους), οι οποίες βρίσκονται σε αλληλοεξάρτηση και υπό το κράτος συγκεκριμένων σχέσεων παραγωγής, οι οποίες δημιουργούνται μεταξύ των ανθρώπων, στη διάρκεια της πορείας της παραγωγής των υλικών αγαθών.¹

Αυτές οι σχέσεις παραγωγής στους κοινωνικούς σχηματισμούς, που είναι διαιρέμενοι σε ανταγωνιστικά στρώματα (δουλοκτητικό σύστημα, φεουδαρχία, καπιταλισμός, παλινορθωμένος καπιταλισμός ανατολικού τύπου), είναι σχέσεις κυριαρχίας από τη μία πλευρά και υποταγής από την άλλη.

Για να διατηρηθεί, όμως, στη ζωή ο οποιοσδήποτε κοινωνικός σχηματισμός, έχει ανάγκη, την ίδια ώρα που παράγει, να είναι σε θέση να αναπαράγει τους όρους της παραγωγής του. Η ίδια η λειτουργία, δηλαδή, της κοινωνικής παραγωγής απαιτεί ταυτόχρονα και παράλληλα και μια λειτουργία αναπαραγωγής: α) των μέσων παραγωγής (εργαλεία, μηχανές) και της εργατικής δύναμης, β) των συγκεκριμένων σχέσεων παραγωγής, που ο χαρακτήρας τους εξαρτάται πριν απ' όλα από τη σχέση των παραγωγών προς τα μέσα παραγωγής.²

Στον καπιταλισμό, που υπέρτατος σκοπός είναι η απόκτηση δύο το δυνατόν μεγαλύτερης υπεραξίας —του υπερκέρδους— η κυριαρχητική τάξη, που κατέχει τα

μέσα παραγωγής, προσπαθεί να εξασφαλίσει, τόσο την αναπαραγωγή των παραγωγικών μέσων, όσο και την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης. Ο μισθός π.χ., που αντιπροσωπεύει μόνο ένα τμήμα της αξίας που παράχθηκε από την κατανάλωση εργατικής δύναμης, είναι ένας όρος για την αναπαραγωγή της, με λίγα λόγια για τη διατήρηση της εργατικής δύναμης, έτσι ώστε αυτή να είναι ικανή να συνεχίσει να παράγει.³

Ο εργάτης αναγκάζεται να πουλά, στον κάτοχο των μέσων παραγωγής, τη ζωτική του δραστηριότητα, δηλαδή την εργατική του δύναμη, για να εξασφαλίσει για τον εαυτό του τα αναγκαία μέσα συντήρησης. Αυτό που ο εργάτης παράγει για τον εαυτό του δεν είναι το αυτοκίνητο, η τηλεόραση, το ψωμί. Αυτό που παράγει για τον εαυτό του είναι ο μισθός του.⁴

Πουλώντας, λοιπόν, την εργατική τους δύναμη, αλλοτριώνοντας τη δραστηριότητά τους, οι άνθρωποι αναπαράγουν καθημερινά τις κυριαρχες μορφές δραστηριότητας μέσα στον καπιταλισμό, αναπαράγουν το μισθωτό - εργάτη και τον κάτοχο των μέσων παραγωγής. Δεν αναπαράγουν απλά τα άτομα φυσικά, αλλά και κοινωνικά. Αναπαράγουν άτομα που πουλάνε εργατική δύναμη και άτομα που κατέχουν τα μέσα παραγωγής. Κάθε φορά που οι άνθρωποι εκτελούν μια δραστηριότητα, που δεν την έχουν καθορίσει οι ίδιοι και βέβαια δεν την ελέγχουν, κάθε φορά που πληρώνουν για αγαθά που έχουν παράγει, με χρήματα που πήραν για την αλλοτριωμένη τους δραστηριότητα, κάθε φορά που αποβλέπουν στην ανταλλαγή της καθημερινής τους εργασίας με χρήμα - μισθό, ε-

πανεγκαθιδρύεται η σχέση, διαμέσου της οποίας αναπαράγονται οι ίδιοι σα μισθωτοί - εργάτες και οι άλλοι σαν κάτοχοι των μέσων παραγωγής.⁵

Η ίδια η καθημερινή δραστηριότητα των ανθρώπων σ' ένα συγκεκριμένο κοινωνικό σχηματισμό εμπεριέχει και τους όρους της αναπαραγωγής του, που σημαίνει και αναπαραγωγή των πολιτικών και ιδεολογικών σχέσεων που προσδιορίζουν το συγκεκριμένο κοινωνικό σχηματισμό.

Ωστόσο, η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης δεν αφορά μόνο την απλή αναπαραγωγή της, αλλά και την αναπαραγωγή της «ειδίκευσής» της, ανάλογα με τις απαιτήσεις του κοινωνικο - τεχνικού καταμερισμού εργασίας και την ανάπτυξη των μέσων παραγωγής. Παράλληλα, απαιτείται και η αναπαραγωγή της υποταγής της εργατικής δύναμης στους κανόνες και την ιδεολογία της κυριαρχητικής τάξης, των κατόχων των μέσων παραγωγής.

Με λίγα λόγια, η τάξη που κατέχει τα μέσα παραγωγής, στα πλαίσια της δικιάς της αναπαραγωγής και στην προσπάθεια για διασφάλιση και αύξηση των κερδών της, ενδιαφέρεται για την αναπαραγωγή της «ειδίκευσής» της εργατικής δύναμης, έτσι ώστε να παράγει μεγαλύτερη υπεραξία και για την αναπαραγωγή της συγκατάθεσής της απέναντι στην τάξη πραγμάτων που έχει επιβληθεί από την ταξική κυριαρχία των κατόχων των μέσων παραγωγής. Ενδιαφέρεται για την αναπαραγωγή της συναίνεσης και της συγκατάθεσης της εργατικής δύναμης στον αποκλεισμό της από τα μέσα παραγωγής και στην παγίωση των δοσμένων σχέσεων.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ

Σε κάθε κοινωνικό σχηματισμό που είναι διαιρέμενος σε ανταγωνιστικά στρώματα, η εξουσία έχει στα χέρια της δύο ει-

δών όπλα και ασκεί δύο ειδών βία: την άμεση και τη «συμβολική». Η βία αυτή ασκείται από τον κρατικό μηχανισμό

άμεσης βίας ή κατασταλτικό μηχανισμό και από τον ιδεολογικό μηχανισμό του κράτους («συμβολική» βία).

Για όσο διάστημα εξασφαλίζεται η «αυθόρμητη» συγκατάθεση των μαζών, η εδυσία εξασκείται κυρίως μέσα από τους ιδεολογικούς μηχανισμούς του κράτους, που παράγουν, διαδίδουν και αναπαράγουν τις αρχές και τις αξίες που αποτελούν τα στηρίγματα των σχέσεων ταξικής κυριαρχίας, την κυριαρχία των κατόχων των μέσων παραγωγής.⁶

Όταν, όμως, η νομιμότητα της κυριαρχίας τάξης μπαίνει σε αμφισβήτηση, τότε η κοινωνική συνοχή», η «τάξη», εξασφαλίζεται και επιβάλλεται κυρίως από τους κρατικούς μηχανισμούς άμεσης βίας. Σύμφωνα με το Γκράμσι, ο μηχανισμός κρατικής βίας εξασφαλίζει, με «νόμιμο τρόπο», την πειθαρχία των ομάδων που δεν «συγκατατίθενται» ούτε ενεργητικά, ούτε παθητικά.

Ενώ ο κρατικός μηχανισμός άμεσης βίας είναι ενιαίος και ανήκει στο δημόσιο τομέα, το μεγαλύτερο μέρος των ιδεολογικών μηχανισμών του κράτους (I.M.K.), στη φαινομενική τους διασπορά, ανήκει στον ιδιωτικό τομέα. Έτσι, ενώ ο στρατός, η αστυνομία, τα δικαστήρια, οι φυλακές έχουν άμεση εξάρτηση από το κράτος,

δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο για ένα μέρος, το μεγαλύτερο μάλιστα, των I.M.K. Ιδιωτικά είναι αρκετά σχολεία, οι εκκλησίες, ο τύπος, το μεγαλύτερο μέρος των ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών κ.λπ.

Παρόλη, όμως, αυτήν την ποικιλομορφία τους, το φαινομενικό πλουραλισμό τους, τη διασπορά τους, τις αντιφάσεις και τις αντιθέσεις τους, είναι φανερό ότι έχουν μια κοινή βάση που διαπερνά και καθορίζει όλη τους τη λειτουργία: ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΝ, ΔΙΑΔΙΔΟΥΝ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ, την ιδεολογία των κυρίαρχων τάξεων.

Οι I.M.K. χτυπούν όλα τους τα σφυρία σε μια και μόνη κατεύθυνση, με ένα και μόνο σκοπό. Να επηρεάσουν τόσο αποτελεσματικά τη σκέψη των μαζών, που να μην είναι ικανές να βγάλουν δικό τους ήχο. Μονολιθικότητα στη σκέψη, στα όρια της κυριαρχησικής ιδεολογίας, δε σημαίνει τίποτε άλλο, παρά τυφλή πίστη και πειθαρχία πτωμάτων.

Αυτό, λοιπόν, που διακρίνει και χαρακτηρίζει τους I.M.K. δεν είναι η ποικιλία τους, αλλά η ενότητά τους και η κοινότη-

τα του ρόλου τους, στη διαφύλαξη της ενότητας και της συνοχής του κοινωνικού σχηματισμού, στη συγκατάθεση των μαζών σ' όλα τα επίπεδα, στην ηθική, τη φιλοσοφία, την αισθητική κ.λ.π., στο σύνολο των στοιχείων που απαρτίζουν την κυριαρχησική ιδεολογία.

Όλοι οι I.M.K. τείνουν στο ίδιο αποτέλεσμα: στην αναπαραγωγή της υποταγής της εργατικής δύναμης, στην αναπαραγωγή της υποταγής κυρίως εκείνων των στρωμάτων που θα είχαν την τάση να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κατευθυνόμενης τάξης πραγμάτων, έστω και μόνο επειδή η κοινωνική μοιρασιά τους επιφύλασσει τη χειρότερη μερίδα.

Εδώ οφειλούμε να κάνουμε μια διευκρίνηση. Οι I.M.K. δεν έχουν δική τους «εξουσία», δε δημιουργούν αυτοί τη διαίρεση της κοινωνίας σε τάξεις, εγχαράσσοντας την κυριαρχησική ιδεολογία. Οι I.M.K. υλοποιούν τις ταξικές σχέσεις. Οι ίδιοι εξουσιάζονται σ' όλα τα επίπεδα από την πάλη των τάξεων και προσδιορίζονται από τις εκάστοτε σχέσεις παραγωγής.⁸

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Στην προ-καπιταλιστική περίοδο, ανάμεσα στους I.M.K. η εκκλησία έπαιζε τον κυρίαρχο ρόλο. Αυτή συγκέντρωνε στα χέρια της όχι μόνο θρησκευτικές λειτουργίες, αλλά και σχολικές και πολιτιστικές. Καθώς μάλιστα είχε στα χέρια της και πάσις εκδοτικούς μηχανισμούς, έλεγχε κατέ βάση και την πληροφόρηση.

Στον καπιταλισμό, όμως, η εκκλησία υποκαθίσταται από το σχολικό μηχανισμό που ρόλο του βασικού I.M.K. Παράλληλα, διαναμώνουν μια σειρά νέοι I.M.K., με ποώτον ανάμεσά τους το μηχανισμό ενημέρωσης και πληροφόρησης (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση).

Ο εκπαιδευτικός μηχανισμός υπεισέρχεται στη διαδικασία αναπαραγωγής του τεχνικού καταμερισμού εργασίας και των κοινωνικών σχέσεων.⁹ Η κύρια πλευρά της εκπαιδευτικής λειτουργίας είναι το να αποταράγει τους φορείς που θα προσανατολισθούν στις λειτουργίες των διευθυνόντων και των διευθυνομένων, πάνω στις οποίες στηρίζεται και τις οποίες διαρκώς παραδημιουργεί το καπιταλιστικό σύστημα.¹⁰ Η επιβολή της κυριαρχησικής ιδεολογίας από τον εκπαιδευτικό μηχανισμό αποτελεί παραβάση το πλαίσιο της λειτουργίας που παραβάλλει μ' έναν αποφασιστικό τρόπο τη διευρυμένη αναπαραγωγή των ίδιων των κοινωνικών τάξεων.

Κανένας κοινωνικός σχηματισμός δεν

μπορεί να επιβιώσει χωρίς το δικό του εκπαιδευτικό σύστημα. Και για να μελετήσουμε και να ερμηνεύσουμε την πραγματική λειτουργία της καπιταλιστικής κοινωνίας δεν είναι σίγουρα αρκετό να εννοήσουμε τους μηχανισμούς παραγωγής και ανταλλαγής, παραμελώντας τη μελέτη του κυριώτερου ή ενός από τους πιο κύριους μηχανισμούς που λειτουργούν στην κατεύθυνση της αναπαραγωγής του επικρατούντος συστήματος παραγωγής.

Ο εκπαιδευτικός μηχανισμός είναι υπεύθυνος για την παραγωγή και την αναπαραγωγή ενός πλαισίου αξιών, που προβάλλονται και επιβάλλονται στους εκπαιδευτικούς, σε μια προσπάθεια υιοθέτησης των γενικών προοπτικών της εμπορευματικής κοινωνίας, σαν τα αναμφισβήτητα όρια των επιδιώξεών τους.¹¹

Το σχολείο ευνοεί εκείνους που είναι ήδη ευνοημένοι κοινωνικά. Ο Ζωρζ Σνύντερ εξηγεί με πειστικό τρόπο την αναπαραγωγική λειτουργία του σχολικού μηχανισμού: «το εκπαιδευτικό σύστημα οδηγεί τις δυο τάξεις σε δυο δρόμους με βασικά διαφορετικές αποκλίσεις: πρόκειται για μοίρασμα των ατόμων σε ανταγωνιζόμενα πόστα της κοινωνικής διαίρεσης της εργασίας· όλος ο σχολικός μηχανισμός διευθύνεται απ' την αρχή από αυτό που θα αποτελέσει την κατάληξη, απ' αυτό που φαίνεται ότι είναι το αποτέλεσμα: τη διαίρεση

της κοινωνίας σε ανταγωνιστικές τάξεις».¹²

Εδώ, πριν προχωρήσουμε, είναι ανάγκη να κάνουμε μια παρένθεση. Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε, πως η ύπαρξη ενός σχολείου που μορφώνει εργάτες και αστούς δεν είναι εκείνη που καθορίζει την ύπαρξη και την αναπαραγωγή της εργατικής και της αστικής τάξης. Είναι, αντίστροφα, η παραγωγική διαδικασία, στη συνάρθρωσή της με τις πολιτικές και ιδεολογικές σχέσεις, που έχει σαν αποτέλεσμα τούτο το σχολείο. Κοντολογής, αν το σχολείο αναπαράγει στους κόλπους του τη διαίρεση χειρωνακτικής - πνευματικής εργασίας, τούτο συμβαίνει γιατί το σχολείο είναι ήδη συνολικά τοποθετημένο σε σχέση με τη διαίρεση χειρωνακτικής - πνευματικής εργασίας, που το ξεπερνά και του καθορίζει το ρόλο. Η διευρυνόμενη αναπαραγωγή των κοινωνικών τάξεων αφορά την αναπαραγωγή τόσο των φορέων, όσο και των θέσεων που καταλαμβάνουν οι φορείς αυτοί. Έτσι, ακόμη κι αν όλα τα παιδιά των εργατών, με τη βοήθεια του σχολικού μηχανισμού, καταλάμβαναν τη θέση των παιδιών των αστών και αντίστροφα, τίποτε το ουσιαστικό δε θα άλλαζε στο καπιταλιστικό σύστημα, γιατί θα υπήρχαν πάντα θέσεις της αστικής τάξης και του προλεταριάτου, πράγμα που αποτελεί και την κύρια πλευρά της αναπαραγωγής των καπιταλιστικών σχέσεων.¹³

Ο σχολικός μηχανισμός θεωρείται σαν ο κατέδοχήν μηχανισμός μέσα από τον οποίο μπορεί να περάσει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο μια μαζική και ριζοσπαστική ποιοτική ιδεολογική μεταλλαγή.¹⁴ Στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες παίζει κυρίαρχο ρόλο στη διαδικασία εγχάραξης της κυρίαρχης ιδεολογίας, κι αυτό γιατί η εγχάραξη οποιουδήποτε ιδεολογικού «μηνύματος» γίνεται με τρόπο τυποποιημένο, συλλογικό, γενικοποιημένο, οργανωμένο. Ακόμη, είναι ο μόνος ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους που διαθέτει εξασφαλισμένο ακροατήριο για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

Η ανάγκη —ολοένα και πιο αυξανόμενη— επιβολής της κυρίαρχης ιδεολογίας, η ίδια η ανάγκη της παραγωγής και αναπαραγωγής των σχέσεων κυριαρχίας - υποταγής, προϋποθέτει και συνεπάγεται πανίσχυρους μηχανισμούς, που να έχουν τη δυνατότητα και την ικανότητα να πειθαρχήσουν την εργατική δύναμη στο επίπεδο του κοινωνικά παραδεκτού και αναγκαίου και να την ενσωματώσουν στη διαδικασία συντήρησης της κοινωνικής συνοχής. Η ανάγκη αυτή είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εμφάνιση και την ανάπτυξη των Μ.Μ.Ε., που συμβάλλουν με κυρίαρχο τρόπο στην αναπαραγωγή και εδραίωση των κοινωνικών σχέσεων παραγωγής. Και λέμε με κυρίαρχο τρόπο, γιατί πιστεύουμε, πως τείνουν να υποσκελίσουν ακόμη και τον πιο «ειδικευμένο» ιδεολογι-

κό μηχανισμό του κράτους, τον εκπαιδευτικό μηχανισμό.

Γράφει ο Χ. Μουχάγιερ στο βιβλίο του «Συγκρούσεις ρόλων στο έργο του εκπαιδευτικού»: «οι μαθητές βρίσκονται εκτεθειμένοι στην επίδραση της τηλεόρασης και των άλλων μέσων ενημέρωσης τόσο χρόνο, όσο σχεδόν δαπανούν στο σχολείο ... Η δύναμη των Μ.Μ.Ε. είναι τόσο μεγάλη ώστε, με τις επιδέξιες τεχνικές που χρησιμοποιούν, εμφανίζουν τις αξίες που εκφράζουν τη νεολαία...»¹⁵.

Να κρατήσουμε, πριν προχωρήσουμε, δυο λέξεις και να δούμε λίγο τη βαρύτητά τους: «χρόνος» (χρονική διάρκεια) και «επιδέξιες τεχνικές».

Όλες οι έρευνες έχουν δείξει, πως τα τελευταία χρόνια και ακόμη περισσότερο σήμερα, τα Μ.Μ.Ε. και ειδικότερα η τηλεόραση, λιγότερο το ράδιο και ο τύπος, κατέχουν κεντρική θέση στη ζωή μας και καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του ελεύθερου χρόνου μας. Το 1972 κάθε Άγγλος κατανάλωνε κατά μέσο όρο 16 ώρες την εβδομάδα στην τηλεόραση, ενώ την ίδια περίπου εποχή οι ώρες ήταν 35 για τα αμερικανόπουλα. Στην Ελλάδα, για τα παιδιά σχολικής ηλικίας ο μέσος όρος είναι 2 ώρες την ημέρα, ποσοστό που δεν υπολογίζει τις ώρες ραδιοφώνου ή εφημερίδας και που αυξάνεται κατά 77% την περίοδο των διακοπών.¹⁶

Στη διαδικασία επηρεασμού, πρωταρκή θέση έχει η τηλεόραση και λόγω των τεχνικών της δυνατοτήτων (μοντάζ, κάμερα, τρίκς), που δίνουν τη δυνατότητα κατασκευής ψευδογεγονότων ή επίδρασης

στη διαμόρφωση στάσεων, πεποιθήσεων, γνωμών. Το μοντάζ, η μουσική υπόκρουση, η «καλή εικόνα», η «γεμάτη επεισόδιο και δράμα», κοντολογής όλες οι δυνατότητες της τεχνικής, χρησιμοποιούνται με στόχο και αποτέλεσμα να συσκοτίζεται το φως της ημέρας, να προβάλλεται η αναλήθεια σαν αλήθεια, με τέτοια επιδεξιότητα, ώστε να μην επιδέχεται αμφισβήτηση. Το κοινό, μπροστά στους δέκτες της «έγχρωμης ευτυχίας», γίνεται ευκολότερο θύμα κοινωνικής εκμετάλλευσης και καταπίεσης, εσωτερικεύει ευκολότερα αυτά που η κυρίαρχη τάξη του ζητεί να σκέφτεται, να θέλει και να πράπτει.

Ποτέ, σε κανένα άλλο κοινωνικό σχηματισμό τόσα πολλά άτομα σε τόσα πολλά και διαφορετικά μέρη δεν συμμερίζονταν τόσο πολύ ένα κοινό σύστημα μηνυμάτων και εικόνων και δεν είχαν ενσωματώσει τις παραδοχές αυτών των μηνυμάτων για τη ζωή, την κοινωνία και τον κόσμο, ενώ παράλληλα είχαν τόσο λίγο να κάνουν με την παραγωγή τους.¹⁷

Κανένας από τους υπόλοιπους ιδεολογικούς μηχανισμούς, που διασφαλίζουν την ηγεμονία της κυρίαρχης τάξης και την αναπαραγωγή των σχέσεων εξουσίας-υποταγής, δεν μπορεί να συναγωνιστεί, ποσοτικά ή ποιοτικά, την παρουσία των Μ.Μ.Ε. στην καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου. Τα Μ.Μ.Ε., μέσω του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας τους στην εποχή μας, θα παίξουν πρωταρχικό ρόλο στην αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος.

ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Συγχορδία στο ρυθμό μιας και μόνης παρτιτούρας...

Τζιανή ουχνότητα, ο φωτογραφικός φάκος, το τυπογραφικό οκτάστηλο, διαχειρίζονται πάντα από συγκεκριμένα χέρια και υπηρετούν συγκεκριμένες θελήσεις.¹⁸

Τα Μ.Μ.Ε. εμπειρίχουν τεράστιες δυνατότητες για την ολοκλήρωση και απελευθέρωση του ανθρώπου, αλλά και για την «καλλιέργεια της κοινής γνώμης», την οργάνωση της «συναίνεσης» για το σύστημα. Ο φόβος για τις δυνατότητές τους να κινητοποιούν τον κόσμο έχει εμφανιστεί πολύ πριν την θεαματική τους ανάπτυξη, από τον γραπτό ακόμη λόγο.

Ο Κορτέζ κατάστρεψε σκόπιμα τους γραπτούς θησαυρούς των Αζτέκων, η ιερή εξέταση, έκαψε, οι Ναζι απαγόρευσαν εκπομπές που έκαναν κριτική στο συνολικό ιδεολογικό - πολιτικό τους πλαίσιο.¹⁹

Στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες τα Μ.Μ.Ε. λειτουργούν σαν μηχανισμούς στήριξης της κατεστημένης τάξης πραγμάτων,²⁰ είναι ιδεολογικά εργαλεία της κυρίαρχης τάξης, είτε μέσω της άμεσης ιδιοκτησίας, είτε, όπως στην περίπτωση της ραδιοφωνίας - τηλεόρασης, μέσω του ελέγχου του κράτους από την κυρίαρχη τάξη. Με πρόσχημα την ενημέρωση, πρωθυΐαν μια σειρά από μύθους που αντικατοπτρίζουν τα συμφέροντα των κατόχων των μέσων παραγωγής, αναπαράγοντας παράλληλα και την ιδεολογία τους, με σκοπό τη διατήρηση του *status quo* της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων. Η είδηση των Μ.Μ.Ε. είναι η κυρίαρχη άποψη στην ερμηνεία της πραγματικότητας που προσπαθεί να πείσει για την αιωνιότητα των πραγμάτων, την αδυναμία παρέμβα-

της του ατόμου, να αναπαράγει την ταξική κυριαρχία μέσα από την ολόπλευρη και βαθύτατη αλλοτρίωσή του. Η πρόθεση είναι να διευκολυνθεί με κάθε τρόπο η αποτροπή της ανάπτυξης της ταξικής συνείδησης της τάξης που βρίσκεται κάτω από την κυριαρχία των κατόχων των μέσων παραγωγής και να περιορίστε, όσο το δυνατό περισσότερο, κάθε επιθυμία για μια εποική λύση. Στη σημερινή τους μορφή, τα M.M.E. δεν εξυπηρετούν την επικοινωνία, αλλά την παρεμπόδισή της²¹. Μπροστά σε αναβά ακροατήρια, τα M.M.E. δεν αποτελούν καθρέπτες των πραγμάτων παρά πάνω και περισσότερο την μοναδική «πραγματικότητα»²², δεν καταγράφουν αλλά εκπειδούν τις ειδήσεις, ανασυνθέτουν τα γεγονότα, ευνουχίζουν την πληροφόρηση, δημιουργώντας το «πατρόν» της στα μέρα του πολιτικοϊδεολογικού στάτους.

Τα M.M.E., προσανατολιζόμενα στη συνέση,²³ συνεισφέρουν στην παραγωγή και αναπαραγωγή της και στην κατασκευή της συγκατάθεσης. Η κοινωνική συνέση βέβαια προϋπάρχει των MME, αλλά και αυτά με τη σειρά τους κάνουν οτιδυποτε, έτσι ώστε αυτή να μην υπονομεύεται αμφισβητηθεί. Η μαζική παραγωγή παρεοτύπων για τους κακούς Νέγρους, των αναρχικούς, τους Γερμανούς, που ξέρουν να δουλεύουν, τους τεμπέληδες τους

Ξέληνες, τους βάρβαρους Τούρκους, για την απεργία και τις «αρνητικές της επιπτώσεις στην κοινωνία μας», για τον αριθμό των φοιτητών που «είναι υπεύθυνοι για το χαμηλό επίπεδο των πανεπιστημίων», για τις «αυξήσεις στα ημερομίσθια που είναι υπεύθυνες για τον πληθωρισμό», για την αγριότητα, το έγκλημα, τον πόλεμο που χαρακτηρίζουν τη «διεφθαρμένη φύση του ανθρώπου που δεν είναι δυ-

νατόν ν' αλλάξει», όλα στην προσπάθεια «στρατιωτικοποίησης» της συλλογικής σκέψης και στάσης, που σπρώχνεται στην εκμάθηση ορισμένων βασικών κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς και αξιολόγησης, απαραίτητης για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.²⁴

Η Μελίνα Σεραφετινίδου γράφει, πως από τη στιγμή που η κοινωνική συναίνεση αποτελεί βασικό γνώρισμα και κεντρικό μηχανισμό κοινωνικής συνοχής της σύγχρονης καπιταλιστικής κοινωνίας, δεν μπορεί παρά και η επικοινωνία να επηρεαστεί βαθύτατα και να μετασχηματισθεί ανάλογα, συμβάλλοντας κι αυτή με τη σειρά της στην αναπαραγωγή και εδραίωση αυτού του μονοδιάστατου σχήματος συλλογικής σκέψης και συμπεριφοράς.²⁵

Η κοινωνική συναίνεση, όμως, μπορεί να «κερδηθεί» μόνο μέσω της βαθύτατης και ολόπλευρης αλλοτρίωσης των μαζών. Αφετηρία της αλλοτρίωσης του ατόμου είναι ο «εργασιακός του χώρος, όπου πραγματώνεται κατά το 1/3 του εικοσιτετράρου η αποξένωση του δημιουργού - παραγωγού από το προϊόν της εργασίας του. Η αποξένωση αυτή προκαλεί σοβαρές ψυχοδιανοητικές παρενέργειες που με την αδιάκοπη επαναληπτικότητα και εντατικοποίησή τους μορφώνουν μια προσωπικότητα ευάλωτη στις εξωγενείς επιδράσεις. Ο παραγωγός - δημιουργός έτσι αντιλαμβάνεται την εργασία του σαν μια επιβαλλόμενη καταναγκαστική διαδικασία απόλυτα εχθρική προς την ύπαρξη του».²⁶

Από την άλλη η ασυνείδητη μετάθεση του εαυτού του έξω από την εργασία, η τάση φυγής από αυτήν δημιουργούν την «απόλυτη διάσπαση της ταυτότητάς του, έτσι ώστε να αισθάνεται «εκτός εαυτού». Τα M.M.E., με τη μονοπάληση ουσιαστικά και

την απορρόφηση του εκτός εργασίας υπόλοιπου χρόνου, επενεργούν με την αθέατη διαχυτικότητά τους στον αδρανοποιημένο και αποστειρωμένο ψυχισμό. Οι φιλήδονες εικόνες και οι αισθησιακές ειδήσεις, με την πολύχρωμη και πολυδιάστατη παρέμβασή τους στη διασπασμένη ήδη προσωπικότητα, υποδαυλίζουν τον εμφύλιο προσωπικό σπαραγμό και επιπείνουν την έντασή του, με μια επαναλαμβανόμενη απόπειρα ασυναίθητης εγχάραξης και επιβολής μιας συγκεκριμένης κοινωνικής στάσης και συμπεριφοράς, έτσι ώστε να εμπεδωθεί η καθολικοποίηση της αλλοτρίωσής του».²⁷

Έτσι σπρώχνεται το άτομο στην αδυναμία αμφισβήτησης της κατεστημένης τάξης πραγμάτων, αποκόβεται από την περιοχή της πολιτικής, ζει μέσα σε πραγματοποιημένες κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις και σε απολιθωμένους θεσμούς, και —καθώς διαιφεύδεται από τα «ριζοσπαστικά» πολιτικά κόμματα— ρίχνεται στην ψευδοηδονιστική ιδεολογία της κατανάλωσης άχρηστων προϊόντων, υποκατάστατων του κενού και των αδιεξόδων που του δημιουργεί η ίδια η κατεστημένη τάξη πραγμάτων.

Καθώς ματαώνονται όλες οι ελπίδες του για κοινωνική αλλαγή, που συστηματικά του καλλιεργούν τα M.M.E. να τις στηρίζει σε λάθος βάση, οδηγείται από αυτά στο να ζητά επίμονα ένα χέρι που θα τον «οδηγήσει» πάλι στο δρόμο της «κοινωνικής δικαιοσύνης», το ίδιο χέρι που είναι η ίδια η λαμητόμος που περιμένει να τον αποκεφαλίσει.²⁸

Μέσα σ' αυτό το θεσμικό πλέγμα που διασφαλίζει την ηγεμονία της κυριαρχησίας τάξης στις κοινωνίες του καπιταλισμού, τα M.M.E. έχουν αναδειχθεί στον πιο σημαντικό ιδεολογικό μηχανισμό ταξικής κυριαρχίας, σαν το πιο αποτελεσματικό μέσο χειραγώγησης των μαζών.

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ

ή «όποιος πληρώνει τη μουσική, καθορίζει και τις νότες»

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστήριξαν ότι εποστηρίζουν πιας τα M.M.E. είναι ουδέποτε μηχανισμοί παράστασης της πολιτικότητας. Θεωρούν, δηλαδή, τα M.M.E. αυτόνομο φαινόμενο, ανεξάρτητο από τις ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές διαδικασίες και παράλληλα αρνούνται το πολιτικοϊδεολογικό χαρακτήρα τους, προφέλλοντας την πεποίθηση ότι μπορεί να διαμορφωθεί ένας λόγος, πέρα κι έως από τις κοινωνικές αντιθέσεις.

Τεποκες, βέβαια, απόφεις παραμελούν το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύχκαν τα M.M.E. και το γεγονός ότι η

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

λειτουργία τους συνδέεται με την υλική βάση και τις παραγωγικές σχέσεις πάνω στις οποίες στηρίζονται. Η ίδια η εξέλιξη των παραγωγικών σχέσεων ήταν αυτή που προσδιόρισε τη φύση και το χαρακτήρα των Μ.Μ.Ε. και υπαγόρευσε τους προσανατολισμούς τους στη σημερινή κοινωνία. Η τάξη που έχει τα μέσα της υλικής παραγωγής στα χέρια της, έχει ταυτόχρονα και τον έλεγχο των μέσων της διανοητικής παραγωγής. Βέβαια, μια κάποια πολυφωνία ή ένας πλουραλισμός απόψεων δε λείπουν. Όμως στο σύνολό τους εκφράζουν τα ιδεολογικά πλαίσια της κυρίαρχης τάξης και μέσα σ' αυτά κινούνται. Αυτή η «εντός ορίων» πολυφωνία καθιστά τα μέσα ιδιαίτερα αποτελεσματικούς μηχανισμούς στήριξης της ηγεμονίας της κυρίαρχης τάξης, ενισχύει και νομιμοποιεί το κατεστημένο σχήμα λόγου και δράσης.

Δεν πρέπει, παρόλα αυτά, να θεωρήσουμε, ότι όλα τα Μ.Μ.Ε. παίρνουν εντόλες από τους κυρίαρχους κύκλους, αλλά ότι είναι ευαίσθητα στα γενικά όρια ή στο γενικό πλαίσιο των κυρίαρχων ορισμών,

που τους επιτρέπουν εξάλλου τη νόμιμη λειτουργία.

Χαρακτηριστική μπορεί να θεωρηθεί και η περίπτωση του Β.Β.С., που στα μάτια δεκάδων εκατομμυρίων ανθρώπων φαντάζει αδέσμευτο και ανεξάρτητο. Ο Τσαρλ Κάραν, πρώην Γενικός Διευθυντής του Β.Β.С., τόνιζε πολλές φορές, ότι «το Β.Β.С. δεν μπορεί να υπάρξει έχω από τους όρους της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας».

Η ίδια η στελέχωση των Μ.Μ.Ε. γίνεται συνήθως από άτομα αστικής και μεγαλοαστικής προέλευσης, των οποίων ο υποκειμενικός κόσμος δεν μπορεί παρά να εκφράζει και να δικαιολογεί την κατεστημένη τάξη πραγμάτων, καθώς και από άτομα που έδρασαν κάποτε στο μαζικό επαναστατικό κίνημα, αλλά γρήγορα έσκυψαν το κεφάλι. Αυτοί ιδιαίτερα οι τελευταίοι, γυνωρίζοντας από τα μέσα τις διαδικασίες του κινήματος, θεωρήθηκαν ιδιαίτερα χρήσιμοι για τους κυρίαρχους των Μ.Μ.Ε. Τέτοιες βέβαια περιπτώσεις έχουμε αρκετές στη χώρα μας. Πρόκειται για παλιότε-

ρα στελέχη του κινήματος και σημερινά στελέχη εφημερίδων, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, άτομα που απέδειξαν με την πορεία τους, ότι η εξέγερσή τους ενάντια στον εξωτερικό καταναγκασμό της κυρίαρχης τάξης δεν ήταν παρά ένας τρόπος με τον οποίο πραγματοποιούνταν η εσωτερίκευση των αξιών της τάξης αυτής²⁸.

Η αναπαραγωγή ενός συγκεκριμένου συναινετικού λόγου δεν γίνεται πάντα συνειδητά από το δημοσιογράφο. Αυτός αισθάνεται πιθανά ότι ενεργεί σαν ανεξάρτητος παράγοντας, ενώ στην ουσία δεν είναι παρά ένας φορέας δομών. Χρησιμεύει ασυναίσθητα, τότε, και ασυνείδητα σαν στήριγμα της αναπαραγωγής ενός κυρίαρχου ιδεολογικού πεδίου του λόγου. Παράδειγμα, όταν ο δημοσιογράφος διατυπώνει ένα ερώτημα, στην εποχή του μονεταρισμού, απλά αφού παίρνει ως δεδομένο ότι τα αιτήματα για αύξηση των ημερομισθίων αποτελούν τη μοναδική αιτία του πληθωρισμού, ταυτόχρονα «διατυπώνει ελεύθερα» το ερώτημα, καθιερώνοντας έτσι μια λογική που εναρμονίζεται με τα κυρίαρχα συμφέροντα.²⁹

AΦΙΕΡΩΜΑ: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ Μ.Μ.Ε.

*Η φυγή από την πραγματικότητα και
η πραγματικότητα της φυγής*

«Η φυγή από τη σκλαβιά της καθημερινότητας, την οποία υπόσχεται η πολιτιστική βιομηχανία, μπορεί να συγκριθεί με την απαγωγή της κόρης στη γελοιογραφία: ο πατέρας κρατάει τη σκάλα στα σκοτεινά. Ο παράδεισος που προσφέρεται από την πολιτιστική βιομηχανία είναι η ίδια παλιά σκλαβιά. Τόσο η φυγή όσο και το κλέψιμο της κόρης είναι προσχεδιασμένα να οδηγήσουν πίσω στο ίδιο σημείο εκκίνησης».

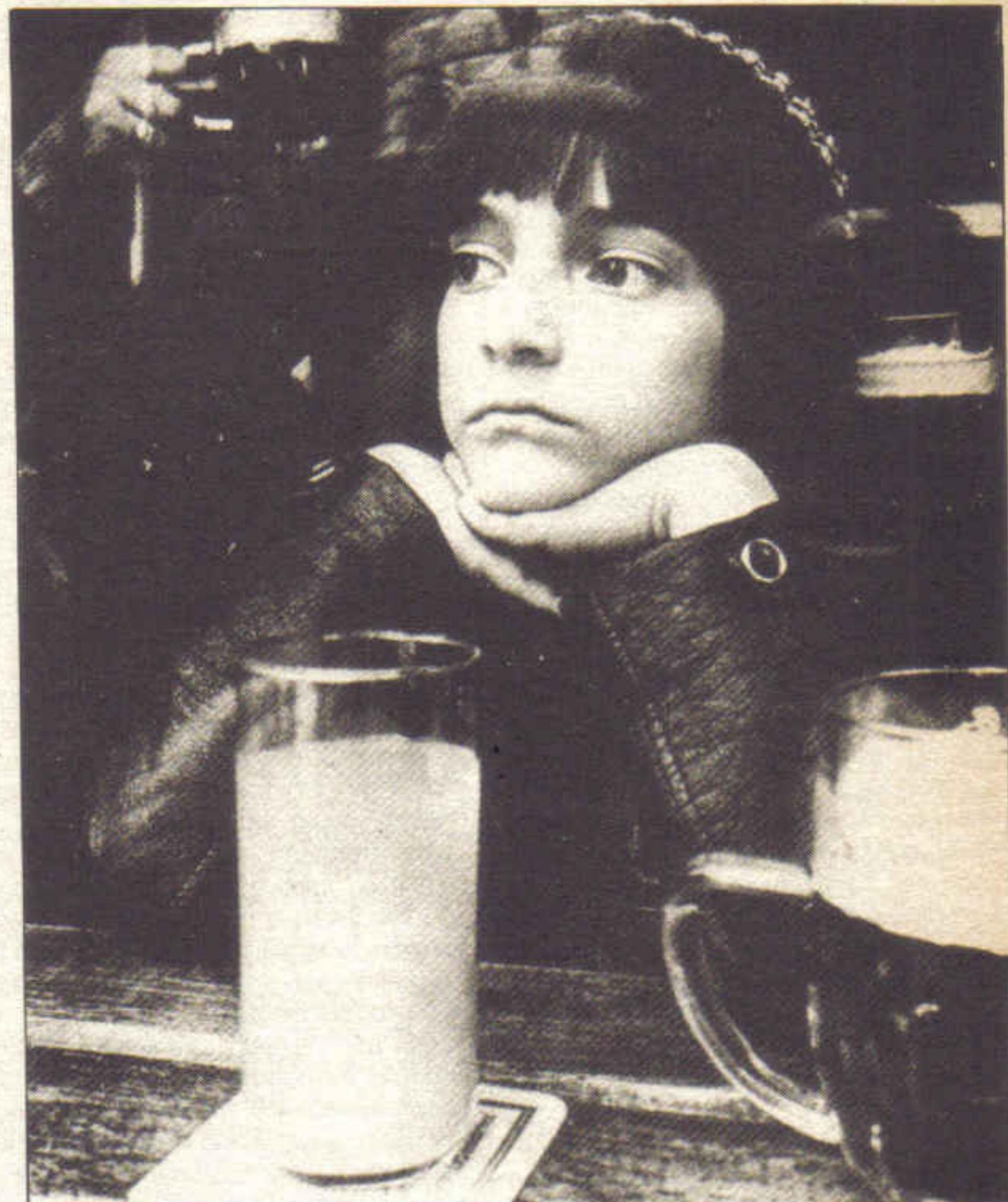
ADORNO - HORKHEIMER

Δεν υπάρχει στιγμή της ζωής του σύγρονου ανθρώπου που να μη τον «συντρένουν» τα Μ.Μ.Ε. Ο ίδιος ο ελεύθερος χρόνος, προϊόν της βιομηχανικής ζωής, καταλαμβάνεται από τα Μ.Μ.Ε., που τον αποκόβουν μ' έναν αποφασιστικό τρόπο από τον κοινωνικό του περίγυρο, στενεύοντάς του, έτσι, και περιορίζοντάς του την εμπειρία, υπεραπλουστεύοντας την σχηματικά.

Εδώ, χωράει και μια άλλη παράμετρος. Ως ανησυχίες για την επίδραση της τηλεόρασης, π.χ. στα παιδιά, έχουν επίκεντρο, σε δύο πάντοτε, το περιεχόμενο των εκπομπών. Έτσι, εύκολα ξεχνιέται, ότι όταν κονείς βλέπει τηλέραση δεν έχει άλλο θέμα, πέρα από το ότι «βλέπει τηλέραση». Η Μαρί Γουίν³⁰ επισημαίνει, ότι πρόκειται για μια διαδικασία «μονής κατεύθυνσης», που απαιτεί από τις αισθήσεις να αφομοιώσουν ένα συγκεκριμένο υλικό, μ' έναν ιδιαίτερο τρόπο, ανεξάρτητα από το τι είναι το υλικό αυτό. Στη ζωή του παιδιού, αλλά και του ενήλικα, δεν υπάρχει πραγματικά άλλη εμπειρία, που να του επηρέπει να παίρνει τόσα πολλά και να επιτερικεύει τόσα λίγα.

Ο ελεύθερος χρόνος καταλαμβάνεται από τη μαζική κουλτούρα, που πετυχαίνει τον εφησυχασμό, την εξουδετέρωση της αργής και της απελπισίας από τις άσχημες συμθήκες της πραγματικότητας, την ανασυνοποίηση της σκέψης και την αναπαραγωγή των παραδεδομένων αξιών και ανωγάνων. Προσφέρει φυγή από την πραγματικότητα και προετοιμασία για μια ακόμη εργάσιμη μέρα.³¹

Τα ίδια τα Μ.Μ.Ε. παίζουν ένα κεντρικό ρόλο στη δημιουργία και αναπαραγωγή της μαζικής κουλτούρας, η οποία —ενώ δε δημιουργείται από τις μάζες— κατασκευάζεται με τρόπο βιομηχανικό γι' αυτές και επιβάλλεται από τα πάνω.

Η μαζική κουλτούρα όχι μόνο δεν αποβλέπει στην υπέρβαση της κατεστημένης τάξης πραγμάτων, όχι μόνο δε στοχεύει στην κατάδειξη των κοινωνικών αντιθέσεων, αλλά αντίθετα ταυτίζεται απόλυτα με το υπάρχον σύστημα πραγμάτων, αναπαράγει και ενισχύει τις κυριαρχείς ερμηνείες της πραγματικότητας³² και —μεταφέροντας προκαθορισμένες στάσεις και συνήθειες— δημιουργεί μονοδιάστατη σκέψη και συμπεριφορά. Με τον τρόπο αυτό διαιωνίζεται η αλλοτρίωση του ατόμου και, μέσω της έκπτωσης των πολιτιστικών και διανοητικών αξιών, παρουσιάζεται ως δρός για την αναπαραγωγή του ίδιου του ατόμου ως εφησυχασμένο εμπορεύματος στον καθορισμένο καταμερισμό εργασίας,

παραμερίζοντας τη συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας της ριζικής κοινωνικής αλλαγής και υποτάσσοντας τις διανοητικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να αντισταθούν.³³ Έτσι, τα άτομα παρακινούνται να «βιώνουν» την εκμετάλλευση και την καταπίεσή τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην αντιλαμβάνονται τη θέση τους ως εκμεταλλεύμενοι και καταπιεσμένοι.

Κατά την διάρκεια της ημέρας μετατρέπεται το άτομο σε δύναμη εργασίας και το βράδυ σε εφησυχασμένη κατά τ' άλλα δύναμη αγοράς. Σαν παραγώγος και καταναλωτής, μετατρέπεται σε φορέα διπλής λειτουργίας στον ίδιο μηχανισμό των σχέσεων κυριαρχίας - υποταγής.

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΟΥ ΛΑΝΘΑΝΟΝΤΟΣ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

Σκοπός της διαφήμισης είναι το κέρδος. Αυτό με κανένα τρόπο δε σημαίνει, ότι το περιεχόμενό της στερείται ιδεολογικών διαστάσεων. Και στο επίπεδο αυτό, το διαφημιστικό κύκλωμα δεν ξεφεύγει από την όλη λειτουργία των Μ.Μ.Ε., αφού δρα και αυτό σαν εντολοδόχος της κυρίαρχης τάξης. Τα προϊόντα εμποτίζουν ιδέες και χειραγωγούν. Οι βιομήχανοι πουλάνε κύρος, γόνητρο. Την ίδια στιγμή, οι βιομήχανοι καλλυντικών πουλάνε ελπίδα. Ο φετιχιστικός χαρακτήρας του αυτοκινήτου, των καλλυντικών, του σαμπουάν Χ ή της Ψ μάρκας ταϊγάρων είναι συνάρτηση και της θέσης που το κάθε εμπόρευμα παίρνει σ' ένα συμβολικό σύστημα αντικειμένων, όπου το συγκεκριμένο π.χ. σαμπουάν μπορεί να σημαίνει θηλυκότητα, ομορφιά, την ίδια στιγμή που η Ψ μάρκα ταϊγάρων σημαίνει ανδρισμό, επιτυχία στις γυναίκες, ζενιαστά κ.λπ.

Η διαφήμιση λειτουργεί ταυτόχρονα στο επίπεδο της οικονομικής βάσης, αλλά και στο εποικοδόμημα με ιδεολογικές διαστάσεις, ενώ ο ρόλος της είναι να βάζει το εμπορευματικό αντικείμενο σε μια σχέση αντιστοιχίας μ' ένα ευρύ πλέγμα σωματικών, ψυχολογικών και κοινωνικών αναγκών, επενδύοντας το εμπόρευμα με νοήματα που υπερβαίνουν τα στενά και συγκεκριμένα πλαίσια της χρηστικής και οικονομικής του ιδιότητας. Έτσι, τα προϊόντα του διαφημιστικού μηνύματος παρουσιάζονται σα να έχουν «μαγικές ιδιότητες». Παρουσιάζονται στις υποσυνείδητες επιθυμίες και ανάγκες μας —άλλες αληθινές κι άλλες δημιουργήματα τεχνητά— στους κρυφούς πόθους και στις λαχτάρες μας, που απορρίπτει ή ματαιώνει η

κοινωνική πραγματικότητα. Οι «λύσεις» και η «διέξοδος», όμως, που προσφέρονται ουσιαστικά αναπαράγουν και νομιμοποιούν τις ίδιες τις παραγωγικές, αλλά και τις ευρύτερες κοινωνικές, σχέσεις της καπιταλιστικής κοινωνίας, προσδίδοντάς τους «κονειρικές» διαστάσεις και «μαγικές» ιδιότητες. Ο «κονειρικός» και «μαγευτικός» αυτός κόσμος συσκοτίζει και καλύπτει τα πραγματικά αίτια της δυσφορίας και δυσαρέσκειας που αισθάνεται το άτομο με τον εαυτό του και τον τρόπο ζωής του, η αποκάλυψη των οποίων ουσιαστικά θα σήμανε τη ριζική αλλαγή της κοινωνίας.³⁴ Ένα λαχείο «μπορεί να σας προσφέρει εκατομμύρια», άρα να μας βγάλει από τη φτώχεια που υπάρχει λόγω της εκμετάλλευσης, κι ένα σπορ αυτοκίνητο «θα φέρει όλες τις γυναίκες δίπλα σας», λύνοντας έτσι το σεξουαλικό μας πρόβλημα - γέννημα κι αυτό των συγκεκριμένων σχέσεων παραγωγής. Η «μαγεία» του κόσμου της διαφήμισης προσδιορίζει ως διέξοδο στα κοινωνικά αδιέξοδα τις ίδιες τις κοινωνικές συνθήκες που οδήγησαν σ' αυτά τα αδιέξοδα προσπαθώντας έτσι να κρατήσει δέσμιο το άτομο στην ίδια κοινωνική πραγματικότητα από την οποία του υπόσχεται φυγή.

Από την άλλη μεριά, σύμφωνα με τον Κλήμη Ναυρίδη,³⁵ η έννοια του «φέμματος» στο διαφημιστικό λόγο δεν περιορίζεται στην ανακριβή μόνον απόδοση από τις διαφημίσεις των χρηστικών ιδιοτήτων των εμπορευματικών αντικειμένων. Από τη στιγμή που δεχόμαστε το εμπόρευμα σαν σημασία, δεχόμαστε ότι υπάρχει και μια μορφή κοινωνικού (ταξικού) «φέμματος», που αναπαράγεται από τις διαφημίσεις και συνδέεται με την κυρίαρχη ιδεολογία.

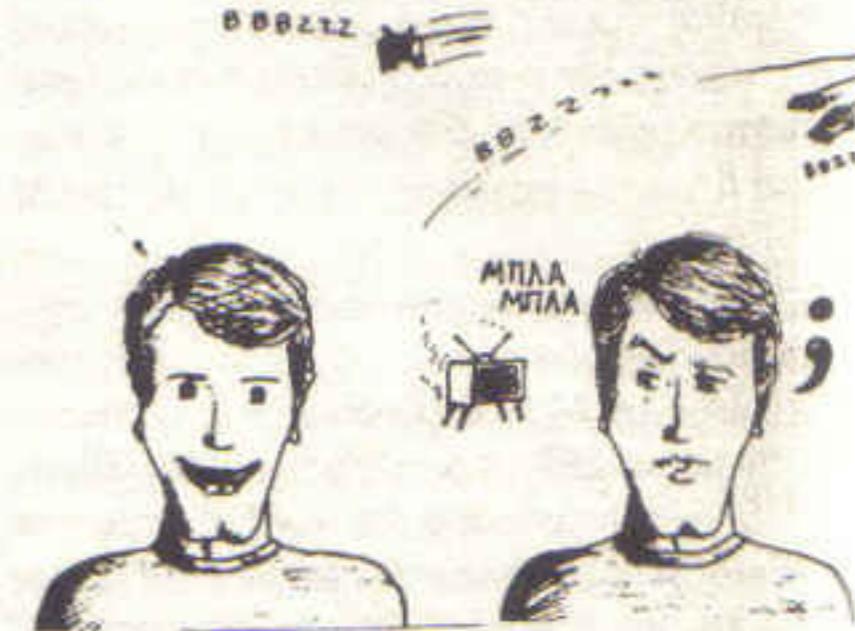
Γιώργος Καββαδίας·
Χρήστος Κάτσικας

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

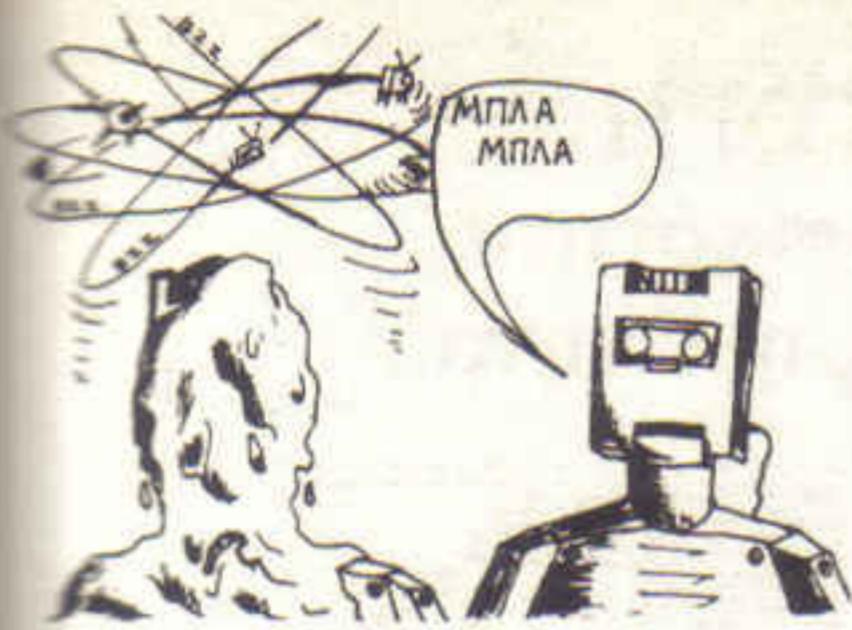
1. Λουί Αλτουσέρ, «Θέσεις», Ιδεολογία και ιδεολογικοί μηχανισμοί του κράτους, σελ. 69, Γατηνή απαπαραγωγή των δρων παραγωγής.
2. Στο ίδιο, σελ. 70.
3. Στο ίδιο, σελ. 72, Η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης.
4. Μαρξ, Μισθωτή εργασία και κεφάλαιο.
5. Φρέντη Πέρλμαν, Η αναπαραγωγή της καθημερινής ζωής, σελ. 15.
6. Φραγκούδακη Άννα, «Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι», σελ. 95, Τι είναι ο διανοούμενος.

7. Γκράμσι Αντόνιο, «Οι διανοούμενοι», σελ. 62 - 63, Ο σχηματισμός των διανοούμενων.
8. Πουλαντζάς Νίκος, «Οι κοινωνικές τάξεις στο σύγχρονο καπιταλισμό», σελ. 34 - 39, Οι κοινωνικές τάξεις και η διευρυνόμενη αναπαραγωγή τους.
9. Πεσματζόγλου Στέφανος, «Εκπαιδευση και ανάπτυξη στην Ελλάδα 1948 - 1985», σελ. 48, Η αναπαραγωγή.
10. Γιάννης Μηλιός, «Εκπαιδευση και εξουσία», σελ. 15, Ο κοινωνικός ρόλος της εκπ/σης.
11. Ιστβάν Μεσάρος, «Η θεωρία του Μαρξ για την αλλοτρίωση», σελ. 309 - 310, Η αλλοτρίωση και η κρίση της εκπ/σης.

12. Ζωρζ Συύντερ, «Σχολείο, τάξη και πάλη των τάξεων», σελ. 28 - 29, Το σχολείο και οι ανταγωνισμοί του.
13. Νίκος Πουλαντζάς, «Οι κοινωνικές τάξεις στο σύγχρονο καπιταλισμό», σελ. 41.
14. Κων/νος Τσουκαλάς, «Εξάρτηση και αναπαραγωγή», σελ. 383, Ο ρόλος της εκπ/σης στην αναπαραγωγή του αυστήματος.
15. Χ. Μουχάγερ, «Συγκρούσεις ρόλων στο έργο του εκπαιδευτικού», σελ. 27, Σύγκρουση αξιών.
16. Δημήτρης Τσαρδάκης, «Ο άνθρωπος στα δίχτυα της Manipulation» σελ. 83 και 87, Η διαμόρφωση του ελεύθερου χρόνου.
17. Σεραφετινίδης Μελίνα, «Κοινωνιολογία των Μ.Μ.Ε.», σελ. 23, Εισαγωγή.

17. Κώστας Κόκκινος, «Σύγχρονα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η παραγόμενη κουλτούρα», σελ. 54. *ΝΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ* No3.
18. Μάρτιν Χούλς, «Η ιστορία και η πολιτική της παιδείας», σελ. 22.
19. Σεραφετινίδου Μελίνα, *Κοινωνιολογία M.M.E.*, σελ. 409, *Μηχανισμοί ταξικής κυριαρχίας*.
20. Τανόρεμα Σταυρούλα «Τηλεόραση, Επικοινωνία και Εξουσία» στο «Τηλεόραση και Επικοινωνία» σελ. 107.
21. Χανς Μάγκους Ενταενομπέργερ, «Για θεωρία των μέσων επικοινωνίας» σελ. 12.
22. Κώστας Λιβεράτος, Τάκης Φραγκούλης «Το μήνυμα του Μέσου» σελ. 10.
23. Μ. Κομνηνού, Χ. Λυριντζής, «Κοινωνία, Εξουσία και M.M.E. σελ. 124.
24. Βασίλης Φίλιας «Όφεις της διαπήρησης της μεταβολής του κοινωνικού συστήματος», σελ. 11.
25. Μελίνα Σεραφετινίδου «Κοινωνιολογία M.M.E.» σελ. 241.
26. Κώστας Κόκκινος, σελ. 61.
27. Στο ίδιο, σελ. 61.
28. Τσαρδάκης «Στα δίχτυα της Μαν πυλών», σελ. 171.
29. Άννα Φραγκουδάκη, «Κοινωνιολογία Εκπαίδευσης», σελ. 535, *Πιερ Μπουρντιέ - Ζαν Κλωντ Πασερόν «Οι κληρονόμοι»*.
30. Μαρία Κομνηνού - Χρήστος Λυριτζής, «Κοινωνία, εξουσία και M.M.E.» σελ. 143 - 144, Σπουδή Χωλ, «Η επανανακάλυψη της «ίδεολος»: η επάνοδος του απωθημένου στις μελέτες τα M.M.E.».
31. Μαρί Γουίν, «Τηλεόραση, ένας ξένος στο σπίτι», σελ. 15 - 16, Δεν πρόκειται για το τι βλέπεται.
32. Αντόρονο, Λοβεντάλ, Μαρκούζε, Χορκχάιμ, «Τέχνη και Μαζική κουλτούρα», σελ. 22, Εισαγωγή.
33. Το ίδιο, σελ. 19.
34. Τόνι Μπένετ, «Θεωρίες για τα Μέσα, θεωρίες για την κοινωνία», στο «Κοινωνία, εξουσία και M.M.E.» σελ. 69.
35. Σεραφετινίδου Μελίνα, *Κοινωνιολογία M.M.E.*, σελ. 427 - 428, Ο εγκλωβισμός του ποστουείδητου.
36. Κλήμης Ναυρίδης, «Η Αλίκη στη χώρα των πραγμάτων», σελ. 20, Εισαγωγή.

Μας έγραψαν...

ΦΤΟΥ, ΚΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΧΗ

Στις 8 Απριλίου 1990, η συντηρητική ή φιλελεύθερη ή όπως αλλιώς θέλετε παράταξη επανέκαμψε στην ελληνική Γη της Επαγγελίας: το κράτος. Με καθυστέρηση εικοσιπέντε μόλις ετών, ο Κ. Μητσοτάκης έγινε Πρωθυπουργός. Όπου να 'ναι ο Κ. Καραμανλής θα εκλεγεί για δεύτερη φορά Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας και ουσιαστικός κυβερνήτης της χώρας. Ο Α.Γ. Παπανδρέου θα κατεβαίνει τώρα συχνά στη Χαριλάου Τρικούπη, ίσως μάλιστα ξαναφορέσει τα ζιβάγκο του, αν βέβαια είχε προβλέψει να τα διατηρήσει στη ναφθαλίνη. Ο Χαρίλαος κι ο Λεωνίδας θα εγκαλούν το Μητσοτάκη όσες φορές θα παρεκλίνει της γραμμής Τζαννετάκη, κι ο Γρηγόρης ο Γιάνναρος, αν δεν προεδρεύσει του πρώτου ελληνικού ιδιωτικού πανεπιστημίου, ίσως ανοίξει κανένα ιδιωτικό νηπιαγωγείο. Η τελευταία 10ετία της δεύτερης μετά Χριστόν χιλιετηρίδας υπόσχεται να τους βολέψει όλους. Ήσυχάστε - ακόμα κι εσύ, Μένιο. Είναι των απιθάνων απίθανο να κληθείς εσύ να πληρώσεις το βόλεμα ολονών - άλλωστε έχεις κιόλας ξεχαστεί.

* * * *

Δεν θα διέλαθε της προσοχής ουδενός, υποθέτω, η εκπληκτική ησυχία, τάξις και ασφάλεια, που επικρατεί απ' άκρου εις άκρον της χώρας, τις ώρες και ημέρες της απαλλαγής. Δεν ξέρω (αυτό θα το εκτιμήσει ο ιστορικός του μέλλοντος) αν η κυβέρνηση Τζαννετάκη στην αρχή και η Οικουμενική του Ζολώτα στη συνέχεια έπαιξαν το ρόλο του μαξιλαριού και απορρόφησαν τους κραδασμούς, αλλά, εν πάσει περιπτώσει, αξίζει να επισημανθεί ότι την τελευταία 10ετία στη χώρα μας συνέβησαν μια Επανάσταση (η Αλλαγή) και μια Αντεπανάσταση (η Απαλλαγή), με λιγότερη φασαρία απ' όση κάνουμε μπαίνοντας και βγαίνοντας στην τουαλέτα μας - της παραμονής εκεί μη εξαιρουμένης. Το γεγονός συνιστά παγκόσμια πρωτιά, που ίσως μας βοηθήσει να ξεχάσουμε την αδυναμία του Γκάλη να φέρει στη χώρα μας ένα μετάλλιο - κι ας ήταν το ρημάδι και χάλκινο όπως το περυσινό.

* * * *

Λαμβανομένων υπόψιν των προηγουμένων, είναι απορίας άξιον που βρήκαμε τον καιρό και το κουράγιο ν' αντιληφθούμε την πουστιά που μας ετοίμασαν οι κοινο-

τικοί εταίροι, Φαίνεται, πως δουλειά δεν είχε ο Παπαγιαννάκης, φωτιές άναβε. Εν πάση, όμως, περιπτώσει τώρα δε μπορούμε να κάνουμε τίποτε άλλο απ' το να βγαίνουμε απ' τα ρούχα μας. Εδώ βραζιλιάνικο σήριαλ παρακολουθείς στο Μέγκα Τσάνελ και αμολάει η σωφεράτζα ο Ταμπάκο ένα «πολυγκαμία» που σου βουλώνει το αυτί, σου φουσκώνει κάτι στήθια παγωνίσια και σε κάνει να θυμάσαι Σαλαμίνες, Αλαμάνες και Αλβανικά βουνά, και να σου 'ρχονται τώρα τα ξεπλυμάδια οι Κουτόφραγκοι και να εκδίδουν —λέει— την *Ευρωπαϊκή Ιστορία της Ευρώπης...* Ποιος; Οι Κουτόφραγκοι, που δεν βρήκαν ακόμα όνομα για τη Νημοκρατία, τη Γκραμματική, τη Μουζική, τα Ματεματικά και άλλα τινά, ων ουκ έστιν αριθμός, ώρα είναι να 'ρθουν να μας πουν πως δεν είμαστε και Ευρωπαίοι! Άντε, ρε παιδιά φραγκόπουλα, γράψτε καμιά *Γοτθική Ιστορία της Ευρώπης* ή κάνα εγχειρίδιο *Περί καθαρότητος της Αρίας Φυλής*, κι αν δεν σας πολυγουστάρει, πολυγκαμηθείτε.

(Εγώ πάντως τα 'πα, τα 'γραψα και ηρέμησα πάλι, καθώς επιτάσσουν οι καιροί).

* * * *

Και πάνω που 'χα πρεμήσει, ξαναφούντωσα. Τούτη ακριβώς τη στιγμή, η ελληνική Τηλεόραση, σκλαβωμένη και ελεύθερη, σε έκτακτα δελτία ειδήσεων, αναγγέλλει ότι ο εξοχότατος κ. Κοντογιανδόπουλος εξασφάλισε τη συνέχιση του διδακτικού έτους, αυξάνοντας τα τρίμμηνα των καθηγητών κατά 15.000 δραχμές. Κάνω τους λογαριασμούς μου από μνήμης ($15.000 \times 3 = 45.000$ δραχμές ετησίως, 45.000 δραχμές δια 12 μήνες = 3.750 δρ. το μήνα). Έλα, θεέ και κύριε, η γυναίκα μου, που παράτησε το νοικοκυρίο και τρέχει στη Ζάκυνθο να ξενιχτάει ένα εγκεφαλικό (πεθερέ μου, γίνε εσύ καλά κι ας αλυχτάω εγώ), η γυναίκα μου, λοιπόν, τέσσερις περίπου χιλιάδες το μήνα παραπάνω από 'μένα, που εκτός απ' τις ορθογραφίες και τις αντιγραφές και τις γραμματικές και τις αριθμητικές και τις εκθέσεις και τα τεστς (α, ρε κουτόφραγκο, τι μας κάνετε), ανέλαβα τώρα, θεός ξέρει για πόσον καιρό, και το μαγείρεμα και τα πιάτα και το μπανιό των παιδιών, η γυναίκα μου λοιπόν υπερωρίες κι εγώ (επειδή είμαι δάσκαλος) σκατά, ε, όχι, φτάνει πια, θα παραιτηθώ απ' την ΟΙΕΛΕ και θα πάω πεζή και ξυπό-

Μας έγραψαν...

λητος μάλιστα κάτω απ' τα γραφεία της ΔΟΕ, θ' αρχίσω απεργία πείνας και μα το Γοτθικό Θεό (αλήθεια, τον ξέρει κανείς;) δε θα φύγω από κει αν δε με χρίσουν στρατηγό αυτοκράτορα στον ιερό αγώνα εναντίον της ΟΛΜΕ.

* * * *

Και λοιπόν εδώ σταματώ. Είχα σκοπό να συνεχίσω γράφοντας από όως και κάτω ένα πραγματικό άρθρο, που πάνω κάτω θα καλούσε τους εκπαιδευτικούς κι όλους τους εργαζόμενους σ' αυτόν τον τόπο να σύργανωθούν απ' την αρχή, να βάλουν ένα δράμα καινούριο (εδώ που τα λέμε, το παλιό), είχα μάλιστα, πρώτη φορά, βρει τον τίτλο από πριν: ΦΤΟΥ ΚΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΧΗ, αλλά σταματώ. Με τέτοια τσαντίλα δε γίνεται τίποτα. Άλλη φορά.

Δημήτρης Τσιαγκλής

Σημείωση Σύνταξης: Ο Δ. Τσιαγκλής είναι μέλος του ΔΣ της ΟΙΕΛΕ, υπεύθυνος κατά το καταστατικό για τα εκπαιδευτικά θέματα, αλλά ο καημένος είναι δάσκαλος...

ΕΙΣΑΓΩΓΗ Η προσωπικότητα του Δημήτρη Γληνού

Το έργο του Δημήτρη Γληνού είναι από τα λίγα έργα ελλήνων στοχαστών που, δεκαετίες μετά το θάνατο του δημιουργού του, συνεχίζει να είναι επίκαιρο και να αποτελεί αντικείμενο μελέτης.

Ο Δημήτρης Γληνός υπήρξε μια πολυσύνθετη και πολυτάλαντη προσωπικότητα. Δεν ήταν μόνο εκπαιδευτικός ή παιδαγωγός ή δάσκαλος. Ήταν όλα μαζί. Και πέρα απ' αυτά ήταν και φιλόσοφος - στοχαστής και μαχητής θαραλλέος και ασυναγώνιστος.

Με το Δ. Γληνό ανοίγει μια νέα εποχή στην εκπαίδευσή μας. Αυτήν την εποχή ο Γληνός την εκφράζει με το έργο του και τη ζωή του, την καθοδηγεί και γίνεται η συνείδησή της.

Ο Δ. Γληνός είναι ένα πολύπτυχο ζωής και δράσης μοναδικό. Με κάθε του εκδήλωση σημείωνε κι ένα σταθμό, άνοιγε κι ένα δρόμο. Ιδιαίτερα η Παιδαγωγική κι εκπαιδευτική του δράση, οι πρωτοπορειακές του ιδέες, η πίστη του στο δημοτικισμό και στην αναγέννηση της παιδείας, τον έκαναν χρόνια τώρα μια συμβολική φυσιογνωμία για ολόκληρο κόσμο. Όσο κι αν το σύμβολο αυτό στάθηκε εφιάλτης για την αντίδραση, όμως και για την αστική διανόηση —τη φωτισμένη— είναι ένα ιστορικό γεγονός, ενώ για την Αριστερά θα είναι καύχημα, όσο κι οδηγός για την οριστική κατάκτηση των πνευματικών αγαθών από το λαό. Θάρθει —και γρήγορα— η ώρα που μια σοσιαλιστική Ελλάδα θα κρεμάσει σ' όλα τα σχολεία του κράτους την εικόνα του οραματιστή αυτού της αληθινής λαϊκής παιδείας.

Ο Γληνός στάθηκε πρόδρομος και στάθηκε «άξιος μιας λαϊκής Ελληνικής Πατρίδας». Γιατί όσοι κι αν εργάστηκαν μέσα τή έξω από το αστικό καθεστώς για την αναγέννηση της Παιδείας, κανένας δεν έδωσε τέτοιο παλμό στην κάθε του προσπάθεια, κανένας δεν αισθάνθηκε το πρόβλημα με περισσότερη αγάπη για το λαό και τα παιδιά του, κανένας δεν τον πόνεσε όσο ο Γληνός. Κανένας δεν το είδε σαν τμήμα αναπόσπαστο μιας γενικής επαναστατικής γραμμής, κανένας δεν έδωσε για το όνειρο αυτό πιο συμπυκνωμένη πνευματική εισφορά, όσο ο Γληνός.

Προοδευτικός και ριζοσπαστικός δια-

νοητής, χρησιμοποιεί από νέος στη μελέτη του τη μαρξιστική μεθοδολογία, και σε ώριμη πια ηλικία γίνεται κομμουνιστής, με χαρακτηριστικά άλματα που τα προσδιορίζει η δύναμη της λογικής, όσο κι η θέρμη του αισθήματος.

Η μαρξιστική κοσμοθεωρία τον συνεπάρνει σαν ακαταγώνιστη πνευματική πειθαρχία και τότε που συνειδητά της ομολόγησε πίστη, όχι μόνο την αφομοίωσε μα και της πρόσφερε υπηρεσίες που θα τιμούν την ελληνική σκέψη: Η ζωή και το παράδειγμα του Γληνού δείχνει τι θα πει ηθικός χαρακτήρας, συνείδηση ηθικού χρέους και ιδεολογική συνέπεια, τι θα πει προσφορά του εαυτού του σε κείνο που πιστεύεις, πως ο άρτιος άνθρωπος περιφρονεί θαρρετά και χαρούμενα ότι δεν του γεμίζει πια την ψυχή, για να τραβήξει μ' όλες του τις δυνάμεις τον ανήφορο της αλήθειας, έστω κι αν τον φέρνει μόνο στη θυσία, στην πάλη και στον πιο αδυσώπητο διωγμό.

Ο Γληνός απαρνήθηκε την αστική τάξη, που θα τον είχε, αν ο ίδιος το ήθελε πάντοτε, για χαϊδεμένο της παιδί και για καμάρι, και τράβηξε σύμφωνα με τη συνείδησή του εκεί που τον καλούσε ο κόσμος των αδικημένων. «Η ψυχή μου είναι με τους αδικημένους», έλεγε.

Η αστική τάξη δεν του το συγχώρεσε και δεν έπαυσε να του αναγνωρίζει το υπέρτερο κύρος και να τον σέβεται, όσο κι αν τον εμίστησε.

Οι παιδαγωγικές αντιλήψεις του Δημήτρη Γληνού

Δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος των «αντιτετραδίων» αποσπάσματα από τη μελέτη του συναδέλφου Γεράσιμου Μασούρα, με τίτλο: «Οι παιδαγωγικές αντιλήψεις του Δ. Γληνού».

Η μελέτη αυτή περιλαμβάνει τα παρακάτω κεφάλαια:

- 1) Εισαγωγή - Η προσωπικότητα του Δημήτρη Γληνού) Βιογραφία - Κοινωνικό πλαίσιο.
- 3) Ιδεολογική Πόρεια του Δημήτρη Γληνού.
- 4) Οι παιδαγωγικές αντιλήψεις του Δ. Γληνού.
- 5) Η εναρμόνιση του ιδανικού της Παιδείας, με την ψυχή του παιδιού.
- 6) Παιδεία και πολιτική.
- 7) Οι απόψεις του Δ. Γληνού για το δάσκαλο (έχει δημοσιευτεί στο δελτίο της ΟΛΜΕ).
- 8) Οι αντιλήψεις του Γληνού για τη γυναίκα.
- 9) Ο Γληνός για τους νέους.
- 10) Ο Γληνός για τη γλώσσα.
- 11) Η «αναγέννηση» μετά τη διάσπαση του «Εκπαιδευτικού Ομίλου».
- 12) Ο Γληνός για την «Εθνική αγωγή και τη θρησκευτική αγωγή».
- 13) Κριτική στον παιδαγωγό Γληνό.

Παιδεία και πολιτική

Η σύγκρουση του Γληνού μέσα στον εκπαιδευτικό Όμιλο πρόεκυψε από τις αντιλήψεις του, σχετικά με τη σχέση παιδείας και πολιτικής.

Σε νομοσχέδια του 1913, αν προσέξουμε λόγο, θα βρούμε πλούσια γόνιμα στοιχεία για τη ραγδαία «προς τ' αριστερά» επιδράση του.⁷² Και πρώτα ο Γληνός δε δέχεται τόσο όμορφη στην εμφάνιση, μα τόσο παραπλανητική και αντιλαϊκή περιεχόμενό της θεωρία, πως υπάρχει απεριστατική και υπερκομματική παιδεία, βάζει για σκοπό να την πραγματοποιήσει, όπως έκανε βαδίζοντας «προς τα από» ο στενός συνεργάτης του στην περίοδο αυτή, ο παιδαγωγός Αλέξανδρος Λαζαρός. Βέβαια, δε διατυπώνει καθαρά ότι θα το κάνει αργότερα— πως και η παιδεία είναι όργανο στα χέρια της κυριαρχητικής τάξης.⁷³

Οπότε έχει φτάσει ακόμη στην κεντρική απόψη πως η παιδεία πρέπει να γίνει και στη βάση ως την κορυφή της ενιαία,

λαϊκή, όργανο και όπλο του λαού, για την ευημερία και την πνευματική του ανύψωση. Πιστεύει όμως — και τούτο είναι το δεύτερο γόνιμο στοιχείο — πως κάθε κοινωνική τάξη και ιδιαίτερα η λαϊκή τάξη, δικαιούται να έχει το δικό της συγχρονισμένο σχολείο, όπου θα παίρνουν τα παιδιά της πλούσια τη μόρφωσή τους. Επάνω σ' αυτήν την προοδευτική και εξελίξιμη αντίληψη στηρίζει και τις βασικές εκπαιδευτικές θέσεις στα νομοσχέδια του 1913 και την κριτική ανασκόπηση της παιδείας, που επιχειρεί στην εισηγητική έκθεση.

Στην περίοδο 1921 - 1926 διαπιστώνει από τα ίδια τα πράγματα πως δεν υπάρχει υπερκομματική παιδεία.

Τα συντηρητικά κόμματα και τα αντιδραστικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν γύρω από τον Κωνσταντίνο και τον ξανάφεραν στο θόρόν με τις εκλογές της 1ης Νοέμβρη, θέλουν αριστοκρατική την παιδεία, θέλουν να κρατούν το λαό στο πνευ-

ματικό σκοτάδι, για να τον παραπλανούν εύκολα. Μισούν την πρόοδο. Την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση μόνο τα προοδευτικά δημοκρατικά κόμματα μπορούν να την πραγματοποιήσουν, υποστήριξε ο Γληνός, κάνοντας αυστηρή αυτοκριτική και κριτική ανασκόπηση, ιδιαίτερα της τρίχρονης δράσης του μέσα στο Υπουργείο Παιδείας.⁷⁴

Μεγάλο λάθος, θεωρούσε ο Γληνός, να θέλουμε να πραγματοποιήσουμε την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση μόνον «άνωθεν». Μπροστά στην αντίδραση και τη συκοφαντία λυγίζουν και τα προοδευτικά κόμματα. Χρειάζεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση να στηριχτεί σε όσο μπορεί πλατύτερη λαϊκή μάζα και να γίνει αίτημα του λαού. «Επιβάλλεται λοιπόν ν' αγωνιστούμε για τη δημοκρατία. Σκόπιμο ακόμη θα ήταν ορισμένοι προοδευτικοί δημοκρατικοί παιδαγωγοί και εκπαιδευτικοί να πολιτευτούν, να μπούνε στη Βουλή, να αποτελέσουν εκπαιδευτική ομάδα, που θ'

αναλάβει τον αγώνα για την ανόρθωση της παιδείας».⁷⁵

Είναι χρέος μας, έλεγε ο Γληνός, να διαφωτίσουμε το λαό με όλα τα μέσα, με εκδόσεις, με τον τύπο, με ομιλίες και να του συνειδητοποιήσουμε το εκπαιδευτικό πρόβλημα. Και πιο πολύ χρέος να διαφωτίσουμε τον εκπαιδευτικό κλάδο για το περιεχόμενο της μεταρρύθμισης, για να γίνει ο δάσκαλος άξιος φορέας και εφαρμοστής της μεταρρύθμισης και διαφωτιστής του λαού.

Το διπλό τούτο έργο πίστευε ο Γληνός ότι έπρεπε να το αναλάβει ο Εκπαιδευτικός Όμιλος.

Ο Γληνός πίστευε, πως για να υπάρξει πραγματική παιδεία και να ριζώσει στην ψυχή του λαού, δεν αρκούσε μόνο η δημοτική γλώσσα και ο συγχρονισμός της παιδείας. Η παιδεία έπρεπε να αναγεννηθεί με τα ζωντανά ιδανικά και να πάρει η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και κοινωνικό περιεχόμενο, για να γίνει η παιδεία πραγματικά δημοκρατική και εξυπηρετική του λαού.⁷⁶

Οι εμπειρίες και οι διαψεύσεις του Γληνού από τις προσπάθειές του να πραγματοποιήσει, με την αστική τάξη στην εξουσία, μια πραγματική εκπαιδευτική αλλαγή, τον οδηγούν στο συμπέρασμα πως μόνο με την κατάργηση του αστικού κράτους και την εγκαθίδρυση μιας σοσιαλιστικής κοινωνίας θα υπάρξει γνήσια λαϊκή παιδεία.

Τονίζοντας ο Γληνός τη σημασία που έχει η Παιδεία για την αναπαραγωγή της ιδεολογίας της άρχουσας τάξης, λέει: «Η μόρφωση των παιδιών είναι ένα από τα πιο σπουδαία πνευματικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την ταξική κυριαρχία. Σε μια κοινωνία που στηρίζεται στην εκμετάλλευση, τα παιδιά ξεχωρίζονται, όπως και οι μεγάλοι, σε δύο κατηγορίες, σε κείνα που πρόκειται ν' αποτελέσουν τη συνέχεια της κυριαρχησαντού ταξικής και σε κείνα που πρόκειται ν' αποτελέσουν το μεγάλο στρατό της δουλιάς, που δεν πληρώνεται όλη. Στις σημερινές αστικές κοινωνίες, η αναλογία των πρώτων με τα δεύτερα είναι απάνω κάτω ένα με δέκα».⁷⁷

Στη συνέχεια ο Γληνός αναφέρει το είδος της παιδείας που δίνει η αστική τάξη στους μελλοντικούς συνεχιστές της και το είδος της παιδείας που δίνει στα παιδιά της δεύτερης κατηγορίας. «Στα παιδιά της

πρώτης κατηγορίας, η μόρφωση έχει σκοπό να ασκήσει τις δεξιότητές τους και να τα οπλίσει με τις γνώσεις και τις ικανότητες, που θα τα κάμουν άξια να συγκροτούνε την «ηγέτιδα» τάξη, να γίνουν δηλαδή όσο μπορούν καλύτεροι εκμεταλλευτές. Στα παιδιά της δεύτερης κατηγορίας η μόρφωση έχει για σκοπό να τα προσαρμόσει στο μηχανισμό της παραγωγής, στον παθητικό ρόλο που παιζουνε μέσα σ' αυτόν. Αυτό πετυχαίνεται με δύο τρόπους. Ή δεν τους δίνεται καμιά ή τους δίνεται ελάχιστη μόρφωση, «το ελάχιστο ποσό» όπως λένε, που είναι απαραίτητο για κάθε άνθρωπο».⁷⁸

Στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του εικοστού, όταν το ξένο κεφάλαιο και το χρήμα από τους «ομογενείς» του εξωτερικού και τους μετανάστες εδημιούργησε κάποια κίνηση οικονομική στην Ελλάδα και άρχισε να διαμορφώνεται η αστική τάξη, αρχίζουν ταυτόχρονα και οι διαμαρτυρίες στην καθυστερημένη ελληνική παιδεία. Το γλωσσικό ίδανικό του αρχαϊσμού της είναι άχρηστο. Θέλει «πρακτική» εκπαίδευση, θέλει ξένες γλώσσες, θέλει καλύτερη μέθοδο διδασκαλίας, καθηγητάδες καλύτερα μορφωμένους.

Στα 1910 ιδρύθηκε ο «Εκπαιδευτικός Όμιλος» για να βοηθήσει αυτόν τον εκσυγχρονισμό της ελληνικής παιδείας.

Σύμβολο του αγώνα γίνεται «η γλώσσα», η νεοελληνική πραγματικότητα και η «πρακτικοποίηση της παιδείας». Έτσι, πρόκειται να δοθεί στην παιδεία νέα μορφή και νέο περιεχόμενο. Ο σκοπός είναι διπλός: Πρώτα πρώτα να μορφώνεται αντίστοιχα με τις ανάγκες της νέας «άρχουσας» τάξη, εμποροβιομήχανοι, τραπεζίτες, εφοπλιστές και το επιστημονικό επιτελείο της νέας οικονομίας του νέου κράτους. Και έπειτα να μορφώνεται καλύτερα ο «λαός», δηλαδή να δημιουργηθούν ειδικευμένοι εργάτες της βιομηχανίας και καλοί υπάλληλοι, ιδιωτικοί και δημόσιοι.

Στα 1917 σημειώνεται η πρώτη μεγάλη νίκη. Η αστική τάξη χτυπώντας επαναστατικά τον παλιό κόσμο, που είχε συγκεντρωθεί γύρω από το βασιλιά Κωνσταντίνο, μπάζει τη δημοτική γλώσσα στα σχολεία και φαίνεται αποφασισμένη να πραγματώσει την «εκπαίδευτική μεταρρύθμιση» σ' όλη τη γραμμή.

Η αναστύλωση του βασιλισμού στα 1920 - 1922 μας ξαναφέρνει πίσω στην Ελλάδα την πριν από τα 1910. Η «επανάσταση» του 1922 θέλει να συνεχίσει την «πνευματική αναγνώριση» και να προχωρήσει περισσότερο. Στα 1923 ξαναπάίνει η δημοτική γλώσσα στα σχολεία, αποφασίζεται να αναδιοργανωθεί σε εντελώς

συγχρονισμένη βάση το Μαράσλειο διδασκαλείο, για να ζωντανέψει τα στελέχη της Μέσης Παιδείας. Στα 1924, η πρώτη δημοκρατική κυβέρνηση ψηφίζει την κατάργηση της καθαρεύουσας από τα λαϊκά σχολεία. Μα αυτό ήτανε και το τελευταίο προοδευτικό βήμα που έκαμε η αστική τάξη.⁷⁹

Τελικά ο Γληνός δέχεται πως δεν μπορεί να υπάρξει παιδεία υπερκομματική, παιδεία πάνω απ' τις κοινωνικές τάξεις.

Το Σχολείο, κατά την άποψη του Γληνού, είναι όργανο της άρχουσας τάξης. Και οι σοσιαλιστές, λέει ο Γληνός, είναι οι πρώτοι που είπαν αυτήν την αλήθεια. «Κάτω λοιπόν τα ψέματα όλα, είμαστε σύμφωνοι. Το Σχολείο το θέλετε σεις όργανο της κυριαρχίας σας. Και μεις αγωνίζομαστε να σας το πάρουμε. Γιατί εμείς αγωνίζομαστε για μια δικαιότερη και ανθρωπινότερη κοινωνία. Λιγότερο υποκριτική. Λιγότερο απάνθρωπη. Και η δύναμη θα περάσει αργά ή γρήγορα στο μέρος της δικαιοσύνης».⁸⁰

Οι παιδαγωγικές αντιλήψεις του Γληνού και μετά το 1927

Το 1927 ο Γληνός παραμένει σταθερός στις βασικές παιδαγωγικές του αντιλήψεις, ανακαλύπτει όμως, με τη μέθοδο του διαλεκτικού υλισμού, τη σχέση και τη συνάρτηση της παιδείας και των κοινωνικών πολιτικών συνθηκών. Για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση είναι αναγκαία η ταξική πάλη και σ' αυτήν θα στραφεί όλο και περισσότερο, όλο και πιο αριστερά, πλατανοντας συνεχώς το χώρο των δραστηριοτήτων του, χωρίς ποτέ να πάψει νάναι δάσκαλος, ίσα - ίσα από δω και πέρα γίνεται ο μεγάλος Δάσκαλος, έξω και κόντρα στο καθιερωμένο πλαίσιο. Όπως είπαμε και παραπάνω, το 1927 σημαδεύει την οριστική ρήξη του Γληνού με τον αστικό κόσμο, που θα του επιτίθεται λυσσασμένα με κάθε τρόπο: διανόση, κράτος, εκκλησία, τύπος, βλέποντας στο πρόσωπό του έναν επικίνδυνο εχθρό.

72. K. Σωτηρίου: «Ο Γληνός παιδαγωγός». Στη μνήμη Δημήτρη Α. Γληνού, Μελέτες για το έργο του και ανέκδοτα κείμενά του «ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ - Α.Ε. ΑΘΗΝΑ 1946, σελ. 39 - 40.

73. K. Σωτηρίου, «Ο Γληνός Παιδαγωγός», σελ. 40.

74. K. Σωτηρίου, «Ο Γληνός Παιδαγωγός», σελ. 44.

75. K. Σωτηρίου, σ. σελ. 44.

76. K. Σωτηρίου, σ. σελ. 45.

77. Εκλεκτές Σελίδες, τόμος Δ', σελ. 57.

78. Εκλεκτές Σελίδες, σ. σελ. 58.

79. Εκλεκτές Σελίδες, σ. σελ. 60.

80. Εκλεκτές Σελίδες, τόμος Γ', σελ. 81.

Ο Γληνός για τη γλώσσα

Ο Γληνός με το ψευδώνυμο Αντώνιος Ταβριήλ, τυπώνει την περίφημη παμφλέτη του: «οι χοίροι νίζουσι», που είναι ένα απαστούργημα στην παράδοση της λιβελογραφίας μας, και κατακουρελιάζει τα αναγνωστικά της καθαρεύουσας του Παπαδάκου και του Οικονόμου, που αντικατέτησαν στα δημοτικά σχολεία τα «Ψηλά Ξουνά» και τ' άλλα αναγνωστικά της δημοτικής:

«... Όλα έξοχα, ιατροί, φάρμακα, εργαλεία και όμως... ο ασθενής απέθνησκε. Τα παιδιά ενύσταζαν, ενύσταζαν, ενύσταζαν. Θεέ μου, πως ενύσταζαν! Ωσάν η ελληνική φυλή να έχειν αγρυπνήσει επί χιλιετηρίδας και' να ξεχεκεντρωθεί δόλη η κόπωσίς της εις τις συγχρόνους ελληνόπαιδας. Τα παιδάρια, τα οποία εις την αλήγην του σχολείου ήσαν ευφέτατα, ευγλωττότατα, δαιμονιώδους ταυτότητος σκέψεως, ακατασχέτου ευκινησίας και αιθυμίας, μόλις ελάμβανον ανά χείρας τα παιδάκια αυτά αποστάγματα της προγονικής τάσσης, αρετής και σοφίας επάθαιναν ακανόνια νάρκωσιν, δυσθυμίαν, ανορεξίαν ψυχικού κόρουν, γλωσσοδέτην, ανικανότητα σκέψεως. Η σκιά της ηλιθιότητας εκάλυπτε την πόλη και τα παιδιά εξέσπων εις κακίας διαπόρους. Εγένοντο δύστροπα, αφηρημένα, τυπωτικά δια τον διδάσκαλον. Τα καλύτερα επαγάλιζον εισυνειδήτως. «Το βόδι λέγεται πατέρον βους, το πόδι λέγεται καλύτερον πατέρον». Ωσάν ρητά του κορανίου, τα οποία αποτίζουν κεχηναίοι ανατολίται, χωρίς να προσούν το περιεχόμενό των. Φράσεις ωραίες βελόναι εις πάγον εμπηγνύμεναι εις τον παιδικόν εγκέφαλον. Τα κέρατα του; Του βους, οι δάκτυλοι του; Του που. Ω θεέ μου! Τί λες οι μου; Πρόσεχε. Ο βους του βοός, ο πους ποδός. Λοιπόν; Τα κέρατα του... του... δάκτυλος. Οι δάκτυλοι του; του... του... πους... Και είσθε κτήνη! Είσθε ζώα! Δεν υποφέρετε. Γκαπ! Γκουπ!».¹¹⁹

Ολόκληρο το παραπάνω βιβλίο είναι γεμένο με σατυρική διάθεση, καλυτικό την αντίδραση, μοναδικό σάλπισμα που καλεί σε γενικό συναγερμό τις προοδευτικές δυνάμεις. Είναι ενδεικτικό πόσο αρνητική ήταν η επίδραση της καθαρεύουσας στους μαθητές και γενικότερα η στείρα προγονολατρεία, η μη εκμεταλλεύση και αξιοποίηση των γόνιμων διείσδυσηών του παρελθόντος.

Ο Γληνός έβλεπε το γλωσσικό ζήτημα σαν απλή μόνον έκφραση στην καθαρεύουσα ή τη Δημοτική, σαν ένα δηλαδή

εξωτερικό φαινόμενο, αλλά σαν ένα ζήτημα με βαθύτατο κοινωνικό χαρακτήρα.

«Βασικός όρος για τη δημιουργία της σοσιαλιστικής κοινωνίας είναι το ξύπνημα της λαϊκής συνείδησης. Όλο το κοινωνικό σώμα πρέπει να πάρει μέρος συνειδητά στο χτίσιμο της νέας κοινωνίας. Το ξύπνημα της συνείδησης στις μάζες είναι αδύνατο, αν δε χρησιμοποιηθεί για όργανο ολάκερης της πνευματικής ζωής η γλώσσα που μιλάει ο λαός».¹²⁰

Μιλώντας ο Γληνός για την οριστική λύση του γλωσσικού ζητήματος, λέει: «Η οργανωμένη συνείδητη πρωτοπορία του ελληνικού προλεταριάτου έχει λύσει το πρόβλημα και θεωρητικά και πρακτικά. Ζήτημα δεν υπάρχει για μας. Από τη στιγμή που η πολιτική εξουσία θα περάσει στα χέρια της εργατικής μάζας το γλωσσικό πρόβλημα θα έχει λυθεί οριστικά και τελειωτικά. Γιατί όλος ο κρατικός μηχανισμός, όλες οι κοινωνικές λειτουργίες και όλη η μόρφωση θα μεταχειρίζεται τη λαϊκή γλώσσα και μόνον αυτή».¹²¹ Και αλλού παρατηρεί: «οι δύο πηγές που θα μας δώσουν τη γλωσσική φόρμα, που σ' αυτή θ' αποκρυσταλλώνουμε το σοσιαλιστικό πολιτισμό μας, θα είναι η κοινή γλώσσα, που μιλάν οι έλληνες εργάτες και αγρότες και η λογοτεχνική γλώσσα που, βασισμένη στον προφορικό λόγο του λαού και στο δημοτικό τραγούδι, διαμορφώθηκε από το

Σολωμόδ ίσαμε τον Ψυχάρη και το Βάρναλη».¹²²

Το γλωσσικό ζήτημα, λέει ο Γληνός, έχει βαθύτατο κοινωνικό χαρακτήρα και χαρακτηρίζει το δημοτικισμό σαν ένα «πλατύτατο κοινωνικό, πνευματικό, αναγεννητικό κίνημα, που αγκαλιάζει όλες τις μορφές της πνευματικής ζωής, όσο κι αν φαινομενικά ο ανταγωνισμός γίνεται προπάντων γύρω από τη γλώσσα. Ο δημοτικισμός στρέφεται στο τωρινό, μα δεν αγνοεί το περασμένο, απεναντίας θέλει να το αξιοποιήσει. Μα με ποιον τρόπο; Η αρχαιομανία είναι ψεύτικος πιθηκισμός, δεν φέρνει προς τα εμπρός. Πως το παλιό να γίνει δημιουργικό; Η ζωή είναι μια ανάπτυξη, μια προοδευτική πορεία. Πως λοιπόν το περασμένο, η ιστορία στην πολατιά της σημασία, με άλλους λόγους οι αξίες του παλαιότερου πολιτισμού μπορούν να γίνουν γόνιμα κίνητρα για το σημερινό και το μελλοντικό; «Το κεντρικό πρόβλημα της νεοελληνικής ζωής είναι τούτο. Στην εξέτασή του, όπως και πολλούς άλλους, μ' έφερε το γλωσσικό ζήτημα».

119. Τάσος Βουρνάς. «Δημήτρης Γληνός». Ο Στοχαστής. Ο Αγωνιστής. Ο Δάσκαλος του Γένους. Εκδόσεις Αφοί Τολίδη, Αθήνα 1975, σελ. 41.

120. Εκλεκτές Σελίδες, Τόμος Α', σελ. 110.

121. Εκλεκτές Σελίδες, Τόμος Α', σελ. 111.

122. Εκλεκτές Σελίδες, Τόμος Α', σελ. 113.

Ο Γληνός για την «εθνική αγωγή» και τη «θρησκευτική αγωγή»

Γύρω από τον όρο «εθνική αγωγή» και «αυτοσυντήρηση του εθνικού συνόλου», λέει ο Γληνός, γίνεται πολλές φορές «ένα παιχνίδι από λέξεις, που σκεπάζει και τις πιο άκρατες πισοδρομικές αντιλήψεις».¹²³

Αν με τον όρο «εθνική αγωγή» εννοούμε την καλλιέργεια του φυλετικού μίσους και αν κλείνουμε μέσα στον όρο αυτόν και τη θεωρία, πως η ελληνική φυλή είναι προνομιούχος, προορισμένη να διασώσει τον πολιτισμό σε ξένα εδάφη καταχωντας τα, τότε η εθνική αγωγή γίνεται το μεγαλύτερο εμπόδιο για την ευημερία του λαού και το άνθισμα του νεοελληνικού

πολιτισμού. Και αν την έννοια του «εθνικού συνόλου», τη χρησιμοποιούμε για να σκεπάζουμε τις εσωτερικές αντιθέσεις των συμφερόντων και να δικαιολογήσουμε τη διατήρηση της κοινωνικής αδικίας και της εκμετάλλευσης που υπάρχει —ας μην ξεχνάμε πως με το πρόσχημα του συμφέροντος της ολότητας μίλησαν όλες οι τυραννίες σε όλες τις εποχές— τότε η έννοια του «εθνικού συνόλου» δεν είναι αναπόσπαστο τμήμα της αγωγής, παρά «γίνεται εμπόδιο στην ανάπτυξη του ανθρωπισμού και είναι ασυμβίβαστη με την ανθρωπιστική αγωγή».¹²⁴ Για το περιεχόμενο της έν-

Μας έγραψαν...

ΧΘΕΣ, ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΠΙΣΩ

νοιας «εθνική αγωγή», τονίζει ο Γληνός, πρέπει να διακηρύξουμε την καλλιέργεια της εθνικής λευτεριάς και το χτύπημα κάθε ξένου κατακτητή και την καλλιέργεια, μακριά από κάθε ελληνοκεντρισμό, των ζωντανών στοιχείων του εθνικού πολιτισμού, «που αποτελούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του λαού μας, όπως κάθε φορά διαμορφώνονται. Επομένως, δεν πρέπει να γίνεται εκμετάλλευση της έννοιας του εθνισμού, είτε και της εθνικής αγωγής με την καλλιέργεια του σωβινισμού, ούτε να ταυτίζεται η έννοια του έθνους με τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης».¹²⁸

Σχετικά με τη θρησκευτική αγωγή υποστήριξε πως «η θρησκεία είναι ζήτημα συνειδησης, κάτι τόσο εσωτερικό και ατομικό, που καμιά γενική αναγκαστική λύση δεν είναι ανεχτή».¹²⁹ Ο Γληνός και τα προοδευτικά μέλη του Ομίλου υποστήριξαν, ότι «η υποχρεωτική διδασκαλία ορισμένου θρησκευτικού δόγματος δεν είναι αναπόσπαστη από την έννοια της δημόσιας αγωγής».¹³⁰

126, 127, 128. «Έκλεκτές Σελίδες», τόμος Γ', σελ. 44.

129, 130. «Έκλεκτές Σελίδες», Τόμος Γ', σελ. 38.

Η ανάγκη αλλαγής και επανειράρχησης των αιτημάτων μας είναι σήμερα περισσότερο επιτακτική από οποιαδήποτε άλλη φορά. Είναι καθημερινή διαπίστωση, ότι «παίζουμε» σε ξένο γήπεδο, το δικό τους, με κανόνες που διαμορφώνονται και ελέγχονται ικανοποιητικά περισσότερο απ' τους πολιτικούς φορείς της εξουσίας και λιγότερο από μας.

Όποτε απευθυνόμαστε στο λαό απ' τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, έχουμε —με ελάχιστες εξαιρέσεις, προερχόμενες απ' τον πραγματικά αριστερό χώρο— πρόβλημα να πούμε τα «σύκα - σύκα»... Σ' αυτήν την απεύθυνση φοβόμαστε να δείξουμε την πραγματική εικόνα του συνδικαλιστικού κινήματος με στόχο να εμφανίσουμε το κίνημά μας, όχι να ξεδιπλώνεται μέσα απ' τις σοβαρές συναγωνιστικές και αρκετές φορές ανταγωνιστικές μας αντιθέσεις (τόσο σε ζητήματα ιδεολογικά, όσο και σε τέτοια τακτικής και στρατηγικής αντιμετώπισης), αλλά με την προβολή μιας πλασματικής ενότητας, να προέρχεται και ν' αναδείχνεται απ' την ομοιομορφία μας.

Οι ρίζες είναι πολύ βαθύτερες απ' όσο νομίζουν αρκετοί από μας. Η ιδιότητά μας σαν «λειτουργών» της εκπαίδευσης, που προβάλλονταν ανέκαθεν για να πεισθούμε όχι μόνο να αποποιηθούμε την ιδιότητά μας σαν εργαζόμενων, αλλά και για να εξοστρακίσουμε από πάνω μας οτιδήποτε συνεπάγεται η θέση αυτή και προπάντων σε σχέση με τη διεκδίκηση οικονομικών αιτημάτων, ιδιαίτερα σε περιόδους εξετάσεων. Δεν είναι τυχαίο, ότι η θέση αυτή ή δεν ακούγεται καθόλου ή όταν ακούγεται, σπάνια, προκαλεί δέος στο ακροατήριο για τους αποτολμήσαντες «ιερόσυλους».

Στη Θεσσαλονίκη, ανήμερα της τελευταίας 24ωρης απεργίας, στα γραφεία των 5 ΕΛΜΕ εμφανίσθηκε συνεργείο της «ΤV Μακεδονία» με πρόθεση (;) την προβολή της απεργίας των εκ/κών. Είναι αξιοσημένο ότι εμποδίστηκε αντιδημοκρατικά εκπρόσωπος της Αριστεράς Πρωτοβουλίας, όταν —διεκδικώντας τη συμμετοχή όλων των εκπροσώπων των παρατάξεων και συνδικαλιστικών κινήσεων, για να ακουσθεί επιτέλους και η διαφορετική αριστερή φωνή στο χώρο των εκ/κών με τοποθέτησή του— συνάντησε την ομόφωνη αντίσταση, με το ψευτόεπιχείρημα ότι εκεί μιλάνε οι πρόεδροι ή μέλη Δ.Σ., που ελέγχονται βέβαια απ' τις παρατάξεις του

χώρου της συναίνεσης.

Η συνέντευξη που επακολούθησε όχι μόνο δεν ήταν διαφωτιστική για το τι συμβαίνει, αλλά και υποβάθμισε το οικονομικό, όταν δηλώθηκε ότι η απεργία πραγματοποιούνταν για την ικανοποίηση θεσμικών αιτημάτων με τελευταίο (!), όπως δηλώθηκε, το οικονομικό, χωρίς καμιά ένσταση (!) απ' τα παρευρισκόμενα και ορισμένα να μιλήσουν στελέχη των ΔΑΚΕ, ΠΑΣΠ και Αγ. Συνεργ. (του Συνασπισμού).

Μια απεργιακή κινητοποίηση, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις, δεν έχει τύχη, ΔΕΝ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΕΙ, αν δεν βάζει ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ. Η οικονομική καταπίεση που υφίστανται οι εργαζόμενοι εκπαιδευτικοί, οφείλεται κύρια στο γεγονός ότι αναπαράγουν την κυρίαρχη ιδεολογία, που η παραγωγή της είναι έργο των πανεπιστημιακών καθηγητών, γι' αυτό κι έχουν οι δεύτεροι τελείως διαφορετική οικονομική μεταχείριση απ' τους πρώτους.

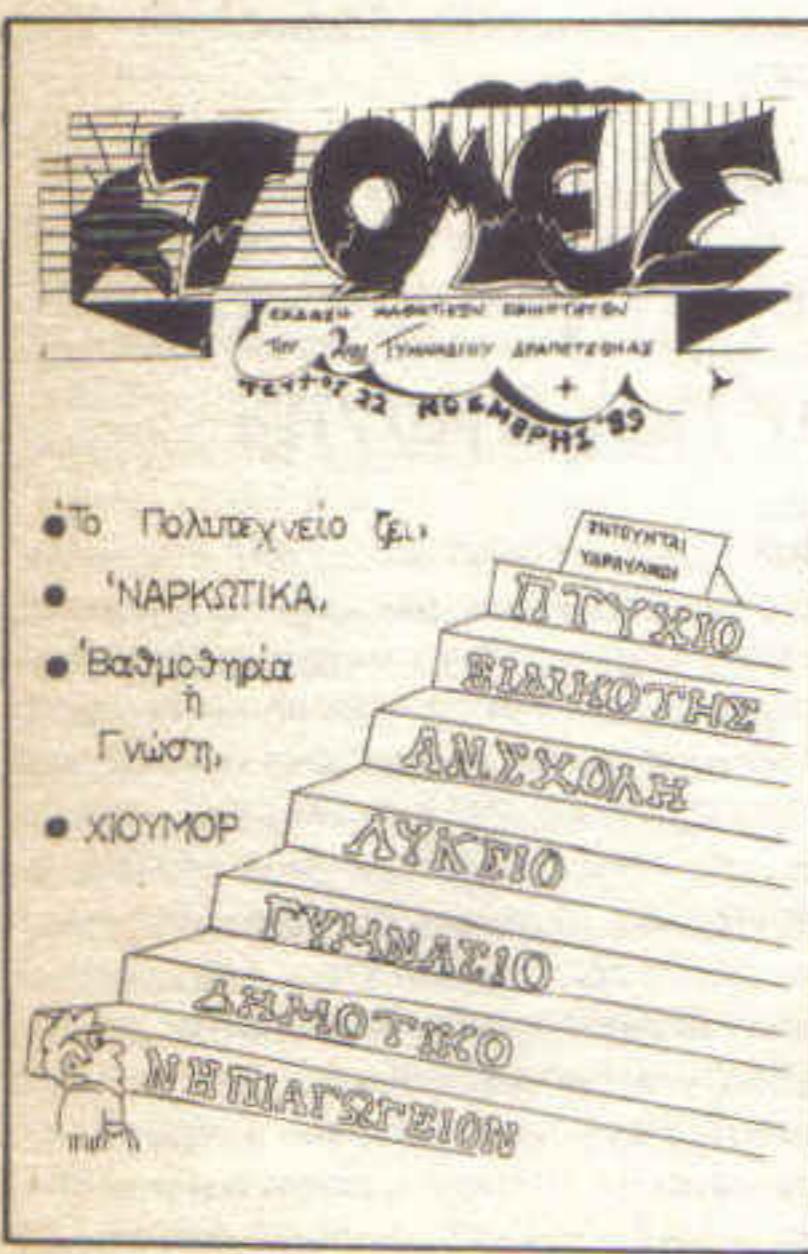
Η εξαθλίωση, που είναι συνέπεια της οικονομικής καταπίεσης τους, δεν αντιμετωπίζεται διαφορετικά, παρά με απεργία.

«Γιατί στις αυξήσεις λέμε ΝΑΙ και στην οικονομική αναβάθμιση ΟΧΙ»

Φαίνονται όμοια και όμως διαφέρουν στα εξής σημεία.

Το πρώτο: Στην απαίτηση για αυξήσεις οριοθετείται το ποσό των αυξήσεων (όχι το ποσοστό) π.χ. 20.000 δρχ. αύξηση στο βασικό. Κάτι τέτοιο δεν συνυπάρχει στον όρο της «οικονομικής αναβάθμισης».

Το δεύτερο: Το αίτημα για αυξήσεις έχει μια αμυντική και ταυτόχρονα επιθετική λειτουργία. Η δυναμική του αγκιστρώνται στο «ΦΤΑΝΕΙ ΠΑ» η κοροϊδία, η οικονομική εξαθλίωση, η πολιτική αντιμετώπιση και διατυπώνεται προωθητικά, σαν λόγος που δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την αναγκαία σύζευξη με την πράξη - ΑΠΕΡΓΙΑ. Η οικονομική αναβάθμιση έχει χαρακτηριστικά παθητικά, δε συνδέεται με την άθλια οικονομική κατάσταση των καθηγητών και ταυτόχρονα προσδιορίζεται και υπάρχει σαν αίτημα λόγω της ειδικής θέσης και του ειδικού κοινωνικού ρόλου (!) που παίζουν οι καθηγητές.

ΣΗΜΕΡΑ, ΕΝΑ ΑΛΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ

«Γιατί οι καθηγητές δεν αγωνίζονται με αιτήματα παιδείας και κινητοποιούνται για οικονομικά αιτήματα;»

Το πως το μαύρο γίνεται άσπρο και απόστροφα είναι πολύ εύκολο να διαπιστεί στην αντίφαση των ισχυρισμών τη μια και την καταγραφή της πραγμάτων κότητας απ' την άλλη. Και αυτό αναπτύκται με τη μεγάλη μάζα των καθηγητών, όχι όμως και των πραγματικά αριστερών.

Το θέμα των αιτημάτων παιδείας είναι πολύ μεγάλο για να ανοιχθεί στα πλαίσια του άρθρου και σχετίζεται με την ιδεολογική σκόπευση του καθένα ή καλύτερα των οργανωμένων ομάδων στο χώρο της εκ/σης.

Όλα τα προβλήματα πάντως σ' αυτόν το χώρο, ακόμη κι όταν αυτό είναι δυσδιάκριτο, έχουν ταξικά χαρακτηριστικά, ακορεστά ύπαρξη και εξέλιξη ανταγωνιστικών ταξικών αντιθέσεων. Αυτές, και πρέπει να αναλυθούν και πρέπει να αναδειχθούν. Λύση των προβλημάτων σημαίνει λύση των παραπάνω αντιθέσεων. Το ζήτημα είναι, η λύση ποιά κατεύθυνση θ' ακολουθεί. Εκείνη που διαιωνίζει αναπληρωτας την κοινωνία των ταξικών διαφορών ή εκείνη που στοχεύει στην αναποδοτή της. Απ' αυτά, τα δυστυχώς πολύ γνωστά και λίγα, ίσως γίνεται κατανοητό, αποκλείεται η ύπαρξη ομοιομορφίας ματύπωση των αναφερομένων σαν αιτημάτων παιδείας.

Παρ' όλα αυτά, αν υποθετικά συμφωνηθεί σε ορισμένα απ' αυτά τα αιτήματα παιδείας, και πάλι δεν θα μπορούσαν να αποτελέσουν την υλική βάση που θα μας οδηγεί σε απεργιακή κίνηση. Αυτό γιατί, τα παραπάνω αιτήματα μας αφορούν, όχι όμως αφορούν αποκλειστικά. Είναι και αποτέλεσμα του μαθητόκοσμου, είναι και αιτήματα των εργαζομένων σε διάφορους τομείς και αυτό ανεξάρτητα απ' το αν έχει ο παιδί στο σχολείο. Η αντιμετώπισή του, το άνοιγμα του δρόμου για τη λύση των προβλημάτων παιδείας που είναι πιο σημαντικό, έχει σαν προϋπόθεση τον όρο της ομιλητρίας ενός ΜΕΤΩΠΟΥ όλων των ανθρώπων (καθηγητές, μαθητές, πατέρες, σαν ισότιμες συνιστώσες). Οι καθηγητές είναι μια απ' τις τόσες

δυνάμεις που διαπλέκονται με τα γενικότερα προβλήματα παιδείας. Αυτός είναι ο λόγος που ιστορικά δεν έχει καταγραφεί απεργία με τέτοια αιτήματα στην πρώτη γραμμή. Φυσικά δεν αναιρείται απ' τα παραπάνω η ανάγκη προβολής σ' όλες τις αγωνιστικές απεργιακές κινητοποιήσεις και τέτοιων αιτημάτων, για ζύμωση και ιδεολογική προετοιμασία όλων των φορέων, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αντικρύζονται μ' αυτά και έχουν όφελος απ' την ικανοποίησή τους.

Οι ισχυρισμοί δτι οι απεργίες μας γίνονται για θεσμικά αιτήματα εδράζονται

για τα επιδόματα που έδινε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ σε δικαστικούς, εφοριακούς, αστυνομικούς και σε μας το «εξομάλυνση». Τότε είμασταν υπερασπιστές της «Κυρίας μας» (Ε.Μ.).

Η απεργία μας ξεκίνησε με αίτημα τις 20.000 δρχ. αύξηση στο βασικό. Πολύ γρήγορα αποδείχθηκε η αντίφαση του αιτήματος αυτού με την επιμονή μας στο Ε.Μ. Χωρίς αυτοκριτική και χωρίς σοβαρές αντιστάσεις, θεωρήθηκε ρεαλιστική τακτική κίνηση η λύση για επιδοματική αύξηση, που δόθηκε σαν επίδομα βιβλιοθήκης και αποζημίωση τριμήνων.

στην προσπάθεια να αποφύγουμε την άδικη —κατά την προσωπική μου γνώμη σύμφωνα με τα προαναφερόμενα— κριτική, αφού πρόθεσή μας είναι να διασκεδάσουμε τις εντυπώσεις, αφήνοντας σκόπιμα —ψευδώς— να φανεί ότι τα θεσμικά αιτήματά μας ταυτίζονται με τα γενικότερα αιτήματα παιδείας.

«Το ΕΝΙΑΙΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟ, η κυρία μας. Τα ΕΠΙΔΑΟΜΑΤΑ, το αίσθημά μας»

Λίγα χρόνια πριν ξεσπάσει η μεγάλη απεργία στις εξετάσεις, διαμαρτυρόμασταν

Αισθανόμασταν δυνατοί με τη πραγματοποίηση της μεγάλης απεργίας στις εξετάσεις. Όμως ο δυνατός στη φυλακή —τέτοια φυλακή ήταν το Ε.Μ.— δεν είναι τόσο δυνατός, μάλλον πολύ αδύνατος. Πέρασε αρκετός καιρός, βάλαμε και σαν αιτημα την υποστήριξη κλαδικών συμβάσεων. Ακόμη, διαπιστώντας τις τέτοιες και τόσες αρνητικές συνέπειες στις συντάξεις απ' τις επιδοματικές αυξήσεις που τις υπονόμευαν γενναία, αφού έφθαναν αρχικά στο 80% των ενεργεία αποδοχών και εξελίσσονταν στο 60%, απαιτήσαμε αύξησή τους.

Μας έγραψαν...

Αλήθεια, σκεφθήκαμε ότι αποκτήσαμε τις συνήθειες των ανθρώπων, που —τελεματωμένοι στην ταξική κοινωνία μας, αφού αυτή αδυνατεί να τους προσφέρει αξίες μέσω της κυριαρχησικής ιδεολογίας της— επιμένουν στις παράλληλες σχέσεις με την «Κυρία τους» και «το αίσθημα τους»;

Μήπως και οι τελευταίες κινητοποιήσεις —τρίωρη στάση, 24ωρη— στις οποίες η ΟΛΜΕ πρόβαλε επιδοματικά οικονομικά αιτήματα, καθώς και η συζήτηση με τον κ. Κοντογιανόπουλο που κατέληξε στην απόσπαση της απόφασης για $3 \times 15.000 = 45.000$ δρχ. επιπλέον επίδομα, δεν πιστοποίησαν αυτή τη σχέση;

Το ΠΑΣΟΚ τελικά, αφού κατάφερε —και με τη δικιά μας συνδρομή— να μας παγιδέψει με το «Ε.Μ.» άνοιξε και ένα λογιαριασμό στη μεγάλη μας απεργία (που ανοίγει και κλείνει στις απεργίες) επιδοματικά στα τρίμηνα.

Τι κάνουμε σήμερα

Το όπλο μας είναι η πλούσια εμπειρία που αποκτήσαμε. Ο χρόνος κυλά θετικά για μας, αρνητικά για τους άλλους. Η ωριμότητά μας μεταφράζεται σε πιο σίγουρα και σταθερά βήματα. Δεν εφησυχάζουμε, γνωρίσαμε τους ρόλους τους, αντιλαμβανόμαστε τους καινούριους που θα παίξουν.

Η όξυνση των αντιφάσεων ανάμεσα στα επιδιωκόμενα απ' τις κυριαρχες παρατάξεις στο χώρο της εκ/σης και στα διαρκώς περισσότερα προβλήματα που δημιουργούν, θα τροφοδοτήσει ποσοτικά και ποιοτικά το ελπιδοφόρο αντισυναινετικό ρεύμα, που άρχισε να μορφοποιείται απ' την προηγούμενη περίοδο.

Οι ρόλοι των ΔΑΚΕ, ΠΑΣΠ, Αγ. Συ-

νεργ. (Συνασπισμός) θα αλλάξουν, σε σχέση πάντα με το καινούργιο πολιτικό σκηνικό.

Η ΔΑΚΕ θα προσπαθήσει να φρενάρει οποιαδήποτε κίνηση, διαδεχόμενη την ΠΑΣΚ, που έπαιξε έναν τέτοιο ρόλο μια προηγούμενη περίοδο.

Η ΠΑΣΚ με τις δυνάμεις του ΣΥΝ θα προσπαθήσουν να αναδειχθούν σε «κινητήριες δυνάμεις» για να σταθεροποιήσουν και να αυξήσουν τη δύναμη και το βάρος τους στο σ.κ. και με πρόθεση να χρησιμοποιήσουν το σ.κ. σε όφελος των πολιτικών τους σχηματισμών, εκβιάζοντας μια καινούργια «οικουμενική» κυβέρνηση των τριών.

Ασχετα απ' τη σκόπευση των ΠΑΣΚ, ΣΥΝ, οι αντισυναινετικές δυνάμεις πρέπει να αξιοποιήσουν την περίοδο, προβάλοντας με πειστικότητα ένα καινούργιο πρόγραμμα δράσης, που να έχει σωστή συνδικαλιστική τακτική και στρατηγική, αναδεικνύμενες σε ραχοκοκαλιά της καινούργιας κίνησης.

Οι κραυγές των κρατούντων για τα χάλια της οικονομίας, που ούτε λίγο - ούτε πολύ, προσπαθούν να μας πείσουν πως φταιμέ εμείς οι εργαζόμενοι, δεν πρέπει να αποτελέσουν ανασχετικό παράγοντα για απεργία διαρκείας στις εξετάσεις.

Την κρίση του καπιταλιστικού συστήματος, που αναπότερη εκδηλώνεται με τις διαίτερη ένταση στην ελληνική οικονομία, τους τη χαρίζουμε. Δεν είναι δική μας, είναι δική τους και ας μας δείχνουν την κρίση στις χώρες της Ανατολ. Ευρώπης. Αυτές πολλά χρόνια πριν έπαψαν να είναι σοσιαλιστικές. Αυτήν την περίοδο απλά σφραγίζεται, ολοκληρώνεται η καπιταλιστική παλινόρθωση σ' αυτές. Κι ας μην αυταπατώνται, πιστεύοντας ότι οι εργαζόμενοι θα ησυχάσουν στην αγκαλιά ενός καπιταλιστικού συστήματος σε παρακμή και αποσύνθεση.

Μηνάς Χατζηδημητρίου
Θεσσαλονίκη, 21 Απρίλη

Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, λάβαμε την εξής ανακοίνωση:

Στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο λειτουργεί ήδη πειραματικό Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Σ.Ε.Π. (Σχ. Επαγγ. Προσανατολισμός) και την Εκπαίδευση (Γενική και Τεχνική - Επαγγελματική - και Κατάρτιση) στα πλαίσια των ΜΟΠ για το Σ.Ε.Π. καθώς και, ευρύτερα, του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για την Εκπαίδευση ΕΣΤΕΠΕ (ΕΘΔΙΣΕΔ - ΕΘΡΟΠΕΑΝ ΔΟΥΘΩΜΕΝΤΑΤΙΟΝ ΑΝΔ ΙΝΦΟΡΜΑΤΙΟΝ ΣΥΣΤΕΜ ΦΟΡ ΕΔΘΨΑΤΙΟΝ), του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Το Κ.Ε.Π. είναι στη διάθεση κάθε ενδιεφέρομενου μαθητή, σπουδαστή, φοιτητή, εκπαιδευτικού, γονιού, αλλά και κάθε πολίτη και λειτουργεί τις ώρες 8.30 π.μ. - 2.00 μ.μ., Δευτέρα ως και Παρασκευή, με την προοπτική να μένει ανοικτό περισσότερες ώρες.

Το Κέντρο λειτουργεί στην αίθουσα 30 του 3ου ορόφου του Π.Ι., Μεσογείων 39, Αγία Παρασκευή, (Τ.Κ. 153 41).

Τα τηλέφωνα του κέντρου είναι: 6567362, 6567368 και 6567387.

Υπάρχουν φάκελλοι και πληροφορίες βιβλία - έντυπα για κάθε θέμα άμεσου εδιαφέροντος, όπως: Παιδεία (Γενική, Τεχνική, κλπ), Έρευνα, Υποτροφίες, Συνδρια, Σχολική Ζωή, κ.λπ.

Από το ΚΕ

ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΤΩΝ ΑΣΥΛΩΝ

Η αναγνώριση ενός γενικού δικαιώματος ασύλου έχει ιστορική και μάλιστα οικουμενική προέλευση, αφού πάντα «κάποιοι» κυνηγούσαν «κάποιους», κι αυτοί οι κυνηγαταί έφωναν ένα καταφύγιο για να προστατευθούν.

Το δικαίωμα εξωτερικού (= πολιτικού) ασύλου στο σύγχρονο κόσμο, περιορίζεται συνεχώς — με αντίστοιχη διεύρυνση της δικαιοστης — τόσο για λόγους διεθνούς ως τόσο για και για λόγους εθνικών, κοινωνικών, ακόμα και φυλετικών ζενούλων.

Το δικαίωμα εσωτερικού ασύλου, το οποίο ανανισταται στην αναγνώριση - παραδοσιακή από το ίδιο το Κράτος μιας απαριθμητικής περιοχής, στην οποία δεν απειλείται η εξουσία του, έχει υποστεί πολλαπλές αλλοιώσεις.

Το άσυλο (συνήθως ιερού χώρου) αποτελείται αφενός τόπο καταφυγής των πολιτών αντιπάλων του καθεστώτος, κι αντέτοπος τόπο προσωρινής προστασίας των εγκληματιών. Και στις δυο όμως περιπτώσεις οι επικαλούμενοι το άσυλο στην αναγνώρισαν μια ανώτερη = θεϊκή θεωρία, η οποία κατίσχε της κρατικής εξουσίας και ταυτόχρονα γνώριζαν ότι — μέσω του ασύλου — το μόνο που μπορούν να διεκδικήσουν ήταν «καλύτερους όμοις διαπραγμάτευσης» με τους διώκτες των δραγμάτων της Πολιτείας ή και ιδιώ-

Το άσυλο επέτρεπε, και στο «δράστη», αλλά και στην κοινωνία, να «διευθετήσουν» με ηρεμία — και όχι εν βρασμώ ή μέσα στα πάθη — τη διαφορά που είχε ανακύψει.

Επρόκειτο δηλαδή για ένα χώρο οιονεί-(αυτο-)περιορισμού που έδινε χρόνο για διαβουλεύσεις στον καλυπτόμενο από «ασυλία» δράστη.

Δεν ήταν όμως — και ποτέ δεν έγινε — το άσυλο τόπος διάπραξης τη σχεδιασμού νέων εγκλημάτων. Το άσυλο προστάτευε τον «εγκληματία» και δεν κατοχύρωνε το «έγκλημα».

Πολλά λέγονται και γράφονται στην Ελλάδα για το Πανεπιστημιακό άσυλο, για τους ιστορικούς και πολιτικούς λόγους που επέβαλαν τη νομική του αναγνώριση και προστασία.

Πολλά λέγονται, αλλά κανείς δε λέει, ότι το συγκεκριμένο άσυλο κατοχυρώνεται για να προστατεύσει τις συγκεκριμένες λειτουργίες (ακαδημαϊκή ελεύθερη διακίνηση των ιδεών), τα συγκεκριμένα πρόσωπα (μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας) και τους συγκεκριμένους χώρους (διδακτικές, εκπαιδευτικές, ερευνητικές, διοικητικές «περιοχές»).

Κανείς δε λέει ότι — όπως στην αρχαιότητα — το άσυλο δεν καθαγιάζει το διωκόμενο, με τον ίδιο τρόπο που και η «δημόσια δύναμη» δεν καθαγιάζει το διώκτη.

• Πως στο άσυλο κατέφευγαν και άτομα — όχι πολιτικά διωκόμενα — αλλά κυνηγόμενα από τη «λαϊκή κατακραυγή».

Αν κάποιοι στην Ελλάδα σήμερα ισχυρίζονται ότι πρέπει να αναγνωριστούν πολλοί χώροι ασύλου για να προστατεύονται όσοι διώκονται από τους μηχανισμούς καταστολής του Κράτους, αυτή τους η πρόταση χρήζει ευρύτερης συζήτησης.

Αν όμως εννοούν να χρησιμοποιούν σε πρώτη ευκαιρία και απικρητί το Πανεπιστημιακό Ασύλο, πρέπει να γνωρίζουν ότι η ενέργειά τους αυτή δεν καλύπτεται από το «λαϊκό αίσθημα» και ότι οι βανδαλισμοί, που εκτός του Ασύλου διαπράττουν, δεν καλύπτονται από κανενός είδους «ασυλία».

Όσο για το ανύπαρκτο Κράτος με τους ανενεργούς θεσμούς και τους ανίσχυρους ανθρώπους, ίσως θάταν χρήσιμο να ξαναδιαβάσει/σουν ιστορία.

Θα διαπιστώσουν τότε, ότι στην Convention Nationale του 1792 η Γαλλική Επανάσταση κατήργησε όλα τα ισχύοντα άσυλα, αφού ο «νόμος είναι το άσυλο όλων των πολιτών».

Και θα πρόσθετα: Αν δεν έχουμε νομοθέτες, νόμους και τηρητές των νόμων, κανένα άσυλο δεν πρόκειται να διασώσει κανέναν από την επερχόμενη ANOMIA.

Γιάννης Α. Πανούσης
Καθηγητής Νομικής Θράκης

Μας έγραψαν...

Η αθώωση, από το Μικτό Κακουργοδικείο της Αθήνας, του αστυνομικού Μελίστα, για το φόνο του 15χρονου διαδηλωτή Μιχάλη Καλτέζα το Νοέμβρη του 1985, αποτέλεσε κυριολεκτικά μια «εν ψυχρώ» πρόκληση προς κάθε δημοκρατική συνείδηση, προς κάθε σκεπτόμενο προοδευτικό άνθρωπο, προς το σύνολο των οργανωμένου νεολαιότητος και εργατικού κινήματος.

Και σαν τέτοια, άλλωστε, πρόκληση-προειδοποίηση πρέπει να εκληφθεί, για «το τί μέλλει γενέσθαι» στο κοντινό μέλλον από τις αστικές κυβερνήσεις και πιο συγκεκριμένα από τη σημερινή της Ν.Δ.

«Η ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ»

Η προειδοποίηση είναι σαφής: η συνολική στροφή προς τα δεξιά και η συντηρητική ανασυγκρότηση, μπορεί να γίνεται προσπάθεια να περάσουν «με το καλό» (βοηθούντος του Συνασπισμού), με τη «συναίνεση», την κατανόηση του «εθνικού συμφέροντος» και της κρίσιμης κατάστασης της «εθνικής οικονομίας», αλλά εκεί που η «συναίνεση» δεν αποδίδει αρχίζει η άγρια καταστολή, η επίδειξη πυγμής από το «σε διάλυση» κράτος, η περιστολή των δημοκρατικών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και η ωμή βία και τρομοκρατία. Βία ενάντια στη νεολαία, βία ενάντια στις διαδηλώσεις και τις διαμαρτυρίες, βία ενάντια στους απεργούς που περιφρουρούν τις απεργίες τους από τους απεργοσπάστες.

Η «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ»

«Οι δικαστές ήτανε μέσα, αλλά η δικαιοσύνη ήταν αλλού».

Η «προειδοποίηση της εκτελεστικής εξουσίας προς τε λαό και τη νεολαία εδόθη μέσω της «ανεξάρτητης» δικαστικής εξουσίας».

Για άλλη μια φορά, πιο καθαρά τούτη τη στιγμή, αποκαλύφθηκε στα μάτια όλων η μεγάλη απάτη «του διαχωρισμού των εξουσιών», και εν προκειμένω η απάτη της υποτιθέμενης ανεξάρτησίας του θεσμού απονομής δικαιοσύνης.

Η «καθ' ώλην» αρμόδια δικαστική εξουσία απέδειξε περίτρανα, ότι υπηρετεί καθ' όλοκληριαν διατεταγμένα συμφέροντα, «νομιμοποιώντας» την αυθαιρεσία της κρατικής εξουσίας και των οργάνων της, υλοποιώντας αποφάσεις εκ προοιμίου παρμένες, ερμηνεύοντας ακόμη και τους -αστικούς- νόμους ανάλογα με το ποιός είναι ο κατήγορος και ποιός

Η προκλητική αθώωση
Μελίστα προοιωνίζει

ΝΕΑ ΕΞΑΡΣΗ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ και ΠΕΡΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ

ο κατηγορούμενος.

Ο θεσμός απονομής δικαιοσύνης εμφάνισε, για άλλη μια φορά, τα βαθύτατα ταξικά χαρακτηριστικά του, χαρακτηριστικά που - σε τελευταία ανάλυση - είναι ανεξάρτητα των προσώπων που τον υπηρετούν (οι ελαχιστότερες κατά καιρούς εξαιρέσεις δικαστικών που αντιστάθηκαν και γι' αυτό κατηγορήθηκαν ή εκδιώχθηκαν, συνηγορεί υπέρ του ισχυρισμού μας).

Οι γελούσες εκκλήσεις περί «μη επέμβασης στο έργο της δικαιοσύνης», «μη σχολιασμού δικαστικών αποφάσεων» κ.λπ., όχι μόνο δεν μπορούν να πείσουν, ακόμη και τον πιο καλοπροαίρετο άνθρωπο, αλλά προκαλούν επιπρόσθετη οργή και αγανάκτηση για τον εμπαιγμό που επιχείρησε η «οικουμενική» κυβέρνηση προς το λαό.

Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Η στάση, βέβαια, της Ν.Δ. και των δεξιών

εφημερίδων ήταν η αναμενόμη. Με μικρές αποκλίσεις, η απόφαση χαιρετίστηκε, «η δικαιοσύνη έλαψε», η ανεξάρτησία και το κύρος δικαστών και αστυνομίας «αποκαταστάθηκε» και -μ' αφορμή κάποιες ενέργειες των αναρχικών, όπως συμβαίνει άλλωστε πάντα - ζητήθηκε η λήψη αστυνομικών μέτρων για τον τερματισμό της «αναταραχής» και την αποκατάσταση της «ομαλότητας».

Τί συνέβη, όμως, με τους άλλους δύο επαίρους της οικουμενικής αθλιότητας;

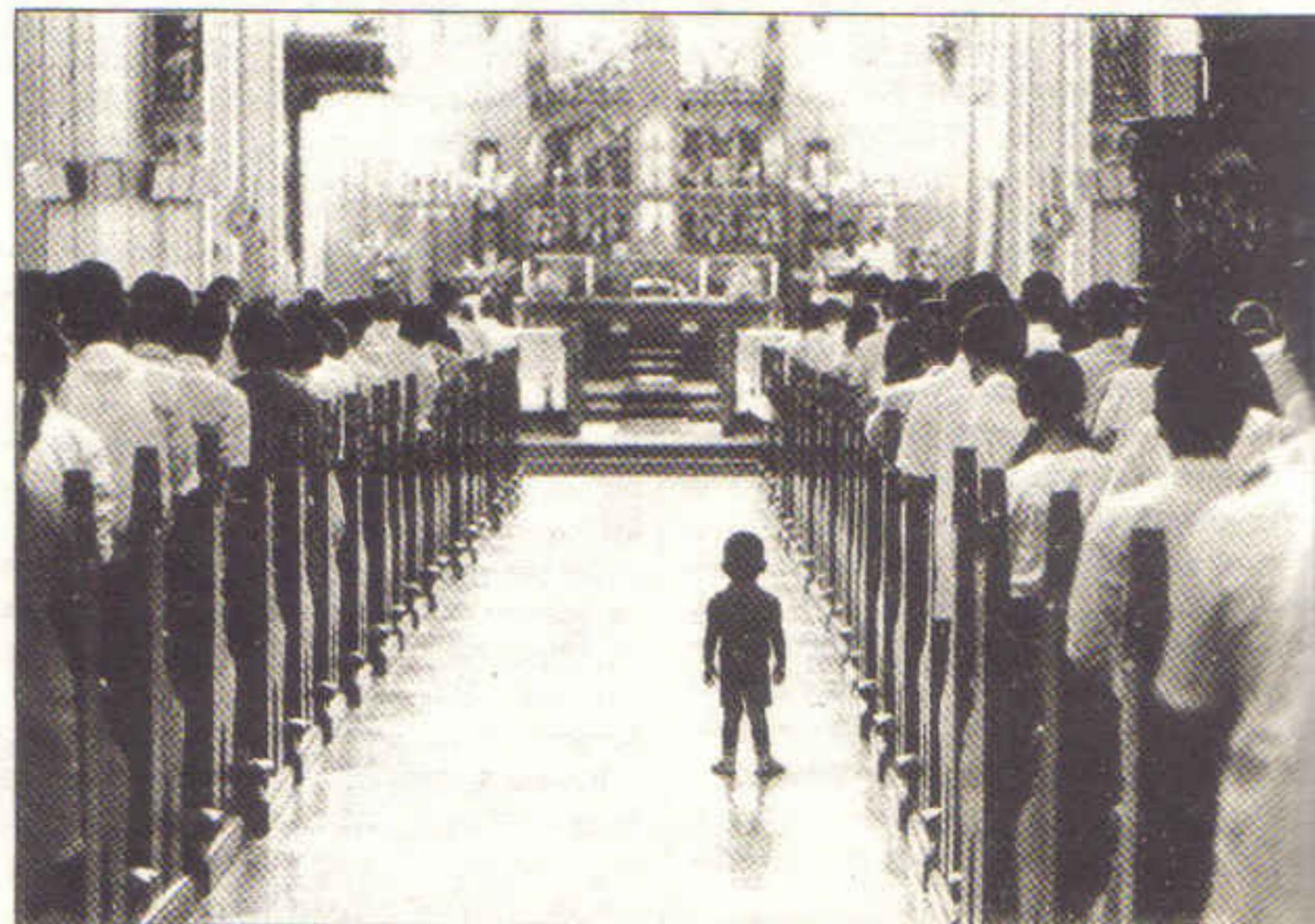
Με μια υβριστικά υποκριτική δήλωση, ο Α. Παπανδρέου δήλωνε «Έκπληκτος» (επί των ημερών του ίδιου δολοφονήθηκε ο Μ.Κ.), ενώ στη συνέχεια έσπευδε να καταχρανώσει τις αποφάσεις της ΕΦΕΕ για καταλήψεις.

Ο δε, πρώην «κομμουνιστής», Χ. Φλωράκης, αφού μας ενημέρωσε ότι «ανησυχεί από την απόφαση», «πρόκανε» να διαχωρίσει τη θέση του από τις εκδηλώσεις «κοινωνικής αναταραχής» και τα «απαράδεκτα μέσα πάλης» της ΕΦΕΕ. Λες και επρόκειτο να τον παρεξηγήσουμε!

Φυσικά, παρ' όλες τις «ανησυχίες», ούτε αυτό (μαζί με τις βάσεις, τις αξήσεις των εδών λαϊκής κατανάλωσης, τις αντεργατικές αποφάσεις κ.λπ.) ήταν σοβαρός λόγος αποχώρησης του Συνασπισμού από την «οικουμενική» ή έστω συμβολικής παραίτησης ενός υπουργού του...

Ο ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ Η ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Σχεδόν στο σύνολό τους, εφημερίδες, ραδιοσταθμοί και τηλεοπτικοί σταθμοί (κρατι-

Α' ΕΛΜΕ Αχαΐας

ΝΕΕΣ ΔΙΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

(ενέργειες θερμοκέφαλων
ή κακά μαντάτα)

Το γεγονός

Η διεύθυνση Εκπαίδευσης, με την κάλυψη του Νομάρχη Αχαΐας, διατάσσει ένορκη διοικητική εξέταση (ΕΔΕ) κατά συνοδών καθηγητών ημερήσιας σχολικής εκδρομής, μετά από ΑΝΩΝΥΜΗ (!) επιστολή «αγανακτισμένου» γονέα. Ο γονέας, που αποκαλεί μάλιστα τους καθηγητές προαγωγούς (!), αναζητά ευθύνες, γιατί δεν αντιλήφθηκαν, πως τη στιγμή που γινόταν ξενάγηση των μαθητών στην Ακρόπολη, κάποιοι απ' αυτούς το έσκασαν και γυρίζοντας στο πούλμαν παρακολούθησαν προβολή άσεμνης ταινίας σε βίντεο, που έγινε από τον οδηγό του πούλμαν...(!).

*Αντίδραση - ενέργειες - αποφάσεις Δ.Σ. ΕΛΜΕ Α' Αχαΐας και Γ.Σ. των καθηγητών

Το Δ.Σ. της Α' ΕΛΜΕ Αχαΐας, σε συνεδρίασή του με αφορμή την Ε.Δ.Ε., αποφάσισε:

1. Αποχή των καθηγητών από όλες τις σχολικές εκδρομές, ακόμη και τις ήδη προγραμματισμένες και αποφασισμένες.

2. Να απαιτήσει άμεση απόσυρση της ΕΔΕ, που διατάχθηκε με αφορμή ανώνυμη επιστολή, γιατί —εκτός των άλλων— δημιουργεί επικίνδυνο προηγούμενο για συκοφάντηση και τρομοκράτηση των υπαλλήλων, σαν όπλο στα χέρια της αυταρχικής διοίκησης.

3. Να ζητήσει τη σύνταξη κώδικα συμπεριφοράς για τους οδηγούς πούλμαν από το Νομάρχη.

4. Να ζητήσει από το Δ.Σ. της ΟΑΜΕ να ασχοληθεί με το ζήτημα που αφορά τους συνοδούς εκδρομών, που ως γνωστόν η σχετική νομοθεσία τους θεωρεί ανά πάσα στιγμή υπεύθυνους για ό,τι συμβεί, ακόμη και εν αγνοία τους.

5. Να ενημερώσει σχετικά όλα τα Δ.Σ. των ΕΛΜΕ της χώρας.

6. Να προτείνει κλιμάκωση με απεργιακή κινητοποίηση, σε περίπτωση μη ικανοποίησης των αιτήματων.

— Έκτακτη Γ.Σ. που προηγήθηκε από

το Δ.Σ. της Α' ΕΛΜΕ Αχαΐας, λίγο αργότερα, με τη μαζικότερη συμμετοχή καθηγητών στα τελευταία χρόνια, αποφάσισε:

1. Να εγκρίνει, σχεδόν ομόφωνα, τις αποφάσεις και τους χειρισμούς του Δ.Σ. της ΕΛΜΕ.

2. Να πραγματοποιηθεί Ζωρη στάση εργασίας στις 20.3.90.

3. Να συνταχθεί ερωτηματολόγιο από το Δ.Σ. της ΕΛΜΕ, σχετικά με το χαρακτήρα και το περιεχόμενο των εκδρομών, το οποίο να συζητηθεί στους συλλόγους των σχολείων.

*Αντιδράσεις μαζικών φορέων, μέσων μαζικής ενημέρωσης

Με αφορμή αυτές τις αποφάσεις του Δ.Σ. και της Γ.Σ. των καθηγητών της Α' ΕΛΜΕ Αχαΐας και με φόντο την προστασία «των καημένων των μαθητών, που χάνουν το όνειρο της ζωής τους για εκδρομή και τα χρήματά τους», η συντεχνία των πρακτορείων ταξιδίων και τα τοπικά μέσα ενημέρωσης, με προεξάρχοντα αυτά της Δεξιάς και κάτω από την καθοδηγησή της (ας σημειωθεί ότι η ΔΑΚΕ μειοψήφησε στο Δ.Σ. της ΕΛΜΕ και υπονόμευσε ανοιχτά τις αποφάσεις του κλάδου), εξαπέλυσαν μια άνευ προηγουμένου επίθεση κατασκοφάντησης των καθηγητών και της συνδικαλιστικής τους ένωσης.

Από την άλλη πλευρά οι μαθητές αντέδρασαν με καταλήψεις του συνόλου σχεδόν των Λυκείων της Πάτρας και των γύρω κωμοπόλεων. Είναι χαρακτηριστικό, πως ενώ το κύριο αίτημα των καταλήψεων ήταν η απόσυρση της ΕΔΕ, γρήγορα, κάτω από την καθοδηγητική παρέμβαση της ΜΑΚΙ, που ελέγχει τα περισσότερα 15μελή μαθητικά συμβούλια, οι μαθητές τα έβαλαν με τους καθηγητές και την ΕΛΜΕ, ζητώντας να ανακαλέσουν την απόφασή

και ιδιωτικού) συναγωνίστηκαν σε κιτρινό και κινδυνολογία.

Αν παρακολουθούσες τηλεόραση (για να είναι δίκαιοι, τα ιδιωτικά κανάλια ήταν απόριος χειρότερα από την ΕΡΤ) τις πρώτες μετά την απόφαση και δεν έμενες στην για να έχεις ιδιαίτερη αντίληψη, θα νόμιζες ότι η πρωτεύουσα βρίσκεται υπό τον τρόμον της πολίου σπαραγμού, ότι οι απλοί πολίτες απόντευναν, ότι «το κράτος κατελύθη», ότι...

Μ' αφορμή την κατάληψη των αναρχικών ΕΜΠ, οι αποφάσεις και η στάση της ΕΦΕΕ δυσφημίστηκαν, οι ανακοινώσεις ΔΑΠ-ΠΑΣΠ (ο Συνασπισμός δε διεθετεί εκπρόσωπο στο Κ.Σ. της ΕΦΕΕ), που διαχώριζαν την τους από τις αποφάσεις του Κ.Σ., ως βομβάρδιζαν επί 24ώρου βάσεως, οι εκπαιδευτές των Ρ.Σ. και οι δημοσιογράφοι μας «πέζαν» συνεχώς τους συσχετισμούς στην ΕΦΕΕ κ.λπ., κ.λπ.

Επεικουρούμενων και των καθημερινών βίωσεων κυβερνητικών παραγόντων και της Ζολώτα, περί «αντικοινωνικών αποριών» κ.λπ., Τύπος και τηλεόραση συνέπεια στην πλύση εγκεφάλου του ελληνικού λαού, ανάγοντας τις καταλήψεις και τις ταφέλες (νεολαίας, αλλά και απεργών διαδηματικών κλάδων) εκείνων των ημερών «σε υπότιμο κίνδυνο της εθνικής μας ύπαρξης». Ο μισθός τους!

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Η αθώωση του Μελίστα αποτελεί τόπο για την ενίσχυση των κατασταλτικών αποχανισμών, για την ένταση του κρατού αυταρχισμού, για το χτύπημα των αυταρχικών και συνδικαλιστικών διαδημάτων του λαού μας.

Ζητάνεστη και καταστολή, όταν ποιος είναι ο πόλος των προθέσεων της αστικής εξουσίας για την επιβολή μιας πολιτικής άγριας απορίας, εθνικής μειοδοσίας και περιστοτελευθεριών, με την ένταση της αυθαι-

τηρήσης αντίστασης και καθημερινή πάλη ενάντια σ' αυτήν την πολιτική, να ποια πρέπει να γίνεται η απάντηση.

Για να καταργηθούν τα ΜΑΤ και ΜΕΑ, να μπει φραγμός στην ωμή κρατική αυταρχία, για να διαφυλαχθεί το διαδίκτυο στην απεργία, στη διαδήλωση, στη συγκέντρωση και τη διεκδίκηση.

τους για μη συμμετοχή στις εκδρομές τους.

Η επίθεση που ξεδιπλώθηκε είχε πολλαπλούς στόχους που κύρια επικέντρωναν στα εξής:

1. Στην προστασία του παρασιτικού κυκλώματος πρακτορείου ταξιδίων — μέσων μεταφοράς - ξενοδοχείων - εστιατορίων - κέντρων διασκέδασης, που στη νεκρή αυτή ουσιαστικά τουριστική περίοδο, πραγματοποιεί μεγάλα κέρδη από τις σχολικές εκδρομές. Είναι γνωστές σ' όλους οι ανοιχτές παρεμβάσεις με μίζες κ.α. του παραπάνω κυκλώματος, προκειμένου να κερδηθεί η προτίμηση των μαθητών.

2. Στη συκοφάντηση κάθε αγωνιστικής κινητοποίησης και μέτρου των εργαζομένων και στην καλλιέργεια της αντίληψης, πως κάθε κινητοποίηση είναι τελικά επίζημα για το κοινωνικό σύνολο.

3. Στην υπεράσπιση και προστασία του αυταρχικού νομοθετικού πλαισίου και των μηχανισμών κρατικής τρομοκρατίας και καταστολής.

4. Στην απομόνωση των κλάδου των καθηγητών, κλάδου με πλούσια αγωνιστική παράδοση, από τους κοινωνικούς του συμάχους.

5. Στον αποπροσανατολισμό των μαθητών από τα πραγματικά τους προβλήματα και την απόκρυψη των πραγματικών κοινωνικοπολιτικών αιτίων που τα γεννούν και τα αναπαράγουν, ωθώντας τους να βλέπουν σαν εχθρό και αντίπαλο τους καθηγητές τους και το σχολείο γενικότερα.

*Συμπεράσματα - τι πρέπει να γίνει

Η πλειοψηφία των καθηγητών συσπειρώθηκε και υπερασπίστηκε την απόφαση του Δ.Σ. και της Γ.Σ., γιατί κατάλαβαν πως έτσι δεν προστατεύουν μόνο την υπόληψη και αξιοπρέπειά τους, αλλά και το ίδιο το σωματείο τους σαν θεσμό - διαδικασίες - λειτουργία. Γιατί έχουν αντιληφθεί καλά, πως τα πρωτοβάθμια σωματεία είναι αντικειμενικά το αποκούμπι και το μετερίζι αγώνα της βάσης, στις δύσκολες ημέρες

που αντιμετωπίζει το μαζικό λαϊκό κίνημα.

Έντονο προβληματισμό δημιούργησε η ρηχή απολίτικη στάση και αντιμετώπιση του ζητήματος από τους μαθητές και κύρια η ανύπαρκτη σχέδον κατανόηση που έχουν γύρω από τις διαδικασίες και τον τρόπο που παίρνονται και πρέπει να υλοποιούνται οι αποφάσεις των μαζικών οργανώσεων των εργαζομένων.

Τέλος, μεγάλη ανησυχία προκάλεσε σε όσους παλεύουν από τις ταξικές θέσεις και πονάνε το σωματείο και το κίνημα, η απαράδεκτη στάση όχι μόνο της ΔΑΚΕ και δυσαν συσπείρωσε γύρω από την υπονομευτική της συμπεριφορά, αλλά κύρια εκείνων των «προοδευτικών» καθηγητών που με δημοκρατικοφανείς εναισθησίες (βλέπε μαθητοπατεριστικες), υπονόμευσαν και δεν εφάρμοσαν τις αποφάσεις του σωματείου και της Γ.Σ., κουβαλώντας έτσι νερό στο μύλο των αντιδραστικών κύκλων, του «αδέσμευτου» τύπου και της τοπικής «ελεύθερης» ραδιοτύφλωσης.

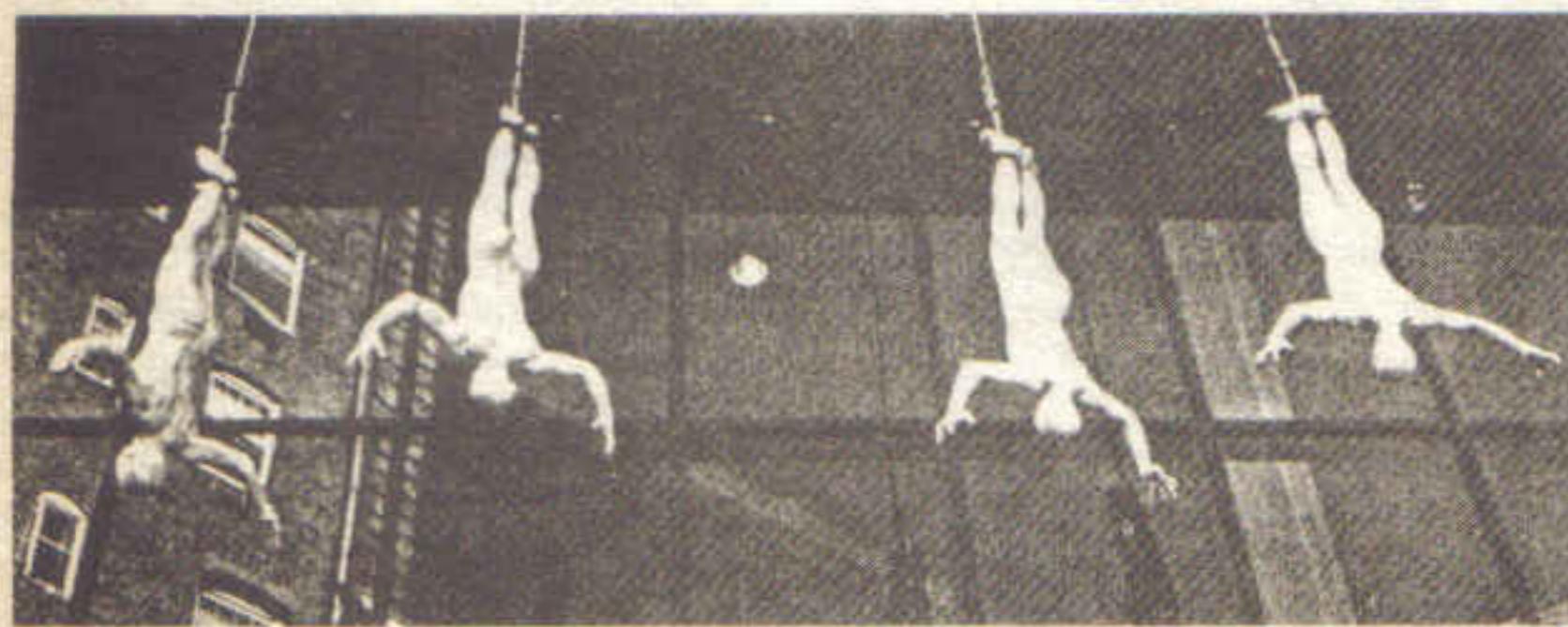
Τέλος, πρέπει να σημειωθεί πως αυτή η κινητοποίηση είχε θετική επίδραση σχετικά με το πόρισμα της ΕΔΕ, που βγήκε αθωοτικό.

Βέβαια, το ζήτημα του αυταρχικού νομοθετικού πλαισίου, η κατάργηση του δημοσιούπαλληλικού κώδικα που «ζει και βασιλεύει», καθώς και το νομοθετικό πλαίσιο, ο χαρακτήρας και η μορφή των εκδρομών, ξεφεύγουν από τα δρια τάξης μιας ΕΛΜΕ. Είναι ζητήματα που αφορούν την ΟΔΜΕ και όχι μόνο.

Το Δ.Σ. της Α' ΕΛΜΕ Αχαΐας και οι καθηγητές της Αχαΐας, άνοιξαν κάποιους δρόμους και ανάδειξαν κάποια ζητήματα πιο έντονα και πιο πέρα από μια έγγραφη διαμαρτυρία.

Στο χέρι των άλλων ΕΛΜΕ και της ΟΔΜΕ, βρίσκεται η ολοκληρωμένη, θετική για τον κλάδο αντιμετώπιση αυτών των σοβαρών ζητημάτων.

Χάρις Βλάχος
Αντιρόδρος Δ.Σ. Α' ΕΛΜΕ Αχαΐας

o Μπα ; γάσας

ΤΕΥΧΟΣ 1
ΑΡΓΟΥ ΤΟΝΙΩΝ

LA PANTERA SIAMO NOI
Ιταλοί Λαϊκοί Λαϊκοί

Ο ΠΑΝΘΕΡΑΣ
ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΜΕΙΣ

Στοιχεία Ταυτότητος ...

Ποιος είναι ο μπαγάσας; Προς το παρόν λίγοι κολλητοί που αποφάσισαν να πουν την γνώμη τους αλλά και να κάνουν διάλογο και να προκαλέσουν κοκβουλα πνεύματα και συνειδήσεις και να προτείνουν έναν άλλο δρόμο σκέψης και δράσης. Ο μπαγάσας είναι ανοιχτός σε οποιονδήποτε μπορεί να δέλει να βοηθήσει (με όποιο τρόπο αποφασίσει αυτός). Περιμένουμε όχι μόνο βοήθεια οικονομική ή υποστήριξη ηθική αλλά συμμετοχή (κι αυτό είναι που επιδιώκουμε κυρίως). Είς το επαναγράφειν (Κάθε κριτική δεχτή).

Υ.Γ. Δε δέχεται συνεργασίες από εμπόρους ναρκωτικών, εμπόρους συνειδήσεων (υπουργούς, πρωθυπουργούς κλπ.), δικαιοστικούς, ασφαλίτες, πληρωμένους κονδυλοφόρους (κοινώνιες δημοσιογράφους) και γενικά άτομα που υπηρετούν παρόμοια "λειτουργίματα". Όλοι οι υπόλοιποι δεχτοί.

o Μπα ; γάσας

ΤΕΥΧΟΣ 2
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

**ΕΚΛΟΓΕΣ '90 -
ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΕΦΗΒΕ**

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΕΜΕΙΑΙ

Εκδόσεις Αναγνωστίδης

Τα πράγματα αλλάζουν...

(όχι πάντα προς το καλύτερο)

Μια ολόκληρη γενιά ανθρώπων, έχω τις όποιες κοινές συμπεριφορές, έχει κάτι άλλο κοινό. Ορισμένα βιβλία, που βρίσκονται φάτσα - κάρτα στη βιβλιοθήκη, είτε μετακόμισαν για τα ενδότερα ή τα επώτερα πατάρια.

Σεργόνος παραμένει, ότι το μεταπολιτευτικό «μπουμ» του πολιτικού βίου τροφοδότησε με στοιχεία και υλικό ολόκληρο κόσμο. Σήμερα είναι φανετή τη κάμψη του πολιτικού, φιλοσοφικού ιδεών, όπως άλλωστε φαίνεται από τις εποχές, αλλά και από τις προθήκες των πιστών μας βιβλιοπωλείων.

Η γενιά «Αναγνωστίδη» (στην ανηφόρα της Ακαδημίας), με τις δεκάδες γνωστές εποχές, ήταν χαρακτηριστικό δείγμα της εποχής που σφράγισε τα πράγματα πάντα μας. Μέσα από εκεί διαπαιδαγώνει ένα αρκετά μεγάλο δυναμικό, με μεγάλη γκάμα συγγραφέων και εγχειρίδιων την πολιτική, την οικονομία, το θέατρο, την ηθική κ.λπ.

Σήμερα ο Αναγνωστίδης πουλάει τις παλιές εκδόσεις και καρτ - ποστάλ που αποτελούν στη γνωστή γωνία.

Σήμερα και αυτό μιας εποχής; Σήμερα δόση νοσταλγίας και πίκρας κάτια την παρακάτω συζήτηση με τον κ. Αναγνωστίδη:

«*ράδια: Κύριε Αναγνωστίδη, μετά την μεταπολιτευτική δημουργήσατε ένα σοβαρό εκδοτικό βίο, που εφοδίασε έναν ολόκληρο κόσμο, με ιδέες... Σήμερα, πως κρίνετε τις εκδόσεις πολιτικού βιβλίου;*

«*αλήθεια ότι κανένας εκδοτικός οίκος δεν ασχολήθηκε, εδώ στην Ελλάδα, με έκδοση κλασσικών των νεωτέρων χρόνων και ειδικά με το είδος αυτό που αποτελείται στη φιλοσοφία. Μια αξιόλογη αποτελείται έγινε στις αρχές του αιώνα που αποτελεί τις εκδόσεις Φέξη, αλλά πολύ περιπλανήτη και χωρίς τους νεώτερους επιπτώσεις, που η συμβολή τους στη σύγχρονη σκέψη, είναι σημαντική. Και η διαδικασία προσπάθεια αποτελεί ένα μικρό μέρος της μόρφωσης του αναγνωστικού βιου, που δυστυχώς ασχολείται πολύ με την ελαφρά λογοτεχνία, για να είναι χειρότερο, δηλαδή με τη γενιά που είναι και την πορνογραφία.*

Όσο για το πολιτικό βιβλίο που με ρωτάτε, μα υπάρχει κάτι τέτοιο; Άλλωστε, και το αναγνωστικό κοινό σήμερα δεν ενδιαφέρεται για αυτό το είδος.

«*αντίτετράδια: Νομίζεται ότι η κρίση και το φρακάρισμα του πολιτικού βιβλίου σχετίζεται με γενικότερες αλλάγες στην κοινωνία και την αριστερά;*

Όπως αναφέρω πιο πάνω, έχω την αντίτυπωση ότι δεν υπάρχει πολιτικό βιβλίο στην Ελλάδα, δύο πιθανόν το εννοείτε εσείς, αλλά μια μικρή προσπάθεια γίνεται από ορισμένες εκδόσεις πάνω σ' αυτό το θέμα, που αφορούν θα έλεγα αποκλειστικά την Αριστερά, και που δεν περιορίζονται μοναχά στο πολιτικό περιεχόμενο, αλλά επεκτείνονται γενικότερα στη σύγχρονη λογοτεχνία.

«*αντίτετράδια: Ακούσαμε πως αυτόν τον καιρό εποιημάζετε κάποια έκδοση. Με τι σχετίζεται;*

Ναι, έχω εκδόσει ένα βιβλίο πρόσφατα, που συγγραφέας του είμαι εγώ ο ίδιος, με τον τίτλο «Κοινωνικές και Οικονομικές οι Ρίζες του Χριστιανισμού», στο οποίο αποδίδω την γένεση του Χριστιανισμού αποκλειστικά στις άθλιες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της εποχής εκείνης,

και στο οποίο διερωτώμαι ποιό ήταν το συγκεκριμένο πρόσωπο του Ιησού, ανάμεσα στους πολλούς πατριώτες που σταύρωσαν οι Ρωμαίοι για την αντιστασιακή τους δράση.

«*αντίτετράδια: Μετανοώσατε καθόλου για τις εκδοτικές σας προσπάθειες και ποιά ήταν η πιο δύσκολη φάση αυτού του εγχειρήματος;*

Όχι μόνο δεν μετάνοιωσα για τις εκδοτικές μου προσπάθειες, αλλά είμαι και υπερήφανος για αυτό που πέτυχα, απόλυτα ικανοποιημένος, τόσο υλικά όσο και ηθικά, απ' τα συγχαρητήρια που δέχθηκα μέχρι τώρα και που εξακολουθώ να δέχομαι από πολλούς ανθρώπους των γραμμάτων, όσο και από απλούς αναγνώστες, και με μεγάλη μου ευχαρίστηση θα συνέχιζα την προσπάθεια αυτή, αν δεν με καταλάμβανε η ηλικία, αφήνοντας τον γιό μου να συνεχίσει το έργο μου.

Όσο για το αν υπήρξαν δυσκολίες στην εκδοτική μου προσπάθεια, όχι, γιατί είχα εξαίρετους συνεργάτες και γι' αυτό συνιστώ και σε άλλους να επιδοθούν σ' αυτό το είδος εκδοτικής δουλειάς, για να έχουν την ικανοποίηση ότι προσφέρουν κάτι σοβαρό στην κοινωνία μας.

Οδός Θεμιστοκλέους

Πόσο οδυνηρό γίνεται το κατηφόρισμα της οδού Θεμιστοκλέους
ιδίως τις μεσημβρινές τις ώρες

Είναι ο χρόνος όπου την πραμάτεια τους απλώνουν
οι μικροπωλητές, οι πλανόδιοι των βιβλίων πωλητές
Και σμίγουν στις ίδιες τιμές
των ονείρων μας τα οδοφράγματα
και των μαγείρων οι συνταγές κοινώς τσελεμεντέδες.

Ακόμα πιο πολύ θλίβομαι κι οργίζομαι συνάμα
σαν οι πλανόδιοι αγοραστές,
χωρίς ντροπή, μετρώντας λίγα τάληρα
σε χαρτί φτηνό εφημερίδας
τιλίγοντας τους πυρπολητές των νιάτων μας
μαζί με τις σελίδες μικρών κι αγνώστων λογοκόπων
Λανάκατη εποχή: ανάκατες ιδέες
συμπτώματα σακάτικου αιώνα.

Αντίνοος

«Χύδην μαθήματα» ή αλλοιώς μαθήματα κονδυλοφόρου

Ο πανεπιστημιακός καθηγητής κ. Γιανναράς, γνωστών νεορθόδοξων και λοιπών συντηρητικών αντιλήψεων, θεώρησε υποχρέωσή του να διαφωτίσει τον ελληνικό λαό για τη «χυδαιότητα» της Ελληνικής Παιδείας, όπως αυτή λειτουργεί στις μέρες μας, μέσα από τις στήλες της εφημερίδας «ΒΗΜΑ» (11.3.90).

Με την διαπίστωση, ότι χυδαιότητα και φτήνια ελλοχεύει στην παρεχόμενη στη νεολαία μας παιδεία, δε θα διαφωνήσω. Διαφωνώ όμως ριζικά με τον εν λόγω κυριο, στο από που εκπορεύονται η χυδαιότητα και η φτήνια, και κυρίως στο γιατί τα θυμήθηκε τώρα.

Ο κ. Γιανναράς έχει την άποψη ότι πρώτη αιτία «εκχυδαϊσμού του σχολικού περιβάλλοντος» είναι «το όργιο των ιδιαίτερων μαθημάτων». Μιλάει για «ανατριχιαστικές πληροφορίες», ανοιχτούς και έμμεσους εκβιασμούς, εκμετάλλευση των παιδιών του λαού, αφορολόγητα υπερκέρδη για τους καθηγητές. Και όλ' αυτά όχι βέβαια από την παραπαιδεία των ιδιωτικών φροντιστηρίων, αλλά από τους ασυνείδητους (!) δημόσιους εκπαιδευτικούς.

Η διαφωνία μου δεν βρίσκεται στην κατηγορία ότι κάνουν ιδιαίτερα οι δημόσιοι εκπαιδευτικοί. Βρίσκεται στον τρόπο που παρουσιάζεται το φαινόμενο: από τη μια διογκώνονται και εμφανίζονται σαν «πλημμυρίδα» απόλυτα μεμονωμένες περιπτώσεις «εκβιασμών» και από την άλλη αποσιωπούνται εντελώς η ενεπάρκεια των προγραμμάτων και της υποδομής των δημόσιων σχολείων, η ουσιαστική υποβάθμισή τους, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, και τέλος η ανεπάρκεια των εισοδημάτων των εκπαιδευτικών που τους σπρώχνει στο να μην αρνούνται τα προσφερόμενα ιδιαίτερα.

Τη δεύτερη χυδαιότητα που ανακάλυψε ο κ. Γιανναράς (εντυχώς την αναγνωρίζει σαν «ελάχιστες παρεκτροπές») και κατά την οποία βάζει στο ίδιο τσουβάλι την «κομματική προπαγάνδα» με τους «ασύστολους υπαινιγμούς», την χρησιμοποιεί για να ξεθάψει τους βρυκολακισμένους «επιθεωρητές». Κατά τον κ. Γιανναρά, αυτοί είναι οι μόνοι αρμόδιοι να δέχονται τις «καταγγελίες», είναι οι άνωθεν φύλακες της υποχρεωτικής πολιτικής και «ηθικής» ευστάθειας των εκπαιδευτικών. Τουλάχιστον είναι ειλικρινής ο άνθρωπος...

Η ουσία, όμως, βρίσκεται στον επίλογο. Τα προηγούμενα ήταν «φιλολογίες»: η κύρια χυδαιότητα του σχολικού περιβάλλοντος είναι ο συνδικαλισμός των καθηγητών. Απροκάλυπτα ο κ. Γιανναράς γράφει:

«Κυρίως: Μέσα σε ποιό κοινωνικό κλίμα να τολμηθεί η καταγγελία. Όταν μοναδικό όπλο «κοινωνικής πάλης» είναι ο ωμός εκβιασμός, η κατάληψη υπουργείων και υπουργικών γραφείων, ο αποκλεισμός των κεντρικών αρτηριών της πόλης. Όταν κάθε αριθμητικά ασήμαντη ομάδα οργανωμένων συμφερόντων επιβάλλει φασιστικά τις απαιτήσεις της, εκβιαζόντας δίχως προσχήματα το κοινωνικό σώμα. Όταν η λογική του γκάγκστερ, η εκβιαστική απειλή, θεωρείται «ιερό δικαίωμα» του «εργαζόμενου». Πως να αντισταθούν οι αδύναμοι σε αυτό τον νόμο της ζούγκλας, στο δίκιο του ισχυρότερου».

Μέσα στη σύγχυση των ημερών μας, λοιπόν, που όλα τα κακά οφείλονται σε έναν «...ισμό» και που ο καθένας αποδίδει όποια χαρακτηριστικά θέλει στον όποιον «...ισμό» τον βολεύει, ο κ. Γιανναράς βαφτίζει τις απεργίες, τις πορείες και τις καταλήψεις «ωμό εκβιασμό», βαφτίζει το συνδικαλιστικό κίνημα «οργανωμένα συμφέροντα».

Αν, βέβαια, ο κύριος αυτός με το «οργανωμένα συμφέροντα» εννοεί την υπεράσπιση των εισοδημάτων μας σαν εργαζό-

μένων, την απαίτησή μας για αυξήσεις ώστε να μπορούμε να ανταποκριθούμε στο κόστος της ζωής, την κατοχύρωση της ελεύθερης σκέψης και την άρνησή μας για ενατικοποίηση —δηλαδή την μετάλλαξή μας σε βιονικά όντα— τότε ναι, είμαστε «οργανωμένοι». Και είναι απαραίτητη η οργάνωσή μας απέναντι στη «λογική του γκάγκστερ» και την «εκβιαστική απειλή» που ασκούν επάνω μας, όπως και σε κάθε εργαζόμενο, τα οργανωμένα συμφέροντα των μονοπωλίων και των κεφαλαιοκρατών, μέσω της πανίσχυρης οργάνωσής τους, της κρατικής μηχανής. Εμείς υποφέρουμε, «χωρίς προσχήματα», από τη λιτότητα, την κρίση, τα σκάνδαλα.

Όσο για το τελευταίο του ερώτημα προς τους «πολιτικούς»: «Έχουν επίγνωση ότι πίσω από τις «δημοκρατικές» και «προοδευτικές» μας ωραιολογίες μορφάζει ζεδιάντροπα ένας γενικευμένος φασισμός;», συφωνώ απόλυτα μαζί του, χρεώνοντας βέβαια σ' αυτούς τους ίδιους τις «δημοκρατικές» και «προοδευτικές» ωραιολογίες. Γιατί, με την πτώση όσων καθεστώτων προφασίζοταν ότι ήταν «σοσιαλιστικά». Έχει επιβληθεί μια αχαλίνωτη κατασυκοφάντηση των ιδεολογιών που ενισχύουν τους εκμεταλλεύμενους και τους συνεδητοποιούν στην ταξική πάλη.

Και τέτοιου είδους πολιτικές επιβολές έχουν ανάγκη από κονδυλοφόρους του τύπου του κ. Γιανναρά, που με μεγάλη «χριστιανική» εμβάθυνση αναλύουν την «κοινωνική πάλη» και ντύνουν το λύκο σαν αρνί...

Μαλάμω Βαρελέ

«Ο κύκλος των χαμένων ποιητών» και ο κύκλος μιας... χαμένης κριτικής

Μπορεί κανείς να μάθει πολλά πράγματα για τη φύση μιας κοινωνίας μελετώντας το εκπαιδευτικό της σύστημα. Η μετάδοση της γνώσης φορτίζεται με όλες τις αξίες του αυντηρούν και αναπαράγουν το κοινωνικό σύστημα, συνδέεται -με έμμεσο, αλλά ασφήτροπο- με την κοινωνική οργάνωση, προϋποθέτει εκείνες τις δομές που σχετίζονται με τον τρόπο (μορφή), μέσω του οποίου υλοποιείται όλη η διαδικασία.

Η κινηματογραφική ενασχόληση με πλευρές αυτού που ονομάζεται παιδεία, στο βαθμό που δεν είναι «γύρανίτα από λευκό», παρουσιάζει έτσι και αλλοιώς ένα εμβαφέρον.

Το κινηματογραφικό εγχείρημα του Γουέαρ, παρ' ότι ακροβατεί ανάμεσα στη ποδοθεσή του (να αναδείξει το επίπεδο συντροφουσης του εκπαιδευτικού μηχανισμού στη ζωντανή ύλη) και σε έναν «συναισθητικό ρεαλισμό», που πασαλείβει την εικόνα σαν γλυκό σιρόπι, καταφέρνει τελικά να εντοπίσει αρκετά σημεία, που μετατρέπονται σε σημάδια στο σώμα αυτών που παρεπέχουν ως δέκτες στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο Γουέαρ απαντά στη θετικιστική λαϊλαϊστική επικαλούμενος την ποίηση, όχι σαν φυγή ή ονειροπόληση, αλλά ως συστατικό των κυπτάρων. Εγκεφαλικών και μη. Υπόσχεται, ζωή, δράση, δυνατότητα για μια ομάδα στο σύνολο και όχι στο επιμέρους. Η ποίηση ως γνώση που συνδέει το όλο και το ακίνητη τη σελίδα του οριασμού «τι είναι ποτέ»; αναφορά στη γνωστή σε όλους ομοιογύα, που μετατρέπει τη γνώση σε βαθμό λέξεων και παραγράφων, τις οποίες πρέπει να αποστηθίσει ο μαθητής να πετύχει.

Η σκηνή του καθηγητή Κίπτιν με τους μαθητές μπροστά στη φωτογραφία των προσώπων τους είναι πολύ εύγλωττη.

Οραμα, ουτοπία (με τη δυναμική έννοια λέξης), η αντιπαράθεση με τη μιζέρια τη διαστροφή της ανθρώπινης φύσης που επιβάλλει το κεφάλαιο σαν σχέση και στη ταινία εμφανίζεται με το πρόσωπο της επιτυχίας και της λαμπρής καρριέρας.

Το σχολείο, εικόνα και ομοίωση της κοινωνίας, εμπεδώνει τον ανταγωνισμό ως παραδειγμό κρίκο μεταξύ των μαθητών, και διαχωρισμό από την κοινωνία σαν σχέση τους με αυτήν, κατακερματίζοντας αυτό που λέγεται ανθρώπινη δραστηριότητα.

Ο Γουέαρ απαντάει, πάλι με τη βοήθεια

της ποίησης, που εδώ αποτελεί την ενδιάμεση ύλη στο σχηματισμό κύκλου, που σημαίνει συλλογικότητα και δράση. Ο κύκλος που συγκρούεται με τις κυριαρχείς αξίες και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για το άνοιγμα - σπάσιμο των στεγανών της εκπαιδευτικής. Οι συναντήσεις στη σπηλιά, η είσοδος των κοριτσιών στον κύκλο. Οι ποιητές δεν είναι αυτοί που γράφουν ποίηματα, αλλά εκείνοι που αρνούνται το ρόλο που τους έχουν ετοιμάσει.

Το να κολυμπάς κόντρα στο ρεύμα, να διεκδικείς την προσωπική σου οπτική, ανεβασμένος στην καρέκλα που σε έχουν βάλει να κάθεσαι, η άρνηση της τυποποίησης, της υποταγής, η πάλη με τις ενοχές και τις τύψεις που δημιουργεί ο περίγυρος, οι δυσκολίες και οι αντιφάσεις της διαδικασίας αμφισβήτησης, όλα αυτά έχουν θέση στην προβληματική της ταινίας.

Παρ' ότι ο Γουέαρ έχει συλλάβει με έναν αρκετά καθαρό τρόπο όλα όσα θίγονται εδώ, δεν κατάφερε να αποφύγει τις σχηματοποιήσεις και τους άστοχους συναισθηματισμούς. Ο φωτισμένος δάσκαλος που κινεί τα νήματα της όλης διαδικασίας, η αγωνία του ακηνοθέτη να τον δικαιώσει με εντυπωσιακό τρόπο, το σχήμα καλού - κακού, δημιουργούν αρκετές παρεξηγήσεις.

Ο Γουέαρ παρασύρεται ως ένα βαθμό από την ευκολία που του δίνει η αυστηρότητα και η ακαμψία ενός αμερικανικού κολλέγιου τη δεκαετία του '50.

Η μελοδραματική τροπή της ταινίας στο τελευταίο ένα τρίτο λειτουργεί σαν πιστογύρισμα στα ερωτήματα που αρχικά έθεσε. Η στροφή του ενδιαφέροντός του στην εξέλι-

ξη του μύθου αφαιρεί πολλές φορές την ουσία του προβληματισμού. Η ταινία φτάνει στο τέλος να διασκεδάζει όλα όσα ξεκίνησε να πει.

Στο σύνολό της ταινίας, ο ακηνοθέτης δίνει τη δυνατότητα στον υποψιασμένο θεατή να διακρίνει και να κατανοήσει το πρώτο και το δεύτερο της επίπεδο.

Ο αντικοφορμισμός που προσπαθεί να αναδείξει αλλοιώνεται, χωρίς όμως να γίνεται ποτέ καπρίτσιο των πλουσιόπαιδων ενός κολλεγίου.

Εκτός, όμως, από την ίδια την ταινία (πόνημα ενός κινηματογραφιστή), υπήρξε και η προβολή της επι μακρόν στις αίθουσες της πρωτεύουσας και της επαρχίας, η αθρόα προσέλευση κοινού, καθώς και οι αναφορές, οι κριτικές και ο διάλογος μέσω του ημερήσιου και περιοδικού τύπου για μεγάλο διάστημα.

Εκείνο που προκαλεί εντύπωση είναι η απώλεια κριτηρίων από τη μεριά κριτικών και εκπαιδευτικών (για τους τελευταίους θυμίζουμε τη λαϊκή παροιμία «όποιος έχει τη μύγα μυγιάζεται»).

Εμμένοντας στα εξωτερικά στοιχεία της ταινίας, εκλαμβάνοντας την ποίηση της ταινίας κυριολεκτικά, επομένως η ταινία αφορά ... τους φιλόλογους. Η αδυναμία τους να ταυτιστούν με τον Κίπτιν, δημιουργώντας σύνδρομα απολογίας ή και επίθεσης, οδηγώντας τη συζήτηση εκτός τόπου και χρόνου. Τα ερωτήματα περιστράφηκαν γύρω από τον καλό και τον κακό δάσκαλο, το φωτισμένο και το ακοταδιστή, ενώ στο γενικό αχταρμά μερικοί θυμήθηκαν και τους παλιούς τους δασκάλους.

Ένας διαφορετικός προβληματισμός εκφράστηκε από τη μεριά των μαθητών, οι οποίοι βέβαια δικαιολογημένα δεν έχουν κριτήρια, αλλά διαθέτουν την ευαισθησία εκείνου που βιώνει, από τη χειρότερη θέση, το σύστημα εκπαίδευσης. Κι αυτό, παρ' ότι ο λόγος τους ήταν φορτισμένος από πικρίες και διαπιστώσεις. Από τη μιζέρια, το αδιέξοδο και το αλλαλούμ του ελληνικού σχολείου. Και η επιθυμία: Αόριστη και συγκεχυμένη.

Αυτό που αναδεικνύεται μέσα από όλη αυτήν τη διαδικασία είναι, πιως η αντικειμενική πραγματικότητα εμπεριέχει τη δυνατότητα διαλόγου. Το πρόβλημα, βέβαια, είναι οι όροι του διαλόγου αυτού.

Γιώργος Ξυλούρης

Επιμορφώστε με, σας παρακαλώ...!

«ΕΛΜΕ ΗΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΔΣ ΟΛΜΕ ΔΣ όλων των ΕΛΜΕ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

Αγαπητοί συνάδελφοι

Το ΔΣ της ΕΛΜΕ Ηλείας έχει τη γνώμη, ότι το θέμα της Επιμόρφωσης είναι ένα από τα σοβαρότερα που έχει ανακύψει τα δύο τελευταία χρόνια. Η πρότασή μας επικεντρώνεται σε τρία σημεία:

1. **ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ** του ΠΔ 348/14.6.89 για τα ΠΕΚ ή εξαίρεσή μας από αυτό και ταυτόχρονη διατήρηση των ΣΕΛΜΕ με αναβάθμιση τους όσον αφορά το πρόγραμμα και το προσωπικό.

2. **ΙΔΡΥΣΗ** κατά νομό ταχύρυθμων επιμορφωτικών κέντρων μικρής χρονικής διάρκειας **ΙΔΡΥΣΗ ΣΕΛΜΕ** στις έδρες όλων των ΑΕΙ.

3. Πρέπει να λειτουργήσει ίδρυμα μετεκπαίδευσης μεταπτυχιακού επιπέδου, διετούς διάρκειας.

Το ΠΔ για τα ΠΕΚ υπογράφτηκε ερήμην του κλάδου μέσα στον Ιούνιο. Έχουμε τη γνώμη ότι μ' αυτό το ΠΔ ο κλάδος, μετά την οικονομική, δέχεται και επαγγελματική - επιστημονική υποβάθμιση. Κάτι τέτοιο δεν πρέπει να το επιτρέψουμε.

ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ΟΤΙ:

a. Το θέμα της εξαίρεσης των καθηγητών από το ΠΔ για τα ΠΕΚ πρέπει να γίνει αίτημα αιχμής και να διεκδικηθεί άμεσα.

β. Δεν είναι σωστό να διεκδικούμε 3.000 θέσεις επιμόρφωσης αν εννοούμε ότι αποδεχόμαστε κατάργηση των ΣΕΛΜΕ και εφαρμογή του ΠΔ για τα ΠΕΚ. Το θέμα της επιμόρφωσης εξ άλλου δεν είναι μόνο ποσοτικό. Κύρια είναι ποιοτικό. Για μας, έχει άμεση προτεραιότητα. Δεν πρέπει να επιτρέψουμε κατάργηση των ΣΕΛΜΕ, γιατί έτσι θα κάνουμε το ίδιο λάθος με την κατάργηση του διδασκαλείου Μ.Ε.

γ. Πρέπει να απαιτήσουμε από την πολιτεία να δεσμευτεί ότι δεν πρόκειται να καταργηθούν οι ΣΕΛΜΕ το ερχόμενό έτος (όπως προβλέπει το ΠΔ για τα ΠΕΚ). Το ζήτημα πρέπει να βρει προσωρινή λύση, όπως επί υπουργίας Κοντογιανόπουλου, μέχρις ότου επιλυθεί οριστικά.

ΖΗΤΟΥΜΕ από την ΟΛΜΕ και όλες τις ΕΛΜΕ να αντιμετωπίσουν το ζήτημα με τη σοβαρότητα που απαιτείται, για να μην υποστεί ο κλάδος άλλη υποβάθμιση και μάλιστα στον τομέα της επιμόρφωσης.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΛΜΕ ΗΛΕΙΑΣ»

ΠΥΡΓΟΣ 12.2.90

Το παραπάνω κείμενο - πρόταση του ΔΣ της ΕΛΜΕ Ηλείας μοιράστηκε δια χειρός του προέδρου (Γ. Πυλαρινός) σε γενική συνέλευση του κλάδου και φιλοδοξούσε μάλιστα ν' αποτελέσει

συνολικότερη θέση.

Άγνοια των πραγμάτων ή κεκτημένη ταχύτητα ωθούσε τους καλούς συναδέλφους να προτείνουν τα παραπάνω, τα οποία επιεκώς και μόνο μπορούν να χαρακτηριστούν σαν απαράδεκτα; (Εις διπλούν μάλιστα, στο βαθμό που ο διακινήσας ανήκει και στον προοδευτικό λεγόμενο χώρο, στο «Δ. Γληνό»).

Είναι φανερή, πλέον, η προσπάθεια της καθεστηκίας τάξης να συνδέσει το μισθό με την αποδοτικότητα και να διασπάσει το όποιο ενιαίο εργασιακό καθεστώς έχει μέχρι σήμερα κατακτηθεί. Σ' αυτήν την κατεύθυνση βασικός μοχλός είναι η λεγόμενη επιμόρφωση (εισαγωγική, τακτική, ταχύρρυθμη) και οι συνακόλουθες αμοιβές (υλικές, βαθμολογικές, αξιολογικές γενικότερα) που θα τη συνοδεύουν. Μ' αυτόν τον τρόπο διασπάται ο ενιαίος εκπαιδευτικός χώρος.

Κατά δεύτερο λόγο, το κείκενο - πρόταση αποκρύβει εντελώς τον ιδεολογικό χαρακτήρα της παρεχόμενης επιμόρφωσης και την αντιμετωπίζει σαν «ουδέτερη» γνωστική διαδικασία, που έχει τάχα σαν μόνο στόχο την επιστημονική αναβάθμιση.

Ακόμα και οι μαθητές της Γ' Λυκείου γνωρίζουν, ότι τόσο ο άγκος της γνώσης, όσο και η διαδικασία παροχής της και ο στόχος της δεν είναι πράγματα άχρωμα και άσμα.

Οι συνάδελφοι, ούτε λίγο - ούτε πολύ, πάνε γυρεύοντας να διευρύνουν την ιδεολογική κυριαρχία του κράτους στην εκπαίδευση και μάλιστα με «χωριστικές τάσεις», αφού από τα υποιδρυση ΠΕΚ θα εξαιρεθούν οι καθηγητές (;).

Διαδικασίες για την αποσύνδεση της επιμόρφωσης από τις κρατικές γρανάζια και μια επιθετικότερη πολιτική από την πλευρά του κινήματος, φαίνεται ότι δεν βρίσκονται στον ορίζοντα το ΔΣ της ΕΛΜΕ Ηλείας.

Δεν επεκτεινόμαστε, αφού και στα προηγούμενα τεύχη έχουμε αναφερθεί στην επιμόρφωση αναλυτικότερα.

Έχουμε στα χέρια μας και άλλες τέτοιου χαρακτήρα «διορθωτικές προτάσεις» της ίδιας ΕΛΜΕ και των ίδιων κινήσεων, που δείχνουν πως είτε αγνοούν βασικές πλευρές των θεωρητικών επεξεργασιών του κινήματός μας, είτε πως τις γράφουν στα παλιά τους υποδήματα. Εμείς είμαστε διατεθειμένοι ν' ανοίξουμε όποιος διάλογο προάγει το ζήτημα, αλλά παρακαλούμε ταυτόχρονα για τόσο σοβαρά ζητήματα να υπάρχει στοιχειώδης επιστημονική τεκμηρίωση... »

Η φράση και η ευχή «ας μας επιμορφώσουν επιτέλους», όχι μόνο δεν φτάνει, μα καταντάει και επικίνδυνη...

θ.7

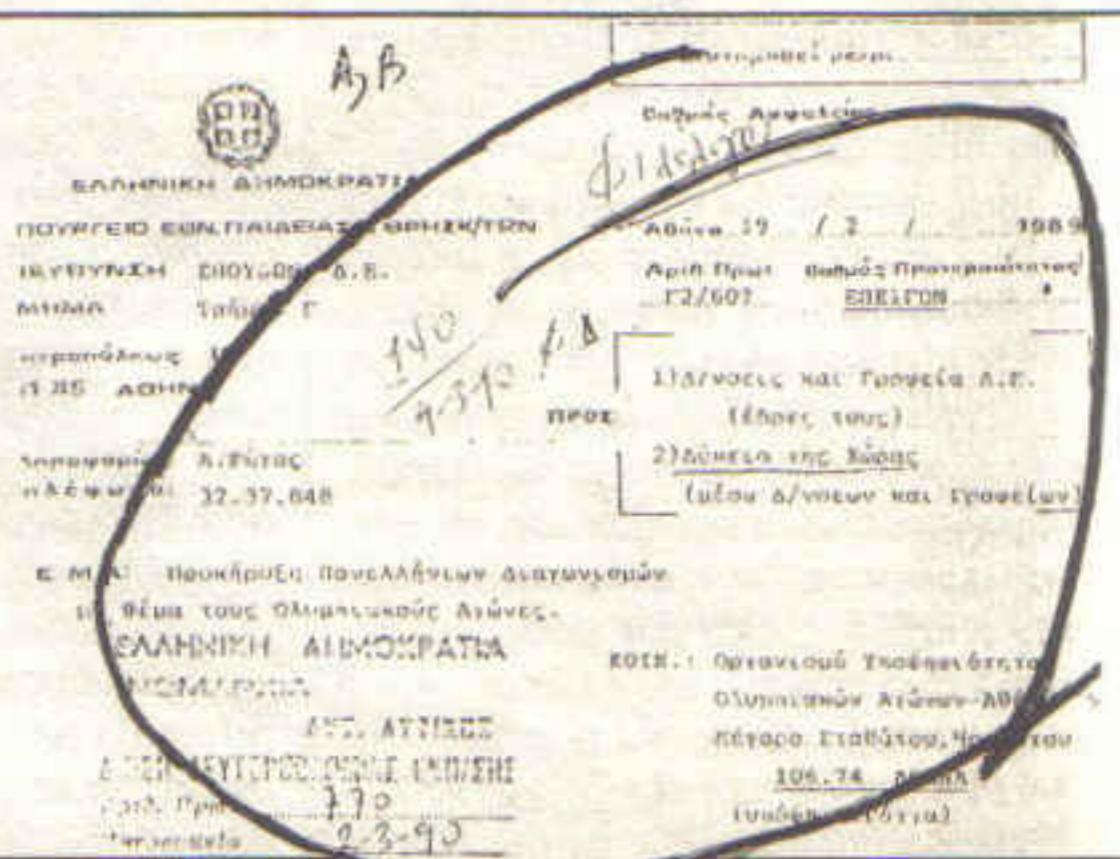
Ακόμα δεν τον είδαμε...

Πανελλήνιο διαγωνισμό με θέμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες βάζει μπροστά το ΥΠΕΠΘ με έγγραφό του (19.2.1990). Εκθέσεις με θέμα «Ολυμπιακή ιδέα - χθες - σήμερα - αύριο», αφίσες, βραβεία και ό,τι τέλος πάντων αρμόζει σε μια χώρα που σέβεται την παράδοσή της και επιδιώκει ένα αξιοπρεπές 1996 στην Αθήνα.

Σιγά βρε παιδιά... χτίστε πρώτα κανένα γυμναστήριο στα σχολεία, φτιάξτε μερικές βιβλιοθήκες και αίθουσες πειραμάτων, επιδιορθώστε τις αυλές και τις τουαλέτες και ύστερα ζητάτε και τη χρυσή Ολυμπιάδα.

Ξυπόλυτοι και με σμόκιν, είναι λίγο αντιφατικό...

Μ.Φ.

Διασπάσεις...

Οι πολιτικές εξελίξεις σ' αυτό που ονομάζεται κεντρική πολιτική σκηνή ήταν (;) φυσικό να επηρεάσουν και τις εκπαιδευτικές διοικητικές κινήσεις ακόμα και αυτές που ορίζονταν στ' όρια της «αυτονομίας». Έτσι, λοιπόν, στις αρχές του Φλεβάρη, πανελλαδική συνδιάσκεψη της παράταξης ΑΣΚΕ (δασκάλων) επήλθε ρήξη — με ψήφους: 17 υπέρ, 6 λευκά και αρκετές αποχωρήσεις, αποχωρήσεις κ.λπ — με κυρίαρχη την τάση να χαρακτηρίσει τη νέα δεκαετία «σαν δεκαετία συνεισφορών στο χώρο της αριστεράς» και η οποία «απέκλειε κάθε συνεργασία με τις δυνάμεις που αποχωρούν από τη Δημοσιούπολική Ενότητα», χαρακτηρίζοντάς τες «σταλινικές» και ξένες με την πολιτική και συνδικαλιστική συνείδηση της ΑΣΚΕ και του χώρου της ανανεωτικής αριστεράς γενικότερα.

Εποδή πολλά από τα παραπάνω χρειάζεται να μεταφερθούν σε νεοελληνική πρακτική και φρασεολογία επισημαίνω (και λάθος ας διαψευστώ), πως η κυρίαρχη τάση στην ΑΣΚΕ, από τις αδρανοποιήσεις και αποχωρήσεις μελών και στελεχών που παλαιότερα κινούνταν γύρω από το χώρο του ΚΚΕ επιπλού, αποφάσισε να κινηθεί «αυτόνομα» μεν, πλην όμως επίσης του Συνασπισμού, γιατό άλλωστε και το ανάθεμα «σταλινικούς» που αποχώρησαν από το ΚΚΕ.

Έχουμε στα χέρια μας τα πρακτικά της ΑΣΚΕ δασκάλων, πλά υποθέτουμε, πως σε πολιτικό επίπεδο κέρδισε η λογική των «λιγότεροι, αλλά ξεκαθαρισμένοι»...

Μια χειμωνιάτικη απόφαση, ΕΑΡινής όμως έμπνευσης προοπτικής.

Το ζήτημα, βέβαια, του τι εννοεί ο καθένας για την αυτονομία μεζικών χώρων και κυρίως πως, αν το εννοεί, το κάνει πράγματος, θα παραμένει. Εκτός και αν οι λέξεις εφευρέθησαν για να διαφωτίζουν, μα για να συσκοτίζουν τα πράγματα.

Γ.Σ.

Διαγωγή Κοσμιωτάτη

Θα 'πρεπε για παράδειγμα να συζητηθούν κάποια κριτήρια που οι φοιτητές θα συμμετέχουν στα ΔΣ; Μπορεί, λόγου χάρη, φοιτητής, που έχει «κολλήσει» για χρόνια στο πτυχίο, να εκπροσωπεί τους συναδέλφους του στη Σύγκλητο; Μπορεί κάποιος που θα θέλει στα μαθήματα να είναι μέλος του ΔΣ;».

Κανένα και άλλα τέτοια ερωτήματα και οι ανάλογες απαντήσεις, παρέχονται ούτε στην Καθημερινή, ούτε στον Οικονομικό Νηστερόδρομο, αλλά στο «Ριζοσπάστη» (18 Φλεβάρη 1990).

Είναι κάτι παραπάνω από φανερό, πως οι νεοφύτοι μαθητές θα θέλουν να ξεπεράσουν τους δασκάλους τους. Ο νεόκοπος γενιαλός φτάνει στο σημείο ν' αρνείται, με τη μορφή προβλητισμού, στους «αδιάβαστους φοιτητές» να είναι μέλη του ΔΣ. Σημετέριο, πλέον, θα είναι η βαθμολογία, η κοσμιότητα, η επιταγή στα μαθήματα, το χρηστό ήθος κ.λπ.

Σαν τους παλιότερους, αυτά θυμίζουν χούντα και προσκοπισμό. Ήπιότερους υπογραμμίζουν την ανάγκη του ρεφορμισμού να προσέλθει στα νερά όχι των αγώνων αλλά των «διαβασμένων»... Σαπτήρες με αριστερό προφίλ και μάνατζερς για την εργατική παρεύει ο Συνασπισμός. Και ακόμα είμαστε στην αρχή, θα παρεύσουν κι άλλα...

Νέο δολοφονικό κρούσμα αστυνομικής τρομοκρατίας

ΕΛΛΥΦΕΡΟΤΥΠΙΑ Πεντη 8 Μαΐου 1990

Ο ΕΝ ΛΟΓΩ ΙΕΑΡΟΣ
ΔΙΕΡΗΞΕ ΤΑ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΑ
ΗΠΟΥΚΑΡΗΣΕ ΣΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΗΕΣ-ΤΟΙΧΟ
ΕΤΟΙΜΑΣΤΑΝ ΝΑ ΚΛΕΨΕΙ
ΤΑ ΔΕΚΑΕΞΗ...

Γιώργος Λαζαρίδης

Τα ξημερώματα της Τετάρτης 7.3.90 νέο κρούσμα αστυνομικής τρομοκρατίας εκδηλώθηκε στην Πρέβεζα, όπου αστυνομικός πυροβόλησε και σκότωσε 15χρονο μαθητή, επίδοξο «διαρρήκτη». έπαθλο της διάρρηξης που δεν έγινε: ένα κυνηγετικό όπλο, που ο πατέρας του νεαρού αρνούνταν να του αγοράσει...

Η δικαιολογία αστυνομίας και Υπουργείου, δια στόματος κ. Μανίκα, γνωστή και πολλάκις επαναλαμβανόμενη: «ο αστυφύλακας είχε δίκιο, γιατί φοβήθηκε το ληστή». Το πλήρωμα του περιπολικού, οι οπλισμένοι δηλαδή αστυνομικοί, «φοβήθηκαν»... το 15χρονο «λήσταρχο» με την κουκούλα και το λοστό!

Η εγκληματική αυθαιρεσία της αστυνομίας είναι κάτι παραπάνω από σαφής και στην προκειμένη περίπτωση, όπως και στις δεκάδες συναφείς των τελευταίων χρόνων.

Ειδικότερα σήμερα, το κλίμα ευνοεί ιδιαίτερα αυτήν την αυθαιρεσία, μετά μάλιστα την «πανηγυρική» αθώωση του Μελίστα, για το φόνο ενός άλλου δεκαπεντάχρονου...

Α.Φ.

Στο προηγούμενο διπλό τεύχος (9 - 10) είχαμε προαναγγείλει τη δημοσίευση εκτεταμένης εργασίας με θέμα «Κοινωνική λειτουργία του Εκπαιδευτικού» δημοσιεύσαμε, μάλιστα, σκελετό έρευνας και σχετική βιβλιογραφία.

Δυστυχώς (ή ευτυχώς) η ομάδα εργασίας ανακάλυψε, όσο δούλευε, το «ανεξάντλη του θέματος και ως εκ τούτου αποφάσισαμε να καθυστερήσουμε για λίγο τη δημοσίευση.

Μην αντησυχείτε όμως!

Αν η έρευνα προκύψει πολυσέλιδη, άρα και κουραστική, θα βρούμε τρόπο να φτάσει στα χέρια σας. Ο άνθρωπος όλα τα κατορθώνει όταν έχει στόχους...

Οι σχετικές παρατηρήσεις που λάβαμε θα ληφθούν υπόψη.

Η Σύνταξη

Όταν και οι τοίχοι καγχάζουν...

Την αφίσας (1)

Μεταμοντέρνο»...

Θα είδατε, βέβαια, την προεκλογική αφίσα του Συνασπισμού, με τρία στρογγυλά γυαλάκια στον ίδιο σκελετό. Και μάλλον θα αναρωτηθήκατε περί του συμβολισμού της. Άλλωστε, και ο πιο μάκης αναρωτήθηκε, θα το διαβάσατε και στις εφημερίδες, με τοίχες με τη σειρά τους προέβησαν σε εικασίες για το νόημά τους, απευθυνόμενες και στους εμπευστές της.

Όλοι πάντως συμφωνούν, ότι η τριοπτοφόρος αφίσα παρέπει σε κυβερνήσεις συνεργασίας. Ποιάς συνεργασίας όμως; Και τριών «οικουμενιστών» (3 γυαλάκια, άρα κάθε «οικουμενιμόνοφθαλμος»); Των «προοδευτικών και εκσυγχρονιστιδυνάμεων ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ μόνον (και τότε ποιός από τους οικουμενιμόνοφθαλμος); Ή, τέλος πάντων, ποιάς άλλης συνεργασίας.

Επιμένα, λένε οι εμπνευστές της τριοπτοφόρου, δεν έχει το αυτό νόημα, αλλά ότι η αφίσα «συζητιέται»... και ότι «ο κόσμος προβληματίζεται!»

Επιμένα, λέμε εμείς, δεν έχουν οι «μεταμοντέρνες» εικαστικές διαφημιστικές αναζητήσεις τους, αλλά ότι —με αφίσες μεταμοντέρνες» ή «παραδοσιακές», με διαφήμιση ή χωρίς, με εικαστική πλύση εγκεφάλου περισσότερη ή λιγότερη— ο κόσμος της αριστεράς δεν προβληματίζεται πλέον, απλώς τους επιλέπει...

Την αφίσας (2)

Μετά... (ρ)ρυθμίστε τους!

Ανευρέθη το φάρμακο για το νέφος και την έλλειψη πρασίνου στη φύση μας πρωτεύουσα!

Δεκάδες χιλιάδες γιγαντοαφίσες του ΠΑΣΟΚ, με εκατοντάδες άνθη, πλημμύρισαν τους δρόμους, αποφασισμένες προετοιμάσσαν τα «μεταρρυθμίσουν» όλα και παντού... επισείοντας το νέο «κοινωνικό συμβόλαιο» πάνω από τα κεφάλια των πολύπολιτών και ψηφοφόρων.

Δεν γνωρίζουμε από που μας προέκυψε η έμπνευση των ανθέων. Ισως από την κ. Δίζη ή τον κ. Καραμπελιά. Ισως από την αριχθείσα άνοιξη. Ισως πέσαμε απλώς σε λάτρεις του Β.

Δεν εκείνη η «μεταρρύθμιση», «Μεταρρύθμιση», δηλαδή, «αλλαγής», που επι οκταετίας μας... απορρίθμησε;

Την αφίσας (3)

«Νέοι»...

«Νέες ιδέες» (;) έλεγε η αφίσα της Ν.Δ., «είμαστε έτοιμοι». Με νέους ανθρώπους, συμπλήρωνε το διαφημιστικό τηλεοπτικό σποτ, παρουσιάζοντας τον κ. Μητσοτάκη, τον κ. Σουράκη (από του φορολογικού), τον κ. Σαμαρά (τον επονομαζόμενο αλβανοφάγο) και τον κ. Έβερτ (τον καραμανλόπαιδα). Οι τελευταίοι κοιτούσαν με δέος τον πατερναλιστικά συμπεριφέρειο αρχηγό τους, κάπου μεταξύ βιομηχανιών, εργαστηρίων, τρηματιστηρίων και Βουλής, έχοντας βάλει προς το παρόν τάρια στις τσέπες...

Πες μου ποιος είναι:	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. Ο Πρόεδρος της Ελλ. Δημοκρατίας	294	25
2. Ο Βουλής Παπακωνσταντίνου	292	27
3. Ο Ζενγκινί	226	93
4. Ο Μηρίκεν Ρέμπεσον	288	51
5. Ο Πρωθυπουργός της Αγγλίας	271	48
6. Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών	195	124
7. Η Πέτρα Κέλι	27	292
8. Ο Πλατινί	310	9
9. Ο Μπόνιεκ	312	7
10. Ο πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων	254	66
11. Ο δημαρχός της Αθήνας	298	21
12. Η Νατάσα Γερασιμίδη	195	124
13. Ο Ζενέ	35	284
14. Ο Τσιαντάκης	281	58
15. Ο δημαρχός Θεσσαλονίκης	237	82
16. Ο Μάικλ Τζάκσον	289	30
17. Ο Πατσιαβούρας	309	10
18. Ο Πρωθυπουργός της Ινδίας	280	68
19. Ο Τζηρής Πανούσης	298	23
20. Ο Μπρούνο Κόντη	300	19
21. Ο Μπιμπούδης	294	25
22. Ο Πέτρος Ξανθόπουλος	303	16
23. Ο Πλάτσης	309	10
24. Ο Πινς	307	12
25. Ο Δημήτρης Τσάτους	30	288
26. Ο Γιώργος Σεφέρης	258	61

Ποιος είναι ποιός;

(Στις κερκίδες δεν πάνε για διαλέξεις)

Ο Δημήτρης Τσάτσος την πάτησε! Χαρτωσιά δεν πιάνει μπροστά στον τρομερό Ζενγκινί (Εθνική Γαλλίας) και τον ταχύτατο Μπόνιεκ (δεν ξέρω που παίζει).

Ο Πατσιαβούρας είναι γνωστότερος στους φιλάθλους από τον πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας και ο Μάικλ Τζάκσον ισόψηφεί με τον κύριο Μπιμπούδη.

Και ο Σεφέρης δεν τα πήγε άσχημα...

Ο παρακάτω πίνακας είναι ενδεικτικός των γνώσεων των φιλάθλων των διαφόρων θυρών και πετάλων της χώρας.

Στα γήπεδα η Ελλάδα αναστενάζει ή ποιο είναι αλήθεια το όπιο του λαού;

Αν μετρήσετε τις αθλητικές εφημερίδες και τα αντίστοιχα περιοδικά και τα συγκρίνετε κατόπιν με τα σοβαράνεολαιστικά έντυπα θα καταλάβετε τι εστί... Τσιαντάκης.

Α! βρε δασκάλοι... μα που ζείτε τέλος πάντων!

(Ο πίνακας είναι από έρευνα της Ομάδας για τη βία στα γήπεδα, με την ευθύνη της Γεν. Γραμματείας Αθλητισμού).

Περιοδική Έκδοση
Ενημέρωσης και
Προβληματισμού

• Π.Ε.Φ. •

1 ΤΗΛ. 8 ΑΡ. 24 ΛΑΠΤΙΚΟΣ - ΜΑΓΙΟΣ - ΗΛΙΟΣ 1988

Πανελλήνια Εθνική Φιλολογία

Φιλολογική

Η ΚΙΝΗΘΕΙΣΑ ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Σημεία των καιρών

Ομόνοια, αρχές του Απριλίου. Σούρουπο. Τριγύρω γίνεται χαμός από την προεκλογική πανηγυριώτικη βαλκάνια εκδοχή των εκλογών. Οι εφημερίδες στα πρώτοσέλιδά τους παρουσιάζουν, εκτός από τις ... εκστρατείες των αρχηγών (λέξεις και αυτές να σου πετύχουν...), και τις δεήσεις όλου του χριστεπώνυμου πλήθους, μετά ιερέων, βαΐων και κλάδων, για να βρέξει...

Ν' ανοίξουν επιτέλους οι δεξαμενές του ουρανού, για να γεμίσουν οι δεξαμενές της γης, αφού δεν μπορούμε ν' ανοίξουμε τα μάτια μας και να φτιάξουμε τεχνητές λίμνες, φράγματα, πηγάδια, ότι τέλος πάντων χρειάζεται για την περίσταση. Θα διψάσουμε και φέτος για νερό και γι' αλήθειες. Το μέλλον θάχει μπόλικη ξηρασία, όπως θάλεγε και ο ποιητής.

Δίπλα μας στα εκδοτήρια των εισιτηρίων δυο γριούλες μοιράζουν τη δική τους αλήθεια, με επιμονή και ευλάβεια, με φανατισμό και πάθος, όπως αρμόζει σε «πιστούς». Η αδυναμία των κινημάτων να πείσουν για τη δική τους αλήθεια ανοίγει μαύρες τρύπες στα μυαλά των ανθρώπων, ανοίγει την όρεξη ορισμένων για τη νέα μεταφυσική, στην εποχή της έκρηξης της τεχνολογίας. Ποιος είπε ότι η επιστήμη από μόνη της θα περιόριζε το φόβο, την άγνοια, την προκατάληψη;

Ανησυχητικά σημεία, λοιπόν, και κινήσεις της εικόνας του Χριστού! Αφού τα άλλα πράγματα μένουν ακίνητα...

Αδελφοί, έχω την εντύπωση ότι μπαίνουμε ταχύτατα σε σκοτεινή σύραγγα, δεν βλέπετε τα σημεία των καιρών;

Αθέλητα μούρχονται στο νου οι στίχοι του ποιητή: «σαν έρθει ο θέρος, άλλοι φωνάζουν για να ξορκίσουν το δαιμονικό, άλλοι μπερδεύονται μες στ' αγαθά τους, άλλοι ρητορεύουν».

X.A.

Η ανισότητα σε αριθμούς

ΠΙΝΑΚΑΣ

Εκπεδο εκπαίδευσης του Οικονομικού ενεργού πληθυσμού της Πρωτεύουσας κατά περιοχές (Έρευνα ΕΚΚΕ του 1983): ποσοστιαία κατανομή (%)

Περιοχή	Απόρριτος Ανώτατης κατ. Ανώτερης Εκπαίδευσης	Απόρριτος Μέσης (βαθύτερης) Εκπαίδευσης	Με μέχρι δημοτικής εχόλεσης
Α. Παρασκευή-Χολαργός-Παλλήνη	44,74	37,35	17,83
Σταύρος	27,58	34,97	37,44
Βόρειας-Καλαμαριάς	21,92	35,15	42,92
Αγ. Δημήτρης-Αδριανή	8,66	31,02	60,30
Υμηττός-Ηλεύθερη	11,20	31,90	56,88
Αργυρούπολη-Γλυφάδα-Βούλα	16,70	35,51	47,83
Η. Πεντέλη-Εικαλη-Η. Σφυριάδη-Μεταμόρφωση	22,11	20,92	56,83
Μαρούσι-Περιή-Φιλοθέη-Υψηλό	40,76	35,09	24,13
Βριλήσσα-Χαλανδρί-Η. Υψηλό	31,23	33,31	35,44
Η. Ηράκλειο-Γαλάτειο-Η. Φιλοθέη-Αγ. Ιωάννης	16,03	30,19	53,78
Η. Διδυμόπολη-Αγ. Ανδριγορός-Αγ. Χαλκηδόνη	7,45	25,34	67,20
Καματερό-Πετρούπολη-Αγ. Ανδριγορός	9,37	27,50	63,12
Περιστέρι-Χαϊδαρι-Αγ. Βαρβάρα	7,04	22,58	70,28
Αιγάλεω	7,90	20,64	71,44
Κοουδαλλός-Ηίσιατη	7,54	23,75	68,65
Πέραμα-Κερατσίνη-Δραπετσώνα-Αγ. Ιωάννης Ρέντης	9,38	26,49	64,13
Πειραιάς	6,88	21,64	71,48
Μούχατο-Ταύρος-Κεφλιώτια	12,68	33,89	53,42
Η. Συρρή-Π. Λαζαρέο-Αλιμος-Καλαμπάκι	15,32	37,03	47,58
Η. Κρυμός	27,13	35,60	37,27
Πατημάτι	15,97	33,58	50,44
Ιξιάτον-Λιμενόδρυποι	32,93	36,99	30,07
Πετράλωνα-Πλάκα-Κουμένη	20,86	31,27	47,86
Κολωνάκι-Νεάπολη-Σέρρης	46,47	31,58	21,94
Γινή-Π. Αρεώς	25,80	34,71	39,48
Κυψέλη-Πολύγυρο	30,53	32,00	37,35
Άγιο Πατήσιο	26,20	31,40	42,45
Αγ. Μελέτου-Δαχωνών	25,79	39,46	34,74
Αστινή	30,45	38,89	30,64
Σερβίλα	20,11	32,10	47,72
Κολυνής-Μεταξουργείο	8,07	29,47	61,65

Η ανισότητα σε αριθμούς. Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται, πως στα λαϊκά προάστια (Δραπετσώνα - Ρέντη - Λιόσια - Μπραχάμι) υπάρχουν τα υψηλότερα ποσοστά ανθρώπων που τέλειωσαν μόνο το Δημοτικό Σχολείο και τα χαμηλότερα που τέλειωσαν ανώτατη και ανώτερη σχολή.

Στην ακριβώς αντίθεση κατηγορία βρίσκονται Μαρούσι - Πεύκη - Φιλοθέη - Κολωνάκι - Χολαργός - Παπάγος κ.λπ.

Καλά, θα πείτε, αυτές οι ταξικές διακρίσεις είναι γνωστές.

Βέβαια, γνωστές είναι, αλλά όταν τις βλέπεις κιόλας επίσημες έρευνες αποκτάνε άλλη «χάρη»...

Μπορείτε να βρείτε τα «αντιτετράδια» στα εξής βιβλιοπωλεία της Αθήνας:

Ορίζοντες - Καραβίας - Τολίδης - Μήνυμα - Αίολος - Ελεύθερος Τύπος - Κομμούνα - Εστία - Απρόβλεπτο (στην Ηλιούπολη) - Παρουσία - Ιστορικές Εκδόσεις - Στου Γκοβόστη - Χνάρι - Παραπέντε - Gutenberg - Πρωτοπορία και στα περίπτερα της Πλ. Κάνιγγος, της Νομικής και του Χημείου.

ΤΟ ΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ

ξέρω αν τόχετε πάρει απόφαση, μα
πώς είναι πια καιρός. Είσαστε τε-
σσές. Προσέξτε, λέω «είσαστε», γιατί
απ' όσους ισχυρίζονται το τοιού-
το, δεν βάζει τον εαυτό του μέσα στην
περίορια των τεμπέληδων. «Οι Έλληνες
λαβές τεμπέληδων», ισχυρίζεται εδώ
άμποσα χρόνια ο κίτρινος I. Μαρίνος,
«Οικονομικού Ταχυδρόμου» και προ-
σός εννοεί όλους τους άλλους εκτός από
τον εαυτό του. Γιατί, στο τέλος - τέλος, τό-
το κάνει να το λέει και να το ξαναλέει
μας πείσει. Δουλειά είναι κι αυτή και
τα σκληρή.

είσαστε δε μόνο τεμπέληδες, είσαστε
ακίνητα διασπάθισης του εθνικού χρήματος.
Ναι, εννοώ τόσο εσάς, του δημοσίου
όσο και εσάς τους μισθωτούς του τη-
σού. Διότι δεν μπορεί να θέλετε να
κάνετε και μισθό. Το σωστό είναι να δου-
λεύετε αφιλοκερδώς. Να δουλεύετε εσείς
κερδίζετε το μισθό σας ο εργοδότης.
Σωστό; Σωστό!!

Πάρτε για παράδειγμα τον υπουργό σας.
Επίσης, και θωρακισμένο αυτοκίνητο διαθέ-
τε και οδηγό και άντρες ασφαλείας έχει,
τον όμως δεν τους πληρώνει αυτός. Δεν έ-
χει σημασία που τους πληρώνουμε εμείς.
Σημασία έχει που ΔΕΝ τους πληρώνει αυ-
τός. Αστε που και στις δεξιώσεις, που λέει
με τα κεφτεδάκια του πάει ο καη-
κιάς υπουργός. Έτσι για να μην διασπά-
τε το δημόσιο χρήμα.

ελλώστε το καλό παράδειγμα το έδωσε
στάκης ως πρωθυπουργός. Κατάρ-
πά ποια αυτοκίνητα των δημόσιων ορ-
γανών. Φυσικά το δικό του δεν το κα-
νείτε, ούτε τους μοτοσικλετιστές κα-
τανούς που ανοίγουν το δρόμο για
έσει αυτός και μποτιλιάρουν εμάς,
ερμένουμε να περάσει αυτός, καίγο-
νει βενζίνη των αυτοκινήτων μας στο
έλικόπτερο, ακριβώς για να μην
βενζίνη των αυτοκινήτων. Αυτή
είναι μια σοβαρή λύση. Πάρτε,
ελικόπτερο για τις μετακινήσεις σας
δείτε μετά πως θα ελαττωθούν στο ε-
πίπεδο τα έξοδα του αυτοκινήτου σας.
Σωστό; Σωστό!!

Το ίδιον του νεοέλληνος είναι, λοιπόν,
η τεμπελιά. Τόση τεμπελιά, δηλαδή, που
έφτασε να δουλεύει δυο δουλειές για να
βγάλει πέρα τα έξοδα της οικογένειας
και να ζει σαν άνθρωπος. Το πρωί η κα-
νονική και το απόγευμα η ταόντα. Και το
ερώτημα που εξέρχεται αυθορμήτως εί-
ναι: Για να ζεις σαν άνθρωπος, πρέπει να
δουλεύεις δυο βάρδιες. Αν όμως δου-
λεύεις δυο βάρδιες ζεις σαν άνθρωπος;

πει νάχεις ανεπτυγμένο δείκτη I.Q. για να
αντιληφθείς, ότι σ' αυτήν τη ζωή είναι πιο
σύμφορο να είσαι σύμβουλος κάποιου μεγα-
λόσχημου, από το να είσαι απλός μισθω-
τός.

Να, βλέπετε τους ευρωπαίους που δεν
στρώνουν κεφάλι από τη δουλειά τους.
Πάρτε για παράδειγμα τους Άγγλους. Αυ-
τοί για να δουλεύουν δύο και πιο πολύ έχουν
εφεύρει τα tea time, coffee time και ότι άλ-

Ο δαιμόνιος φακός των «αντιτετράδιων» χτύπησε και πάλι! Μετά τις τελευταίες πρωθυπουργικές δηλώσεις περί «Λατινικής Αμερικής» και «χαμηλής παραγωγικότητας», δημοσιεύουμε την παραπάνω φωτογραφία. Προς επίρρωσιν των δηλώσεών ΤΟΥ.

Τελικά ποιος δουλεύει (ποιόν) σ' αυτόν τον τόπο;

Μην κοιτάτε τους συμβούλους των υ-
πουργών, ή των Τραπεζών, ή των Δημο-
σίων Οργανισμών. Αυτοί δουλεύουν δυό
ώρες και βγάζουν όσα εμείς με δυο δου-
λειές, και κάτι παραπάνω. Είναι βλέπετε
το I.Q. τους, δηλαδή σε άπταιστα εγγλέζι-
κα, ο δείκτης νοημοσύνης τους. Διότι πρέ-

λο time μπορείτε να φανταστείτε. Αστε που
αν μια γιορτή πέσει μεσοβδόμαδα την μετα-
φέρουν τη Δευτέρα. Έτσι είναι. Η δου-
λεύεις ή κάνεις ... time. Αυτούς να βλέπετε
και να ριχτείτε με τα μούτρα στα ... time, ο-
λότελα ευρωπαϊκά. Σωστό; Σωστό!!

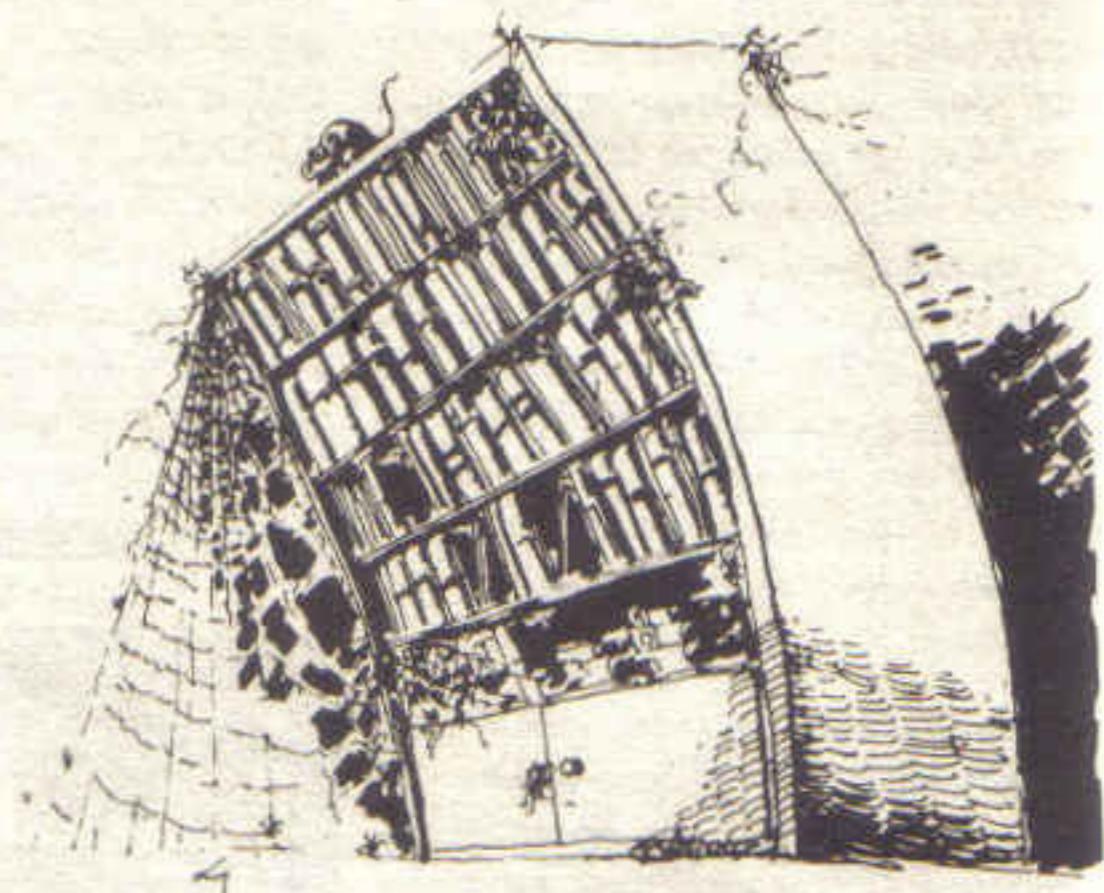
Τάνια

Γελοιογραφώντας την εκπαιδευτική πραγματικότητα

Επιμόρφωση ... (εικόνα 1η)

Επιμόρφωση... (εικόνα 2η)

...και η «επιτυχία»: Ο τύπος πήρε βαθμό και μισθό
και απολαμβάνει το μέλλον ... «επιμορφωμένος»
και πάλι!

antidi
της εκπαίδευσης
ΕΤΟΥΣ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 1990

antidi της εκπαίδευσης
Αριστερό Περιοδικό για την Εκπαίδευση

Διευθύνεται από Επιτροπή
Γραφεία: Μάρη 30, 10443, Αθήνα, τηλ. 5235221
Υπεύθυνος Σύνταξης: Γιώργος Σόφης, τηλ. 9705865
Τεύχος 11, Μάιος 1990, τιμή 300 δρχ.
 Συνδρομή για τέσσερα τεύχη 1500 δρχ.
 Συνδρομή εξωτερικού 2000 δρχ.
Κεντρική διάθεση: Αγγελική Φατούρου
 Δυρραχίου 55, 10443, Αθήνα, τηλ. 5125714 - 9323251
Χρήστος Κάτσικας, Γραβιάς 24, 172 35, Δάφνη,
 τηλ. 9713651
Αριθμός Λογαριασμού Εμπορικής Τράπεζας: 25 550 862

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Χρυσάνθη Αθανασίου - Φιλόλογος
 Βασίλης Αλεξίου - Φιλόλογος, Δικηγόρος
 Μαλάμω Βαρελά - Τεχνολόγος, Ηλεκτρολόγος
 Χάρις Βλάχος - Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Α' ΕΛΜΕ Αχαΐας
 Αγγελίνα Γιαννετοπούλου - Δασκάλα
 Ασπασία Δεμερούκη - Φιλόλογος
 Τάνια Ζωγράφου - Αρχιτέκτων
 Γιώργος Καββαδίας - Φιλόλογος
 Χρήστος Κάτσικας - Φιλόλογος
 Ελεονώρα Κυριακού - Δασκάλα
 Γιάννης Μακρίδης - Μαθηματικός
 Γεράσιμος Μασούρας - Φιλόλογος
 Λάμπρος Μπαλάσκας - Μαθηματικός
 Σάκης Νικολόπουλος - Μαθηματικός
 Γιώργος Ξυλούρης - Φυσικός
 Έφη Οικονομοπούλου - Κοινωνική Λειτουργός
 Παναγιώτης Παπαπαναγιώτου - Φυσικός
 Γιάννης Πανούσης - Καθηγητής Νομικής Θράκης
 Γιώργος Σόφης - Φυσικός
 Μαίρη Σόρογκα - Φιλόλογος
 Στέλιος Σταυρινάδης - Μαθηματικός
 Δημήτρης Τσιαγκλής - Δάσκαλος, μέλος Δ.Σ. ΟΙΕΛΕ
 Θανάσης Τσιριγώτης - Φιλόλογος, γραμματέας Δ.Σ. Γ' ΕΛΜΕ
 Δυτ. Αττικής
 Χρήστος Τσουκαλάς - Φιλόλογος
 Αγγελική Φατούρου - Φυσικός
 Μαρία Φραγκιά - Βιολόγος
 Δημήτρης Χαλικιάς - Γυμναστής, μέλος προεδρείου ΠΕΦΠΑ Αχαΐας
 Ζωή Χατζή - Γλύπτρια, Πρόεδρος Ένωσης Καθηγητών Καλλιτεχνών
 Μηνάς Χατζηδημητρίου - Μαθηματικός

